

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵן
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַמַּעֲשֵׂר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

פרשת קרח תשפ"ו
(ארץ ישראל)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנס'י

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

גועה והטילה ריעי - או זה או זה. גועה = צועקת, כמו: "אם יגעה שור על בלילי" (איוב ו). **לאבא** - לרב הזה קרי לה שמואל הכי, משום כבוד. **לאווזי** - לפרסם האונן, בתמינה, דפרכוס חיות גדול הוא זהו "אווזי" לשון מניחין אותו ממקומו" (אבות פרק ג משנה ז). **שואני אומר** - שאינה צריכה כל כך, אלא כל פירכוס שמטוננת פופסה, שאינה עושה דבר שהוא הוצאת נפש -

הוי פירכוס, כדלקמן. **שאין מתייה עושה** - בשעת הוצאת נפש, פירך לה מלה. ובבמה דקה קאי, דאלו גסה - אפילו כפופה ופשתתה הוי פירכוס. **אי** - מדיקא דמתניחין הוה גמרינן - כדקדושיקת: הוה החזירה כשרה - משמע שפשתתה מבפניהו והחזירה. **אבל פשוטה** - מעיקרא וכפפתה. **לא**. **קא משמע לן** - הדיכא דהויא פשוטה מעיקרא וכפפתה - הוי פירכוס. **משמו** - של רבי יוסי. **הא** - דאמר רב לעיל: גועה הוי פירכוס. **דעבי קלה** - שהיה קולה עבה וחזקה, דרואי אתי מבח חיות. **דעמי קלה** - "כחה" מרתגמון. **עמיא** (ויקרא יג). **שוחתת** - בסמוך. **סתרות** - למרוק, ודיות תוא זה. **אמר רב חסדא פירכוס שאני מפרשי** - אנו משמעתי: בסוף שחיטה. **ואמר פירכוס**: מאי עמי ששמעתי -

אמצע שחיטה היא, והאי דקרי ליה סוף - לאפוקי אם בתחלת שחיטה פירכוסה. **כיון דבאמצע שחיטה לא פירכסה** - לא הוי תדיו ותיחול כי האי, אסיר משום טגולת נשמה. **מנא אמניא לה** - דהאי סוף ששמעתי אמצע הוא. **אימת** - פשטה ולא החזירה, דאמרינן פסולת. **כל היכי תדיו ותיחול** - דלאורי שחיטה לא תטיב בפשטת יד בלא כפופה חזורה? בתמינה. **אמר ליה רבא לעולם סוף שחיטה** - דוקא. **אמרת: כל היכי תדיו ותיחול דאורי שחיטה**, שפשתו ותחזיר. **שאני אומר כל שאינה עושה** - פשטה חזורה לאורי שחיטה. **בידוע** כי בתחלת שחיטה - כלומר, אפילו פירכסה בתחלת שחיטה -

דיה, שדרה. **אף על גב דהוי מטוננת** - כיון דמלאים תחלי בית השחיטה - בידוע שזינקה. **ובמיתד רבי אליעזר** - דאמר: זנוק הוי פירכוס. **ואמר שמואל ב' - להכי איצטריך לפרושי דכותלים הדכא** - לא הוה תחלים ממש, אלא תחלי בית השחיטה, דאי הוה תחלים ממש - למחר הינוי יכולים להכיין אי דאי זנוק הוה בתחלת שחיטה אי באמצע שחיטה. **דאי הוה בתחלת שחיטה** - ימצא חזיונק לעיל בכותל, כדמתח כח חיות שהיה מעורר בבמה זינקה למרוק, ואם ימצא חזיונק למטה בכותל - בידוע שבאמצע שחיטה זינקה, שלא היה בה כל כך לזנוק הדחיס למרוק. **אבל הוה דאמר שמואל** - דהני כותלי לא הוה תחלים ממש, אלא כותלי בית השחיטה - לא מצינו למידע אי

תחלת שחיטה זינקה או לאורי שחיטה. **דפרכיס באורחא. אלא אי אמרת** - באמצע שחיטה בעינן, מאן לימא לן כדמתח דאפורת באורחא בתחלת שחיטה הוה? **דלמא בתחלת שחיטה זינקה ושוקל** - אלא שפירכוסין לא הוה פירכוס אלא באמצע או בגמר שחיטה. **ושאני זנוק**, דעריף חיותה: פירכוס גדול הוא. **הלכך דלמא בתחלת שחיטה זינקה שפיר מיהי** **אם זינקה** - ומדקתני "דידה" - מכלל דקיל קיל מדרבנן גמליאל - דבעי ביד וברגל, בשניהם. **ועריף מדרבנן** - דאמרי: ביד או ברגל. **אבוכרים** - שם האיש. **אבוח** **ב' אבוכרים** - הוה אבוכרים עצמם. ומכריחין הוה את הבן ולא את האב, והוי קורין אותו על שם בנו. **שעש את בנו סימן לו**, ע"ד - משמע דחמירי האי פירכוס דרבנן מתקן דלעיל. **ואי דרבי אליעזר עריף** מאי "עריף" דרבנן משמע דעריף - "כיון" מיבעי להו למימחא אלא שמע מינה: זינקה קיל, ואפילו הכי סגיא ליה כי הוי בתחלת שחיטה. **סוף משמע**, שפרכיס בגמר שחיטה, תחזיו בה חיות אורי שחיטה.

גועה או הטילה ריעי וכשכשה באונה הרי זה פירכוס - אפילו לרבן גמליאל דמתמיח ובעי פירכוס יד ורגל, חשיב האי פירכוס. **בסמוך**: גועה והטילה ריעי - אן זה פירכוס. **ושמואל** דאמר: איצטריך ליה לאבא אוזי אוזי, סבר כרבנן דאמרי: אי די או רגל. **ולחכי** פירך עליה דרב ענן דמפרש מלתתה **שואני אומר**: תנינא דפשיטא דאלביר דרבנן, פשוטה וכפפה הרי זה פירכוס, כפופה ופשתה לא הוי פירכוס. **אצטריך** ליה לאבא - פירש בקונטרס, דשמואל הזה קרי רבי לרב בלשון כבוד. **ובערוך** פירש שקר שמו, וירב"ב הוי קורין אותו על שם חשיבותו, כמו ודבלי דוכתי"ב: **קור ליה "רבי"** לרבי יהודה הנשיא, ושמואל היה תבירו והוי קורוה בשמו. **וכן לקמן** (נחמ"ב): "אי הכי אמר אבא לא ידע טרפות כלום", וב"עריב פסחים" (פסחים קט"ג), גבי "חוליא וארזיליא לאבא", ובפרק "כל נגוז" (עירובין צ"א), "אי קפיד אבא קטרו ביה המניא". **בפירוש** משמע סוף פרק דאשית הגז" (חולין ג'.) **לגל**, דאמר רבי יוחנן לאסיא: מאן ריש טורא בבבל? **אמר ליה אביי**, אריכא, וכעס עליו רבי יוחנן על שקראו כן - משמע בחדיא ד"אבא" לאו לשון חשיבותו, ומיהו, מנהג שיהו קורוה בשמו לחדיה לאו כועס, אי לאו משום דאמר "אריכא", שהיה זנוק, דרבי יוחנן גופיה היה קורוה "אבא" בפרק "כסוי הדים" (חולין פ"א). **"אבא"** ממשפחת בריאיים היה, אף על פי שרבי היה חשוב הרבה מרבי יוחנן, מיהו, על רב המנונה דאמר פרק "יום הכפורים" (יומא פ"א): **"קא אזיל אבא למיקטל גברא"** - קשה, שהיה תלמידו וקורוה בשמו, ואמר ב"חלק" (סנהדרין ק"א): **מפני מה היה נעשה גחוי** - מפני שקורוה לרבי בשמו. **ולפירוש** הקונטרס ד"אבא" לשון חשיבותו - נראה.

אילומיא סוף שחיטה כל היכי תדיו ותיחול - ומפרש רבינו תם, דמתקנת "שאינה אלא הוצאת נפש" דייק, דאטו מי לא חיתה הרבה אם לא הוציאה נפשה עד סוף שחיטה? **רבא** אמר פירכוס שאמרו בסוף שחיטה - והא דלא חיישין דלמא בתחלת שחיטה זינק - משום דלא שכוחא שחיה זנוק אלא בסוף. **כי יולד פרט** ליוצא דופן - לאו מלשון לידה דריש, אלא נגזר לידה לידה מכוון. **דכרי** דאמרינן בריש פרק "יוצא דופן" (נדה מא). **והא** דדרשין התם "אשה כי תזויע וילדה" - עד שתלד ממקום שמועדת, דמשמע דצריך מיעוט לעצם יוצא דופן, ולא משמע דכרי מלידה לידה מכוון - משום דלא "כי תזויע" הוה דרשין "תלד" - לרבות יוצא דופן, כרבי שמעון. **א**

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

גועה או הטילה ריעי וכשכשה באונה הרי זה פירכוס - אפילו לרבן גמליאל דמתמיח ובעי פירכוס יד ורגל, חשיב האי פירכוס. **בסמוך**: גועה והטילה ריעי - אן זה פירכוס. **ושמואל** דאמר: איצטריך ליה לאבא אוזי אוזי, סבר כרבנן דאמרי: אי די או רגל. **ולחכי** פירך עליה דרב ענן דמפרש מלתתה **שואני אומר**: תנינא דפשיטא דאלביר דרבנן, פשוטה וכפפה הרי זה פירכוס, כפופה ופשתה לא הוי פירכוס. **אצטריך** ליה לאבא - פירש בקונטרס, דשמואל הזה קרי רבי לרב בלשון כבוד. **ובערוך** פירש שקר שמו, וירב"ב הוי קורין אותו על שם חשיבותו, כמו ודבלי דוכתי"ב: **קור ליה "רבי"** לרבי יהודה הנשיא, ושמואל היה תבירו והוי קורוה בשמו. **וכן לקמן** (נחמ"ב): "אי הכי אמר אבא לא ידע טרפות כלום", וב"עריב פסחים" (פסחים קט"ג), גבי "חוליא וארזיליא לאבא", ובפרק "כל נגוז" (עירובין צ"א), "אי קפיד אבא קטרו ביה המניא". **בפירוש** משמע סוף פרק דאשית הגז" (חולין ג'.) **לגל**, דאמר רבי יוחנן לאסיא: מאן ריש טורא בבבל? **אמר ליה אביי**, אריכא, וכעס עליו רבי יוחנן על שקראו כן - משמע בחדיא ד"אבא" לאו לשון חשיבותו, ומיהו, מנהג שיהו קורוה בשמו לחדיה לאו כועס, אי לאו משום דאמר "אריכא", שהיה זנוק, דרבי יוחנן גופיה היה קורוה "אבא" בפרק "כסוי הדים" (חולין פ"א). **"אבא"** ממשפחת בריאיים היה, אף על פי שרבי היה חשוב הרבה מרבי יוחנן, מיהו, על רב המנונה דאמר פרק "יום הכפורים" (יומא פ"א): **"קא אזיל אבא למיקטל גברא"** - קשה, שהיה תלמידו וקורוה בשמו, ואמר ב"חלק" (סנהדרין ק"א): **מפני מה היה נעשה גחוי** - מפני שקורוה לרבי בשמו. **ולפירוש** הקונטרס ד"אבא" לשון חשיבותו - נראה.

אילומיא סוף שחיטה כל היכי תדיו ותיחול - ומפרש רבינו תם, דמתקנת "שאינה אלא הוצאת נפש" דייק, דאטו מי לא חיתה הרבה אם לא הוציאה נפשה עד סוף שחיטה? **רבא** אמר פירכוס שאמרו בסוף שחיטה - והא דלא חיישין דלמא בתחלת שחיטה זינק - משום דלא שכוחא שחיה זנוק אלא בסוף. **כי יולד פרט** ליוצא דופן - לאו מלשון לידה דריש, אלא נגזר לידה לידה מכוון. **דכרי** דאמרינן בריש פרק "יוצא דופן" (נדה מא). **והא** דדרשין התם "אשה כי תזויע וילדה" - עד שתלד ממקום שמועדת, דמשמע דצריך מיעוט לעצם יוצא דופן, ולא משמע דכרי מלידה לידה מכוון - משום דלא "כי תזויע" הוה דרשין "תלד" - לרבות יוצא דופן, כרבי שמעון. **א**

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

אבוח דבר אבוכרים, ואמרו לה אחיה דבר אבוכרים: **ואמרו**: **עד שתפרנסם או ביד או פרגל**; **רבנן** אהניא קיימו? **אילומיא** אדרבנן גמליאל - "כיון שפירכסה" מוכיעי ליה! **אלא פשיטא אדרבי אליעזר**, ואי עריף - מאי "עריף"? **רבא אמר**: פירכוס שאמרו - בסוף שחיטה. **אמר רבא**: **מנא אמניא לה? דתניא**: "שור

או כשב פרט כלבאים - תימה; דהבא "או" למעט. ובפרק קמא (חלוץ כג.א) קאמר: "או" לרבות פלגם, וגבי אותו ואת בנו נמי דרשין (חולק עתה): "או שה" לרבות כלבאים ויש לומר: דאבי פלגם ממילא אימעיט, ולא צריך קרא אלא לרבות. וכן לגבי אותו ואת בנו - ומילא: דאבי פלגם כלבאים, דישור ושה איהו יכול להוציא כלבאים מביניהם. אבל הכא, כשב ועו כתיב - שאתה יכול להוציא

כלבאים מביניהם. וממלא איתרבו, לחבי כתיב (או"א) למעט. ובבי האי גונא משיב "מירובה" (כרא קמא ע"ב) גבי "ונבחה או מנורא, ואם תאמר: אם כן מי"או ע"י היה למעט כלבאים, שאתה יכול להוציא כלבאים מביניהם, ומ"או כשב" - נדמה! ויש לומר: דנדמה אינו ראוי כל כפי למעטינו במום כלבאים. והלכתי כמנורא קמא מוקמינן בדמינו טפי - בכלבאים, הדרר ממעטינן נדמה. דנדמה לא מועטינן אלא משום דדמי לכלבאים.

אלא דמתה הדרר ילדותיה - והא דאמר בפרק "יוצא דופן" (נדה מד.א) ובפרק "מי שמח" (בבא בתרא קמב.ב) העובר מית ברישא - היינו היבא דמתה מעצמה, כדאמר בפרק קמא דעירובין (ד.א) והולד אידי דדורר חיותיה עיילא טיפחא דמלאך מוחתבא לסמינו, אבל נדרג לא.

אלא זה פירוש למתה חזק פירוש לחיים - אף להוכיח מכאן דאפילו בירי גמיש אפשר לצמצם. דקרא איבא למימר דאיצטרך אם יבא אליהו ויאמר שבצמצום נעשה, ושביעין לקרא

דאיהו דחיק ומוקי אנפשיה.
מחצר כבד שלח - זה לאו דוקא נקט יזירת חכבד, משום דעולה לגבה הוית כחלב ודם. אלא אפילו כות של שאר בשר נמי, כדאמרין בגמרא: יזיב וזאת לטבחה ישראל אמאי ארבעת דמלתא את דנקט. **פסולה** סתם סתם משלב נכרי לעבודה זרה - ואם רוחא לקמן (פסולת גבי השוחט לשם הדין, דקתה פסולה, ודייק עליו: פסולה - אין, הוה מתים - לא, פירוש: ולא מיתסרי בהנאה. והבא קתני, רבי אליעזר אומר: פסולה, ואף על גב דאמר סור בהנאה, דקתני: סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה ויש לומר: דלדקמן דיק מלא קתני "הרי אלו ובחי מתים", אבל הכא, אידי דאמר רבנן כשרה - אמר רבי אליעזר פסולה **הני** תנאי אית להו דרבי אליעזר ברבי יוסי - פירוש: רבנן רבי אליעזר ומתניתין, אבל רבי יוסי לא סבר ליה כוותיה, דהא אמר דאין הכל הולך (אלא כדאמר רבי יוסי).

- סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה **אמרין**; ואתא רבי יוסי למימר: אף על גב דשמעיניה דחשיב - זה מחשב וזה עובד **לא אמרין**; איפא דאמרין: דשמעיניה דחשיב פליגי; תנא קמא סבר: פי אמרין זה מחשב וזה עובד - הני מיילי בפנים, אבל בחוץ - לא, אמרין לא

הדיינו במוקדשין, כדכתיב (ויקרא ז') "לא תחטא" - קרי בייה; לחשב אכולהו ביום השלישי, כי פגול הוה. והכי מפרש בובאים (פסול). אין הכל חולץ **אלא** אחר העובד - דכתיב: "ומקריב לא יחשב", אבל בעלים במחשבתו כן מקריב לה כהן. מקום שאין מחשבתו פסלה - כגון בחטאת. חולץ שאין מחשבתו פסולת בהם. ובגמרא מפרש מאי קאמר, דהא מחשבת עבודה זרה פסלה בהו, דהא "ובחי מתים" איקרו, מה מט אסור בהנאה - אי תקרבתה עבודה זרה אסורה בהנאה. **גמרא** והני תנאי - תנא קמא ורבי אליעזר, אית להו דרבי רבי אליעזר ברבי יוסי. כלומר, דשמעיניה דתנא קמא דמכשר - לאו משום דאין מחשבת הולכת כאלא אחר העובד, דאם כן היינו רבי יוסי. אלא כרבי אליעזר ברבי יוסי סבירא להו, טעמיה מפרש ואילי. מרבתי. שהבעלים מפלגין - וטעמא מפרש בובאים בפרק "עבוד שטאי" (סופה, דכתיב: "ומקריב" וגו' ונבחרו ט"ו, אלמא בעלים קרי מקריב, להכי איתנדו כללי "ומקריב לא יחשב", אם חשב על שחיטת כהן או על זריקתו על מנת לאכול חוץ לזמנו - הוי פגול. מיהו תנא קמא - דמכשר. סבר אי הוה שמעיניה בלוי דחשיב על שחיטת בהמה זו לעבודה זרה תנא - אסורה. דמהניא מחשבת בעלים כרבי אליעזר ברבי יוסי. ואי לא שמעיניה דחשיב - סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה לא אמרין, זה עובד - משום שחיטת פנים נקט לה. דאפילו בקרבן סבירא להו דרבי יוסי דאין הבעלים מפלגין. ורבי יוסי פליגי אתנא קמא ורברי אליעזר. **איבא דאמרין** אפילו ברשמעיניה זה לגוי דחשיב, פליגי נכר עליה דרבי אליעזר. ואית להו לתרייהו בעלים בקרבן, כרבי אליעזר ברבי יוסי, וגבי חולץ פליגי. חוץ מפנים - מחשבת עבודה זרה

פרט לכלבאים - בן רחל ותיש, שפסול לקרבן. ומרבירא ד"או" דריש ליה. נרמה עו שלדה מתייש כמותה, ובנה דומה לה. **פרט** ליוצא דופן - שקרעה והוציאהו, פעמים שמחה ופעמים שחיה. **שבעה ימים** **פרט** למחוסר זמן - שלא הגיע לשבעה ימים, ואפילו קמו איתו **פרט** לחיוב מתה אחר, פרט לתום. והכי מבי האי יתום? אילימא דילדותיה

אמיה ולאחר שעה מתה. לעולם תיחזי בתמייה, וכי לעולם צריכה לחיות? והא "תחת אמר" קרני ביהו! והא ליכא למימר דאשמעינן קרני שחיה אמו כל שבעה. דתנאי בתורת כהנים, רבי יוסי הגלילי אומר: מה תלמוד לומר "תחת אמר"? לפי שנאמר (שבעה ימים ידה עם אמר" שמתו כבו, ויכול כל שבעה? תלמוד לומר "תחת אמר", אי "תחת אמר" יכול אפילו יצא ממנה כשחיה מתה? תלמוד לומר, "עם אמר" - שמע ששניהם בעולם אמר, שתחת קרייה אמו, הא כיצד? אפילו נתקיימה לו אמו שעה אחת והלא "תחת אמר" משמע ליה לרבי יוסי הגלילי חלפיה אמו, שמתה אמו והוא נשאר במקומו. **אלא** אמתה הדרר ילדותיה - היינו יוצא דופן, דכל שקרעה והוציאו את ולדה. בין מתה ובין חיה - הוי יוצא דופן. וזה פירוש לפתח - אמו, כלומר, שבעת מיתתה לידה דרתי הורחם. ואשמעינן קרא דבעינן חיות עד גמר לידה ולאחר לידה מעט, ואי לא - הוה ליה יתום. דעל כרחיה, האי "תחת אמר" - למעטי חיה באמצע גמיר ומתה בגמר לידה אתי. אי אמרת כשלמא - אחר סוף לידה אשמעינן דבעינן חיותא, שיבא כולו מהיים, ולמעטי דמתה בגמר לידה. היינו - דלא אימעיט ליה מתה בסוף לידה מבי יולד" פרט ליוצא דופן, דהאי נמי לאו יצא דופן הוא כי מתה בגמר לידה. **אלא** אי אמרת לא בעינן חיותא בסוף לידה - וקרא למעטי מתה באמצע לידה אתא. למה לי קרא מבי יולד

נפקא - דאכתי הוה ליה יוצא דופן אלא שמע מיהו: כל מלתא דבעו בה רבנן חיותא, בעינן שיהא חיות בגמר לידה. פסולה - אם מסוכנת נפש, דהרבה לעשות כן בחיצות נפש. נכה - לאו אורחה הבכי, חיותא הוא. ריפוחו - בציר מכשבוט. כולחו נתנוו - לשון קושיא הוא. כלומר, למה ליה לרבה לאשמעינן דהלכתא הכי? הא סתם מתניתין היא! **משנה** ורבי אליעזר פוסל - דכיון דבהמה דגוי היא, אף על גב דישראל קחשט - מהניא ביה מחשבת גוי, דסתם מחשבתו לעבודה זרה. חצר כבד - שרפשא דבכרא, *איגריש"ר בלעו. רבי יוסי קל וחומר - דלא מהניא בה מחשבת בעלים, ואפילו ישראל שחיט לה. ומה במקום שפחשבה פסלה -

או קשב - **פרט לכלבאים**, "או עז" - **פרט לגרמה**, "כי יולד" - **פרט ליוצא דופן**, "שבעת ימים" - **פרט למחוסר זמן**, "תחת אמר" - **פרט לתום**; האי יתום היכי דמי? **אילימא** דילדותיה אמיה וחד מתה - לעולם תיחי ותיוול? **אלא** דמתה וחדר ילדותיה - מ"כי יולד" **נקא! אלא פשיטא**, זה פירוש למתה וזה פירוש לחיים; אי אמרת בשלמא בעינן חיותא בסוף לידה - היינו חיותא בסוף לידה, למה ליה? מ"כי יולד" **נקא! אמר רבא**, הלהבא כי הא מתניתא: **בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה - פסולה; דברים אמורים - ביד, אבל ברגל, בין פשטה ולא פפפה בין פפפה ולא פשטה - בפה; דברים אמורים - בדרקה, אבל בגפה, בין ביד בין ברגל, בין פשטה ולא פפפה בין פפפה ולא פשטה - בשרה; ועוף, אפילו לא רפרף אלא גפו ולא בשפשט אלא זבבו - הרי זה פריבוס. מאי קא משמע לן? כולתו תננה: בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה - פסולה, שאינה אלא הוצאת נפש; ד - אין, הגל לא; דקה - אין, גפה - לא; עוף איצטריבא ליה, דלא תנן. משנה השוחט לגברי - שחיטתו כשרה; ורבי אליעזר פוסל. **אמר רבי אליעזר**: אפילו שחטה לאכול לגברי מחצר קבה שליה - פסולה, ששחטה מחשבת נכרי לעבודה זרה. **אמר רבי יוסי**: קל וחומר הדרגים, ומה במקום שהמחשבת פוסלת, במקוהדישין - אין הכל הולך אלא אחר העובר, מקום שאין מחשבת פוסלת, בחולין - אינו דין שלא יהא אית להו דרבי אליעזר ברבי יוסי, דתניא, **אמר רבי אליעזר ברבי יוסי**: שמעתי שהבעלים מפלגין; מיהו, תנא קמא סבר: אי שמעיניה דחשיב אין, אי לא, לא, סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה לא אמרין; רבי אליעזר סבר: אף על גב דלא שמעיניה דחשיב**

לאל

חולין. פרק שני - השוחט דף לט עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - שטיינזולץ"

תוספות

לא ילפינן - למימה בעלים אוסרו, אלא כדכתיב קרא (תהלים קו) "זבחי מתים" - שנובה לעבודה זרה. דבפנים הוא כדתיב (במדבר טו) "והקריב המקריב" דבעלים קרי מקריב, אבל בחוץ לא אמרינן הכי. ורבי אליעזר כבר ילפינן - כי"מ מצינו? דבעלים פוסלים מחשבת עבודה זרה בחולין, ואפילו אחר שחט. וגבי רבי אפילו כסמנא, דסתם מחשבת זבחי לעבודה זרה. זה מחשב וזה עובד לא אמרין - ד"המקריב לא יחשב" - מקריב אמרש קאמר. לזרוק דמה לעבודה זרה - ודאשחט לשם עבודה זרה, שהיה בדעתו לעבודה בשחטו - זה דברי הכל אסורה, הוא זבחי מתים הוא. אלא בשלא היה מתכוין להיות שחטו זה עבודה לעבודה זרה, אלא שחטה לעצמו על מנת שעובד העבודה זרה בזריקת דמה או בהקטר חלבה. פסולה - אסורה בהנאה. מחשבין מעבודה לעבודה - כשחשבו בשעת עבודה זו על עבודה אחרת. כגון שחשב שחטו על הוריקה - היא מחשבה לגבי עבודה זרה. דגמרינן חוץ - איסור עבודה זרה. ממשחבת פיגול של פנים, שהשוחט על מנת לזרוק דם למזרח או להקטיר אימורין למזרח - זהו עיקר פיגול. שחטה לשמה - בהטאת מימיה, דכל שאר זבחים שריון שלא לשמן, אבל חטאת ששחטה שלא לשמה פסולה. וכן פסח ששחט שלא לשמן. ואם שחט החטאת לשמה לזרוק דמה שלא לשמה. רבי יוחנן אמר פסולה - דגמרינן מחשבת פסול שלא לשמה ממחשבת פיגול, דעיקר מעבודה לעבודה. וצריכא - לאשמועין בתרווייהו מלוקט דרבי יוחנן רבי שמעון. דאי איתמר בהא - מילתא קרייתא דהשוחט את הבמה. הוא דאסור לרבי קיש - דאין מחשבין. פנים מפנים - פסול דחטאת שלא לשמה מפיגול. אלא זביחה דעבודה זרה דמיתסרא - בהנאה, כדאמרינן במסכת עבודה זרה (ט"ב), תקרובת עבודה זרה מיקרי "זבחי מתים", כדכתיב: "ויזבלו זבחי מתים" (תהלים קו) מה מת אסור בהנאה - אף תקרובת עבודה זרה אסורה בהנאה. ומת אפיה מנלך דאסור בהנאה? איתא "שם" "שם", נאמר כאן: "ותמת של מרים" (במדבר כ) ונאמר להלן: "תעלה ערופה: ותעורף של את העגלה" (דברים כא), ועל עגלה ערופה אסורה בהנאה, כדאמר: שם תהא קבורתה - אף ממא אסור בהנאה. ומה מת אסור בהנאה - ממת אהל - אף תקרובת עבודה זרה נמי. אלא שישא - הוא "אין מחשבת פוסלת בחולין" - מעבודה לעבודה קאמר. שמשחבת פוסלת במוקדישין - כדפרשית, דעיקר פיגול - מעבודה לעבודה הוא. אלא באותה עבודה בלבד - אם אסור שחטו עצמה לעבודה זרה. פנים קשיא לישא לישא - דקתני: "מחשבת פוסלת

ריש לקיש אמר מותרת - מודה ריש לקיש דחייב מיתה, כדאמרינן בפרק "ארבע מיתות" (טהורין ט"א). מידי דהוה אמשחתו לה, דהוה מותר, ועובד בסיף, ואין לתמוה: היאך נדרגו? הא דלמא מיימלך ולא זריק דם לעבודה זרה, כדאמרינן בפרק "ארבע מיתות" (שם עמוד ב) דמסית שאמר אלך ואעבד - מיימלך ולא עבד? הכא דרבי אמי, פוסל, כיון דהכא ממשעה שחט על מנת לזרוק, ועוד, דרבי אפילו ידע דאי בשחט ירוק - חייב, דחשיב עובד עבודה זרה בשחטו על מנת לזרוק. ומה שחטו על מנת לזרוק. אלא זביחה דעבודה זרה דמיתסרא חייב משכחת לה - תימה: אי חייב פיגול אף במחשבת בלא דיבור, אם כן משכחת זביחה עבודה זרה דמיתסרא - דיבור, שפירש בפרוש שחטו לעבודה זרה פסול, דחייב מעבדן כן לקיש - פירש בקונטרס דלא מצי למימר: קל תומרם שלו מפגול, דלא הוית אלא לומר "פוסלת" אלא "מפגול", ואף על גב דמציעו דקרי ליה לפיגול "פסול", דהניא בפרק שני דזבחים (כתא), חוץ למקום - פסול ואין חייבין עליו כרת, הכא דאיכא למיעב - הוה ליה מצינו "מפגול", כדאמרינן בפרק שני דזבחים (שם) גבי הא דתני: שחובב פסול בארבעה דברים כו', ודייק בגמרא: דיקא נמי, דקתני "שחובב פסול" ולא קתני "שחובב מפגול", אבל קשה: אמאי לא מוקי לה בשינוי בעליה? דמדה ריש לקיש דמחשבין מעבודה לעבודה, אמר "הריני שחט על מנת לזרוק דמו לשם פלוגי" דפסול, כדאמרינן בפרק שני דזבחים (שם) לכן נראה, ולכא לאוקמי קל תומרם לא במחשבת פיגול אלא בשינוי בעלים, דמה לתרווייהו שכן אינו באותה עבודה, שאם אמר "הריני שחט לשם חן לזמנו או חוץ למקום" או "לשם פלוגי" - כשר, כדאמרינן בפרק שני דזבחים (ט"א), ורבינו זנואל גירסי: פנים לחוץ לקיש לא קשיא, ויזקן לה במחשבת פיגול. חוץ קשיא לרבי יוחנן - ואת אמר: ולמא קשיא רבי יוחנן כרבנן, דכי היכי דילפי רבנן חוץ מפנים לענין דוח מחשב וזה עובד, הכי נמי ילפינן לענין דמחשבין מעבודה לעבודה וללישנא בתרא, לימא דקאי כרבי אליעזר ויש לומר: דלגבי זה מחשב וזה עובד שייך למילף חוץ מפנים, דגלי רחמנא בפנים דבעלים קרי "מקריב", והוא הדין בחוץ כדתיב (תהלים ק) "זבחי מתים", דאם בעלים מחשבין - חייב וזבחי מתים, כיון דבעלים קרי "מקריב" ואין זה אלא גילוי מילתא בעלמא. אבל לענין דמחשבין מעבודה לעבודה - אין אשכחין דילפינן כלל, הא דמחשבין בפנים - גזירת הכתוב בעלמא הוא.

הא מקמי דשמעיה מרבי יוחנן - תימה: מאי תירוץ הוא זה שמתריץ, שאמר ריש לקיש קודם שלמד המשנה?

שחטו על מנת לזרוק, ועוד, דרבי אפילו ידע דאי בשחט ירוק - חייב, דחשיב עובד עבודה זרה בשחטו על מנת לזרוק. ומה שחטו על מנת לזרוק. אלא זביחה דעבודה זרה דמיתסרא חייב משכחת לה - תימה: אי חייב פיגול אף במחשבת בלא דיבור, אם כן משכחת זביחה עבודה זרה דמיתסרא - דיבור, שפירש בפרוש שחטו לעבודה זרה פסול, דחייב מעבדן כן לקיש - פירש בקונטרס דלא מצי למימר: קל תומרם שלו מפגול, דלא הוית אלא לומר "פוסלת" אלא "מפגול", ואף על גב דמציעו דקרי ליה לפיגול "פסול", דהניא בפרק שני דזבחים (כתא), חוץ למקום - פסול ואין חייבין עליו כרת, הכא דאיכא למיעב - הוה ליה מצינו "מפגול", כדאמרינן בפרק שני דזבחים (שם) גבי הא דתני: שחובב פסול בארבעה דברים כו', ודייק בגמרא: דיקא נמי, דקתני "שחובב פסול" ולא קתני "שחובב מפגול", אבל קשה: אמאי לא מוקי לה בשינוי בעליה? דמדה ריש לקיש דמחשבין מעבודה לעבודה, אמר "הריני שחט על מנת לזרוק דמו לשם פלוגי" דפסול, כדאמרינן בפרק שני דזבחים (שם) לכן נראה, ולכא לאוקמי קל תומרם לא במחשבת פיגול אלא בשינוי בעלים, דמה לתרווייהו שכן אינו באותה עבודה, שאם אמר "הריני שחט לשם חן לזמנו או חוץ למקום" או "לשם פלוגי" - כשר, כדאמרינן בפרק שני דזבחים (ט"א), ורבינו זנואל גירסי: פנים לחוץ לקיש לא קשיא, ויזקן לה במחשבת פיגול. חוץ קשיא לרבי יוחנן - ואת אמר: ולמא קשיא רבי יוחנן כרבנן, דכי היכי דילפי רבנן חוץ מפנים לענין דוח מחשב וזה עובד, הכי נמי ילפינן לענין דמחשבין מעבודה לעבודה וללישנא בתרא, לימא דקאי כרבי אליעזר ויש לומר: דלגבי זה מחשב וזה עובד שייך למילף חוץ מפנים, דגלי רחמנא בפנים דבעלים קרי "מקריב", והוא הדין בחוץ כדתיב (תהלים ק) "זבחי מתים", דאם בעלים מחשבין - חייב וזבחי מתים, כיון דבעלים קרי "מקריב" ואין זה אלא גילוי מילתא בעלמא. אבל לענין דמחשבין מעבודה לעבודה - אין אשכחין דילפינן כלל, הא דמחשבין בפנים - גזירת הכתוב בעלמא הוא.

הא מקמי דשמעיה מרבי יוחנן - תימה: מאי תירוץ הוא זה שמתריץ, שאמר ריש לקיש קודם שלמד המשנה?

שחטו על מנת לזרוק, ועוד, דרבי אפילו ידע דאי בשחט ירוק - חייב, דחשיב עובד עבודה זרה בשחטו על מנת לזרוק. ומה שחטו על מנת לזרוק. אלא זביחה דעבודה זרה דמיתסרא חייב משכחת לה - תימה: אי חייב פיגול אף במחשבת בלא דיבור, אם כן משכחת זביחה עבודה זרה דמיתסרא - דיבור, שפירש בפרוש שחטו לעבודה זרה פסול, דחייב מעבדן כן לקיש - פירש בקונטרס דלא מצי למימר: קל תומרם שלו מפגול, דלא הוית אלא לומר "פוסלת" אלא "מפגול", ואף על גב דמציעו דקרי ליה לפיגול "פסול", דהניא בפרק שני דזבחים (כתא), חוץ למקום - פסול ואין חייבין עליו כרת, הכא דאיכא למיעב - הוה ליה מצינו "מפגול", כדאמרינן בפרק שני דזבחים (שם) גבי הא דתני: שחובב פסול בארבעה דברים כו', ודייק בגמרא: דיקא נמי, דקתני "שחובב פסול" ולא קתני "שחובב מפגול", אבל קשה: אמאי לא מוקי לה בשינוי בעליה? דמדה ריש לקיש דמחשבין מעבודה לעבודה, אמר "הריני שחט על מנת לזרוק דמו לשם פלוגי" דפסול, כדאמרינן בפרק שני דזבחים (שם) לכן נראה, ולכא לאוקמי קל תומרם לא במחשבת פיגול אלא בשינוי בעלים, דמה לתרווייהו שכן אינו באותה עבודה, שאם אמר "הריני שחט לשם חן לזמנו או חוץ למקום" או "לשם פלוגי" - כשר, כדאמרינן בפרק שני דזבחים (ט"א), ורבינו זנואל גירסי: פנים לחוץ לקיש לא קשיא, ויזקן לה במחשבת פיגול. חוץ קשיא לרבי יוחנן - ואת אמר: ולמא קשיא רבי יוחנן כרבנן, דכי היכי דילפי רבנן חוץ מפנים לענין דוח מחשב וזה עובד, הכי נמי ילפינן לענין דמחשבין מעבודה לעבודה וללישנא בתרא, לימא דקאי כרבי אליעזר ויש לומר: דלגבי זה מחשב וזה עובד שייך למילף חוץ מפנים, דגלי רחמנא בפנים דבעלים קרי "מקריב", והוא הדין בחוץ כדתיב (תהלים ק) "זבחי מתים", דאם בעלים מחשבין - חייב וזבחי מתים, כיון דבעלים קרי "מקריב" ואין זה אלא גילוי מילתא בעלמא. אבל לענין דמחשבין מעבודה לעבודה - אין אשכחין דילפינן כלל, הא דמחשבין בפנים - גזירת הכתוב בעלמא הוא.

הא מקמי דשמעיה מרבי יוחנן - תימה: מאי תירוץ הוא זה שמתריץ, שאמר ריש לקיש קודם שלמד המשנה?

מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אלא בשתי עבודות - פירש בקונטרס: בשחיטה ובוריקה דכתיב. וקשה לרבינו יצחק בן אשר: דבוריקה דם לעבודה וזה לא מיתרש לשרך בדומה לקמן בגי דתנא טייעה דיהיב דירבי לטבחא ישראל ואמר לה דמא ותרבא לידן ובישרא לידכון, ומסיק דכחיה. והלכה כרבי יוסי דזה מחשב חוב עובר לא אמרינן, ובמה שזרקו דם לעבודה וזה אחרי.

כן לא הייטינו; עוד תניא בהדיא בתוספתא: אם משחטה זרק קם לעבודה וזה חוקטרי חלבה לעבודה וזה - זה היה משחטה בקיסרי ולא אמרו בו לא איסור ולה מיתה. ודיעתי משום שהוכיח סופו על תחלתו כדבסמוך, אבל בוריקה מיהא לא מיתרסא! וצריך לומר: נתי דבמא לא מיתרסא, אם נמזא אחסר. **עד** נכחו לא קשר רבנא אלא דם שמענון דחשיב - ולחישא בתרא דלעיל, על כרדך שר רבנא אלא בזה מחשב חוב עובר. אבל הכא, אחר עומד ששחט קור אחרי כן עד לעבודה וזה, **אם** היה רב שני כן אוכל בתרומה - בפרק "המביא אפסר תלוי" (ביריות כ"ב), מפרש דקסברי שררה. ומעבד כן שטרור לחירות וצריך נט שנתה, ומעבד כן שטרור אוכל בתרומה. **כי** לא אתי לידיה אמאי אצוח - חק דבעי בפרק קמא ובבבא מציעא (א"א), תקפה אחז בפיניו דרבא ומיקי בשעתן ולבסוף צוח - שפיר בעי כן לרבי שמואל בן רבנן, דהאי טעמא כי לא אתי לידיה אמאי אצוח" דקסרי תתם, ואיכא טעמא אחרתא דתם, דקסרי אמאי אצוח? דהא קא חוי ליה רבנן, רבש"ה ודר - אפילו לא אמר מעות בניו קונות - הכא לא סמכא דעתיה, כיון דמצי מדחי ליה, ואי אלמא הוא - אסור מדרבנן, ואפילו שלא דאמר בפרק שני דבכורות (א"א) דמשביח בגוי קונה לא מעות.

הא

מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין, אלא בשתי עבודות - אינו דין שלא יהא הכל הלכה אלא אחר השוחט? **תניא בנתיבי דרבי יוחנן:** השוחט את הבהמה לזוהי דקמה לעבודה ורה, ולהקטיר חלבה לעבודה ורה - הרי אלו וכו' מתיים; שחטה ואחר כך חישב עליה - זה היה מעשה בקיסרי, ולא אמרו בה לא איסור ולא היתר. **אמר רב חסדא:** לא אמרו בה איסור - משום כבודן דרבנן, לא היתר - משום כבודו דרבי אליעזר. **ממאי?** דלמא עד פאן לא קאמרי רבנן אלא דם שמענון דחשיב, אכל הכא דשמענון דחשיב - הוכיח סופו על תחלתו! **אי נמי,** עד פאן לא קאמרי רבי אליעזר התם אלא גבי נכרי, דסתם מחשבת נכרי לעבודה ורה, אבל ישראל - הוכיח סופו על תחלתו לא אמרינן! אלא אמר רב שיקבי: לא אמרו בה היתר - משום כבודו דרבנן שמעון בן גמליאל. **הי רבן שמעון בן גמליאל? אילמא רבן שמעון בן גמליאל דגישין,** דתנן: הבריאי שאמר "כתבו גט לאשתי" - רצה לשחוק בה, ומעשה בבריאי שאמר "כתבו גט לאשתי" ועלה לגט ונפל ומת, אמר רבן שמעון בן גמליאל: אם מעצמו נפל - הרי זה גט, ואם הרוח דחתה - אינו גט; ותוין בה, מעשה לסתור?! - הסווי מיתפרא, והכי קתני: אם הוכיח סופו על תחלתו - הרי זה גט ומעשה נמי בבריאי שאמר "כתבו גט לאשתי",

ועלה לגט ונפל ומת, אמר רבן שמעון בן גמליאל: אם מעצמו נפל - הרי זה גט, ואם הרוח דחתה - אינו גט. **ודלמא שאני התם, דקאמר "כתבו"!** אלא אמר רבינא: משום כבודו דרבנן שמעון בן גמליאל דקחא, דתניא: הותב נכסיו לאחרים והיו בהן עבדים, ואמר הלך "אי אפשי בהן", אם היה רב שני בהן - הרי אלו אוכלין בתרומה. **רבן שמעון בן גמליאל אומר:** ציון שחטה הלה "אי אפשי בהן" - כבר זכו בהן ורשין, והיון בה: לתנא קמא אפילו עומד וצוח? אמר רבה, ואיתביא רבי יוחנן: בצוות מעיקרא - דבולי עולמא לא פליגי דלא קנה, בשותה ובסוף צוות - דבולי עולמא לא פליגי דקנה, כי פליגי - שזיכה לו על ידי אחר ושתק, ולבסוף צוות; תנא קמא סבר: מודשתיק - קננהו, והאי דקא צוות - מיהדר קא הדר ביה. **ורבן שמעון בן גמליאל סבר:** הוכיח סופו על תחלתו, והא דלא צוות מעיקרא, סבר: כי לא אתי לידיה אמאי אצוח. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה פרבי יוסי. הנהו טייעי דאתו לציקוניא, יהיב דירבי לטבחא ישראל, אמרו להו: דמא ותרבא לידן, משכא ובישרא לידכון. שלחה רב טובי בר רב מתנה לקמיה דרב יוסף: כי האי גוונא מאי? שלח ליה, הכי אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה פרבי יוסי. אמר ליה רב אחא בר ריה דרב אויאי לרב אשי: לרבי אליעזר, יהיב ליה וזא לטבחא ישראל, מאי? אמר ליה: חוין, אי איניש אלמא הוא דלא קצי מרתי ליה - אסור, ואי לא - אמר ליה: רישך ותר, **משנה** השוחט לשם הרים, לשם גבעות, לשם נמים, לשם נהרות, לשם מדברות - שחיטתו פסולה. שנים

חולין - לענין עבודה וזה שאין מחשבה פוסלת בהן בארבע עבודות אלא בשנים, בשחיטה ובוריקה. דהני הוא דכתיב: (שמות כב) "וזהב לאלהים יחרם", "כל אסר נספיהם מדם" (תהלים טז), אבל קבלה והולכה לא כתיב בהו. והקטרה, זה לג בעד דשיכא בעבודה וזה, מיהו ולא עבודה היא לאפסודי בעבור משום הקטר חלבה לעבודה וזה, היכא דלא נשחטה ולא נורק דמה לעבודה וזה, דהא אפילו בפנים לא מפסיל קרבן אם חישב על אכילת בשר בשעת הקרבן חלבים. ואחר כך חישב עליה - לזרור דמה או להקטיר חלבה. משום כבודן דרבנן - דאמר: לא אמרינן סתם מחשבת נכרי לעבודה ורה. והאי נמי, אף על גב דאיגליא מילתא משומד הוא, לא אמרינן: מסתמא כי שחטה ברישא - לחכי שחטה, דסתם מחשבתו לעבודה וזה לא אמרינן. **אלא דם שמענון דחשיב** - לא תתחלה ולא בסוף. **אלא גבי נכרי** - בדעת שחטה בחוקת גוי הרה. אבל ישראל - כיון דהוי בחוקתו בשעת שחיטה. הוכיח סופו לא אמרינן - דלמא אחר השחיטה נכסו בו יצר הרע ונתשמד. **רבן שמעון בן גמליאל** - דאמר: הוכיח סופו על תחלתו. **הבריאי כתבו גט לאשתי** - ואלא אמר "כתבו ונתני", והלך לו. **רצה לשחוק בה** - שלא תפציר בו לתת לה גט לפטורה מיבם אם ימות, והפליגה בדרבים. ואין אלו נעשין שלוחו לגרש, דהא לא אמר "נתני", לחכי נקט בריא, דאילו מסובן "נתני" - הרי אלו כותבים ונותנים, שמפני שהיה בהול על מיתתו לא הספיק לגמור דבריו. וחזרו לומר: אי המפרש הודיא בשיראי. רבי שמעון שזורי אומר: אי המסוק. ואמר רב חננאל: הלכה כרבי שמעון שזורי. ולא וסת - וכבר כתבו ונתנו העדים שם ולא שפתו. **אם מעצמו נפל** - דאי מתחלה היה דעתו לעלות ולפול, יהיה ליה בהול כמסוק. מעשה לפתור - דא אמרת רישא: רצה לשחוק בה, ולא נתן חילוק בדבר ויולמא שאני תתם דקאמר ברישא "כתבו", והאי קצת הוכחה בתולה, ונפילתו גלוי מילתא בעלמא חזרה. **דהאי דאמר ברישא "כתבו"** - על מנת ליתן קאמרו. ואמר הלה - זה שניתנו לו. **אי אפשי** - אין רצוני. אם היה רבו שני בהן - זה האומר "אי אפשי בהן" על כרחו שחט, ויאכלו בתרומה. ולקמיה דרבי ופילו עומד וצוח?! **כבי** - זכו בהן יורשי ראשון - שהוא ישראל. אפילו עומד וצוות - בתמידי, והדיבן מצינו מקבל מתנה בעל כרחו? בשותק - וקבל השטר. שזיכה לו על ידי אחר - שמטר שטר המתנה לאחר בפניו. ואמר לו: וזה בשטר זה שלם פלוגי. **כרבי יוסי** - דאין הכל הלך אלא אחר השוחט, ואפילו שמענייה דחשיב - לא פסול. טייעי - ישמעאלים, ואינן אוכלין אלא בשר שחוטת. ואפילו היא מתה מאליה שחט אותה לאוכלה, וכן דרכן. **דירבי** = אילים. **דמא ותרבא לידן** - לעבודה ורה, דמתוך שהיו טרודים בעסקיהן היו נותנין לטבחא ישראל לשחוט ולהפשט. **כרבי יוסי** - ומותרין. **כרבי אליעזר** - דאמר מחשבת נכרי לעבודה ורה, פוסלת שחיטת ישראל אפילו אין לו בה אלא דבר מועט. **יהיב ליה** - גוי וזא לטבח ישראל שאל בער, ואמר לו: כשתשחוט בהמתך לני בריתי לא בשר, מי מיתרס (כו) בהמה בהכי? מי אמרינן: כי אמר רבי אליעזר - היכא דהוא אצוחא בהמה בשחטתו מכי ונתנה מעיקר שר, או שהיתה כולה על גוי ונתנה לישראל חוץ מאמר כבי שלה. אבל כי האי גוונא לא. וא דלמא לא שגא? **אי איניש אלמא** - דהאי גוי, ולא מצי ליה ישראל לדחויי אם היה רוצה להחזיר לו דיער שלו - אישתבח דקניה גמורה היא. **ואי לא מצי אמר ליה רישך ותר** - הרי ראשך ורתי הרה, הכה זה על זה או קבל דינך שלך. וכיון דמצי לדחויי, ואשתבח כבי שחט ישראל לא אדעתא דגוי קשחשו, ואינו נעשה שלוחו על כרחו, דמימר אמר האי ישראל! אי בעינא מהדרות ליה וזה - הליכך שריא. ואי בעי ידוב ליה. ואת על דקיימא לן (בכורות ג"א). מעות הגוי קנות ויש לו חלק בה. מיהו שחט ישראל כי שחט מלסל ליה לגוי וישעו שלוחו, דאמר ליה: לא עלושי שחיטתך. אבל באיניש אלמא, על כרחו שחטה אף בשבולי היא. וגוי מחשב עליה. **משנה** לשם הרים, לשם נהרות, לשם מדברות - שחיטתו פסולה. שנים

חולין, פרק שני - השוחט דף מא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטוטנזולץ)"

חטופות

1 **כיון** דקאי ליה לכפרה כדרידה דמיא - ואז דפרך בפרק בתרא דובחים (קיד,א):
 2 מוקצה ועבד אינו שלו הוא, ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ומוקי לה בקדשים
 3 קלים - היינו כרב הונא לדעיל. דלהני אמוראי דבא מתוקמא אף בחטאת, כדרידה
 4 דמיא.
 5 **הא** שמע שנים אוחזין בסכין ושושטין בו -

6 משמע הכא דרב הונא ועולא דלעיל
 7 (מ,א) אסר אף להרשות. דרך דשניא אוחזין,
 8 והקאי דרבי יהודה בן בתרא, ורבנן דבסמוך -
 9 איירי אף להרשות ומעמעו לדרידה וניא
 10 השתא, הא דמייתי ראייה בפרק "רבי
 11 ישמעאל" (עבודה זרה ג,ה) מכלים שהוחזו
 12 המלך אחז, דתמר, "הכנסנו" - שגזוהו
 13 והקדישו אתרים חרות, ויהו אסר אף להרשות
 14 ותימה: דהתם לעיל בההוא פירקא (עבודה זרה
 15 ג,ב) בני מנייה רבי יוסי בן שאול מרבי: כלים
 16 שנשמשו בהן בבית חזני, מדו שנתפשו בהן
 17 בבית המוקדשי אליבא דרמי דאמר עבודה זרה
 18 הוה - לא תביעי לך, דהשתא להרשות אסירי
 19 בו, ומסקא דארקין, ויריש ליה מקרא
 20 ד"הכנסנו" שגזוהו שנינו. ומה ראייה היזא? האם אסירי
 21 אף להרשות כלים שהוחזו אחז, והך דבית חזני
 22 שרו להרשות, למאן דאמר ולאן לעבודה זרה
 23 הוא ויש להרשות? דקרא "דכל הכלים" ודאי איירי
 24 לגבהו, ומייתי מנייה ראייה לעיל, דבין
 25 דאסירי, אף על פי שלא עשה בהן אחז שום
 26 שניו אלא שנשמשו בהן לעבודה זרה, אם בן
 27 היבא דעבדי מעשה גמור, שמתחיל לשוחט
 28 דבהמה - אית לן למימר דאסר אפילו
 29 להרשות.
 30 **הא** שמע אמרבו והמדמנו והמנסך בו -
 31 למאן דאמר ב"הניוק" (גיטין ג,ב) מנסך
 32 ממש פרך, ואם תמרו, ומאי קא משני דאית
 33 ליה שותפות בגוה? הא אמר התם: למאן דאמר
 34 דמנסך ממע, לא תביעי מיערב, משום
 35 דהיינו ממש, ובין דאביעיה דאית ליה שותפות
 36 בגוה, ולא יאסר לך חלקי חורבן אלא משום שמערב
 37 בשלו, ואם בן הא אבתי היינו מדמעו ויש לומר:
 38 דמכל מקום קא משמע לן דאף על גב דחיבי
 39 מינה - לא אמרין קם ליה דבריה מנייה,
 40 כדאמרין התם: ואי לא תנא מנייה שמערב
 41 דבריה מועט לא מיידיב, **לאו** כל במיך
 42 שחאסר יידי לא אונסי - תימה: דשמעו הבא
 43 דרבי יהודה בן בתרא שרי לזבני לכל בו -
 44 שירצה, משמע דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ובמסכת עבודה זרה פרק "רבי ישמעאל"
 45 (ט,ט) משמע דלא שרי לזבני אלא להחזו אין ונסכיה. דמינה מייתי ראייה אהא דקאמר
 46 התם: האי גו נדסכיה לחמירי דירשאל, אף על גב דאסר בההוא, למשקל דמי מהחזא
 47 גו נדסכיה שרי, דמקאל קליהו יש לומר, דהכי מייתי חזון, דהכי מייתי יהודה בן בתרא
 48 שרי לזבניה לכל גוי שירצה, דרבנן נמי דפלגי עליה שרי לזבניה להחזו גוי נדסכיה
 49 **בישראל** משומד - פירש כונטנורס, דהוי הדין דהוה מצו לאוקומי דאית ליה
 50 שותפות בגוה, דבריאקס לעיל. וקשה דאם בן אמאי הוה וקשה קומי שבת תריץ?
 51 אלא רבא, דאף על גב דאית ליה שותפות בגוה, ובתי איאט לזבניה לצערייה מקביון,
 52 **הכא** נמי בישראל משומד - להך אמוראי הוה מצו למימר ב"הניוק" (גיטין ג,ב):
 53 מנסך דהיינו שנעו בו.

54 **אין** שוחטין לוחך הגומא - אמר רבינו תנן דהיינו גומא חזק, דתראה כמקבל דם
 55 לעבודה זרה, וקשה: דאם על בלא עושה לו חזק, לזבני חזק, לזבני חזק, לזבני חזק
 56 חצרו ולפיכך טוב לזוהר מלשוחט אפילו לוחך גומא שאינו נקיד.
 57 **ובשוק** לא יעשה כן - אף על גב דאמר רב (שבת ד,ה) כל מקום שאסרו הכזבים מפני
 58 מראית העין אפילו עושה חזרים אסור - היינו כמו שחזן בחמה אבל לא
 59 כגור העם, שאם היו רואים אותו עושה כן בציעתא חזק חשד בשוק, אבל כאן
 60 הוראה שעושה בביתו אמר: לנך חצרו הוא עושה, ומיהו, בירושלמי יש דרך משנה פליג אורב מהדיא, ונראה שאין התלמוד שלנו סובר כן, מדלא הקשה ממתניתין לרב כמו
 61 שחוקשה מדו שבצואר, ומשנה תנאי היא בפירקא דביבא אשה' (שם ט,ה), וכל הנוה דפירך לרב בפרק קמא דמסכת עבודה זרה (יב,א) מי שתפירו לו מעותיו לפני עבודה זרה, וישב
 62 לו כרין ברגלו, ומשני להו, קאמר בירושלמי דפליגי אורב. איך דאמר בפרק "אף על פי" (תבות א,א) צינור שעלו בו כקשקשים בשבת - ממעבו ברגלו בציעתא בשבת ואינו חושש
 63 - בהתווא נמי מודה רב ולא שייך שם חשד, דהא מררייתא שרי למעבו כשתחלה בשבת.

1 **אבל** זבח - דבר הוזהר בסכין, דהיינו בהמה, דעוף - מלוק הוא, ואי אין
 2 **אדם** אוסר דבר שאינו שלו מאי איריא - דתני עוף? אפילו בהמה נמי,
 3 דהוא לא פקע שם קדשים מניניה! ומיהו, איהו מיידיב משום עובד עבודה
 4 זרה, דמכל מקום, אף על גב דלא מיתירא מפלח פלחא, כיון דקניא ליה
 5 **לכפרה** - שרתי הבעלים ומתכפרים בה.
 6 כדרידה דמיא - הלכך לא מצו למיתני שום
 7 זבח, דאילו עולה מכפרת אשמה, ושתא
 8 ואש על חטאים, ושלימט ושתא קדשים
 9 וקלם כדרידה נבחה. להכי נקט עוף ובחצי קנה
 10 פגום, דמיידיב בשחיטת חוץ בההוא פורתא
 11 דמיתסר ביה. אחר לשום אחר מכל אלו
 12 אפילו בהמה דלא רידיה, אלא אדיך
 13 ששחט לשום דבר כשר. **הטבטבא** - שרתות
 14 של חבירו, והמדמע - תרומה בחולין של
 15 חבירו, ומחול להו, דמביעי ליה לזבניהו
 16 לכתבים ברמי תרומה, דהיינו ביוול, דלא חזו
 17 אלא לכתבים, והמנסך - כן של חבירו
 18 לעבודה זרה, בשוגג - שלא ידע שהיא
 19 תרומה, ולא ידע שהוא נאלץ בניסוך זה,
 20 או סבור ין עליו הוא. **פסור** מלשם -
 21 ואף על גב דמייק בשוגג חייב, כדקיימא לן
 22 (בבא קמא כז,א) ואם מועד לעולם, בין
 23 ער בין ישן בין שוגג בין שחט, הכא חזק
 24 שאינו ניכר הוא, ולא מיתני חזק, ובמיד
 25 חזק לשלם, דקנסוה רבנן, ומשום דקם
 26 ליה דבריה מנייה לא מפיטה, ואף על גב
 27 דהייב מיתא משום עבודה זרה, ואפילו לא
 28 חזרו בו, ולא מיתני חזק, קיימא לן (תבות
 29 ד,ב): חייבי מיתות שוגגין פטורין מלשם
 30 - הכא חייב אפילו אתרו ביה, כדבריאקמא
 31 טעמא במסכת גיטין (ט,ב): משעה דאגבדיה
 32 על מנת לאוסרו מיידיב מלשמו, ומתחייב
 33 בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך, שניכך -
 34 כשכך ידו לתוכו לעבודה זרה, שלא בפני
 35 עבודה זרה - רבותא אשמעינן. אסור
 36 אף אף בהתאה, דאדם אוסר דבר שאינו
 37 שלו, ועוד שיכול לומר לו - אפילו ניסכו
 38 לעבודה זרה, אלא כל הישן בו - דאין
 39 אדם אוסר דבר שאינו שלו, לאונסי - על
 40 כרתי, שחאסרו, ורב נחמן רב עשרם רב
 41 יצחק אמרי לך - הא דרב הונא תוקים
 42 כמנאי, דהא רבי יהודה בן בתרא פליג, אבל
 43 כמנאי אית דין לא תוקים כמנאי, דאין אמרין
 44 שפיר אפילו אדם קמא, דאפילו כדרידה דאדם אוסר - אבל
 45 ישראל - לצעורי לחריבה עביה, ואין דעתו לעבודה זרה, בישראל משומד -
 46 והוא הדין דמצו לאוקמא בדאית ליה שותפות בגוה, דראקומה אינהו לעיל
 47 השתא מיהא, כיון דאתנין לרב גוי אוסר, כמקומן להו גוה ואלבא תולא
 48 קמא. התרו בו - בישראל, שלא ישחט לעבודה זרה, ושחט לאחר שקבל
 49 התראה, וקודם לכן לא היה בחוקת משומד. **מא** - מי אסר או לא, קבלת
 50 התראה שמתירן בו, הוי יודע שאתה מותר על כך, והתורה אמרה שאתה
 51 חייב מיתה, והוא אמר: וידע אני, ועל מנת כן אני עושה שאתה. והבי אמרין.
 52 בסנהדרין (מא,א): "מות יומת" - עד שיתיר עצמו למיתה. **משנה** לתוך ימים
 53 - דלא לימרה לשרא דימא קא שחיט, ולא לתוך הכלים - שלא יאמרו:
 54 מקבל על עצמו לעבוד זרה הוא, לתוך עונה של מים - גומא, כמו "עוגיות
 55 לנפים" דמערב (ב,א), ולן שומר גורי, לשנא אתרינא: לתוך העוגיל, והיא ארתי.
 56 **ובספינה** - יכול לשחוט על גב הכלים, והדם שותת לתוך הים שלא ללכלך
 57 את הספינה, ולא מיהו שחוט לתוך ימים. **אבל** עושה גומא - משמע: שחט
 58 לתוכה, ובגמרא אית דאמר אף שוחטין לגומא וטעמא דגומא - משום
 59 שחט

ורבי שמעון מכשיר - פירש הקטרס: ולא חייש למראית העין. ורבינו יצחק בן אשר מפרש: דלא שייך כלל לרבי שמעון מראית העין. דדומה במקדש על מנת לשחוט בחוץ. ורבי שמעון טעמיה, ומפרש בפרק "חרי עליו עשרון" מנחות (טא.טז.) "חרי עליו עולה על מנת שאקריבה בבית חנוני" - יקריבה לבית המקדש. רבי שמעון אומר: ואיך זה עולה. וטעמא - שכל התנדב בן המתנדבים. כדתנן בפרק "המנחות והנסכים" (שם (טא.טז.) "חרי עליו מנחה להביא מן השעריך" הו', רבי שמעון פוטר, שלא התנדב בדרך המתנדבים. והדאית מנא בתוספתא אוך הדבא: רבי שמעון מכשיר, שאין כוונתו בזה מתנדב. אמר רבי שמעון: ומה אם אמר "חרי עליו עולה לשחטה בעבר הירדן" שמה עולה היא? **והוא** לא אמר לשחטה - שחטא - לא אם אמר "לשם חטאת", ואפילו אם אמר "חרי זו חטאת" - לא אמר כלום. בדאמרין בפרק קמא נדרים (א.ו.).

אימר נדר בצינעא - ולעיל דלא חיישין שמא יש לו זבח בתוך ביתו בצינעא. דאית ליה קלא. שרגיל להודיע שלא יבואו לידו מעלה. **לא** שנו אלא שאין לו אשה - מה שהקשה בקטנרס: אי שאין לו אשה, למה לו למתניה "זה הכלל" - פשיטא. למאי טוהר ליה? של כוונתו "אין אשה" - היינו שאין הוא יודע אם יש לו אשה אם לאו. וכן "אין זבח" דלעיל. אבל בידוע דאין לו לא אינטרין.

הדרן עלך הכל שוחטין

לשם פסח, **לשם תודה** - שחיתו פסולה, ורבי שמעון מכשיר. **שנים** אוהוין בספין ושוחטין, **אחד** לשום **אחד** מכל אלו **ואחד** לשום **דבר פשר** - שחיתו פסולה. השוחט לשם הפסח, **לשם אשם ונדא**, לשם בכור, לשם מנעושו, לשם המורה - שחיתו פשרה. **זה הכלל**: **כל דבר שנידר ונידב** - השוחט לשמו אסור, ושאינו נידר ונידב - השוחט לשמו פשר. **גמרא** "השוחט לשם עולה". אשם תלוי בר נידר ונידב הוא? אמר רבי יוחנן: הא מני? רבי אלעזר היא, דאמר: **המתנדב אדם אשם תלוי בכל יום**. פסח בר נידב ונידב הוא? ומנא קביעא ליה! אמר רבי **אישעיא**: שאני פסח, הואיל והתפרשתו כל השנה פסלה. אמר רבי ינאי: לא שנו אלא תמימים, **אכל בעלי דומין** - מידע ידעו, ורבי יוחנן אמר: אפילו בעלי דומין לא, ומנין דלמי ליה מיד? **אמובא** אלא ידעו. "השוחט לשם חטאת". אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא מהחייב חטאת, **אכל מחייב חטאת** - אימא: לשום חטאתו הוא עושה. והא לא קאמר "לשם חטאתי"! אמר רבי אבהו: פאומר "לשם חטאתי", "לשם המורה". אמר רבי אלעזר: לא שנו אלא שאין לו זבח בתוך ביתו, אבל יש לו זבח בתוך ביתו - אימא אמורי אמיר ביה. והא לא קאמר "לשם המורה וזחי"! אמר רבי אבהו: פאומר "לשם המורה וזחי". **זה הכלל**: לאתווי מאי? לאתווי עולת נזיר, דמהו דתימא: הא לא נדר - אימר נדר בצינעא. ושאינו נידר ונידב. לאתווי עולת יולדת. אמר רבי אלעזר: לא שנו אלא שאין לו אשה, אבל יש לו אשה - אימר לשמה הוא עושה. והא לא קאמר "לשם עולת אשתי"! אמר רבי אבהו: פאומר "לשם עולת אשתי" - פשיטא!

יחקה את המונין. גמרא "אין שוחטין לא לתוך" וכו'. **מאי שנא לתוך ימים דלא** - דאמר: **לשחט דיןא קא שחיט, לתוך עונה של מים גמי אמיר: לכוונתא קא שחיט! אמר רבא: בעערים שנו. אין שוחטין לגומא** וכו'. והא אמרת: אין שוחטין לגומא כלל! **אמר אבוי: רישא בגומא שבשוק. אמר ליה רבא, והא מוקחני סיפא: ובשוק לא יעשה בן, מפלל דרישא לא בשוק עסקינו! אלא אמר רבא, הכי קאמר: אין שוחטין לגומא כל עקר; והרצפה לנקר חצרו ביצד הוא עושה? עושה מקום חוץ לגומא ושוחט, וקם שותת יולדת לגומא; ובשוק לא יעשה בן, שפלא יחסך את המונין. תניא כוותיה דרבא: היה מתלך בספינה ואין לו מקום בפפינה לשחוט - מוציא ידו חוץ לפפינה ושוחט, וקם שותת יולדת על דופני הספינה. ואין שוחט לגומא כל עקר, והרצפה לנקר חצרו ביצד הוא עושה? עושה מקום חוץ לגומא ושוחט, וקם שותת יולדת לגומא; ובשוק לא יעשה בן, משום שאמר: "ובחפתיהם לא הלכו", ואם עשה בן - צריך בדיקה אחריו. **משנה** השוחט לשם עולה, לשם זבחים, לשם אשם תלוי,**

שחוט חוק המנין לעבודה זרה. יחקה את המנין - יחזיקו ירידה בחוקיהם, "יחקה" לשון חוק. **גמרא** לכונתא - פרוצין שלו הנראה במים. עבורין - לא מיכר בהו בבואה. והאמרת אין שוחטין לגומא - והדר תני: אבל עושה גומא כל עיקר - ואפילו בבית, דמחייב מנינות. ומופדוש הספינה ובמים. לנקר - לנקות. מקום - חריץ קטן. ואיך לא יעשה - שאין אדם חש לנקר את השוק. בדיקה אחריו - שמא חזק הוא לעבודה זרה, וידבולו מפתו ומיינו. **משנה** השוחט - חולין בתוך עולה - דכיון דבאה גבדר ובגדבה, הוראה אומר: עכשיו הוא מקדיש ושוחטה לעולה. וקדישם בתוך מותרים. וגזור רבנן עליה פסול. וכן כלמים וכו'. **אשם תלוי** - בא אדם עליו פסול. וכן שחיט בתוך שחי חתיכות לפניו ואכל אחת מהן, ובאו עדים ואמרו: אחת מהן של זבח חיהה. ואין ידוע איזו אבל שוחט ואחרות עמו בידו, כסבור בשבט על אשתי, ותחלה ולא ידע למחר על איזו מהם בא, שהיו שתיקה במטה והוא לא היה יודע - מביא אשם תלוי, להנין את הסיריך על שביעית פו, חא חטא דרבי - מביא חטאת. ובגמרא פירך, והא לאו דרבי ונידב הוא, והוראה יודע שאין בדבריו כלום, שאין שם אשם תלוי אלא אם כן היה מחייב, והוא קלא אתי ליה ופסח נמי בגמרא פירך. ורבי שמעון מכשיר - לא חייש למראית העין. **אשם ודאי** - אשם גולות, והיינו נשבע עשה לבשרת מנזון, אשם מעילות, אשם שפחה הרופא. ועל שם שאשם תלוי בא על ספקו קרי ליה "אשם ודאי". לשם בכור ולשם מעשר - מידע ידעו דשקר הוא, דבכור ומעשר מידע ידעו מקמי הכי, ואילו ההיא שעתא לא בני פארש ניהו. **גמרא** השתא מקדיש ליה. זה הכלל - בגמרא מפרש לאתווי מאי, דאין שחיבתו לבולוה. **גמרא** לא נידר ונידב הוא - בתמימה. כל יום - שבכל יום הוא עומד בספק חטאת, ולכו נוקפן שמא חטא. ומצינו שהכשיר הכותוב ספק חטאת ליקרב ולא יאכל הכיב דהחוטא ספק חטאת בעדים. והיא נמי סהדי דכל יומא ספק חטאת קאי. **וימא קביעי** ליה - בערב הפסח, הלכך מידע ידעו דדברי רוח חזק הואיל והתפרשתו כל השנה - כל ימות השנה רמי דהפרישו ולתניחו דעו ומנא הלכך השתא נמי אמרי: השתא פסולה, וקשיתו פסח בשאר ימות השנה. וקיימאן לו דשלמי הוא, ואימתי שקשיתו שלמים בתוך ואכל ליה. וידעו: דמשחק, ולא נפק חורבה מניה. דרמי מידא **אמובא** - שהיא נכסה בגמרא או מניט ולא חזו ליה. וסברי תם הוא. לא שנו אלא שאני מחייב חטאת -

דלא אמרי אינשי השתא מפרשי לה. והתא חטאת לאו גבדר ובגדבה אתי. והא לא חשו רבנן דלמא מאן דחזי סבר מחייב חטאת הוא. והא חטאת קאי אתי ליה. דמי שבא ליד דבר בעירה בשוגג אינו מחפה עליה, כדי שיתבייש ומתכפר לו. אבל מחייב חטאת - מאן דחזי סבר: לשם חטאת הוא מפרשה עכשיו. והא לא קאמר לשם חטאת - דמשמע: שאני יודע, אלא: "לשם חטאת", ומשמע לשון נדר. ומידע ידעו דאין בדבריו כלום. בדשלמא דבר הנדר ונידב איבא למימר: השתא מקבל לה עליה בשעת הפרשה, ולא בעי למימר "לשם עולתי". אבל הוא, כל כמה דלא אמר "לשם חטאת" לא משמע על אותה שאני מחייב: פאומר לשם חטאתי - והיבא דחייב חטאת חטאת, אפילו ואמר "לשם חטאת" מידע ידעו דמשחק. שאין לו זבח - וליכא למימר: השתא עבדי לה תמורה. דבמאי מימא דהא דלא ליכא למיגור מאן דחזי סבר שי לו זבח אתר, וההוא קלא אתי ליה. **אימר אמורי אמיר ביה** - ומאן דחזי סבר: השתא מימר לה, בהך אמירה דבשעת שחיטה. ואף על גב דלא מוקף לה בהדי זבח - חייל עלה שם תמורה, דתנן בתמורה (בוא). "תחת חטאת, תחת עולה שיש לו בבית", היה לו - דבריו קיימין. ותנן לא קאמר לשם תמורת בתי - דלחזו משמעו שמימרה בר. אלא "לשם תמורת" משמע דבשמו בעל לשווי תמורה. והוא יודע, אלא היבא דמימר לה בזבת, דתנן בתמורה (בוא). "תחת חטאת" - תחת עולה" - לא אמר כלום. לשם תמורת וזחי - ולשם שוחטין דהיבא דאין לו זבח. שער, ולא חיישין מילא מאן דחזי סבר דאית ליה. מאי טעמא? דהא יהוה ליה - מידע ידעו דעני. עולת נזיר - דאי אמר: "הריני שוחט לשם עולת נזיר" - פסולה, דמאן דחזי סבר: נדר הוא, והשתא קמפרשי ושחית לה. ואף על גב דנזיר נידר ונידב הוא, דעל ידי נדר הוא בא, אי לא אתי תנן "זה הכלל" לאתווי - לא שמעין ליה מעולה דרישא. דמהו דתימא - ליבא למחשך לחורבה. דמידע ידעו דהא לא נדר. קא משמעין לו - דמימר אמרי: דלמא נדר בצינעא זה שלמים יום, שהוא סתם גזירות, ובשלמים יום לא מיכררא מילתיה לשבניו. לאתווי עולת יולדת - שאם אמר "לשם עולת יולדת" - כשרה, דמידע ידעו דהשתא לא נדר לה, וכדמפרשי: בשמן יולדת. מהו דתימא - כלומר: אינטרין רבי אלעזר שמוענין רבי שי לו אשה - פסולה, אף על גב דאמר רבי אלעזר לעיל בגמרא. תמורה.

מזה דתימא אם איתא דילדה קלא הוה ליה - ומיעד דיעי דמשקר. קא משמע
 אן - רבי אלעזר דאימר אפולי אפיל. לשנא אחרינא: האי דרבי אלעזר ורבי אבהו
 לא גרסינן. והכי גרסינן: לאתיי ערלה יולדת. מזה דתימא אימא יולדי ליה, קא
 משמע אן דאם איתא דאדילי קלא אית לה. ובשעי שאשן מתוקמא בתמינתי.
 ואיצטריך לתנא למתניה ב"ה הכלל,

מהו דתימא: אם איתא דילדה - קלא הוה ליה, קא
 משמע אן, אימר אפולי אפיל.

הדרן עלך השוטה

אלו טרפות בקמה: נקובת הושט, ופסוקת
 המגורה. ניקב קרום של מוח, ניקב תלב
 לבית חללו, נשברה השדרה ונפסק החוט שלה, ניטל
 הקבר ולא נשתיר הימנו פלום. הריאה שניקבה
 או שחברה; רבי שמעון אומר: עד שתניקב לבית
 הסמפונות. ניקבה הנקבה, ניקבה המרה, ניקבו התיקין.
 הפרס הנפיקות שניקבה או שניקרה רוב החיצונה;
 רבי יהודה אומר: הגדולה טפה ותקטנה ברוקה;
 הקסם ובית הכסות שניקבו לחיץ. נפלה מן הגג.
 נשתברו רוב צלעותיה. ודרוסת הזאב; רבי יהודה
 אומר: דרוסת הזאב בפקה, ודרוסת ארי בגפה,
 ודרוסת הגזן בעוף תניק, ודרוסת הגס בעוף תגס. זה
 הכלל: כל שאין כמות חיה - מרפה. נמרא אמר
 רבי שמעון בן לקיש: רמו למרפה מן התורה מניין?

הדרן עלך השוטה

משנהאלו טרפות - כל נקב במשהו.
 פסוקה - לרובה ברוב. לבית חללו -
 ואם לא הגיע לחלל קטני סיפא (חולין נד,א) דכשרה. נשברה השדרה
 ונפסק החוט - חדא היא, וטרפות דידה
 משום חוט הוה. ונשברה השדרה לקטני -
 בארס ומילתא נקט, ופסקית חוטה על ידי
 פבירת שדרה היא. או שחברה - בגמרא
 פריך (חולין מ,ב): היינו נקב סמפונות -
 עוקבות קטנות המפחשטות בתוך הריאה
 שהם נובע בה כשחוטכים אותה. הכרס
 השנימית - בגמרא (חולין ג,ב) מפרש.
 שניקבה - במשהו. רוב החיצונה
 בגמרא (חולין ג,ב) מפרש. וירולה וקטנה -
 לא גסה ודקה קאמר, אלא על (שורן קטן
 ושורן גדול, אם נקרע נפח ששור אף על גב
 דלא אי רובא. המסם - צינפיי"ל. ובית
 הכסות - עוף הכרס שקרוין "צינפיי"ל עשוי
 ככובע וקרוי בית הכסות. והמסס מחובר בו,
 וסביב כסוב לחיבורים כשאתה מבידיל יש
 דופן לזה ודופן לזה. ובאמצע חן שופכי זה
 לתוך זה. והמאכל נכנס מבית הכסות
 להמסס, וממהסס לקבה, ומקהבה לדקין.
 שניקבו לחיץ - שתנקב נראה מבוהץ, וכגון
 שניקבו או זה או זה שלא ביקרן חיצונית.
 לאפוקי שניקבו במקום חיצונית בשתי
 דופנותיהן, והנקב הולך מחללו של זה
 לחללו של זה. נפלה מן הגג - וטרחתה מיד
 - טרפה. אף על פי שאין שבר נראה בו,
 חוששין שנתרסקו ותפרקו אבריה. ואין
 טעם בטרפות. שהלכה למשה מסיני הן.
 ובגמרא (חולין ג,א) נאם שאם שהתה
 נמתא לעת ושוטה - כשרה, ואף על פי
 שלא עמדה. נשתברו רוב צלעותיה - בלא
 שום פגיעה - טרפה. ובגמרא (חולין ג,א)
 מפרש שמי רוב. ודרוסת הזאב - שהכה
 בפרינו ומטיל בה ארס הטרפה. בודקה, אבל בנשה -
 נמי לגסה. הנין - אשפרוירי. בעוף חרק - צפרים ויונים. ודרוסת הגס -
 לאתיי מאי. כל שאין כמות חיה - שקלקנה מכה שאין בהמה לקיה ודוגמתה אריה לחיות. נמרא וכשר בשרה טרפה -
 ואף על גב דליפנין מיעיה בשלמא (מכות
 יד,א) בשר קרשים שינת חוץ ממהיחצו. מכל מקום "טרפה" משמע טרפה ממש. אלא - מנין לטרפה שאין סופה לחיות. לפרושי מהתניא דקטני: כל שאין כמות חיה
 טרפה, אלאמא טרפה אינה חיה. וזאת חיה. קרי ביה: וזאת חיה. ולמאן דאמר בשרה חיה - לקמן בפרקין (חולין ג,ב). אמרו לה הריבה תמימית כשהי שושל
 שנים. זאת החיה - "ואת" מיעוטא הוא. והכי משמע: זאת - סתם בהמות שהן חיות אכול. חיה אחרת - כגון טרפה, דאף על פי שהיא חיה - לא תאכל. ובין החיה
 אשר לא תאכל - אף על פי שהיא - לא תאכל. שמונה עשרה טרפות - לאו מקרא קמישטמעי, אלא הלכה למשה מסיני הן. ותו ליה - אלא שמונה עשר.
 בשלמא

אלו טרפות - אי גרסינן 'אלו' - נחא. ואי גרסינן 'אולו' - רבי לפרש דקאי אפולנתא
 דרבי ישב ורבי עקיבא וחולין לב,א. וחדה לו רבי עקיבא דנבלה. או קאי אבל הני
 "שחיטתו פסולה" דלעיל. וזהו פסול שאיעד בשחיטה הוי נבלה. וקאמר הבא: ואלו הן
 טרפות. ניקב תלב לבית חללו - בשאר נקובי בא איצטריך למיתני "לבית חללו", שהן
 דקין ופשיטא שאשן חוטב ביה כחוב ביה ככל לא
 ניקב לבית חללו. אבל לב שהווא עם, סלקא
 דערך שאם ניקב בעומק שהווא חטוב נקב. וניטל
 תלב הריאה הודקין לא איצטריך למיתני,
 דבכלל נקובים הוא. דאף על גב דבטרול אמר
 בגמרא (חולין נה,א) דניטל כשר ניקב טרפה,
 בכל הני נקובים דתנא פשיטא דכל שכן ניטל.
 וניקבה הקרום נמי נראה דכל שכן ניטל דטרפיה.
 ומכלל משהו ניטלה הכבר ולא נשתיר הימנו
 כלום איצטריך, דאפשר להיות דניטל כל הכבר
 ולא המרה. שניטל כל בשר הכבר ונשאר המרה
 בדוקה בגדיי הכבר והסמפונות. והא דתנן (חולין
 נד,א) גבי ואלו שפרותיו ניקב תלב ולא לבית
 חללו - צריך לומר דמהכא לא הוה שמעינן,
 דהוה אמניא: הוא חרץ סמוך לבית חללו. ודסופו
 נעמד עד בית החללו, והא דקתני: ניקבה
 הגרירת כשרה - היינו משום דבעי למיתני:
 נסדקה ונשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה.
 איצטריך, דאי מהכא הוה אמניא או דא לא תא.
 אי נמי, הוה אמניא דבעיא תרתי. קא משמע אן
 דבוטח תלי מילתא. וניטל הכבר ולא נשתיר
 הימנה כוזה פריך בגמרא (חולין מ,א) וישא
 לסיפא. או שחסרה - מפרש בגמרא ומתב, זה
 או שחסרה מבפנים. ולמאן דאמר סחרון מבפנים
 לא שמיא סחרון מפרש: ניקבה - לרבנן, או
 שחסרה - לרבי שמעון, דאמר: עד שתניקב
 לבית הסמפונות, וסחרון כל שדואה מודה.
 דרוסת - גבי טרפות עוף הוא שייך
 למיתני, אלא משום רבי יהודה תנא ליה הכא.
 דרוסת - הנין - גרסינן ודרוסתא (פרק שלשין)
 ובערך (ערך גין דין וכן סוף הפייט
 בסליחות: "ותחלת ישראלי חיה הגס הנקב
 אפרוחים קרוצים", וטעמא לא משום דסופו
 לעיבק, דאם כן בכלל נקובה היא. ומתאי טעמא
 לא תני במתניתין דמאי לידותא דמאי לבשרא.
 אלא טעמא דלריבא - שהארס שרוף וסופה
 למות. זאת החיה מלמד שתפס הקדוש ברוך
 הוא כל מין חיות ודריאה מנחה - חטא דלא
 הוה ליה ב"הקומץ בשה" (מנחות כט,א) גבי
 שלשה ירבים שנתקשה משה. מותרת ראש חדש
 ושרצים, ולא חשיב נמי הא דאמר במדרש: כמין
 מטבע שול הארעה הקדוש ברוך הוא למשה,
 דכתיב: "זה יתנו" - שמא לא חשיב אלא מדי
 דנתקשה. אזל גני, אף על פי שדריאו לא
 נתקשה בהן, אלא שתמה על הדבר מה יוכל
 אדם ליתן סופר פשוט. ליראו הקדוש ברוך הוא
 דלתיקן היטב ולתודיע עשרה אליו. וכן הכא,
 לדריאו לשיאל איזו חיה אסורה ואיזו חיה
 מותרת.

והיא איכא בהמה שנחתה גליליה - תימה: דלא פריך מניטל צומת הגידים, והוא בהדיא בפרק "בהמה המקשה" (חולין ע.ו.א.) דטרפתו ויש לומר דהוי בכלל בהמה שנחתכו רגליה.

ואמר רב יהודה אמר שמואל וכן לטרפה - וסיפא דייק רב יהודה, דקתני גבי גולגולת: כמה חסרון בגולגולת? בית שמאי

אומרים: כמלא מקדה, ובית הלל אומרים: כדי שישל סן הוי וימות. אלמא דבשיטור מיתה חשיב חסרון, ולבית חשיב דרב יהודה בהדי משנת - משום דבמתניתין דייק, ולא חשב לה בהדי שמעתא כדחשיב מלתא דרב עירא אף על גב דאמתניתין אתמר, ואם תאמר, אמאי לא פריך נמי: האי אגולגולת, וכן דרב יהודה אמר להו: קאי ואמר רבנן, תמו דרב יהודה לא קאי אגולגולת, ודסקא דעתין חסרון דגולגולת הוי עם הקרום, ובבמה מיטרפא בבית הלל חסרון לחודיה, אבל אדם דאית ליה מולתא בעי הקרום גולגולת עם נקבת הקרום. והא דאמר בעירובין (ג.ב.) דחשיב תרי צומי דסתיי איהדיז בנן שרדה וגולגולת - וכן שרדה נקט גולגולת. אי נמי, לענן טרפות אדם קאי "וכן לטרפה" נמי אגולגולת, ומשכחת ביה חומרא וקולא, חומרא - לענן חורג את הלכה, וקולא - לענן פרוץ בברא אן טרף תוך גופו, ששען שאין עובד טרף החייתין אם קבל, ולענן עשה חבורו טרף. ומידו קשה: דבסמוך גבי דא דאמר רבי יוסי רבי יהודה ניקבה המרה טרפה, דמקשו ליה רבנן מאיב, משמע דאין טרפה, מיטרפא כהן, כמון פון אדם, ועד לקנן (חולין מז.ב.) גבי אדומה וירוקה כשרה מיייתי מדרי, נתן שבאת לפניו אשה שמלה את בנה כ"ב, אלמא מאי דהיי בההיא חסן גימי בבמה? והיי דהוא לפרש, חסרון גולגולת, אלא הקרום, וטרפה - לפי סוף הקרום ליפסק, ולבית חסרון לא פריך בגולגולת, דהא קתני לה: ניקב הקרום של מוח, אבל אי אפשר לפרש כן, שיהי רב בני אדם הקרה שניטל מגולגולת שלחם יותר ממלא מקדה ועדיין חיב, ונראה, חסרון הגולגולת הוי עם נקבת קרום העליון, דחסרון תהא ליפסק, אבל חסרון קרום עצם, אם ניקב קרום העליון - אין חסרון ליפסק, וכן בבמה איכא למאן דאמר (חולין מד.א.) תהא גנוי, ואפילו למאן דאמר: קרינא עילא אף על גב דלא איכא חסרון תהא טרפה - פה לחלק בין אדם לבמה, ולא מטעם עילא, אלא משום דהקרום התחתון קשה חזק יותר מבמה, ומשום בהי חסרון עצם עם נקבת העליון, ובבמה התחתון, אין לחלק ביניהן כלא. **אפי' חסרון ועייל חויה** - ולמאן חסרון מנפיק חסרון, וחסרון מתניתין - לרבי שמעון, דלרבתו רב כלל נקבת חולין (מ.ב.) גבי לומר דהך סוגיא כרבי שמעון, ולרבתו גבי אלא שבע עשר, **מנינין** שנוגדלו ברובן טרפה - פריש רבנו חננאל, דלמאי דמסיק לקמן (חולין מד.א.) מוקי לה באיפוקא אפרוקי, נדלדלו היינו שפטרנו חי מוח. **אמר** שמואל גולגולת צלעה ליקב טרפה - לקמן (חולין נב.א.) פליג עליה: רב זכאי ואמר: נקטר - ברוב צד אחד, ושמעיה - ברוב שני צדיו, והא דרב טפי מיליתא דשמואל משום אינך דאמר, גולגולת שנחתכו ובשר החופה את רוב הכרס, ואם תאמר, לרבי יוחנן דאמר ההם בן נקטרין בן נשחרבו ברוב שני צדיו - חסר לחו משמנה עשרה טרפות, דליכא למיחשבינהו בתריה, כיון דבזה ובהו צריך רוב שני צדיו: ויש לומר: דמכל מקום תרתי נינהו, שזו עקרה וזו נטולה.

היא חרונה - כל שצמקה ריאה שלו ונתקשה כחיותו של דקל, מחמת חרונה אדם בקולו. ופעמיש צומקת מקולו וברד, היא בדיי שמיט הדרסא בריא, אבל בדיי אתו לו חד הרדא בריא. מרה מאן קתני לה - חרונה ניקבה המרה במניינא דשמונה עשרה טרפות במתניתין - יחידאה היא, ורבי יוסי רבי יהודה קתני לה לקמן בפרקין (חולין מג.א.) בשמעתין, ורב דבי רבי שמעון לית ליה מרה, ואפיק מרה ועייל חרונה. **אמנא** - קולית הידי. ושה פרוכיתא - שקפץ ממקומו, חור שבעתא איליה שהוא תחוב בו ולקמן (חולין נז.ב.) מסיים: והוא דאיעבל ניב, בוקא - כמו בוכנא, עגול ראשו ותחוב בחור, בעליה חור ותחוב בחור במתנתה. לקתה בכוליא אחת - וכל שפשיחין, ולקמן (חולין נח.א.) מסיים חור שבעתא איליה שהוא תחוב בו, **אבל ניקב מרפה** - ולקמן (חולין נח.ב.) מפרש: ניקב בעליונו מקום שהיא עבה, אבל בקולשיה כשרה. נדלדלו - נחלשו בבמה מקומות ומחורבין כאן מעט וכאן מעט. נקטרה צלע - אף על גב דנתן במתניתין: נשחרבו רוב צלעותיה, וכן נשחרבו - הנתם בעין רובא, אבל נקטרה צלע אחת מעיקרה עד חצי חולייתה כדמפרש לקמן (חולין נב.א.) טרפה. וגולגולת שנחתכו - שהוכתה מכות רבות ולא נפתחה ולא ניקב הקרום, אם רובה נחכסה - טרפה. נחכסה = *דומיניצ'א, בעלע, ובשר החופה את רוב הכרס - חסרון עם הכרס *צנפצי'א לבה, ולא תי בהוסות והמסר, ולא נקטר רובו של בשר כנגד המנין שמיטו הכרס נתן כחצו צלעות החזה והסותו, ורובו מנוסה בבשר. כרס - שריי אותו בשר מחוקי כל בני המעים הולקין עד הירכים - לא משערין אלא במה שבנגד אף על גבי דכי משעת להוהוא קרע לגבי כוליה בשר הוי מיעוטא, שהרי אותו בשר מחוקי כל בני המעים הולקין עד הירכים - לא משערין אלא במה שבנגד הכרס, ואם מיקרע רובא ההוא - טרפה, ושמואל לא סבירא ליה כמאן דפרשי לקמן (חולין נט.ב.) חורו בהיחצונה דמתניתין דהיינו בשר החופה את רוב הכרס, דאם כן מה אתא שמואל לאשמועינן, ואידו מפרש במתניתין לקמן במילתא אחריתא. נקובי תמניא - ווי חשבת להמסר ובית הכוסות בחוד, ומדלית לה למרה - אכתי פשו לחו תמניא נקובי במתניתין. פסוקי תריין - גרגרת וחוט. דרב עירא - ניקב הטטול.

בשלמא לתנא דידן - אף על גב דלא נתא אלא שמונה עשרה, מכל מקום לא נתא מניינא, ואיכא למימר דנתא נתא, ודלא נתא אתיא ב"זה הכלל". **אלא לתנא דבי רבי ישמעאל** - דנתא מניינא, קשיא: והא איכא בסג' - סימן הוא, ומשנה וברייתא הן: בבמה שנחתכו רגליה - בפרק "בהמה המקשה" (חולין ע.ו.ב.) כמה חסרון בשרה באהילות ופרק שלישי משנה ב', גלודה בפרקין (חולין נד.א.), וכן חרותא ושם, ושב שמעתתא - שבע טרפות שמונה האמוראים לא נשבו במשנה, וכן היו מקובלים מרבן, האחרונים קרי רגלים ושלפנים קרי ידים. ארכובה = *יניווייל, מקום חבור השוק והירך שנופקין אותה משום שיעור הפטשה. רבי שמעון בן אלעזר - בתוספתא ופרק שלישי קרי לה הכי: רבי שמעון בן אלעזר מכשיר מפני שיכולה לכוות ולחיות, והכא נקט סיפא דמילתיה ולא נקט השתא רבי שמעון בן אלעזר מכשיר. ופרכינן: אף על גב דרבי חיבתא לוחיות, רבי שמעון בן אלעזר קא מותבינן - אתנא דבי רבי ישמעאל דנתא מניינא, ואידו טרפה חיה סבירא ליה, דקאמר "ובין החיה אשר לא תאכל", דקרי לה לטרפה חיה אלא הכי פריק: סבר לה כרבי שמעון דאמר בשרה חיה, דקתני התם: רבי שמעון בן אלעזר מכשיר. כמה חסרון בשרה - שלא תטמא באהל, אלא במועז ובמשא כדון עצם שבעה, אדילו שרדה שלמה גולגולת שלמה ורוב מנייניו רוב בניינו, נתן באהילות (פרק שני משנה א) דממאין באהל ואף על פי שאין עליון בשר, וכן לטרפה - לבית שמאי לא הויה טרפה בכיזי משתי מולאב, ולבית הלל בחוליא אחת מיטרפא. חשבינהו בחוד - גדה גבי הדדי סוכה, ובחד דמי והאיכא גלודה - שניטל עורה והופטשה כולה, או מחמת שחין או מחמת מולאב, דקתני מתניתין (חולין נד.א.) ודכמיס פוסלים, ומשנה: סבר לה כרבי מאיר במכשיר. והאיכא חרותא - דקתני מתניתין (שם) אלו בשרות: חרותא בדיי שמעון, ונתא לקמן (חולין נה.ב.) בידי אדם טרפה, ואיזו

היא חרונה - כל שצמקה ריאה שלו ונתקשה כחיותו של דקל, מחמת חרונה אדם בקולו. ופעמיש צומקת מקולו וברד, היא בדיי שמיט הדרסא בריא, אבל בדיי אתו לו חד הרדא בריא. מרה מאן קתני לה - חרונה ניקבה המרה במניינא דשמונה עשרה טרפות במתניתין - יחידאה היא, ורבי יוסי רבי יהודה קתני לה לקמן בפרקין (חולין מג.א.) בשמעתין, ורב דבי רבי שמעון לית ליה מרה, ואפיק מרה ועייל חרונה. **אמנא** - קולית הידי. ושה פרוכיתא - שקפץ ממקומו, חור שבעתא איליה שהוא תחוב בו ולקמן (חולין נז.ב.) מסיים: והוא דאיעבל ניב, בוקא - כמו בוכנא, עגול ראשו ותחוב בחור, בעליה חור ותחוב בחור במתנתה. לקתה בכוליא אחת - וכל שפשיחין, ולקמן (חולין נח.א.) מסיים חור שבעתא איליה שהוא תחוב בו, **אבל ניקב מרפה** - ולקמן (חולין נח.ב.) מפרש: ניקב בעליונו מקום שהיא עבה, אבל בקולשיה כשרה. נדלדלו - נחלשו בבמה מקומות ומחורבין כאן מעט וכאן מעט. נקטרה צלע - אף על גב דנתן במתניתין: נשחרבו רוב צלעותיה, וכן נשחרבו - הנתם בעין רובא, אבל נקטרה צלע אחת מעיקרה עד חצי חולייתה כדמפרש לקמן (חולין נב.א.) טרפה. וגולגולת שנחתכו - שהוכתה מכות רבות ולא נפתחה ולא ניקב הקרום, אם רובה נחכסה - טרפה. נחכסה = *דומיניצ'א, בעלע, ובשר החופה את רוב הכרס - חסרון עם הכרס *צנפצי'א לבה, ולא תי בההמה והוא נראה. היא דקרי ליה חופה את רוב הכרס - חסרון עם הכרס שמיטו הכרס נתן כחצו צלעות החזה והסותו, ורובו מנוסה בבשר. כרס - שריי אותו בשר מחוקי כל בני המעים הולקין עד הירכים - לא משערין אלא במה שבנגד הכרס, ואם מיקרע רובא ההוא - טרפה, ושמואל לא סבירא ליה כמאן דפרשי לקמן (חולין נט.ב.) חורו בהיחצונה דמתניתין דהיינו בשר החופה את רוב הכרס, דאם כן מה אתא שמואל לאשמועינן, ואידו מפרש במתניתין לקמן במילתא אחריתא. נקובי תמניא - ווי חשבת להמסר ובית הכוסות בחוד, ומדלית לה למרה - אכתי פשו לחו תמניא נקובי במתניתין. פסוקי תריין - גרגרת וחוט. דרב עירא - ניקב הטטול.

ההיא ספק דרוסה - פירש בקונטרס: בדבהמה נמי איכא תקנתא. דבשלמא גבי נקב איכא למימר דלמא במקום נקב שחט, אבל גבי דרוסה, כיון דמקומה מאדים - אפילו שחט בה יש היכר במשהו. ולפי מה שפירשתי בפרק שני (חולין כהא) גבי בר ארוא דקאמר: שחטיה לוחשת דלמא במקום נקב שחט, דבספק דרוסה איירי - לא יחכן לומר כן. **ישב לו** קוץ בוהט - פירש בקונטרס:

וקרט דא אין בו מנפנים. ונראה דאין לחוש אפילו יש מנפנים אם אין מבחין, כיון דלא יחשיב שפת הבריא. **קסבר** שאלא אין חוששין שמא הדראי. לקמן (חולין גגב) פסקין דחיישין לספק דרוסה, ואם כי ישב לו קוץ בוהט - חוששין גמי שמא הבריא. ואם תמר: ואמאי? נימא: נשחטה הותרה, בדאמרין אפרכי קמא (חולין טא). גבי בא ואב טעל אתי בני מעיים והחזירן כשהן נקובים: וכי תימא, שאני הכא שנוולדה ספקא מתיים - האי אמר בפרק ארבעה אחין' (ספיקא גלב). ואילו גבי גירושין ספק קרוב לא ספק קרוב לו לא קנה, פירוש: ומותרת צרת ערוה לשוק בלא הליצה. ומפרש טעמא: משום דאשתו זו בחוקת היתר לשוק עומדת ואל תהא דרוסה מספק. אלמא, השתא דנת עולמה מוקמינן לה בחוקת מה שחיהה בני בעלה קודם שרוק וגט לערוה. והבא גמי, כי שחטה בנימניה בחוקת מה שחיהה קודם שנוולדה לה ספק דרוסה, והעמידנה בחוקת שאינה דרוסה? לשי' לומר: דשאני הכא דדרוסה כשהיא. האי דאמרין לקמן (חולין גגב) גבי ארי שנכנס לבין השוורים ונמצא צפורן על גבו שחט אחד מהם, כיון דאיכא למימר גמי ואיכא למימר הכי אוקי תורא אחזקה. רב לטעמיה דאמר אין חוששין לספק דרוסה, אבל למאן דאמר דרוסה לא מוקמינן לה אחזקה - התם גמי דמי לחלוץ ויהי' ברובותא ארי כמו בספק דרוסה בעלמא. **שאני** התם דאיתחוק איסורא ובהנתיבא אחת ספק של חלב ספק של שומן ואף על גב דלא איתחוק איסורא - לא איתחוק גמי והותרה. איתחוק איתחוק היתה בחוקת כשרה. **כשמואל** דאמר לאו מקום שחטה הוא - אפילו למאן דמבשרי בפרק קמא (חולין גא.) הגרים שליש ושחט שני שליש - שאני גרתי ולא מיטרפא במשהו עד דאיכא רובא. **אי** כשמואל האי אמר ברובו - אף על גב דשמואל פוסל בריבוי (חולין גא.) הגרים שליש ושחט שני שליש, גמי בחיוב שחטה כשנוולדה בשוק במליקה - הכא בעי למימר דרבא לא פסל מהאי טעמא, אלא משום חומרי דרב וחומרי דשמואל. **זיל** שלים דמי תורא למורה - אחי על גב טעה דברב משנה הוא, לא עבדינן חוקי תומרי וסחרי אחרדי - בידי' האבילו לכלבים.

ורבי

מטאי לקמיה דרבי אפא, **אמר** להו: **תורא** בין לרב בין לשמואל **שרי**, וזלו אמרו ליה **לכריה** דרב יוסף בר חמא דלשלום דמי תורא לקמיה. **אמר** מר גריה דרבינא, מותבינא חיובתא כלפי סנאיה דרבא: לעולם הלכתא דרבית ביה הלל, והרופא עלשות דרבית ביה שמאי - עושה, דרבית ביה הלל - עושה; מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע, חומרי. **כלפי סנאיה** דרבא - לישנא מעליא, משום דבעי לאותובי "הוכסיל בחושך הולך" וקהלת בן.

לספק דרוסה. הוה הך דאיכא למיחש להו כדלמן (חולין גגב). איהו שחתיק ואיהו דאין מקרקרן. ואמרין לקמן (שם): דרוסה שאמרו צריכה בדיקה, ואינה אסורה עד שיהאם כנגד החלל, ובסמינים - עד שיאידמו הסימנים עצמן, ולא שניקב, אלא שהארס מאדים הסימן ומחללה ויורד לחללו. ובוהש אינו ניכר האדמימות אלא מחללה. שהעור לבן. **ההיא ספק דרוסה** וכו' - אם עוף היה - בודק הקנה תחלה, בדאמרין בפרק שני (חולין כהא). ושחט הקנה והכשירו ואחר כך בדיק הרושט. ואם הבמה היא - גמי אית בה תקנתא, דבשלמא גבי נקב - איכא למימר דלמא במקום נקב שחט, אבל גבי דרוסה כיון דמקומה מאדים, אפילו שחט בו - יש היכר במשהו. **קורבי** היא - נמי אית בה הארס ונכנס. **להרודי לאבי** - כדי שישאל ישב לו קוץ - כגון שאכל קוץ ונתחב לתוך הרושט ואינו נראה נקובתו מבחוץ, וקרט דם אין בה נפנים. **אין חוששין** - שמא נאית היה הבריא, והוא קרום שעלה מחמת מכה בוהש ואינו קרום. **ואני שמתי**: הבריא - לשון נקב, כמו "ורא אותם חברותם" (ויחזקאל כג). **מאי שנא מספק דרוסה** - דמשום דלא אריא בעיניהו אמרין שמא דרט מעצרינן ליה בדיקה וחולין גא. והבא לא אפשר למיבדק, דבקב משוה בעור חיצון של וושט לא מיכר. **קסבר** אין חוששין לספק דרוסה - דפלגותא דרב ושמואל היא בפרקין (חולין גגב). **מיתי** תחיבת - שאם אבל אחת מתן ואינו יודע איוז היא, דאבא אשם תלוי על הספק. **הכא לא** איתחוק **איסורא** - ששיבת קוץ בלא נקיבה אין כלום. **השושט** כסין בדיקה - דלא איתחוק איסורא **בין** חוששין **איתחוק** **יריעותא** - ואי לא איתחוק ברישא - האי איתחוק לבסוף. "איתחוק" שייך למימר במידי דמבעיקרא. **איתחילי** - שייך לתם במידי דלמסוף. **הכי** גרסינן: **אלא** התם הילכתא נמידי לה פסוטה - בין לענין סומאם ובין לענין שרתה. ואין טעם בדבר, ולא אמרין מיניה, דהכי גמירי לה מסוטה במסכת סוטה (כהא) ובפרק קמא גריה (א.ג.) דמה סוטה סחירתה ברשות היחיד ואסורה הספק - אין ספק סומאם ברשות היחיד ספקו טמא. **נמצאת איתרם** - בלא תחיבה. **חיישין** - שמא שני יתעוררו נקיבו והבריא החיצון. **ברייאת** - הרועת באפר יביעיים. **תורבץ** חושש - מקום דבוקב בלה. **במשוה** - אם שני נקב. **מקום** השחיטה הוא - ואם שחט שם כשרה, הלכך דמי כוושט. וכי נמיירי הגרמה - בקבה הוא דגמירי, אבל בוהש לא שייכא הגרמה. **ומיירי** - נפתח פי הנקב כמין פי אמתות. והאי מרחיב לא אחתך קאי, אלא אעוגל פי חלל הרושט. **חוכבו** ועומד במקומו - חוששין דין הוא, וכשחוכבתו אותו אינו מרחיב, אבל לצד הראש הוא מתקשה, **דדייש** בעזו. **וביזין** - **דדייש**, ובכפל פי **מיר** בעז חלל ונתסחט עוגל פי החלל. **מיר** **משיערתא** - מקום ביה **משיערתא** - מקום שחטה. **מיתחיל** ביה - שחטה **משהו**. **דאמר** במשהו - והאי לאו מקום שחטה הוא. **הוי** נקב. **בין** לרב **ובין** לשמואל **מישרא** **שרי** - לרב - שאם שחטה הוה ולשמואל דאמר נקב הוא - דאמר נקובתו ברובו. **רבא** בריה דרב בר יוסף - בר חייא הוא, והוא רבא דכולי גמרא. בר פלוגתיה דאביי. **דמי** תורא למריה - שכבר האבילו לכלבים. **דאילו** הוה קמן הוה הדי בר מישתיי באבילה. **דקימא** לן (בסנהדרין וא) טעה דברב משנה חוה, והא רבא משנה מפורשת היא, **דלא** עבדינן חתי **חומרי**. **כלפי סנאיה** דרבא - לישנא מעליא, משום דבעי לאותובי "הוכסיל בחושך הולך" וקהלת בן.

פרק שלישי - אלו טרפות דף מר עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

היכי עבד הכי ודא תניא חכב שטימא כי - ואם תאמר: דלקמן (חולקין מט.א.) גבי ההוא מחטא דאיסתבח בסמפונא כדבדא, הווא בר בריה דרב אידי טריף בר אדא בר מנימו מכשירו ויש לומר: דהאמגריה אומריה סך. כדאמרין בסוף פרק שני נדרה (ב.ב.) גבי גילתא דאיתיה דמא לקיה דרבה בר בר חנה וטמי ליה, ואיתיה תקימה דרב רבקה רביה ויהא דאיתיה ליה, ופרוך עליה מחבב שטימא

כו, ומשני: דמעיקרא טמי טמוי לה, כיון דאמריה: כל כומא תהא דכי לי רבה בר רב הנה כהאי גזנא, וההוא אימא חס בעיניה, הוה רכי לה, ובעי התיב: בזה התייר לי פלוני חבב, מזה פירוש: נאמנת או אינה נאמנת? ובעי למיפשט מעובדא דילתא דנאמנת. ומשני: רב יצחק ברבי יהודה דאגמריה סמך. ופירש שם בקונטרס דהדר כהי במאריך שניא דרשני: מעיקרא טמוי טמי לה דכיון דאגמריה סמך - רשאי להתיר מה שאסר הכהן, וכי אמר דאין חבירו רשאי להתיר - היינו מסבירא. ולפירושו, בשמעתין נמי למאי דמצינן דאגמריה סמך. לא צריך לאומדני: רב לא אסר ולא מיד, אלא הדאמת מתרץ. ולא יתורא היה נראה שפט הלכה, נדה ואגמריה סמך - וכן האמין לדבריה, ולעיל צריכין לשנוייא גמא. דמעיקרא טמוי טמי לה. והוא עובדא דלקמן (חולקין מט.א.) דמחט שמנאמט בסמפונא כדבדא - שמוא היו שניהם בבית המדרש ושוללה השאלה לפניהם לשניהם. אי נמי, לא ידע שאסר חבירו. וכן העדים שיעידו כולם רשאין ליקח כו - דשנים אינם חשודים, כדאמרין בפרק שני דיבמות (כה.ג.), ומכל מקום לבעל נפש טוב להרחיקו. ואם תאמר: ועדים היאך רשאין ליקח כו? בשלמא התומים על גט אשה או על שטר מקח - לא חשו חכמי למעשה, דבעשה לא עבד - אבל דברא אמרי, כדאמרין בפרק "התקבל" (גיטין סו.א.) אמר לעדים: אמרו לסופר לכתוב ולעדים והתמו - לא תעשה בישראל כזאת, דהיישין שמת תשכיר עדים. וכן מייאנה או שולחא בפניו היאך ישאנה? הא לא עבדי התם מעשה! ויש לומר: דכל דבר שנגמר על פיהם חשיב מעשה. אבל התם שאינו כאלו דבור בעלמא. שאומר מן הבעל אל הסופר לכתוב ולעדים לחתום, ואפשר שהם לא יעשו ולא תתרגש, וגם אם אין גומרין דהבר אינם חשודים. ואם תאמר: דין את הדין דבכא, אתי רשאי ליקח? והלא יחד היה, ומתקנין דין? דנכח מתניין דבכירות (ההה, דהה): דתנין: דין את הדין, מייחי בפרק קמא דסנהדרין (ו.א.) דשנים שדנו דיניהם דין, ולא דוקא שנים אלא הוא אחד אחורא ויאן לומר דדין כל חשד, דהא אמרין בפרק שני דיבמות (דיין.ב.) החכם אומר את האשה בדרך ולא ישאנה ושמת היישין שמוא עיני נוח פה. ועוד יש לומר: דהיא דבכרות מוכחא סבי בדכידא איירי, דקתני רישא: מי שאינו מומחא וראה את הכבור כו בפרק "ע"מ כהה" (בכורות כה.ג.) ולהאי דייק מנה סנהדרין. "אזויה" תלמיד חכם - מהדברי ליה אבידתו כשנבעת עץ - וזה היראה טרפה לעצמו.

מצטרפין

מעלייתא - ששוקלין לו הליטרא ממיטב הבשר. כל יומא נמי - חולקין לי כבוד, ומוכרין לי מן המיטב. זה הירואה מרפה לעצמו. כששלל חסדי טרפות שבומומחא ונראה בו טעם לאיסור וטעם להיתר, ואינו חס עליה ואוסרה. הירואה מרפה לעצמו - דהאי שונא מתנות אחרים הוא, שאף על שלו אינו חומד להכריע להיתר. ושמש תלמידי חכמים - מגרא. לתרץ טעמי ממשנה ומשניות הסותרות זו את זו, והיינו תלמוד. יניע כפיד כי תאכל - דכיון דעל שלו אינו חומד - כל שכן שאינו חומד בשל אחרים לגנוב ולגוללו. מומני ליה - לאכול אצלם.

רוב עובדיה, ואמרו לה: רוב חללה. ההיא פסוקת הנוררת דאתאי לקמיה דרב, ותיב וקא פדיק לה רוב עובדיה; אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב: למיפתגו רבינו ברוב חללה! שדריה לקמיה דרבה בר בר חנה, בדרקה ברוב חללה ואכשרה, וכן מניה פתילסר איסתריו פשיטוי בישרא. ותיבי עבדי הכי? והתניא, חכם שמימא - אין חבירו רשאי לטרוח אסר - אין חבירו רשאי להתיר! שאני כהא, דכל לא אסר מיסר. וכיון דאורי פה חכם, היכי אכל מניה? והא פתיב: ואמר אהה ה' אלהים הנה נפשי לא ממואיה ונגלה וטרפה לא אכלתי מעוניו ועד עתה לא בא בפני בשר פגול", והנה נפשי לא ממואיה" - שלא הררתה ביום לבא לדי ממואיה פגולה, "ונבלה וטרפה לא אכלתי" - שלא אכלתי בשר "פום פום" מעולם, "ולא בא בפני בשר פגול" - שלא אכלתי ממהמה שהורה בה חכם; משום רבי נתן אמרו: שלא אכלתי ממהמה שלא הורמו מתנותיה! הני מילי - מילתא דתליא בספקרא, רבה בר בר חנה - אנגמריה סמך. - ותיפוק ליה משום חשדא! דתניא, דין את הדין; ויפה ותיב, מימא ותירה, אסר והתיר, וכן העדים שהעירו - כולן רשאין ליקח, אכל אמרו חכמים: תרחק מן הפעור ומן הדומה לו! - הני מילי - מדי דמעובין משומא, כהא - מתקלא מוכח. פי הא דרבה שרא מרפתא וכן מניה בישרא, אמרה ליה בת רב חסדא: אבא שלי פוכרא ולא וכן מניה בישרא! אמר לה: הני מילי בוקרא דאשומא מודפין, כהא מתקלא מוכח; מאי אפכא, משום אומצא מעלייתא, כל יומא אומצא מעלייתא וכונו לי! אמר רב חסדא: אזויה תלמיד חכם - זה הירואה מרפה לעצמו. ואמר רב חסדא: אזויה מותנת ויתיה" - זה הירואה מרפה לעצמו. דרש מר זוטרא משמיה דרב חסדא: כל מי שקורא ושונה, ורואה מרפה לעצמו, ושימש תלמידי חכמים - עליו הכתוב אומר: "יניע כפיד כי תאכל אשירי וטוב לך". רב וביד אמר: וזכה ונוחל שני עולמות, העולם הזה והעולם הבא, "אשירי" - בעולם הזה, "וטוב לך" - לעולם הבא. רבי אלעזר פי הו מושרי ליה מפי גשיאה מדי - לא שקיל, וכי הו מומני ליה - לא איוול, אמר: לא קא בעי מר דאיתוי? ליה - לא שקיל, פי הו מומני ליה - איוול אמר: איתקויר

רוב עובדיה - יש אומרים: רוב עובי הדופן, אף על פי שלא הגיע לחלל. וישבוש הוא, דאם כן חמור הקנה מן הוושט, דאילו וושט ניקב עור החיצון בלא עור הפנימי כשר עד שניקב לחלל. רוב עובדיה - כלומר, כי משערין רובה - ברוב עובדיה משערין. ועובי הקנה היינו מן העור ולצואר, דאילו מן הראש ולחזה היו אורך, ולרוחב הקנה היו רוחב הקנה ולעובי הצואר קרי נמי עובי הקנה. בשיעור זה נמדד עובי הנתון, וקודם שיגיע לחצי חלל היו רוב עובדיה עד שהדפנות והחלל מפני שרופו הקנה עם מלמעלה ולעד הצואר אינו אלא קרום דק, וסתמא כשנפסק הקנה - מלמעלה למטה הוא נפסק, ומנהי עובי התנן אלא שומי לרובא, ובמעטות התחתון היו חצי החלל או רובו. רוב חללה - אינה טרפה עד שיפסק רוב החלל, ועובי התנן אינו משלים לרוב. ואמר לה בידה חללה - אליבא דרב פלגי מאמרא. ישרה - רב לקמיה דרבה. בתליס"א אלהים פשיטוי - איתריה = סלעי מדינה, שהם פשיטוי שקלים. "איתריה" סתם היינו סלעין צורי, שהסלע ארבע דירם, ואי "איתריה פשיטוי" הוא סלע מדינה. ומיינתי ששבעל צורי, דהיינו חצי דינר, כדאמרין ב"החובל את חבירו" (בבא מצע.ב.) איתריה פלוג דהוא, וקרי ליה התם סלע מדינה. ולא מיסר אסר - דהכי הוה בעי למיבדקי ברוב עובדיה, ולא שבוקה תלמידים, ושדוה לקמיה דרבה. תלמיא כסברא - דהתם איכא דספקו דלמא לא הוי סברא מעליא. והכא רבא אגמריה סמך, דהכי גמיר מרביה דפסוקת הגררת ברוב חללה. מלתא תלמיא כסברא - כגון מפקין בריאה, דאיכא למימר דלמא לא מדימו חזותא שפיר, וכגון דמאי לבשרא דמאי לכבדא דמאי דביעתא דמאי מלוקא, דאיכא מנייהו כשרות ואינם מנייהו טרפות וחולין עובי, ועפמיש שבוים טועה במראותיהן, משום חשדא - דלא לימרה: משום דשריא נידולה ממול גביה, ונראה כנטול שבר על היראתו. דין את חוין - על שדה או על טלית, בין זה לזה. דין עייש שתעירו - על שדה או על טלית שהן של פלוני. כולן רשעים - ליקח - אתו חפץ. הריק מן הכיסוי - שלא יאמר: שבילך קני ידוהו, שיתנה לו בול. שרי כסברא - כשהיה כדן מביא לפניו כבור לראות מומו, והיה מתירו - כל ליה לוקח מנמי מבישר ויהי כבור. כבור נוהג בזמן הזה, וכשהוא חס אינו רואי לכלום, שדוחט קדיש בחוץ. רב חסדא - כהן הזה. כדאמרין בגיטין ב"התניקין" (נ.א.) שזונים וזינים אחים הבינים נשאין שבוים ויל גזותא כהנות. כבור נמכר באומדן ומל במשקל, כדאמרין בבכורות (א.א.): כל פסולי המוקדשין נשאין ונמכרין בשילטו ונמכרין בליטרא, חוץ מן הכבור והמשטר. מתקלא מוכח - שהכל רואין שהוא שוקל ליטרא דינר כמותו לאחרים ונותן המעות מיד. מאי איכא - במה יכולין לחסדי. משום אומצא מעלייתא - ששוקלין לו הליטרא ממיטב הבשר. כל יומא נמי - חולקין לי כבוד, ומוכרין לי מן המיטב. זה הירואה מרפה לעצמו. כששלל חסדי טרפות שבומומחא ונראה בו טעם לאיסור וטעם להיתר, ואינו חס עליה ואוסרה. הירואה מרפה לעצמו - דהאי שונא מתנות אחרים הוא, שאף על שלו אינו חומד להכריע להיתר. ושמש תלמידי חכמים - מגרא. לתרץ טעמי ממשנה ומשניות הסותרות זו את זו, והיינו תלמוד. יניע כפיד כי תאכל - דכיון דעל שלו אינו חומד - כל שכן שאינו חומד בשל אחרים לגנוב ולגוללו. מומני ליה - לאכול אצלם.

רבי לא בשם רבי יוחנן: המקדיש מעשה ידי עצמו בולן – קידש. וחור ותנא: המקדיש מעשה ידי עבדו – יוציא לו מהן פרנסתו. והשאר – הקדש.

הכא את אמר: השאר הקדש. והכא את מר: כולו קדש!

אמר רבי אחא: מצווים ישראל לפרנס בני חורין יותר מעבדים.

לא כן אמר רבי יוחנן: קוטע ידי עבד חבירו – רבו נוטל נזקו צערו ריפוי שבתו בושתו, והלא – יתפרנס מן הצדקה!

אמר רבי אחא: מצווין ישראל לפרנס עבדים קוטעין יותר מן השלימין.

והא רבי יוחנן אכיל קופד ויהיב לעבדיה, שתי חמר ויהיב לעבדיה, וקרי אנפשיה (איוב לד) הלא בכטן עושני עשהו. אמרי: תמן – במידת הדין, ברם הכא – במידת רחמים.

[דף ל"ז ע"א]

הלכה ה' מתני' חרש שוטף וקטן – פגיעתן רעה. החובל בהן – חייב. והן שחבלו באחרים – פטורין. העבד והאשה – פגיעתן רעה. החובל בהן – חייב. והן שחבלו באחרים – פטורין. אבל משלמין לאחר זמן. נתגרשה האשה, ונשתחרר העבד – חייבין לשלם: המכה אביו ואמו ועשה בהן חבורה, והחובל בחברו בשבת – פטור מכלן. מפני שהוא נדון כנפשו. והחובל בעבד כנעני שלו – פטור מכלן.

גמרא תני: והעדים שאמרו מעידים אנו על פלוני שסימא עין עבדו והפיל שינו, שכן תרב אומר, ונמצאו זוממין – משלמין לעבד וכו'.

מן אהן עובדא מימר בן? אמר רבי נסה: ויגון דמרון בן, מעידין אנו על פלוני שנכנס תחת ידו שלם, ויצא חבול בשתים – יוצא לחירות כראשונה, ונותן לו דמי שנייה.

הלכה ו' מתני' התוקע לחבירו – נותן לו סלע. רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי: מנה.

סמרו – נותן לו מאתים זוז.

לאחר ידו – נותן לו ארבע מאות זוז.

צָרַם בְּאֵזְנוֹ, תִּלַּשׁ בְּשַׁעְרוֹ, רָקַק וְהִגִּיעַ בּוֹ רֶקוּ, הִעֲבִיר טְלִיתוֹ מִמֶּנּוּ, וּפְרַע רֹאשָׁהּ שֶׁל אִשָּׁה בְּשׁוּק – נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זָוִי. וְהִכַּל לְפִי כְבוֹדוֹ.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה:

[דף ל"ז ע"ב]

אֲפִילוּ עֲנִי שְׁבוּיֵי־רָאֵל – רוֹאִין אוֹתָם כְּאִלוֹ הֵם בְּנֵי חוֹרִין שֶׁיִּרְדּוּ מִנְּכֻסֵיהֶן, שֶׁחֵן בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב.

וּמַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁפְּרַע רֹאשָׁהּ שֶׁל אִשָּׁה, וּבָאֵת לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָה, וְהִיבּוֹ לִתְּנֵן לָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת זָוִי. אָמַר לוֹ: רַבִּי, תֵּן לִי זָמַן, וְנִתֵּן לוֹ. שִׁמְרָה עוֹמְדָת עַל פֶּתַח הַצִּירָה, שִׁיבֵר אֶת הַפֶּה בְּכַנְיָהּ, וּבּוֹ כְּאִסַּר שָׁמֶן. גִּילַת אֶת רֹאשָׁהּ, וְהִיתָה מְטַפַּחַת וּמִנַּחַת עַל רֹאשָׁהּ. וְהַעֲמִיד לָהּ עֵדִים, וּבָא לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָה, וְאָמַר לוֹ רַבִּי, לָזוֹ אֲנִי נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זָוִי?! אָמַר לוֹ: לֹא אֲמַרְתָּ כְּלוּם. שֶׁהַחֹבֵל בְּעַצְמוֹ, אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ רִשָּׁאי – פְּטוּר. וְאַחֲרָיִם שֶׁחָבְלוּ בּוֹ – תְּיִבִין. הַקּוֹצֵץ אֶת נְטִיעָתוֹ וְאֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ רִשָּׁאי – פְּטוּר. אַחֲרָיִם שֶׁקָּצְצוּ נְטִיעוֹתָיו – תְּיִבִים.

גמרא תְּנִי רַב קַרְנִי: לְבַעֲיִטָּה – אַחַת, לְרִכּוּבָה – שְׁלֹשָׁה, לְמַסְקוֹלָנְקִית – חֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה.

חַד אָמַר בְּשֵׁם רִישׁ לְקִישׁ: הַמְכַבֵּישׁ אֶת הַזָּקֵן – נוֹתֵן לוֹ דָּמֵי בּוֹשֶׁתוֹ מִשְׁלָם.

חַד בַּר נֶשׁ אִיקָפֵד לְרַבִּי יוֹדָה בַּר חֲנִינָה, אֲתָא עוֹבְדָא קוּמֵי רִישׁ לְקִישׁ, וְקָנְסִיהּ לִיטְרָא וְדָהַב.

רַקַּק וְהִגִּיעַ בּוֹ הַרֹק. עַד הֵיכֵן הִגִּיעַ בּוֹ הַרֹק? עַד גּוֹפּוֹ? עַד כְּלָיו?

אֵלָּא רַקַּק וְלֹא הִגִּיעַ בּוֹ הַרֹק מֵהוּ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי: הֲדָא אֲמָרָה, הַמְכַבֵּישׁ אֶת הַכִּירוֹ בְּדָכְרִים – פְּטוּר.

תְּנִי רַבִּי אֲבָהוּ קוּמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: הַרְגַּתָּה שׁוֹרִי, קָצְצַתָּה נְטִיעוֹתַי, וְהִלָּה אֹמְרִי: "אֲנִי יוֹדֵעַ" – תְּיִב.

אָמַר לִיהֵ: הֵן תְּנִיתָה אֵילִין? לְמַקְרִילוֹת לְמַקְבִּילוֹת! אָמַר לִיהֵ: אֲנָא הוּא דְמַעִית וְאֵינוֹן דְמַרִּין בְּנִי:

מַעֲיָדִין אֲנִי אִישׁ פְּלוּנִי שֶׁהֲרַג שׁוֹר פְּלוּנִי, וְהִלָּה אֹמְרִי: "אֲנִי יוֹדֵעַ" – תְּיִב.

הלכה ז' מֵתַנִּי' אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ – אֵינוֹ נִמְחָל לוֹ עַד שֶׁיִּבְקַשׁ מִמֶּנּוּ. שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ, 11):

וְעַתָּה הֵשֵׁב אִשְׁתְּ הָאִישׁ פִּי נָכִיא הוּא. וּמִנֵּיין שֶׁלֹּא יֵהָא הַמוֹחֵל אֲבָרַי' שֶׁנֶּאֱמַר (שם, יז) וַיִּתְּפֹלֵל

אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'.

גמרא תני, רבי יודה אומר משום רבן גמליאל: הרי הוא אומר (דברים יג, יח): ונתן לך רחמים וגו'. סימן זה יהא בידיך, כל זמן שאת רחמן – המקום מרחם עליך. אינך מרחם – אין המקום מרחם לך. רב אומר: אדם שפירח להבירו, וביקש ממנו ולא קיבלו – יעשה שורת בני אדם ויפייסנו, דכתיב (איוב לג): ישור על אנשים וגו'. ואם עשה כן, מה כתיב תפון? פדה נפשו מעבור בשחת וגו'.

אמר רבי ייסה: הדין דתימר: שלא הוציא לו שם רע, אבל הוציא לו שם רע – אין לו מחילה עולמית.

[דף ל"ז ע"א]

הלכה ח' מתני' האומר: סמא את עיני, קטע את ידי, שבר את רגלי – חייב. על מנת לפטור – חייב. קרע את כסותי, שבר את כדי – חייב. על מנת לפטור – פטור. עשה כן לאיש פלוני, על מנת לפטור – חייב, בין בגופו בין בממונו.

גמרא האומר: סמא עיני שמזיקתני, קטע ידי שמזיקתני – חייב. על מנת לפטור – חייב.

אמר רבי לעזר: בהן שהוא פלאו מתניתא, אבל בהן שהוא כהין – פטור.

מילתיה דרבי לעזר: משום פגם משפחה. ריש לקיש אומר: בהין שהוא כהין הוא מתניתא, אבל בהן שהוא פלאו – חייב.

מילתיה דריש לקיש אומר: ששמין לקרובין בושת.

תני: ישראל שאנסוהו עבדו ונטלו ממנו ממון חבירו, בפניו – פטור. נטל ונתן להם – חייב.

אמר רבי יוסי: הדין דתימר, בשאמר לו ממון סתם. אבל ממון פלוני, אפילו נטל ונתן ביד – פטור:

הדרן עלון פירק החובל

פירק תשיעי

הלכה א' מתני' הגזול עצים, ועשאן בלים. צמר, ועשאו בגדים – משלם בשעת הגזלה. גזל פרה מעפרת, וילדה. רחל מעונה, וגזזה –

[דף ל"ז ע"ב]

משלם דמי פרה מעוברת לילדה, ודמי רחל מעונה להיגזו. גזל פרה, ועיברה אצלו וילדה. ורחל, ונמענה עימו וגזזה – משלם בשעת הגזלה. זה הכלל: כל הגזלנין משלמין בשעת הגזלה.

גמרא הקא את מר: ליבון פשינוי, והקא את מר: אין ליבון פשינוי. הן דתימר ליבון פשינוי – בשעשא צופים. והן דתימר אין ליבון פשינוי – בשעהניחו כמות שהוא. מצינו ליבון בלא צופים. שפא יש צופים בלא ליבון?

אמר רבי יודן: קל הוא שהיקלו בגזלן, שישלם בשעת הגזלה.

גזל שלח וליבנו, אית לך מימר בשעשא צופים! עוד קל הוא שהיקל בגזלן, שיהא משלם בשעת הגזלה.

גזל מריש ובנאו בכירה, בית שפואי אומרים: וקעקע כל הכירה פולה ויתנינו לו. ובית הלל אומר: יתן לו דמיו מפני תקנת שבים.

ירד להרבה ובנייה שלא ברשות – שמוין לו וידו על התחתונה. בנייה ברשות – שמוין לו וידו על העליונה.

ביקש ליטול אבניו ועציו – אין שומעין לו. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יהושע בן לוי: משום יישוב ארץ ישראל.

רב נחמן בר יצחק שאל: אילו מי שנכנס לחורבתו של חברו ופירק חבילתו לשעה וביקש ליטלו, שפא אין שומעין לו?

[דף ל"ח ע"א]

פיון דשמע דמור רבי יעקב בר אחא: משום יישוב ארץ ישראל, אומר: האמירה.

אלא בנה במקום שאין ראוי לבנות, ונטע במקום שאינו ראוי ליטע – רב אומר: שמוין לו, אלא שמערימין עליו ליכנס לשם בימות החמה ובימות הגשמים. אומר לו: הא תניתה: שמוין לו וידו לתחתונה.

אמר רבי זירא: תדא אמרה: גזל שמינה והכחישא – מחזיר לו את השומן.

אמר רב הסדא: הדיא אמרה גזל פחושא והשמינה – מחזירה בעינה, מפני שעברה אצלו וילדה משלם בשעת הגזילה.

מאן תנייה? רבי יעקב! דתני: זה הפלל שהיה רבי יעקב אומר: כל גזילה שהיא קיימת בעיניה ולא נישתנית מבריותה – אומר לו הרי שלך לפניך. והגב לעולם משלם בשעת הגזיבה.

הלכה ב' מתני' גזל בהמה והזקינה, עבדים והזקיני – משלם בשעת הגזילה. רבי מאיר אומר: יאמר לו בעבדים – הרי שלך לפניך.

גמרא רב הונא אומר: בשגזל עגל ונעשה שור. אבל גזל שור והזקין – אומר לו הרי שלך לפניך. שמואל אומר: אפילו גזל עגל ונעשה שור – אומר לו הרי שלך לפניך.

תני רב קרנא: ואפילו גנב עגל ונעשה שור, ומכח ומכר – משלם תשלומי ארבעה וחמשה עגל. אומר אבוי דשמואל בר אמי בשם רב יהודה: הלכה כרבי מאיר.

[דף ל"ח ע"ב]

הלכה ג' מתני' גזל מטבע ונסדק, פירות והרקיבו, זין והחמיין – משלם בשעת הגזילה. מטבע ונסדק, תרומה ונטמאת, חמין ועבר עליו תפסת, בהמה ונעבדה בה עבירה, או שנפסלה מעל גבי המזבחה, או שהיתה יוצאה ליסקל – אומר: "הרי שלך לפניך".

גמרא רב הונא אומר: בשפסלתו מלכות. שמואל אומר: בשנסדק ודאי. רבי יודה בן פזי בשם רבי יוסי בר חנינה: והן שהרקיבו מן הבנימה. אבל אם הרקיבו מתולעת – בכריאין הן.

רב הונא אומר: בשפסלתו מלכות. אבל פסלתו מדינה – אומר לו הרי שלך לפניך. שמואל אומר: אפילו פסלתו מלכות – אומר לו הרי שלך לפניך.

רבי יודן לא נחית לבית וועדא. קם עם רבי מנא, אומר ליה: מה חידות הוה לבון בבי מדרשא יומא דיון? אומר ליה: מילה פלן. אומר ליה: ולא מתניתא היא, תרומה ונטמאת? אומר ליה: תיפתר, בשניטמאת מאליה, ולית שמע מינה כלום.

חילפיי אומר: נשבע לו קודם תפסח – אחר תפסח משלם לו חמין ופה.

אמר רבי מנא: אזלית לקיסרין ואשכחית לרבי הונאה, דדריש לה משום דרבי יעקב בר אחא: אין אית בר נש פליג על חילפיי שאין משלם חמין יפה? הכל מודין בהמין שמשלם חמין יפה.

הלכה ד' מתני' נתן לאמניו לתקו, וקלקלו – הויבין לשלם. נתן לחרש שדה תבה ומגדל לתקו, וקלקלו – הויב לשלם. הפנאי שקבל עליו לסתור את הכתל לסותרו, ושיבר את האבנים או שהזיק – הויב לשלם. היה סותר מצד זה ונפל מצד אחר – פטור. ואם סחמת הפכה – הויב.

גמרא רב הונא אמר: והוא שקבע בו מסמר האחרון כדי לזפות לכליו.

[דף ל"ט ע"א]

הלכה ה' מתני' נתן צמר לצבע, והקדיחה היורה – נותן לו דמי צמרו. צבעו כאור, אם השבח יתר על ההוצאה – נותן לו את הוצאתה, ואם הוצאתה יתרה על השבח – נותן לו את השבח. לצבע לו אדם, וצבעו שחר. שחר, וצבעו אדם – רבי מאיר אומר: נותן לו דמי צמרו. רבי יהודה אומר: אם השבח יתר על הוצאתה – נותן לו את הוצאתה, ויתרה על השבח – נותן לו את השבח.

גמרא רב הונא אמר: שהקדיחו סממניו, אכל הקדיחה יורה – אומר לו הרי שלך לפניך. שמואל אמר: אפילו הקדיחו סממניו – אומר לו: "הרי שלך לפניך".

מהו אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו ההוצאה. בר נש דיהב לחבריה חמשה מיני עמר, וחמשה מיני סממניו, ועשרה מנוי אנריה, אמר ליה: ציבעיה סומק וצבעו אוכם. אמר ליה: אילו צבעתיה סומק הוה טב עשרים וחמשה מנוי. וכדו דצבעתיה אוכם, לית הוא טב אלא עשרין מנוי. את אוכדת דידך, אגא לא אוכד דידי.

אמר רבי יונה: ותשמע מינה, בר נש דיהב לחבריה שמנה דיגריין דזבין ליה הימין מטיבריה וזבן ליה מצפורי. אמר ליה: אילו זבנת לי מטיבריא הוון עשרין וחמשה מודי. כדון דזבנת מצפורי, ליתנזן אלא עשרין מודיי. את אוכדת דידך, אגא לא אוכד דידי.

תני: הנותן מעות לחבירו ליקח לו חטים ולקח לו שעורים, אם פחתו – פחתו לו. ואם הותירו – הותירו לו.

[דף ל"ט ע"ב]

ותני הורין: אם פתתו – פתתו לו. ואם הותירו – הותירו לשניהן. מאי טעמא דרבי יודן? שלא נתפנין המוכר לזבות אלא לבעל המעות. ולמה חולק עמו? שאסור ליהנות מחבירו.

מעשה, אפילו אמר לו ליקח לו חטים ולקח לו חטים, לא נתפנין המוכר לזבות אלא לבעל המעות. ובשעה שאמר לו ליקח חטים ולקח לו שעורים – לא נתפנין המוכר לזבות אלא ללוקח. וקנים מה בדיה.

אמר רבי נסא: בשעה שקנים שליחותו, לא נתפנין המוכר לזבות לבעל המעות. לא קנים שליחותו נתפנין לזבות ללוקח. ולמה חולק עמו? אמר: הואיל ובאת לו הנזיה מפתח ידו – אף הוא חולק עמו. התיב רבי שמואל בר בא קומי רבי יוחנן: והתנינן: אחד המקדיש נכסיו, ואחד המעריך עצמו – אין לו בכסות אשתו ובניו. אמר לו

[דף מ' ע"א]

עלת על דעתו לומר בכסות אשתו ובניו.

והתנינן: "ערפי עלי! ביון שאמר: "ערפי עלי" – לא קבע לעצמו אלא חמשים סלע.

האומר: "ערפי עלי על מנת שלא לסדר מה שעל אשתי ובני". רבי נסא בשם רבי בון בר הניה: האומר: "ערפי עלי על מנת שלא לסדר מחפץ פלוני" – אין מסדרין לו מאותו החפץ.

רב הושעיה בשם שמואל בר אבא: זאת אומרת: שאין שמין ערכין מן המטלטלין דבר תורה, אלא מדבריהן:

הלכה ו' מתני' הגזול את חבירו שנה פרוטה ונשבע לו – יוליכנו אחריו אפילו למדי.

לא יתן לא לבנו ולא לשלוהו. אכל נזמן הוא לשליח בית דין. ואם מת – יחזיר ליוזשו.

נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש. מחל לו את הקרן ולא מחל לו את החומש. מחל לו על זה ועל זה חוץ מפחות שנה פרוטה בקרן – אינו צריך לילך אחריו.

נתן לו את החומש ולא נתן לו את הקרן. מחל לו על החומש ולא מחל לו על הקרן. מחל לו על זה ועל זה חוץ משנה פרוטה בקרן – תרי זה צריך לילך אחריו.

נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש – הרי זה משלם חומש על חומש עד שיתמעט הקרן משנה פרוטה.

וכן בפקדון, או בתשומת יד, או בגזל, או עשק את עמיתו, או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר – הרי זה משלם קרן וחומש ואשם:

[דף מ' ע"ב]

גמרא ביני מתניתא: עד שיתמעט חומש האחרון פחות משנה פרוטה.

אמר רבי יונתן: בנתינת החומש – נעשה חומש קרן. לא אתיא אלא בשעת עדים ובשעת הקרבן:

הלכה ז' מתני' איכן פקדוני? אמר לו: "אבד", משפיעד אני, ואמר: "אמן", והעדים מעידין אותו שאכלו – משלם את הקרן. הודה מעצמו – משלם קרן וחומש ואשם:

איכן פקדוני? אמר לו: "נגנב". משפיעד אני, ואמר אמן, והעדים מעידין אותו שנגנבו – משלם תשלומי כפל. הודה מעצמו – משלם קרן וחומש ואשם.

הגזל את אביו ונשבע לו, ומת – הרי זה משלם קרן וחומש לבניו או לאחיו. ואם אינו רוצה או שאין לו – לזה ובעלי החוב באין ונפרעין:

גמרא תני: אין מקבלין פקדון מנשים ועבדים וקמנים.

קיבל מאשה – יחזיר לה. מתה – יחזיר לבעלה.

מעבד – יחזיר לו. ואם מת – יחזיר לרבו.

מקטן – יחזיר לו. מת – יחזיר לאביו ועושה בהן סגולה.

וכולן שאמרו בשעת מותן: "ינתנו לפלוני שהן שלו" – יעשה פירוש לפירוש.

רבי זבידא בשם רבי בא בר ממל: ובלבד בעדים. כהדא איתת דרפי בא בר הנא מי דמכא, אמרה: אהן קידושא דברתי, והוא אמר: לית הוא אלא דידי, אתא עובדא קומי רב, אמר: אין אדם מצוי לשקר בשעת מיתה:

[דף מ"א ע"א]

הלקה ח' מתני' האומר לבנו: "קונם שאתה נהנה לי", אם מת – יירשנו. "בתיי ובמותי", אם מת – לא יירשנו ויתן לבניו או לאחיו. ואם אין לו – לזוה ובכלי החוב באין ונפרעין.

גמרא אומר רבי ירמיה: תמי הוה תנינן הכא: האומר לבנו: "קונם שאת נהנה לי", אם מת – יירשנו. "בתיי ובמותי", אם מת – לא יירשנו. והתני: "בתיי", אם מת – יירשנו. "במותי", אם מת – יירשנו. מה בין אהן דמר תדא תדא, להן דמר תרתי תרתי?

רב ירמיה ורבי יוסי בן חנינה תריהון אמרין: "קונם לבית זה שאיני נכנס בתיי ובמותי", בין שאמר: "לבית זה" – אסרו עליו בין בתיים בין לאחר מיתה.

אמר רבי יוסי: תנינן בגזקין מה דלא תנינן בגדרין, "קונם הנניית נכסיי אילו עלי בתיי ובמותי", בין שאמר "אילו" – אסרן עליו בין בתיים בין לאחר מיתה:

הלקה ט' מתני' הגזול את הגר ונשבע לו ומת – תרי זה משלם קרן וחומש לפתנים ואשם למזבח, שנאמר (במדבר ה, ח): "ואם אין לאיש גואל להשיב האשם וגו'".

היה מעלה את הכסף ואת האשם ומת, הכסף – יינתן לבניו, והאשם – ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה. נתן את הכסף לאנשי משמר ומת – אין היורשין יכולין להוציא מידן, שנאמר (שם): אשר יתן לפתן לו יהיה:

גמרא חילפיי ורבי יוסי בר חנינה אומר: דרבי יוסי הגלילי היא. דדריש רבי יוסי הגלילי: במה הכתוב מדבר? בגזול את הגר ונשבע לו ומת – שמשלם קרן וחומש לפתנים ואשם למזבח.

[דף מ"א ע"ב]

ואם אין לאיש גואל, הפטעון כפרה – תייב. יצא זה שאין טעון כפרה.

דריש רבי עקיבה בשבא מזופרין: במה הכתוב מדבר? בגזול את הגר ונשבע לו ומת – שמשלם קרן וחומש לפתנים ואשם למזבח, שנאמר (שם) ואם אין לאיש גואל וגו' – אין לה אדם בישראל שאין לו גואל, אלא: זה הגר.

רב וריש לקיש אמרי: רבי עקיבה היא דאמר: תושב אשמה – בכל מקום:

הלקה י' מתני' נתן את הכסף ליהויריב ואשם לידעיה - יצא. אשם ליהויריב וכסף לידעיה, אם קנים האשם - וקריבוהו בני ידעיה, ואם לאו - יחזיר ויביא אשם אחר. שהמביא גזלו עד שלא הביא אשמו - יצא. אשמו עד שלא הביא גזלו - לא יצא.

נתן את הקרן ולא נתן את החמש - אין החמש מעכב:

גמרא רבי חזקיה אמר: בשתי שבתות פליגינן. רבי יוסי אמר: בשבת אחת.

מאן דמר בשתי שבתות, נתן את הכסף ליהויריב במשמר ידעיה, ואשם לידעיה במשמר יהויריב - יצא.

רבי אומר: אם בדברי רבי יודן, אם הקריבו בני יהויריב את האשם - לא נתכפר להן, אלא יוליף את הכסף מבני ידעיה אל בני יהויריב, ויקריבו בני יהויריב את האשם ויתכפר להן.

[דף מ"ב ע"א]

זאת אומרת: אנשי משמר שזכו במשמר שלא בשבתן - מוציאין אותו מידן.

מאן דמר בשבת אחת פליגינן, נתן את הכסף ליהויריב במשמר ידעיה, אשם לידעיה במשמר יהויריב - לא יצא כו'. זאת אומרת: אנשי משמר שזכו בקרבן בשבתן - אין מוציאין אותן מידן.

ואם עיבר משמר בני יהויריב. ביני מתניתא: ואם היה שעובר לאחר ימים זכו בני יהויריב את האשם - לא נתכפר להן, אלא: יוליף את הכסף מבני ידעיה אצל בני יהויריב, ויקריבו בני יהויריב את האשם ויתכפר להן. זאת אומרת: אנשי משמר שזכו בקרבן בשבתן, נתעצלו ולא הקריבוהו - מוציאין אותן מידן:

הדרן עלה פירק הגוזל עצים

פירק עשירי

הלקה א' מתני' הגוזל ומאכיל את בנו, ומניח לפניהן - פטורין מלשלם. אם היה דבר שיש בו אחריות נכסים - תיבין לשלם.

אין פורטין לא מתבת המוכסין, ולא מכים של גבאיין. ואין נוטלין מהם צדקה. אבל נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק.

גמרא תני: ישראל שלוח בריבית ועשה תשובה – חייב להחזיר.

[דף מ"ב ע"ב]

מת והניח לפני בניו – עליו הכתוב אומר (איוב כז): יכין וצדיק ילכש.

הניח לפניו פרה או טלית – חייבין להחזיר. אול תנניה לגזיליא. אם היה דבר שיש לו אחריות – חייבין להחזיר.

איזהו דבר שיש לו אחריות? רבי יונתן אומר: בשנהניח לפניו קרקע. ריש לקיש אומר: בשנהניח לפניו גוף הגזילה.

רב אומר: יורש – כמשועבד. בשם שאין מלוה בעדים גובה ממשועבדין – כך אינה גובה מיורשין.

שמואל אומר: דאיקני – אינו גובה ממשועבדין, הא מבני חרי – גובה.

ולית היא פליגא על רב? דרב אומר: יורש – כמשועבד, בשם שאין מלוה בעדים גובה ממשועבדים, כך אינה גובה מיורשין.

פטר לה: בשנהניח לפניו קרקע.

ואפילו כשמואל, לית היא פליגא? לא כן אומר שמואל: דאיקני – אינו גובה ממשועבדין!

פטר לה: בשנהניח לפניו גוף הגזילה.

גזל טלית ונתנה לאחר – רבי לעזר בשם רבי תייה אומר: מוציאין מראשון ולא משני.

רבי יוחנן אומר בשם רבי ינאי: מוציאין אף מן השני.

רבי בא בר ממל אומר: אף רבי תייה בדיעתיה, דרבי תייה אומר: מוציאין אף משני.

[דף מ"ג ע"א]

נתחלפו פליו בבית האומן – ושתמש בהן ויצא ויבקש את שלו.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. מי שמת, והניח בנים ובנות, בזמן שהנכסים מרבין – הבנים ירשו והבנות זונות ומתפרנסות. כיצד הבנים ירשו? אין אומרים: 'אלו היה אביהם קים היה נותן להם כֶּךָ וְכֶךָ'; אלא רואים את אחד כאלו הוא אביהם ונותנים להם. כיצד הבנות זונות ומתפרנסות? אין אומרים: 'אלו היה אביהן קים היה נותן להן כֶּךָ וְכֶךָ'; אלא רואין שפנגדן היאך מתפרנסות, ונותנין להן. רבי אומר: כל אחת ואחת נוטלת עשור נכסים. רבי יהודה אומר: אם השיא את בת הראשונה – ינתן לשניה, כדרך שנתן לראשונה. אמרו לו: יש שמשאי את בתו ונוטל מעותיו, ויש שמשאי את בתו, ונותן אחריה מעות. וכן היה רבי יהודה אומר: המשאי את בתו סתם – לא יפחות לה מחמש סלעים, שבראשונה היה לוקח לה כל צרכה.

ב. פסקה להכניס לו שני סלעים, נעשו ששה דינרים, מה שחתן פוסק – פוסק פחות חמש, חוץ ממאתים לבתולה ומנה לאלמנה. פסקה להכניס לו זֶהָב – הרי הוא ככלים. דינרי זֶהָב – הרי הן ככספים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: וכן הוא הדבר, במקום שלא נהגו שלא לפרטן דינרי זֶהָב – שמין אותן והרי הן בשווייהן, והזֶהָב – הרי הוא ככלים.

ג. הכניסה לו, בין שום בין כספים, ונתן עיניו לגרשה – היא לא תאמר לו: 'תן לי שומי', והוא לא יאמר לה: 'טלי כסף', אלא נוטלת מה שכתב לה בכתבתה.

ד. פסקה להכניס לו כספים, סלעה נעשה ששה דינרים, חתן מקבל עליו עשרה דינרים למנה לקפת בשמים. אמר רבי יוסי: וכן כל מקום שנהגו שלא לפחות מן השום, ושלא להוסיף על הכספים – אין משנין ממנהג המדינה.

ה. פסקה להכניס לו חמש מאות דינר שום, וכתב לה אֶלֶף דינר בכתבתה, אם עשתה קיצתה – נוטלת מה שכתוב לה. ואם לאו – גורע כנגדן שלש דינרין לכל סלע וסלע. פסקה להכניס לו חמש מאות דינרי כספים, וכתב לה אֶלֶף דינר בכתבתה, אם עשתה קיצתה – נוטלת מה שכתוב לה, ואם לאו – גורעת כנגדן חמשה דינרין לכל סלע וסלע. הכניסה לו אֶלֶף דינר בכתבתה, וכתב לה שום משנים עשר מנה, אם עשתה קיצתה – נוטלת מה שכתוב לה. ואם לאו – לא יפחות לבתולה ממאתים ולא למנה ממנה.

ו. המשאי את בתו, ופסק עם חתנו שיעמד ערם ויכסנה, אין אומרים: 'יעמוד ערם ויכסנה', אלא מכסה את הראוי לה. וכן המשאיין את היתומה – לא יפחות לה מחמשים דינר, ואם יש בכיס – מפרנסין אותה לפי כבודה.

ז. יתומה שהשיאה אמה או אחיה וכתבו לה מאה או חמשים זוז אף על פי שכתב להן הבעל: 'דין ודברים אין לי עמהם', יכולה היא כשתגדיל להוציא מידם מה שראוי להנתן לה. האיש פוסק על ידי בתו, ואין האשה פוסקת על ידי בתה.

ח. יתום ויתומה שמבקשין להתפרנס – מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום, מפני שהאיש דרכו לחזר על הפתחים ואין האשה דרכה לחזר.

ט. יתום ויתומה שמבקשין לינשא – משיאין את היתומה תחלה, ואחר כך משיאין את היתום; מפני שבשמה של אשה מרבה משל איש. יתום שמבקש לישא – שוכרין לו בית, ומציעין לו מטה, ואחר כך משיאין לו אשה, שנאמר (דברים טו, ח): 'די מחסורו אשר יחסר לו'; די מחסורו – 'זה הבית'. אשר יחסר – 'זה המטה והשלחן'. לו – 'זו אשה'; שנאמר להלן (בראשית ב, יח): 'אעשה לו עזר כנגדו', מה 'לו' האמור להלן – 'אשה', אף 'לו' האמור כאן – 'אשה'.

בגדי ילדה - יוציא ויתן כתבה. רבי יוסי אומר: בעניות שלא נתן קצבה, ובעשירות שלשים יום. הדירה שלא להשאיל נפה וכברה רחים ותנור - יוציא ויתן כתבה, מפני שמשיאה שם רע בשכנותיה. וכן היא שגדרה שלא להשאיל נפה וכברה רחים ותנור - תצא שלא בכתבה, מפני שמשיאתו שם רע בשכנותו.

ד. הדירה שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה - יוציא ויתן כתבה; שלמחר תהא מטלת ואין כל בריה סופנה. היה רבי מאיר אומר: מה תלמוד לומר (קהלת ז, ב): "והחיי יתן אל לבו" - דברים של מיתה; עביד - דיעבדון לך. לוי - דילווין לך. ספור - דיספורונך. קבר - דיקברונך, שנאמר (שם): "טוב ללכת אל בית אבל".

ה. הדירה שתהא מטעמת תבשילה לכל אדם, או שתהא ממלאה ומערה לאשפה, ושתאמר לכל אדם דברים שבינו לבניה - יוציא ויתן כתבה; מפני שלא נהג עמה כדת משה וישראל. וכן היא יוצאה וראשה פרוע, יוצאה ובגדיה פרומים, ולבה גס בעבדיה ובשפחותיה ובשכנותיה. יוצאה וטויה בשוק, רוחצת ומרחצת במרחץ עם כל אדם - תצא שלא בכתבה מפני שלא נהגה עמו כדת משה וישראל. רבי יהודה אומר: אם היה יודע בה שמדירה ואינה מקימת - אל ישנה וידירה. רבי יהודה אומר: אם היה יודע בה שאינה קוצה לה חלה - יוציא ויתן אחריה. איזו היא קולנית? כל שמדברת בביתה, וחברותיה שומעין את קולה.

ו. כל אלו נשים שעברו על הדת - צריכות התראה, ויוצאות שלא בכתבה. לא התרה בהן - יוציא ויתן כתבה. כל אלו שאמרו יוציא ויתן כתבה - אין צריך לומר מאתים לבתולה ומנה לאלמנה, אלא יתר על כן, אפלו כתבתה מאה מנה - אבדה את הכל, ונוטלת בלאיות שמוצאה לפניה.

י. המשליש מעות לחתנו לקח בהן שדה לבתו, והיא אומרת: 'יתנו לבעלי מן הארוסין' - יעשה השליש מה שהושלש בידו. 'מן הנשואין' - הרשות בידה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אם היתה קטנה, בין מן הארוסין בין מן הנשואין - יעשה שלישי מה שהושלש בידו. אם היתה גדולה, בין מן הנשואין בין מן הארוסין - הרשות בידו.

יא. האומר: 'תנו שקל מנכסי לבני בשבת', וראוין לתן להן סלע - נותנין להם סלע. ואם אמר: 'אל תתנו להם אלא שקל' - אין נותנין אלא שקל. אם אמר: 'אם מתי ירשו אחרים תחתיהן', בין שאמר 'תנו' בין שאמר 'אל תתנו' - אין נותנין להם אלא שקל. 'למזון אשה ובנות' - בין שאמר 'תנו' בין שאמר 'אל תתנו' - נותנין להן סלע. רבן שמעון בן גמליאל אומר: היה רבי מאיר אומר - האומר: 'תנו שקל מנכסי לבני בשבת', והן ראוין לטול סלע - נותנין להם שקל, והשאר - מתפרנסין מן הצדקה. וחקמים אומרים: נזונין והולכין עד שיכלו נכסיו, והשאר מתפרנסין מן הצדקה.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פְּרָק שְׁבִיעִי

א. עד שלשים יום יעמיד פרנס, ובכהנת שלשה חדשים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בישראל, חדש אחד - יקים. שנים - יוציא ויתן כתבה. ובכהן, שנים - יקים. שלשה - יוציא ויתן כתבה.

ב. הדירה שלא טעם אחד מכל המינין, בין מאכל רע בין מאכל יפה, אפלו לא טעמה אותו המין כל ימיה - יוציא ויתן כתבה. אמר רבי יהודה: רוצות בנות ישראל שלא לטעם תבשיל ופרות, ואל יצאו יום אחד מתחת בעליהן.

ג. הדירה שלא תתקשט באחד מכל המינין, אפלו היא ילדה והדירה שלא תלבש בגדי זקנה, אפלו היא זקנה והדירה שלא תלבש

סמוך לצפורי, ואמר לי: עשרים וארבעה מכי שחין הן, וכלן אמרו חכמים: תשמיש קשה להן, ובעלי רהטן קשה מכלן.

מסכת כתבות פּרָק שְׁמִינִי

א. אמר רבי יהודה: אמרו לפני רבן גמליאל - 'הואיל וארוסה אשתו, ונשואה אשתו, מה זו - מכרה בטל, אף זו - מכרה בטל'. אמר להם: 'על חדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עליהם את הישנים?' אמר רבי חנניא בן עקביא: לא כך השיבן רבן גמליאל לחכמים, אלא כך השיבם: - 'לא אם אמרתם בנשואה, שכן הוא זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה, תאמרו בארוסה שאין זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה?'

ב. אמרו לו: 'הרי שנפלו לה נכסים עד שלא נשאת, ונשאת, מהו? אמר להם: אף זו לא תמכר, ואם מכרה ונתנה קיים'. אמרו לו: 'הואיל וזכה באשה - לא יזכה בנכסים'. אמר להם: 'על חדשים אנו בושים, אלא שאתם מגלגלין להביא עלינו את הישנים'; רבותנו חזרו ונמנו בנכסים שנפלו לה עד שלא נשאת, ונשאת, שאם מכרה ונתנה - בטל. ורבי שמעון חולק בין נכסין לנכסין. נכסין הידועין לבעל - לא תמכר, ואם מכרה ונתנה - מכרה בטל, שעל מנת כן נשאה, ושאיך ידועין לבעל - לא תמכר, ואם מכרה ונתנה - מכרה קיים. אלו הן שאינם ידועים: כל שיושבת פאן, ונפלו לה נכסים במדינת הים.

ג. היורד לנכסי אשתו, ונתן עיניו לגרשה, אם קדם ותלש מן הקרקע כל שהוא - הרי זה זריז ונשכר. היורד לנכסי שבוי - אין מוציאים אותו מידו, ולא עוד, אלא אפלו שמע שהן ממשמשין ובאין, וקדם ותלש ואכל - הרי זה זריז ונשכר. ואלו נכסי שבוי: כל שהלך אביו או אחיו, או אחד מן המורישין למדינת הים, ושמע בהן שמתו, וירד לנחלה, היורד לנכסי נטושין - מוציאין אותו מידו. אלו הן נכסי נטושין:

ז. המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים, ונמצא עליה נדרים - אינה מקדשת. הלכה אצל חכם והתיר לה את נדרה - הרי זו מקדשת. כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים - תצא שלא בכתבה. הלכה אצל חכם והתיר לה את נדרה - הרי זה יקים, על מנת שאין בה מומין - אינה מקדשת. הלכה אצל רופא ורפאה - הרי זו מקדשת. כנסה סתם ונמצאו בה מומין - תצא שלא בכתבה. באלו נדרים אמרו? דברים שיש בהם ענוי נפש, כגון שנדרה שלא תאכל בשר, ושלא תשתה יין, ושלא ללבש בגדי צבעונין.

ח. כל המומין הפוסלין בכהנים - פוסלין בנשים. יתר עליהן הנשים - ריח הפה, וריח זעה, ושומא שאין לה שער.

ט. האומר לחברו: 'קדש לי בתך זו על מנת שאין בה מומין'. אמר לו: 'בתי זו, חולה היא, שוטה היא, נכפית היא, משעממת היא'; היתה בה מום אחד מהן, וסנפה בין המומין - הרי זה מקח טעות. מומין הללו ומום אחר עמהן - אין זה מקח טעות. מודים חכמים לרבי מאיר במומין שדרךן להולד עמה, שאף על פי שהיא אצל בעלה, אביה צריך להביא ראיה. כנסה סתם ונמצאו בה מומין ונדרים - הרי זה יקים.

י. רבי שמעון בן גמליאל אומר: נסמית עינו, נקטעה ידו, ונשברה רגלו, מומין גדולין הן - יוציא ויתן כתבה. איזהו מקמץ? זה בורסי. ויש אומרים: זה המקמץ צואה. מצרף נחשת - זה המחחרף נחשת מעקרו. רבי יוחנן בן רבי יהודה אומר: בעל פולפוס - זה ריח הפה.

יא. אימתי אמרו 'יוציא ויתן כתבה'? בזמן שהוא רוצה והיא אינה רוצה, היא רוצה והוא אינו רוצה. אם היו שניהם רוצים - יקימו. מכה שחין, ואף על פי ששניהם רוצים - לא יקימו. אמר רבי שמעון בן גמליאל: מצאני זקן אחד מאנשי ירושלים

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. מי שמת, והניח אשתו שומרת יבם, אפלו הניח נכסים של מאה מנה - אין היורשין יכולין למכור, מפני שכל נכסים אחראין לכתבתה. כיצד יעשה? פונסה ומגרשה, ושוברת לו על כתבתה. הניח אחיו מעות, או שהיה יבמה חייב לבעלה מעות, לא יאמר: 'הואיל שאני יורש החזקתי'. אלא מוציאין מידו, וילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות.

ב. הרוצה שתבריח נכסים מבעלה - כותבין שטר פסים לחברו; דברי רבי שמעון בן גמליאל. וחכמים אומרים: מצחק הוא בה, אלא עד שתכתב במתנה מהיום ולכשארצה.

ג. רבי יהודה אומר: לעולם הוא אוכל פירי פרות. הכניסה לו קרקע, ועשתה פרות - הרי הוא פרות. מכר פרות ולקח מהן קרקע ועשתה פרות - הרי הן פרי פרות. רבי שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומרים: אם מתה יירשנה, שהתנה על מה שכתוב בתורה, וכל המתנה על מה שכתוב בתורה - תנאו בטל.

ד. מי שמת והניח נכסים ומטלטלין, עבדים ושפחות ושטרות, ויצתה עליו כתבת אשה ובעל חוב, כל הקדם בהם - זכה, והוא נקבר מן הצדקה.

ה. אלו הן יורשין הבאין ברשותה: כל שמכרה להן, או שנתנה להן במתנה, כתב לה: 'גדר ושבועה אין לי עליך' - אין היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בחיי בעלה. במה דברים אמורים? בזמן שהלכה מקבר בעלה לבית אביה, אבל אם הלכה מקבר בעלה לבית חמיה, אפלו כתב לה: 'גדר ושבועה אין לי עליך' - היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בהם לאחר מיתת בעלה.

ו. אין האיש משביע את אשתו עד שיושיבנה חנונית, או עד שייעשנה

כל שלא שמעו שמתו, וירד לנחלה. אמר רבי שמעון בן גמליאל: שמעתי שהנטושים כשבוין. היורד לנכסי רטושין - מוציאין אותו מידו. ואלו הן נכסי רטושין: כל שאינו יודע להיכן הלכו, וכלם שמין להם כארס.

ד. וכלן שמין להם בעדיית. אלו הן רטושין: כל שאינו יודע מהיכן הן.

ה. הגנב שנטל מזה ונתן לזה, מה שנטל - נטל, ומה שננתן - נתן. הגזלן שנטל מזה ונתן לזה - מה שננטל - נטל, ומה שננתן - נתן. הירדן שנטל מזה ונתן לזה - מה שננטל - נטל ומה שננתן - נתן. שטר נהר עצים ואבנים וקורות, נטל מזה ונתן לזה, אם נתאשו הבעלים - הרי אלו שלו. ואם היו בעלים מרדפין אחריהן, או שהיו במקום אחר - הרי אלו של בעלים.

ו. הכותב נכסיו לבנו - צריך שיכתב מהיום ולאחר מיתה; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: אינו צריך, מפני שזמנו של שטר מוכיח עליו. אמר לו רבי יהודה: והלא אין זמנו של שטר מוכיח עליו אלא משעה שנכתב, אף הכותב נכסיו לבנו, וחזר וקנה נכסים אחרים, כל שלא היה בכלל מתנה ראשונה - הרי הוא של יורשים.

ז. מכר הבן, או שמת האב, אם יש שם נכסים מחברים בקרקע - שמין לו. המקבל שדה מחברו, והיא בית השלחין, או בית האילן. אם יש שם מחברים בקרקע - שמין לו. המקבל שדה מחברו, והגיע שנת השמיטה, אם יש שם מחברין בקרקע - שמין לו. וכלן שמין לו כארס.

ח. היורד לחורבתו של חברו, ובנאה שלא ברשות, כשהוא יוצא אומר: 'תן לי עצי ואבני' - אין שומעין לו, וידו על התחתונה. כיצד ידו על התחתונה? אם השבח יתר על ההוצאה - נתן לו את ההוצאה, ואם ההוצאה יתר על השבח - נתן לו את השבח.

יא. שְׁתֵּי כְּתָבוֹת וְגַט וּמִיתָה - גּוֹבֵה שְׁתֵּי כְּתָבוֹת. גֵּט וּכְתָבָה וּמִיתָה, אִם הֵגַט קִדְּם אֶת הַמִּיתָה - גּוֹבֵה שְׁתֵּי כְּתָבוֹת, אִם הַכְּתָבָה קִדְּמָה אֶת הֵגַט - אֵינוֹ גּוֹבֵה אֲלֵא כְּתָבָה אַחַת, שֶׁהַמְּגִרָשׁ אֶת הָאִשָּׁה וּמְחִזְרָהּ, עַל מְנַת כְּתָבָה הָרֵאשׁוֹנָה הַחֲזִירָה. אִם חֲדָשׁ - נוֹטֵל מֶה שְׁחָדָשׁ.

יב. קִטְּן שֶׁהָשִׂיאוֹ אָבִיו - כְּתָבְתוֹ קִיְּמַת. מַת, נוֹטֵלֵת כְּתָבָתָה מִנָּה. אִם חֲדָשׁ - נוֹטֵל מֶה שְׁחָדָשׁ. וְכֵן גַּר שֶׁנִּתְגַּיְרָה אֶשְׁתּוֹ עִמוֹ - כְּתָבָתָה קִיְּמַת, שְׁעַל מְנַת כֵּן קִיְּמָה. וְאִם חֲדָשׁ - נוֹטֵל מֶה שְׁחָדָשׁ.

מִסְכַּת כְּתָבוֹת פָּרָק עֲשִׂירִי

א. מִי שֶׁהִיָּה נָשׁוּי שְׁתֵּי נָשִׁים וְמַת - הָרֵאשׁוֹנָה קוֹדֶמֶת לַשֵּׁנִיָּה, וְיִוְרְשִׁי הָרֵאשׁוֹנָה קוֹדֶמִין לְיִוְרְשֵׁי הַשֵּׁנִיָּה. גֵּרָשׁ אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וְהַחֲזִירָה אֵלָיו, וְחֲדָשׁ לָהּ כְּתָבָה רֵאשׁוֹנָה - שֶׁל רֵאשׁוֹנָה קוֹדֶמֶת לַשֵּׁנִיָּה. וְיִוְרְשִׁיהָ קוֹדֶמִין לְכְּתָבָה שֵׁנִיָּה שֶׁל רֵאשׁוֹנָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּכְתָבָה! אֲבָל בְּמִזְוֹנוֹת - שְׁתֵּיהֶן שְׁווֹת. הָאִשָּׁה וְהַכְּנוֹת - שְׁתֵּיהֶן שְׁווֹת.

ב. נָשָׂא אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וּמִתָּה, נָשָׂא אֶת הַשֵּׁנִיָּה וְמַת הוּא, וְהִיָּה שֵׁם יֵתֵר דִּינָר - אֵלוֹ נוֹטֵלִין כְּתַבַּת אֲמָן, וְאֵלוֹ נוֹטֵלִין כְּתַבַּת אֲמָן, וְשָׂאָר - חוֹלְקִין. וְאִם אֵין שֵׁם יֵתֵר דִּינָר - שְׁנֵיָה וְיִוְרְשִׁיהָ נוֹטֵלִין כְּתַבַּת אֲמָן, וְהַשָּׂאָר - חוֹלְקִין בְּשָׂוֶה.

ג. כְּתַב לְזוּן אֶת בַּת אֶשְׁתּוֹ, וְאֶת בֶּן אֶשְׁתּוֹ - הָרִי הֵן כְּבַעַל חוֹב, וְקוֹדֶמִין לְכָל. לֹא יֹאמֵר לָהֶן: 'עָצוּ וְעָשׂוּ מְלֹאכָה וְאָנִי אֲזוּן אֶתְכֶם', אֲלֵא יוֹשְׁבֵין וּמַעֲלָה לָהֶן מִזְוֹנוֹת. כְּתַב לְזוּן אֶת בַּת אֶשְׁתּוֹ, וְשִׁכְרָה לוֹ, לֹא כָּל הַיְמָנוּ שְׂזִכִּין לְקַטְּן וְאֵין חֲבִין לוֹ.

ד. הָאִשָּׁה שְׂאֲמָרָה: 'מַת בְּעָלִי' - אוֹ נִזְוֹנַת אוֹ נוֹטֵלֵת כְּתָבָתָה. 'גֵּרְשֵׁנִי בְּעָלִי' - נִזְוֹנַת עַד כְּדֵי כְּתָבָתָה. מֶה בֵּין מִיתָה לְגֵרוּשִׁין? בְּמִיתָה אֵין יְכוּלָה לְהַכְחִישׁ, וּבְגֵרוּשִׁין יְכוּלָה לְהַכְחִישׁ, וְשֶׁתֹּאמֵר לוֹ 'גֵּרְשֵׁתָנִי'.

אֲפוּטְרוּפוּסָא. הָאִשָּׁה, כָּל זְמַן שְׁתּוֹבַעַת כְּתָבָתָה - אֵין הַיִּוְרָשִׁין יְכוּלִין לְהַשְׁבִּיעָה בְּדָבָרִים שֶׁנִּשְׁתַּמְּשָׁה בָהֶן לְאַחַר מִיתַת בְּעָלָהּ; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְחֻכְמִים אֲמֹרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - הַיִּוְרָשִׁין מְשַׁבְּעִין אוֹתָהּ.

ז. אָרִיס, כָּל זְמַן שֶׁהוּא אָרִיס וְיָצָא מְאָרִיסוֹתוֹ - הָרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל אָדָם. שְׁתָּף, כָּל זְמַן שֶׁהוּא שְׁתָּף, יָצָא מִשְׁתַּפּוֹתוֹ - הָרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל אָדָם. אֲפוּטְרוּפוּס, כָּל זְמַן שֶׁהוּא אֲפוּטְרוּפוּס - יָצָא מִמְאֲפוּטְרוּפוּסוֹתוֹ - הָרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל אָדָם.

ח. 'בֶּן בֵּית' שְׂאֲמָרוֹ, לֹא זֶה הוּא שֶׁנִּכְנָס וְיִוְצָא, אֲלֵא מְכַנְּסֵי פְרוֹת וּמוֹצִיא פְרוֹת. שׁוֹכֵר פּוֹעֲלִין וּפּוֹטֵר פּוֹעֲלִין, לְוָה מִמְּנוּ בְּעָרֵב שְׁבִיעִית וּמוֹצֵאֵי שְׁבִיעִית, וּבְשְׁבִיעִית נַעֲשֶׂה לוֹ שְׁתָּף, אוֹ אָרִיס - פְּטוּר. אֲבָל נַעֲשֶׂה לוֹ שְׁתָּף אוֹ אָרִיס בְּעָרֵב שְׁבִיעִית, וְלְשְׁבִיעִית וּלְמוֹצֵאֵי שְׁבִיעִית, חֲזוֹר וּלְוָה הַיְמָנוּ - מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכָּל.

ט. הַפּוֹחַתַת כְּתָבָה - נִפְרַעַת שְׁלֵא בְשָׁבוּעָה. כִּיצַד? הֵיתָה כְּתָבָתָה אֶלֶף זוּו, אָמַר לָהּ: 'הִתְקַבַּלְתְּ כְּתָבְתִּיךְ', וְהִיא אוֹמַרַת: 'לֹא הִתְקַבַּלְתִּי, וְאֵינָה אֲלֵא מְנָה' - נִפְרַעַת שְׁלֵא בְשָׁבוּעָה. נְכַסִּים מְשַׁעֲבָדִין, אֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְאַחַר מִיתַת בְּעָלָהּ, אֲלֵא אֶפְלוּ בַחֲזִי בְעָלָהּ מְנַכְסֵי יְתוּמִים - אֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הַגְּדוּלִים, אֲלֵא אֶפְלוּ מִן הַקְּטַנִּים.

י. הוֹצִיאָה גֵּט וְאֵין עִמָּה כְּתָבָה, בְּתוּלָה גּוֹבֵה מְאֵתִים וְאֶלְמָנָה מְנָה. כְּתָבָה וְאֵין עִמָּה גֵּט - אֵין גּוֹבֵה כְּלוּם, מִפְּנֵי שֶׁהִיא אוֹמַרַת: 'אֲבָד גֵּיטִי', וְהוּא אוֹמֵר: 'אֲבָד שׁוֹכְרִי'; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֻכְמִים אֲמֹרִים: כְּרֵאשׁוֹנָה הֵיוּ אוֹמְרִים: 'הַמוֹצִיא הַכְּתָבָה - צָרִיכָה שְׁתּוֹצִיא עִמָּה גֵּט'. מִן הַסַּכְּנָה וְאֵילָךְ, הַתְּקִינוּ: שְׁתֵּהא מְקַרְעֵתוֹ בְּבֵית דִּין וְגוֹבֵה בּוֹ.

הַעֲשׂוּיָה אֶפֹתִיקִי, וְאֶכְלָה וְהוֹצִיאָה הוֹצָאוֹת – שְׁמִין לָהּ מֵה שְׁאֲכָלָה, וְשְׁמִין לְזוֹ מֵה שֶׁהוֹצִיאָה. אִם שָׁמוּ לָהּ בֵּית דִּין – מֵה שְׁשָׁמוּ שְׁמוֹ.

ג. שְׁלֹשָׁה שְׁיָרְדוּ לְשׁוֹם, אֶחָד אוֹמֵר בְּמִנְהָ וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים בְּמֵאֵתִים, אֶחָד אוֹמֵר בְּמֵאֵתִים וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים בְּמִנְהָ – בְּטֵל יַחֲדָי בְּמַעֲוָטוֹ. אֶחָד אוֹמֵר בְּמִנְהָ, וְאֶחָד אוֹמֵר בְּעֶשְׂרִים, וְאֶחָד אוֹמֵר בְּשָׁלֹשִׁים – שְׁמִין אוֹתָהּ בְּמִנְהָ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: שְׁמִין אוֹתוֹ תְּשַׁעִים דִּינָר. אַחֲרַיִם אוֹמְרִים: עוֹשִׂין אוֹתוֹ שׁוּמָא בִּינֵיהֶן, וְשְׁמִין אוֹתוֹ שְׁלִישׁ.

ד. אִיזוֹ הִיא אֲגָרָת בְּקֶרֶת? שׁוֹם הֵיטוּמִים שְׁלֹשִׁים יוֹם וְשׁוֹם הַהֶקְדֵּשׁ שְׁשִׁים יוֹם, אֶפְלוּ מְכָרָה שְׁוֵה מִנְה בְּמֵאֵתִים, או שְׁוֵה מֵאֵתִים בְּמִנְהָ – מְכָרָה קָיָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שׁוֹם הַדִּינָיִם שֶׁפָּחְתוּ שְׁתוֹת או הוֹתִירוּ שְׁתוֹת – מְכָרָן קָיָם.

ה. הִיא שְׁמִכְרָה שְׁוֵה מִנְה וְדִינָר בְּמִנְהָ, אֶפְלוּ אוֹמְרֵת: 'אֲנִי אֶחֱזִיר אֶת הַדִּינָר לַיּוֹרְשִׁין' – מְכָרָה בְּטֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְכָרָה קָיָם, וְתַחֲזִיר אֶת הַדִּינָר לַיּוֹרְשִׁים, וּבִלְבָד שֶׁתִּשְׁוֶה מְקַצֵּת, לְפִיכָף אִם פָּחְתָה או הוֹתִירָה – אִין לָהּ כְּשַׁעוֹר שְׁמִכְרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יְתוּמָה יֵשׁ לָהּ פְּרוֹת.

ו. בֶּן שְׁמֵת אָבִיו, וְאִמּוֹ אוֹמְרֵת: 'יִתְגַּדֵּל אֶצְלִי, הַיּוֹרְשִׁים אוֹמְרִים: 'יִתְגַּדֵּל אֶצְלָנוּ' – אִין מְנִיחִין אוֹתוֹ לְהִתְגַּדֵּל אֶצְלֵ מִי שָׂרְאוּ לַיּוֹרְשִׁין. מַעֲשֵׂה הָיָה בְּאֶחָד וּשְׁחִטּוּהוּ בְּעֶרֶב הַרְאֲשׁוֹן.

ז. הָאִשָּׁה שְׁמֵת בְּעֵלָה – יוֹשֶׁבֶת בְּבֵתִים כְּדָרָךְ שִׁישְׁבָה בְּהֵן בְּחַיִּי בְּעֵלָה, מִשְׁתַּמְשֵׁת בְּעַבְדִּים וּשְׁפָחוֹת, בְּכָלִי כֶסֶף בְּכָלִי זָהָב, כְּדָרָךְ שְׁנִשְׁתַּמְשָׂה בְּהֵן בְּחַיִּי בְּעֵלָה, שְׁכָךְ

י, הַשְׁלֵשָׁה שֶׁהִטִּילוּ לְכִיס, וְנִגְנְבוּ מֵהֶן – מְבִיאִין הַשָּׂאֵר לְאִמְצַע, וְחוֹלְקִים. שְׁנַיִם שֶׁהִטִּילוּ לְכִיס, זֶה מֵאָה זֶה מֵאֵתִים, וְעָשׂוּ פְּרָקְמִטְיָא – שְׁכָרָן לְאִמְצַע. לְקַח זֶה בְּשָׁלוּ וְזֶה בְּשָׁלוּ, וְנִתְעַרְבוּ – זֶה נוֹטֵל לְפִי שָׁלוּ וְזֶה נוֹטֵל לְפִי שָׁלוּ, יֵצֵא עֲלֵיהֶן שְׁלֹשׁ שְׁטָרוֹת כְּאֶחָד, הַרְאֲשׁוֹן נִשְׁבַּע לְשָׁנִי וְהַשְׁנִי נִשְׁבַּע לְשָׁלִישִׁי. רֵצָה שְׁנִי שְׁלֹא לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הַרְאֲשׁוֹן – הַשְׁלִישִׁי יִכּוֹל לְמַחֹת בְּיָדוֹ. לְוֵה מֵאֶחָד וּמְכַר שְׁדֵהוּ לְשָׁנִי, וְכָתַב בְּעַל חוֹב לְשָׁנִי: 'דִּין וּדְבָרִים אִין לִי עֲלִיד' – אִין הַשְׁנִי יִכּוֹל לְגַבּוֹת מִן הַרְאֲשׁוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהִנִּיחַ לוֹ מְקוֹם לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ.

ו. גַּר שְׁמֵת וּבְזָבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת נַכְסָיו, וַיִּצְתָה עֲלָיו כְּתַבַּת אִשָּׁה וּבְעַל חוֹב – גּוֹבִין מִן הָאֲחֵרוֹן שְׁבָהֶן. אִין לְהֵן – גּוֹבִין מִשְׁלַפְנֵי. אִין לְהֵן – גּוֹבִין מִשְׁלַפְנֵי פְּנִי.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פְּרָק אֶחָד עֶשֶׂר

א. אֲלֻמְנָה שְׁתּוֹבַעַת כְּתַבְתָּהּ, וְהַיּוֹרְשִׁים אוֹמְרִים לָהּ: 'הִתְקַבְּלַת כְּתַבְתִּיךְ', עַד שְׁלֹא נִשְׂאֵת – הִיא צְרִיכָה לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁלֹא נִתְקַבְּלָה כְּתַבְתָּהּ. מִשְׁנִשְׂאֵת – הֵם צְרִיכִים לְהִבִּיא רְאִיָּה שֶׁנִּתְקַבְּלָה כְּתַבְתָּהּ. מְכָרָה כְּתַבְתָּהּ, מִשְׁכְּנָה כְּתַבְתָּהּ, עֲשֵׂתָה כְּתַבְתָּהּ אֶפֹתִיקִי – אֶבְדָה מְזוֹנוֹתֶיהָ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוּ מְכָרָה מְקַצֵּת, אֶפְלוּ מִשְׁכְּנָה מְקַצֵּת, אֶפְלוּ עֲשֵׂתָה מְקַצֵּת כְּתַבְתָּהּ אֶפֹתִיקִי – אֶבְדָה מְזוֹנוֹתֶיהָ. וְאִין צְרִיךְ לֹאמֵר לְאַחַר מִיתַת בְּעֵלָה, אֵלָא אֶפְלוּ בְּחַיִּי בְּעֵלָה, וְכּוֹתַבְתָּ: 'אֵלוּ לְכַתְּבָה מְכָרְתִי, וְאֵלוּ לְמְזוֹנוֹת מְכָרְתִי'; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מוֹכְרַת סֵתָם, לְכָךְ כְּתַךְ יָפָה.

ב. כֶּשֶׁם שֶׁאֲלֻמְנָה מוֹכְרַת שְׁלֹא בְּבֵית דִּין, כִּךָּ יוֹרְשִׁיָּה הַבָּאִין בְּרִשׁוּתָהּ מוֹכְרִין שְׁלֹא בְּבֵית דִּין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֲלֻמְנָה מוֹכְרַת שְׁלֹא בְּבֵית דִּין, וְאִין יוֹרְשִׁיָּה הַבָּאִין בְּרִשׁוּתָהּ מוֹכְרִין שְׁלֹא בְּבֵית דִּין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ אֲלֻמְנָה מוֹכְרַת שְׁלֹא בְּבֵית דִּין? לִיפּוֹת כַּחַן שֶׁל יְתוּמִים שְׁלֹא תְּכַזְּבוּ אֶת נַכְסֵיהֶם. יְרֵדָה לְשָׂדֶה

שְׁלִי, וְסִמְכוּ עַל הַמְקָרָא (שְׁמוֹת כב, ד): "מִי־טַב שָׁדָהוּ וּמִי־טַב כְּרָמוֹ יִשְׁלֵם".

ג. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ 'בַּעַל חוֹב בְּבִינֹנִית? מִפְּנֵי הַרְמָאִין, שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן עֵינֹו בַּשָּׂדֶה חִבְרוּ הִיפָּה, בְּתוֹךְ חִצֵּר חִבְרוּ הִיפָּה, וּמִלֹּהּ אוֹתוֹ עָלֶיהָ וְקוֹפֵץ וְנוֹטְלָהּ. אִם כֵּן יִשְׁמוּ לוֹ בְּזוֹבּוּרִית? שֶׁלֹּא לַגִּדֵּר דְּרָךְ בְּפָנָי לְרִין, שֶׁלֹּא יִהְיֶה אָדָם מִבְּקָשׁ לְלוֹוֹת וְאִין אָדָם מִלֹּהּוּ.

ד. כְּתַבַּת אִשָּׁה בְּזוֹבּוּרִית; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה שָׂאֵמֵר מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: 'כְּתַבַּת אִשָּׁה בְּזוֹבּוּרִית? יִתֵּר מִמָּה שֶׁהָאִישׁ רוֹצֵה לִישָׂא אִשָּׁה רוֹצֵה לִינְשָׂא. וְעוֹד, בְּשִׁתָּה שֶׁל אִשָּׁה מְרַבֵּה יוֹתֵר מִן הָאִישׁ. אִם כֵּן לֹא תִּהְיֶה לָּהּ כְּתַבָּה? אֲלֵא שֶׁהָאִשָּׁה יוֹצֵאת לְרַצּוֹנָה וְשֶׁלֹּא לְרַצּוֹנָה, וְהָאִישׁ אִין מוֹצֵיא אֲלֵא לְרַצּוֹנֹו.

ה. אִין שָׁם אֲלֵא עֵידִית - בְּלָן גּוֹבִין מִן הָעֵידִית. בִּינֹנִית - בְּלָן גּוֹבִין מִן הַבִּינֹנִית. זְבוּרִית - בְּלָן גּוֹבִין מִן הַזְבוּרִית, עֵידִית וּבִינֹנִית - הַנְּזָקִין שְׁמִין לְהֵן בְּעֵידִית. בַּעַל חוֹב וּכְתַבַּת אִשָּׁה בְּבִינֹנִית, עֵידִית וְזְבוּרִית - הַנְּזָקִין שְׁמִין לְהֵן בְּעֵידִית וּבַעַל חוֹב וּכְתַבַּת אִשָּׁה בְּזוֹבּוּרִית. בִּינֹנִית וְזְבוּרִית - הַנְּזָקִין וּבַעַל חוֹב בְּבִינֹנִית וּכְתַבַּת אִשָּׁה בְּזוֹבּוּרִית. מְכָרְן לְאֶחָד אוֹ לְשִׁלְשָׁה כְּאֶחָד, נִכְנְסוּ תַּחַת הַבְּעָלִים. הַנְּזָקִין שְׁמִין לְהֵם בְּעֵידִית, בַּעַל חוֹב בְּבִינֹנִית וּכְתַבַּת אִשָּׁה בְּזוֹבּוּרִית. מְכָרְן לְשִׁלְשָׁה, זֶה אַחַר זֶה, אֶפְלוּ נִזְקִין מִזְבוּרִית, וּכְתַבַּת אִשָּׁה וּבַעַל חוֹב מִן הָעֵידִית - גּוֹבִין מִן הָאֶחָרֹון שְׁבֵהֶן. אִין בְּהֵן - גּוֹבִין מִשְׁלִפְנֵי. אִין בְּהֵן - גּוֹבִין מִשְׁלִפְנֵי פְּנִיֹו.

ו. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָעוֹשֶׂה שָׁדָהוּ אֶפְוִיתִקִי לְכְתַבַּת כְּלָתוֹ - יָדָה עַל הָעֵלוֹנָה. רוֹצֵה - גּוֹבֵה מִמֶּנּוּ. רוֹצֵה - גּוֹבֵה מִשְׂאָר נִכְסִים.

ז. אֲלֵמְנָה שָׂאֵמֵרָה: 'אִי אֶפְשִׁי לְזוּז מִבֵּית בַּעְלִי' - אִין הַיּוֹרְשִׁין יְכוּלִין לַעֲכָב עַל יָדָה,

כּוֹתֵב לָהּ: 'תְּהָא יִתְבָּא בְּבֵיתִי, וּמִתְזַנֵּי מִנְכָּסִי, כָּל יוֹמֵי מַגְר אַרְמְלוּתִיךָ בְּבֵיתִי'.

ח. הָאוֹמֵר: 'תְּנֹו בֵּית אַרְמְלוּת לְבֵתִי' - בְּבֵית לְפָלוּנִי לִישָׁב בּוֹ' וְנִפְל - הַיּוֹרְשִׁים חִיבִין לְבָנֹו. 'בֵּית זֶה בֵּית אַרְמְלוּת לְבֵתִי' - 'בֵּית זֶה לְפָלוּנִי לִישָׁב בּוֹ' וְנִפְל - אִין הַיּוֹרְשִׁים חִיבִין לְבָנֹו. הָאוֹמֵר: 'תְּנֹו בֵּית אַרְמְלוּת לְבֵתִי' - אִין נוֹתֵנִין לָּהּ אֲלֵא אִם כֵּן קָבְלָה עָלֶיהָ לִישָׁב בְּתוֹכוֹ, וְיְכוּלִין הַיּוֹרְשִׁין לַעֲכָב עַל יָדָה, שְׂמָא תִּשְׁפִּירְנוּ לְאַחַר, לְפִיכָךְ אִם מִתָּה - הֵן יוֹרְשִׁין אוֹתָהּ.

ט. הַמִּלּוֹה אֶת חִבְרוּ עַל גְּבֵי חִבְלָה, וְאֶבְדָּה חִבְלָה - גּוֹבֵה מִשְׂאָר נִכְסִים. אִם אָמַר לָּהּ 'עַל מְנַת', שְׂאִין לָךְ פְּרַעוֹן אֲלֵא מְזָה, אִין גּוֹבִין מִשְׂאָר נִכְסִים. הָעוֹשֶׂה שָׁדָה אֶפְוִיתִקִי לְכְתַבַּת אִשָּׁה וְשִׁטְפָה נֶהָר - גּוֹבֵה מִשְׂאָר נִכְסִים, אִם אָמַר לָּהּ 'עַל מְנַת שְׂאִין לָךְ פְּרַעוֹן אֲלֵא מְזָה' - אִין גּוֹבֵה מִשְׂאָר נִכְסִים.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פֶּרֶק שְׁנַיִם עֶשְׂרִי

א. בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהִיתָה כְּתַבָּתָה אֲצֵל אַבִּיהָ - הִיתָה קְלָה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ, הַתְּקִין שְׁמַעוֹן בֵּן שְׁטַח: שִׁתְּהָא כְּתַבָּתָה אֲצֵל בַּעְלָהּ, וְכוֹתֵב לָּהּ: 'כָּל נִכְסִים דְּאִית לִי אַחֲרָאִין וְעִרְבָאִין לְכְתַבְתִּיךָ דָּא'.² אִין עוֹשִׂין כְּתַבַּת אִשָּׁה מִן הַמְטַלְטְלִין, מִפְּנֵי תְּקוּן הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי מָה תְּקוּן הָעוֹלָם יִשׁ בְּזוֹ? אֲלֵא לְפִי שְׂאִין לָּהּ קַצְבָּה.

ב. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ הַנְּזָקִין שְׁמִין לְהֵם בְּעֵידִית? מִפְּנֵי הַגּוֹזְלִין וּמִפְּנֵי הַחֲמֻסָּנִין, שִׁיְהָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר: מִפְּנֵי מָה אָנִי גּוֹזֵל? מִפְּנֵי מָה אָנִי חוֹמֵס? שְׁלֵמְחָר הָרִי בֵּית דִּין שְׁמִין לוֹ שָׁדָה יָפָה

¹ תְּהָא יוֹשְׁבַת בְּבֵיתִי וְתִהְיֶה נְזוּנִית מִנְכָּסִי, כָּל יְמֵי מַגְרֵי אֲלֵמְנוּתִיךָ בְּבֵיתִי.

² כָּל הַנִּכְסִים שְׂנִישׁ לִי אַחֲרָאִים וְעִרְבִים לְנִכְסִים שֶׁל כְּתַבָּתְךָ זֶה.

שָׁכַף הוּא כְּבוֹדוֹ שֶׁל בַּעֲלָהּ. אַמְרָה: 'אֵי אֲפָשִׁי לְזוֹז מִבֵּית אָבָא' - 'כּוֹלִין הַיּוֹרְשִׁין לְעֵכָב עַל יָדָהּ, שָׁכַף הִיא בְּרַכַּת הַבַּיִת מִרְבָּה.

ח. כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אָבִיהָ - גּוֹבֵה כְּתַבְתָּהּ לְעוֹלָם, וְכָל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ - גּוֹבֵה כְּתַבְתָּהּ עַד עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים, שִׁישׁ בְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים שֶׁתַּעֲשֶׂה טוֹבָה כְּנֶגֶד כְּתַבְתָּהּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שֶׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי שְׁמַעְיָאל אוֹמֵר: שְׁלֹשִׁים שָׁנָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ - גּוֹבֵה כְּתַבְתָּהּ לְעוֹלָם. וְכָל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אָבִיהָ - גּוֹבֵה כְּתַבְתָּהּ עַד עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים. וְכֵן יוֹרְשִׁים הַבָּאִים בְּרִשׁוּתָהּ - מוֹכְרִים כְּתַבְתָּהּ עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים. בַּעֲלֵי חוֹב גּוֹבִין לְעוֹלָם, אֵף עַל פִּי שְׂאִין מִשְׁכִּירִין.

ט. מִי שֶׁהִלֵּךְ לְמַדִּינַת הַיָּם וּבָא, וְאִשְׁתּוֹ תוֹבַעַת מְזוֹנוֹת, אִם אָמַר: 'הוֹצִיא לָהּ מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ לְמְזוֹנוֹתֶיהָ' - הָרִשׁוֹת בִּידוֹ, וְאִם פָּסְקוּ לָהּ בֵּית דִּין, מֵה שֶׁפָּסְקוּ - פָּסְקוּ.

י. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נִחְלְקוּ אֲדָמוֹן וְחֻכְמִים, עַל מֵה שֶׁפָּסַק לָהּ אָבִיהָ, שֶׁהִיא יְכוּלָה לֹאמֹר: 'אָבָא פָּסַק עָלַי, מֵה אֲנִי יְכוּלָה לַעֲשׂוֹת? אוֹ כֵּנֶס אוֹ פְּטוֹר'. עַל מֵה נִחְלְקוּ? עַל שֶׁפָּסְקָה הִיא לַעֲצָמָה, שֶׁאֲדָמוֹן אוֹמֵר: יְכוּלָה הִיא שֶׁתֹּאמַר: 'סְבוֹרָה הֵייתִי שֶׁאָבָא נֹתֵן לִי, עַכְשָׁו שְׂאִין אָבָא נֹתֵן לִי, מֵה אֲנִי יְכוּלָה לַעֲשׂוֹת? אוֹ כֵּנֶס אוֹ פְּטוֹר'. אָמַר רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: רוּאָה אֲנִי אֵת דְּבָרֵי אֲדָמוֹן. הַפּוֹסֵק מַעוֹת לְבִתּוֹ, הַקְּטָנָה, וּפְשַׁט אֵת הַרְגֵל - כּוֹפִין אוֹתוֹ לְתֵן, שֹׁזְכִין לְאָדָם שֶׁלֹא בְּפָנָיו.

יא. שֶׁלֶשׁ אֲרָצוֹת לְנִשְׁוֹאִין - יְהוּדָה וְעַבְרָה הַיַּרְדֵּן וְהַגְּלִיל. בְּמֵה דְבָרִים אֲמֹרִים? בְּזְמַן שֶׁהָיָה מִיְהוּדָה וְאָרֶס מִיְהוּדָה, מְגִלִיל וְאָרֶס אִשָּׁה מְגִלִיל אֲבָל אִם הָיָה מִיְהוּדָה, וְאָרֶס אִשָּׁה מְגִלִיל - כּוֹפִין אוֹתָהּ לְצִאתָהּ, שֶׁעַל מְנַת כֵּן נִשְׁאַהּ. אִם אָמַר פְּלוֹנִי

מִיְהוּדָה: 'נִשְׁאַתִּי אִשָּׁה מְגִלִיל' - אֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ לְצִאתָהּ. 'בְּגִלִיל' - כּוֹפִין אוֹתוֹ לְצִאתָהּ.

יב. מוֹצִיאִין מְעִיר שְׂרָבָה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְעִיר שְׂרָבָה יִשְׂרָאֵל, וְאֵין מוֹצִיאִין מְעִיר שְׂרָבָה יִשְׂרָאֵל לְעִיר שְׂרָבָה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. הוּא רוֹצֵה לְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהִיא אֵינָה רוֹצֵה לְבֹא - כּוֹפִין אוֹתָהּ לְבֹא. הִיא רוֹצֵה לְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֵה - כּוֹפִין אוֹתוֹ לְבֹא. הוּא רוֹצֵה לְצִאת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִיא אֵינָה רוֹצֵה - אֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ לְצִאתָהּ. הִיא רוֹצֵה וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֵה - כּוֹפִין אוֹתוֹ לְצִאתָהּ.

יג. הַמוֹצִיא שְׂטֵר בְּבַל - גּוֹבִין עָלָיו כֶּסֶף בְּבַל. בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - גּוֹבִין עָלָיו כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הֵיךְ כְּתוּב סֵתֶם, אִם מוֹצִיאֻוּ בְּבַל - גּוֹבֵה עָלָיו כֶּסֶף בְּבַל, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - גּוֹבֵה עָלָיו כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הֵיךְ כְּתוּב עָלָיו כֶּסֶף סֵתֶם - הִרִי זֶה גּוֹבֵה. כָּל זְמַן שִׁירְצָהּ, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּכַתְּבַת אִשָּׁה.

יד. נִשָּׂא אִשָּׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגִרְשָׁהּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - נֹתֵן לָהּ כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגִרְשָׁהּ בְּבַל - נֹתֵן לָהּ כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּבַל וְגִרְשָׁהּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - נֹתֵן לָהּ כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. רַבִּי שֶׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כְּתַבַּת אִשָּׁה וּבַעַל חוֹב כַּמְקוֹם הַנִּשְׁוֹאִין. חֲמִשָּׁה סְלָעִים שֶׁל בֶּן, שְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד, חֲמִשִּׁים שֶׁל אוֹנֶס וְשֶׁל מִפְתָּהּ, וּמֵאָה שֶׁל מוֹצִיא שֵׁם רַע - כָּלֶם, אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן בְּבַל - גּוֹבֵה עָלֵיהֶן כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כֶּסֶף שְׁדַבְּרָה בּוֹ תוֹרָה בְּכָל מְקוֹם - זֶה כֶּסֶף צוּרִי. אֵיזָה כֶּסֶף צוּרִי? זֶה כֶּסֶף יְרוּשְׁלָמִי.

וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן־יִצְחָק בֶּן־קֵהָת בֶּן־לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֵלִיָּאָב וְאוֹן בֶּן־פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן:

ויקח קרח – פְּרִשָּׁה זוּ יָפָה נִדְרָשֶׁת בְּמִדְרַשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא. וַיִּקַּח קֶרַח – לָקַח אֶת עֲצָמוֹ לְצַד אֶחָד, לִהְיוֹת נִחְלָק מִתּוֹךְ הָעֵדָה לְעוֹרֵר עַל הַפְּהִנָּה. וְזֶהוּ שְׁתַּרְגָּם אוֹנְקְלוֹס: "וְאֵת־פְּלִיג", נִחְלָק מִשְׁאֵר הָעֵדָה לְהַחֲזִיק בְּמַחְלֶקֶת. וְכֵן: "מָה יִקְחֶךָ לְבָךְ", לֹקַח אוֹתָךְ לְהַפְּלִיגָךְ מִשְׁאֵר בְּנֵי אָדָם. דָּבָר אַחֵר: וַיִּקַּח קֶרַח – מִשְׁדֵּךְ רֵאשִׁי סִנְהֶדְרָאוֹת שֶׁבָהֶם בְּדָבָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "קַח אֶת אֶהֱרֹן"; "קַחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים". בֶּן יִצְחָק בֶּן קֵהָת בֶּן לֵוִי – וְלֹא הַזְכִּיר בֶּן יַעֲקֹב, שֶׁבִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל עֲצָמוֹ שְׁלֹא יִזְכָּר שְׁמוֹ עַל מַחְלֶקֶתָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "בִּקְהָלָם אֵל תִּסַּד כְּבָדִי". וְהֵיכָן נִזְכָּר שְׁמוֹ עַל קֶרַח בְּהַתְּיַחֵס עַל הַדּוֹכָן בְּדָבָרֵי הַיָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "בֶּן אֲבִיסָף בֶּן קֶרַח בֶּן יִצְחָק בֶּן קֵהָת בֶּן לֵוִי בֶּן יִשְׂרָאֵל". וְדָתָן וְאַבִּירָם – בְּשִׁבְלֵי שְׁהִיָּה שֶׁבִט רְאוּבֵן שְׂרׁוּי בְּחֻנְיָתָם תִּימְנָה, שֶׁכֵּן לָקַח וּבְנָיו הַחֹנִים תִּימְנָה, נִשְׁתַּתְּפוּ עִם קֶרַח בְּמַחְלֶקֶתוֹ; אוֹי לְרִשְׁעֵי אוֹי לְשִׁכְנוֹ. וְמָה רָאָה קֶרַח לְחַלֵּק עִם מִשְׁה נִתְקַנָּא עַל נְשִׂאוֹתָיו שֶׁל אֵלִיָּאָב בֶּן עֲזִיָּאל, שֶׁמְנַהֵג מִשְׁה נְשִׂיא עַל בְּנֵי קֵהָת עַל פִּי הַדְּבָר. אָמַר קֶרַח: אַחִי אֲבָא אַרְבַּעָה הָיוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּבְנֵי קֵהָת" וְגוֹמַר. עִמָּרָם הַבְּכוֹר, נִטְלוּ שְׁנֵי בְנָיו גְּדֻלָּה: אֶחָד מְלֶךְ, וְאֶחָד כֹּהֵן גָּדוֹל; מִי רְאוּי לְטַל אֶת הַשְּׂנִיָּה לֹא אָנִי, שְׂאֲנִי בֶּן יִצְחָק שֶׁהוּא שְׁנֵי לְעִמָּרָם וְהוּא מְנַהֵג נְשִׂיא אֶת בֶּן אַחִיו הַקָּטָן מִפְּלֶם; הֲרִינִי חוֹלֵק עָלָיו וּמִבְטֵל אֶת דְּבָרָיו. מָה עָשָׂה עִמָּד וְכֵן מְאִתִּים וְחֲמִשִּׁים רֵאשִׁי סִנְהֶדְרָאוֹת, רַבֵּן מִשְׁבֵּט רְאוּבֵן שֶׁכְּנִי, וְהֵם אֵלִיָּאָב בֶּן שִׁיִּי וְחֲבִירָיו וְכִיֻּצָּא בּוֹ; שֶׁנֶּאֱמַר: "נְשִׂיאֵי עֵדָה קְרִיאֵי מוֹעֵד", וְלִהְלֹן הוּא אוֹמֵר: "אֵלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה"; וְהַלְבִּישׁוֹן טְלִיתוֹת שֶׁכֵּלֵן תְּכֵלֶת. בָּאוּ וְעָמְדוּ לִפְנֵי מִשְׁה; אָמְרוּ לוֹ: טְלִית שֶׁכֵּלֶה שֶׁל תְּכֵלֶת, חֲבִיבָת בְּצִיצִית אוֹ פְטוּרָה אָמַר לָהֶם: חֲבִיבָת. הַתְּחִילוּ לְשַׁחַק עָלָיו: אֲפֹשֶׁר טְלִית שֶׁל מִין אַחֵר – חוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטְרָה, זוֹ שֶׁכֵּלֶה תְּכֵלֶת – לֹא תִפְטָר אֶת עֲצָמָה. בְּנֵי רְאוּבֵן – דָּתָן וְאַבִּירָם וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת.

וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמְאִתִּים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרִיאֵי מוֹעֵד אֲנָשִׁי־שָׁם: וַקְּמוּ לְאַפֵּי מֹשֶׁה וּגְבוּרֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאִתָּן וְחֲמִשִּׁין רַבְרָבִי כֹנַשְׁתָּא מְעָרְעֵי זְמַן אֲנָשִׁין דְּשָׂמָא:

וַיִּקְהָלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לְכֶם פִּי כָל־הָעֵדָה כָּלֶם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם י־הִנֵּה וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קֵהָת י־הִנֵּה: וְאֵת־כְּנִישׁוֹ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ לַהּוֹן סָגִי לְכוּן אַרְי כָּל כֹּנַשְׁתָּא כּוּלְהוֹן קְדִישִׁין וּבְיַנְיָהוֹן שְׂרִיא שְׁכִינָתָא דִּי וּמְדִין אִתּוֹן מִתְרַבְּרִין עַל קֵהָלָא דִּי־י:

רב לכם – הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדְּאֵי לִקְחֶתֶם לְעֲצָמְכֶם גְּדֻלָּה. כָּלֶם קְדוֹשִׁים – כָּלֶם שִׁמְעוּ דְּבָרִים בְּסִינֵי מִפִּי הַגְּבוּרָה. וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ – אִם לִקְחֶת אִתָּה מַלְכוּת, לֹא הִנֵּה לָךְ לְבָרֵךְ לְאַחִיךָ כִּהְנֵה לֹא אִתָּם לְבַדְכֶם שֶׁמֵּעֵתֶם בְּסִינֵי: "אֲנָכִי ה' אֶל־לְהִיךָ"; כֵּל הָעֵדָה שִׁמְעוּ.

וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו: וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל אַפּוֹהִי:

ויפל על פניו – מִפְּנֵי הַמַּחְלֶקֶת. שֶׁכָּבֵד זֶה בְּיָדָם סְרַחוּן רַבִּיעִי: חֲטָאוּ בְּעִגְלָה, "וַיַּחַל מֹשֶׁה"; בְּמַתְאוּנָנִים, "וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה"; בְּמַרְגְּלִים, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֵל ה' וַשְּׁמַעוּ מִצְרַיִם"; בְּמַחְלֶקֶתוֹ שֶׁל קֶרַח נִתְרַשְׁלוּ יְדָיו. מִשְׁלַל לְכוּן מְלֶךְ שֶׁסְרַח עַל אֲבִיו, וּפִיסַ עָלָיו אוֹהֲבוּ פַעַם וְשִׁתִּים וְשִׁלַּשׁ. כְּשֶׁסְרַח רַבִּיעִית, נִתְרַשְׁלוּ יְדֵי הָאוֹהֵב הַהוּא; אָמַר: עַד מָתַי אֶטְרִים עַל הַמְּלֶךְ שֶׁמָּא לֹא יִקְבַּל עוֹד מִמֶּנִּי.

וַיַּדְבֵּר אֶל־קֶרַח וְאֶל־כָּל־עֲדָתוֹ לֵאמֹר בֹּקֵר וַיִּדַע י־הִנֵּה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ וְאֶת־הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחָר־בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו: וּמִלִּיל עִם קֶרַח וְעִם כָּל כֹּנַשְׁתִּיהָ לְמִימַר בְּצַפְרָא וַיְהוּדַע יִי יֵת דְּכָשֵׁר לִיהָ וַיֵּת דְּקְדִישׁ וַיִּקְרִיב לְקַדְמוּהִי וַיֵּת דִּיתְרַעֵי בֵיהָ יִקְרִיב לְשִׁמוּשִׁיהָ:

בִּקֵּר וַיִּדַע וְגוֹמַר – עֵתָה עַת שִׁכְרוֹת הוּא לָנוּ, וְלֹא נִכּוֹן לְהִרְאוֹת לְפָנָיו. וְהוּא הִנֵּה מִתְפַּנֵּן לְדַחוּתָם, שְׂמָא יַחֲזְרוּ בְהֶם. בִּקֵּר וַיִּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ – לְעַבּוֹדַת לִוְיָהּ, וְאֵת הַקְּדוֹשׁ – לְכַהֲנָה, וְהַקְּרִיב – אוֹתָם אֵלָיו. וְהַסְתַּרְגּוּם מוֹכִיחַ בֶּן: "וַיִּקְרִיב לְקַדְמוּהִי", "וַיִּקְרִיב לְשִׁמוּשִׁיהָ". וּמִדְרַשׁוֹ: בִּקֵּר. אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: גְּבוּלוֹת חֵלֶק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ; יְכוּלִים אִתָּם לְהַפֵּךְ בִּקֵּר לְעָרֵב כֵּן תוּכְלוּ לְבַטֵּל אֶת זוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בִקֵּר וַיִּבְדַּל", כֹּף "וַיִּבְדַּל אֶהֱרֹן לְהַקְדִישׁוֹ" וְגוֹמַר.

זֹאת עָשׂוּ קַחוּ־לְכֶם מַחְתּוֹת קֶרַח וְכָל־עֲדָתוֹ: דָּא עֲבִידוּ סְבוּ לְכוּן מַחְתָּנָן קֶרַח וְכָל כֹּנַשְׁתִּיהָ:

זֹאת עָשׂוּ קַחוּ לְכֶם מַחְתּוֹת – מָה רָאָה לוֹמַר לָהֶם כֹּף אָמַר לָהֶם: בְּדַרְכֵי הַגּוֹיִם יֵשׁ גִּימוּסִים הַרְבֵּה וְכוּמָרִים הַרְבֵּה, וְכָלֶם מִתְקַבְּצִים בְּבֵית אֶחָד. אָנוּ אֵין לָנוּ אֵלָא ה' אֶחָד, אָרוֹן אֶחָד וְתוֹרָה אַחַת וּמִזְבֵּחַ אֶחָד וְכַהֵן גָּדוֹל אֶחָד; וְאִתָּם מְאִתִּים וְחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּקָשִׁים כִּהְנֵה גְדוּלָה אַף אָנִי רוּצָה בְּכֹף הָא לְכֶם תִּשְׁמִישׁ חֲבִיב מִכָּל, הִיא הַקְּטָרֶת הַחֲבִיבָה מִכָּל הַקְּרִבְנוֹת, וְסַם הַמָּנֵת נִתּוֹן בְּתוֹכוֹ, שֶׁבּוֹ נִשְׂרַפוּ נְדָב וְאֲבִיָּהוּא. לְפִיכֹף הַתְּרָה בְהֶם, "וְהִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקְּדוֹשׁ", כִּבֵּר הוּא בְּקַדְשׁוֹ. וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים שְׂמִי שֶׁיִּבְחַר הוּא הַקְּדוֹשׁ אֵלָא אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: הֲרִינִי אוֹמֵר לְכֶם, שְׁלֹא תִתְחַבְּבוּ; מִי שִׁיבְחַר בּוֹ – יֵצֵא חַי, וְכָלֶם אוֹבְדִים. מַחְתּוֹת – פְּלִים שְׁחוּתֵין בְּהֶם גְּחָלִים, וַיֵּשׁ לָהֶם בֵּית יָד.

וּתְנֶנּוּ בְהֵן אֲשׁ וְשִׁימוּ עֲלֵיהֶן קִטְרֶת לִפְנֵי י-הוָה וְהָיוּ בְהֵן אִישׁתָּא וְשׁוּ עֲלֵיהֶן קִטְרֶת בּוֹסְמִין קָדָם מִחֵר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר-יִבְחַר י-הוָה הוּא הַקְדוֹשׁ רַב-לֵכֶם בְּנֵי לֵוִי:

רַב לֵכֶם בְּנֵי לֵוִי – דְּבַר גְּדוֹל אֲמַרְתִּי לָכֶם. וְלֹא טַפְשִׁים הֵיוּ, שְׂכַף הַתְּרָה בָּהֶם וְקָבְלוּ עֲלֵיהֶם לְקָרֵב אֶלָּא הֵם חֲטָאוּ עַל נַפְשׁוֹתָם, שְׁנָאֲמַר: "אֵת מַחְתּוֹת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בְּנַפְשׁוֹתָם". וְקָרַח שְׂפָקַח הָיָה, מָה רָאָה לְשִׁטּוֹת זֶה עֵינָיו הִטְעִיתוֹ: רָאָה שֶׁלְשַׁלַּת גְּדוֹלָה יּוֹצֵאָה מִמֶּנּוּ, שְׁמוּאֵל, שְׂשִׁקוּל כְּגֹדֵד מִשָּׁה וְאַהֲרֹן, אָמַר: בְּשִׁבִּילֹי אֲנִי נִמְלֵט; וְעֹשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִשְׁמֵרוֹת עוֹמְדוֹת לְבְנֵי בְּנָיו, כָּלָם מִתְנַבְּאִים בְּרוּחַ הַקְדֹּשׁ, שְׁנָאֲמַר: "כָּל אֵלֶּה בְּנִים לְהִימָן". אָמַר: אֲפֹשֶׁר כָּל הַגְּדֻלָּה הַזֹּאת עֲתִידָה לְעֹמֵד מִמֶּנִּי וְאֲנִי אֶדְם לְכַף נִשְׁתַּחֲוֶה לְבֹא לְאוֹתָהּ חֲזָקָה, שְׂשִׁמַּע מִפִּי מִשָּׁה שְׂכָלָם אוֹבְדִים וְאֶחָד נִמְלֵט, אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקְדוֹשׁ – טַעַה וְתָלָה בְּעַצְמוֹ. וְלֹא רָאָה יָפָה, לְפִי שְׂבָנָיו עָשׂוּ תְשׁוּבָה, וּמִשָּׁה הָיָה רוֹאֶה. תַּנְחוּמָא. רַב לֵכֶם – דְּבַר גְּדוֹל נִטְלַתְם בְּעַצְמְכֶם, לְחַלֵּק עַל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קָרַח שְׂמַעוּ-נָא בְּנֵי לֵוִי:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קָרַח שְׂמַעוּ נָא בְּנֵי לֵוִי – הַתְּחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ דְּבָרִים רַפִּים. כִּינּוּן שְׂרָאָהוּ קִשָּׁה עֲרַף, אָמַר: עַד שְׁלֵא יִשְׁתַּחֲפוּ וְשָׂאֵר הַשְּׂכָת וַיֵּאבְדוּ עִמּוֹ, אֲדַבֵּר גַּם אֶל כָּלָם; הַתְּחִיל לְנַרְז בְּהֶם: שְׂמַעוּ נָא בְּנֵי לֵוִי.

הַמְעַט מִכֶּם כִּי-הִבְדִּיל א-לֵהִי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעַד יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו לְעֵבֹד אֶת-עֲבֹדַת מִשְׁכַּן י-הוָה וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשִׁרְתָּם:

וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה – לְשִׁיר עַל הַדּוֹכָן.

וַיִּקְרַב אֹתָהּ וְאֶת-כָּל-אֶחָיוּ בְּנֵי-לֵוִי אִתָּהּ וּבִקְשַׁתְּם גַּם-כְּהֻנָּה:

וַיִּקְרַב אֹתָהּ – לְאוֹתוֹ שְׁרוֹת שְׁהַרְחִיק מִמֶּנּוּ שְׂאֵר עַדַת יִשְׂרָאֵל.

לָכֵן אֹתָהּ וְכָל-עַצְתָּהּ הַנּוֹעֲדִים עַל-י-הוָה וְאַהֲרֹן מֵה-הוּא כִּי תִלְוֶנוּ עֲלָיו:

לָכֵן – בְּשִׁבִּיל כָּף, אֹתָהּ וְכָל עַדְתָּהּ הַנּוֹעֲדִים אִתָּהּ – עַל ה', כִּי בְשִׁלְיֹתוֹ עֲשִׂיתִי לְמַת כְּהֻנָּה לְאַהֲרֹן, וְלֹא לָנוּ הוּא הַמַּחְלָקַת הַזֶּה.

וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקַרְא לְדָתוֹ וְלְאַבְיָרָם בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלֶה:

וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה וְגוֹמֵר – מִכָּאֵן שְׁאִין מַחְזִיקִין בַּמַּחְלָקַת, שְׁהָיָה מִשָּׁה מְסוּר אַחֲרֵיהֶם לְהַשְׁלִימָם בְּדַבְרֵי שְׁלוֹם. לֹא נַעֲלֶה – פִּיָּהֶם הַכְּשִׁילָם, שְׁאִין לָהֶם אֶלָּא וְרִידָה.

הַמְעַט כִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ לְהַמִּיתָנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי-תִשְׁתַּחֲרַר עֲלֵינוּ גַם-הַשְּׂתַחֲרַר:

לְקַטְלוֹתָנוּ בַּמִּדְבָּרָא אֲרִי מִתְרַבֵּת עֲלֵנוּ אֶת-רַבְרָבָא:

שְׁנִי

אֶף לֹא אֶל-אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הִבִּיאָתָנוּ וְתַתָּן-לָנוּ נַחֲלַת שְׂדֵה וְכָרֶם הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר לֹא נַעֲלֶה:

וְתַתָּן לָנוּ – הַדְּבַר מוֹסֵב עַל לֹא הָאֲמוֹר לְמַעֲלָה, כְּלוּמַר: לֹא הִבִּיאָתָנוּ וְלֹא נָתַתָּ לָנוּ נַחֲלַת שְׂדֵה וְכָרֶם. אָמַרְתָּ לָנוּ: "אֲעֲלֶה אֶתְכֶם מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ" וְגוֹמֵר; מִשָּׁם הוֹצֵאתָנוּ, וְלֹא אֶל אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הִבִּיאָתָנוּ, אֶלָּא גִזַּרְתָּ עֲלֵינוּ לְהַמִּיתָנוּ בַּמִּדְבָּר, שְׁאֲמַרְתָּ לָנוּ: "בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְלוּ כְּגָרִיכֶם". הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר וְגוֹמֵר – אֲפִילוּ אֹתָהּ שׁוֹלֵם לְנַקֵּר אֶת עֵינֵינוּ אִם לֹא נַעֲלֶה אֵלָיְךָ, לֹא נַעֲלֶה. הָאֲנָשִׁים הָהֵם – כָּאֲדָם הַתּוֹלָה קָלְלָתוֹ בַּחֲבָרוֹ.

ומליל עם פגשתא למימר זורו כען מעלוי משפני
גובריא חייביא האליו ולא תקרבון בכל דילהון דלמא
תלקון בכל חוביהון:

ויזבר אל-העדה לאמר סורו נא מעל אהלי
האנשים הרשעים האלה ואל-תגעו בכל-אשר
להם פן-תספו בכל-חטאתם:

ואסתלקו מעלוי משפנא דקרח דתו ואבירם מסחור
סחור ודתו ואבירם נפקו קימין בתרע משפניהון
ונשיהון ובניהון וטפלהון:

ויעלו מעל משפן-קרח דתו ואבירם מסביב ודתו
ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם
וטפם:

יצאו נצבים – בקומה זקופה לחרף ולגדר, כמו "וינצב ארבעים יום" דגלית. ונשיהם ובניהם וטפם – בא וראה כמה קשה המחלקת; שְׁהָרִי בֵּית דִּין שֶׁל מִטָּה אִין עוֹנְשִׁין אֱלָא עַד שְׂבִיבָא שְׁמֵי שְׁעֵרוֹת, וּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה עַד עֲשָׂרִים שָׁנָה; וְכֵאן אָבְדוּ אִף יוֹנְקֵי שְׁ-דִים.

ואמר משה בדא תדעון ארי יי שלחני למעבד ית כל
עובדיא האליו ארי לא מרעותי:

ויאמר משה בזאת תדעון כיי-הנה שלחני לעשות
את כל-המעשים האלה כיי-לא מלבי:

לעשות את כל המעשים האלה – שעשיתי על פי הדבור, למת לאהרון כהנה גדולה, ובניו סגני כהנה, ואליצפון נשיא הקהתי.

אם פמותא דכל אנשא ימותון אליו וסעורא דכל
אנשא יסתער עליהון לא יי שלחני:

אם-פמות כל-האדם ימתון אלה ופקדת כל-האדם
יפקד עליהם לא י-הנה שלחני:

לא ה' שלחני – אלא אני עשיתי הכל מדעתי, ובדין הוא חולק עלי.

ואם בריאה יברא יי ותפתח ארעא ית פומה ותבלע
יתהון וית כל דילהון וייתתון כד חיינ לשאול ותדעון
ארי ארגיזו גובריא האליו קדם יי:

ואם-בריאה יברא י-הנה ופצתה האדמה את-פיה
ובלעה אתם ואת-כל-אשר להם וירדו חיים שאלה
וידעתם כיי נאצו האנשים האלה את-י-הנה:

ואם בריאה – מדשה. יברא ה' – להמית אותם במיתה שלא מת בה אדם עד הנה; ומה היא הבריאה ופצתה האדמה את פיה ותבלעם; אז וידעתם כיי נאצו הם את ה', ואני – מפני הגבורה אמרתי. ורבותינו פרשו: אם בריאה פה לארץ מששת ימי בראשית, מוטב; ואם לאו, יברא ה'.

ונה פד שיצי למללא ית כל פתגמיא האליו
ואתבזעא ארעא דתחותיהון:

ויהי ככלתו לזבר את כל-הדברים האלה ותבקע
האדמה אשר תחתיהם:

ופתחת ארעא ית פומה ובלעת יתהון וית אנש בתיהון
וית כל אנשא דלקרח וית כל קנינא:

ותפתח הארץ את-פיה ותבלע אתם ואת-בתיהם
ואת כל-האדם אשר לקרח ואת כל-הרכוש:

ונחתו אנון וכל דילהון כד חיינ לשאול ותפת עליהון
ארעא ואבדו מגו קהלא:

וירדו הם וכל-אשר להם חיים שאלה ותכס עליהם
הארץ ויאבדו מתוך הקהל:

וכל ישראל דבסתריהון ערקו לקלהון ארי אמרו
דלמא תבלענא ארעא:

וכל-ישראל אשר סביבתיהם גסו לקלם כיי אמרו
פן-תבלענו הארץ:

גסו לקלם – בשביל הקול היוצא על בליעתו.

ואישתא נפקת מן קדם יי ואכלת ית מאתו ותמשין
גוברא מקרבי קטורת בוסמיא:

ואיש יצאה מאת י-הנה ותאכל את החמשים
ומאתים איש מקרבי הקטרת:

ומליל יי עם משה למימר:

ויזבר י-הנה אל-משה לאמר:

אימר לאלעזר בר אהרון כהנא ויפריש ית מחתינתא
מבין השרפה ואת-האש זרה-הלאה כיי קדשו:
אתקדשא:

אמר אל-אלעזר בר-אהרון הכהן ויגרם את-המחתת
מבין השרפה ואת-האש זרה-הלאה כיי קדשו:

ואת האש – שבתוך המחתות. זרה הלאה – לארץ מעל המחתות. כיי קדשו – המחתות, ואסורין בהנאה, שְׁהָרִי עֲשָׂאוּם כְּלֵי שֵׁרֶת.

את מחתות החטאים האלה בנפשתי ועשו אתם רקעי פחים צפוי למזבח פי הקריבה לפני-הנה ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל: ויבניו קדש יי ואתקדשא ויהיו לאות לבני ישראל: את מחתות חטאים האלה בנפשתי ועשו אתם רקעי פחים צפוי למזבח פי הקריבה לפני-הנה ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל: ויבניו קדש יי ואתקדשא ויהיו לאות לבני ישראל:

החטאים האלה בנפשתי – שנעשו פושעים בנפשתי, שנחלקו על הקדוש ברוך הוא. רקעי – רדודין. פחים – טסים מרדדין, טינבי"ש בלעז. צפוי למזבח – למזבח הנחשת. ויהיו לאות – לזכרון, שיאמרו: אלו היו מאותן שנחלקו על הנהגה ונשכחו.

ויקח אלעזר הפהן את מחתות הנחשת אשר הקריבו השרפים וירקעום צפוי למזבח: ונסיב אלעזר פהנא את מחתות נחשא דקריבו וקידיא ורדידונו חופאה למדבחה:

וירקעום – אטינבירינ"ט בלעז.

זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרבו איש זר אשר לא מזרע אהרן הוא להקטיר קטרת לפני-הנה ולא יתהוה כקרח וכעדתו כאשר דבר-הנה ביד-משה לו: דוכרנא לבני ישראל בדיל דלא יקרבו גבר חילוני דלא מזרעא דאהרן הוא לאסקא קטורת בוסמין קדש יי ולא יתהוה כקרח וכנשתייה כמא דמליל יי בידא דמשה ליה:

ולא יתהוה כקרח – כדי שלא יתהוה כקרח. כאשר דבר ה' ביד משה לו – כמו 'עליו'; על אהרן דבר אל משה, שיתנה הוא ובניו פתנים; לפיכך "לא יקרבו איש זר אשר לא מזרע אהרן" וגומר. וכן כל "לי" ו"לו" ו"להם" הסמוכים אצל דבור, פתרוןם כמו 'על'. ומדרשו: על קרח; ומהו ביד משה ולא כתב 'אל משה' רמז לחולקים על הנהגה, שלוקין בצרעת כמו שלקה משה בידו, שנאמר: "ויציאה והנה ידו מצרעת כשלג". ועל כן לקה עזיהו בצרעת.

וילנו פל-עדת בני-ישראל ממחלת על-משה ועל-אהרן לאמר אתם המתם את-עם י-הנה: ואתרעמו כל פנשתא דבני ישראל ביומא דבתרוהי על משה ועל אהרן למימר אתון גרמתון דמית עמיה די:

ויהי בהקהל העדה על-משה ועל-אהרן ויפנו אליהם מועד והנה כסו הענן וירא כבוד י-הנה: ונהו בהקהל העדה על-משה ועל-אהרן ויפנו אליהם מועד והנה כסו הענן וירא כבוד י-הנה:

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: ועאל משה ואהרן לקדש משפן זמנא:

רביעי

וידבר י-הנה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:

הרמו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם פרגע ויפלו על-פניהם: ואתפרשו מגו פנשתא דא ואשיצי יתהון פשעה ונפלו על אפיהון:

ויאמר משה אל-אהרן קח את-המחמה ותן-עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל-העדה וכפר עליהם פי-נצא תקצף מלפני י-הנה החל הנגף: ויאמר משה אל-אהרן קח את-המחמה ותן-עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל-העדה וכפר עליהם פי-נצא תקצף מלפני י-הנה החל הנגף:

וכפר עליהם – רז זה מסר לו מלאך המות כשעלה לרקיע, שהקטרת עוצר המגפה; כדאיתא במסכת שבת.

ויקח אהרן כאשר ו דבר משה וירץ אל-תוף הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את-הקטרת וכפר על-העם: ונסיב אהרן כמא דמליל משה ורהט לגו קהל וקח שרי מותנא בעמא ויהב ית קטורת בוסמיא וכפר על עמא:

ויצמד בין-המתים ובין החיים ותעצר המגפה: וקם בין מיתא ובין חייא ואתפלי מותנא:

וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וְגוֹמֵר – אָסַח אֶת הַמְּלָאָךְ וְהִעֲמִידוֹ עַל כַּרְחוֹ. אָמַר לוֹ הַמְּלָאָךְ: הִנֵּחַ לִי לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתִי. אָמַר לוֹ: מִשָּׁה צָנְנִי לַעֲכָב עַל יָדְךָ. אָמַר לוֹ: אֲנִי שְׁלוּחוֹ שֶׁל מְקוֹם, וְאַתָּה שְׁלוּחוֹ שֶׁל מִשָּׁה. אָמַר לוֹ: אֵין מִשָּׁה אוֹמֵר כְּלוּם מְלַבּוֹ אֶלָּא מִפִּי הַגְּבוּרָה; אִם אֵין אַתָּה מְאָמִין, הָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִשָּׁה אֶל פֶּתַח אֶהְל מוֹעֵד, בֵּא עִמִּי וּשְׂאֵל. וְזֶהוּ שְׁנַאָמַר: "וַיֵּשֶׁב אֶהְרֹן אֶל מִשָּׁה". דָּבָר אַחֵר: לָמָּה בַקְּטָרֶת לְפִי שְׁהִיו יִשְׂרָאֵל מְלִיזִים וּמְרַנְנִים אַחֵר הַקְּטָרֶת, לוֹמַר: סֵם הַמִּנֹּת הוּא עַל יָדוֹ מִתּוֹ נִדָּב וְאֶבְיָהוּא; עַל יָדוֹ נִשְׁרְפוּ חַמְשִׁים וּמֵאֲמִים אִישׁ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: תִּרְאוּ שְׁעוֹצֵר מִגִּפָּה הוּא, וְהַסְטָא הוּא הַמַּמִּית.

וַיְהִיו הַמַּתִּים בַּמַּגֵּפָה אַרְבַּעַה עָשָׂר אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת מְלַבֵּד הַמַּתִּים עַל-דְּבַר-קִרְחָה: וְהָיוּ דְמִיתוּ בְּמוֹתָנָא אַרְבַּעַת עָשָׂר אֶלְפִין וּשְׁבַע מֵאָה בַר מְדִמִּיתוּ עַל פְּלוּגְתָא דְקִרְחָה:

וַיֵּשֶׁב אֶהְרֹן אֶל-מִשָּׁה אֶל-פֶּתַח אֶהְל מוֹעֵד וְהַמַּגֵּפָה נִעְצְרָה: וְתָב אֶהְרֹן לִנְת מִשָּׁה לְתַרַע מִשְׁפָּן זְמָנָא וּמוֹתָנָא אַתְּכְלִי:

חַמִּישִׁי וַיִּדְבֵּר י-הוָה אֶל-מִשָּׁה לֵאמֹר: פְּרִשֵׁת פְּרִיחַת הַמָּטָה וּמִלִּיל יִי עִם מִשָּׁה לְמִימַר:

דָּבָר | אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאַתֶּם מִטָּה מִטָּה לְבֵית אָב מֵאַתְּ פֶּל-נְשִׂיאֵהֶם לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר מִטּוֹת אִישׁ אֶת-שְׁמוֹ תִכְתֹּב עַל-מִטָּהוּ: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְסָב מְנַהוֹן חוּטְרָא חוּטְרָא לְבֵית אָבָא מִן כָּל רַבְרַבְנֵיהוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן תְּרִי עָשָׂר חוּטְרִין גְּבַר יֵת שְׁמִיָּה תִכְתֹּב עַל חוּטְרִיָּה:

וְאַתְּ שְׁם אֶהְרֹן תִּכְתֹּב עַל-מִטָּה לְגִי בִּי מִטָּה אֶחָד לְרֵאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם: וְיֵת שְׁמָא דְאֶהְרֹן תִּכְתֹּב עַל חוּטְרָא דְלוֹי אַרִי חוּטְרָא חַד לְרִישׁ בֵּית אֲבֹתָהוֹן:

כִּי מִטָּה אֶחָד – אַף עַל פִּי שְׁחֻלְקֵיתִים לְשִׁתִּי מִשְׁפָּחוֹת, מִשְׁפַּחַת כְּהֵנָּה לְבַד וְלוֹיָהּ לְבַד, מִכָּל מְקוֹם שֶׁבָט אֶחָד הוּא.

וְהִנַּחְתֶּם בְּאֶהְל מוֹעֵד לְפָנַי הַעֲדוֹת אֲשֶׁר אֲנֹעַד לְכֶם וְשָׁמָּה: וְתַצְנַעְנֹן בְּמִשְׁפָּן זְמָנָא קָדָם סִדְהוּתָא דְאֲזְמִין מִימְרֵי לְכוּן תְּמִן:

וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲבַחֲרֶבּוּ מִטָּהוּ יִפְרַח וְהִשְׁפִּיתִי מִעָלַי אֶת-תְּלֻבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מְלִינָם עָלֵיכֶם: וְיִהִי גוֹבְרָא דְאֶתְרֵעִי בֵּיה חוּטְרִיָּה יִנְעִי וְאֲנִיחַ מִן קְדָמִי יֵת תּוֹרַעְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְאֲנוּן מִתְרַעְמִין עָלֵיכוּן:

וְהִשְׁפִּיתִי – כְּמוֹ "וַיִּשְׁכּוּ הַמַּיִם"; "וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שִׁכְכָה".

וַיִּדְבֵּר מִשָּׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֵלָיו | פֶּל-נְשִׂיאֵיהֶם מִטָּה לְנְשִׂיאֵי אֶחָד מִטָּה לְנְשִׂיאֵי אֶחָד לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר מִטּוֹת וּמִטָּה אֶהְרֹן בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם: וּמִלִּיל מִשָּׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ לִיה כָּל רַבְרַבְנֵיהוֹן חוּטְרָא לְרַבָּא חַד חוּטְרָא לְרַבָּא חַד לְבֵית אֲבֹתָהוֹן תְּרִי עָשָׂר חוּטְרִין וְחוּטְרָא דְאֶהְרֹן בְּגוֹ חוּטְרִיָּהוֹן:

בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם – הֵנִיחַ בְּאֲמַצְעוֹ; שְׁלֵא יֵאמְרוּ: מִפְּנֵי שֶׁהֵנִיחוֹ בְּצַד שְׁכִינָה פִּרְחָה.

וַיַּנַּח מִשָּׁה אֶת-הַמִּטּוֹת לְפָנָי י-הוָה בְּאֶהְל הַעֲדָת: וְאֲצַנַּע מִשָּׁה יֵת חוּטְרִיָּא קָדָם יִי בְּמִשְׁפָּנָא דְסִדְהוּתָא:

וַיְהִי מִמְחֻרָת וַיָּבֵא מִשָּׁה אֶל-אֶהְל הַעֲדוֹת וְהִנֵּה פִּרְחָ מִטָּה-אֶהְרֹן לְבֵית לְגִי וַיִּצָּא פִּרְחָ וַיִּצָּץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים: וְהָיָה בְּיוֹמָא דְבִתְרוּהִי וְעָאֵל מִשָּׁה לְמִשְׁפָּנָא דְסִדְהוּתָא וְהָא יֵעָא חוּטְרָא דְאֶהְרֹן לְבֵית לְוִי וְאִפִּיק לְבָלְבִין וְאֲנִיץ נִץ וְכַפִּית שְׁגָדִין:

וַיִּצָּא פִּרְחָ – כְּמִשְׁמַעוֹ. צִיץ – הוּא חֲנֻטַת הַפְּרִי כְּשֶׁהִפְרַח נוֹפֵל. וַיִּגְמַל שְׁקָדִים – כְּשֶׁהִכּוּר הַפְּרִי, הִכּוּר שֶׁהוּן שְׁקָדִים; לְשׁוֹן "וַיִּגְדַּל הַיָּלֵד וַיִּגְמַל" וְלְשׁוֹן זֶה מְצוּי בַּפְּרִי הָאֵילָן, כְּמוֹ: "וּבִסֵּר גִּמְלָה יִהְיֶה נֹצֵה". וְלָמָּה שְׁקָדִים הוּא הַפְּרִי הַמְּמַהֵר לְהִפְרִיחַ מִכָּל הַפְּרוּחַ; אַף הַמְּעוֹרָר עַל הַכְּהֵנָּה – פְּרַעְנוֹתוֹ מְמַהֵר לְבֵא, כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּעוֹזָה: "וְהִצְרַעַת וְרָחָה בְּמִצְחוֹ". תְּרַגּוּמוֹ "וְכַפִּית שְׁגָדִין"; כְּמִין אֲשֶׁכוֹל שְׁקָדִים יַחַד, כְּפוֹתִים זֶה עַל זֶה.

וַיִּצָּא מִשָּׁה אֶת-פֶּל-הַמִּטּוֹת מִלְּפָנָי י-הוָה אֶל-פֶּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מִטָּהוּ: וְאִפִּיק מִשָּׁה יֵת כָּל חוּטְרִיָּא מִן קָדָם יִי לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִשְׁתַּמּוּדְעוּ וַיִּסִּיבוּ גְבַר חוּטְרִיָּה:

וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה הִשָּׁב אֶת-מַטֵּה אֱהֲרֹן לְפָנֶי הָעֲדוּת לְמִשְׁמַרְתָּ לְאוֹת לְבְנֵי-מִרְי וְתִכְלֹ תְלוּנְתָם מֵעֲלֵי וְלֹא יָמָתוּ:

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה אֲתִיב יָת חוּטְרָא דְאַהֲרֹן קָדָם סְהֵדוּתָא לְמַטְרָא לְאֵת לְעֵמָא סְרַבְנָא וְיִסּוּפֹן תּוֹרְעַמְתָּהוּן מִן קָדָמִי וְלֹא יָמוּתוּן:

לְמִשְׁמַרְתָּ לְאוֹת – לְזַכְרוֹן, שְׂבֻסְחַרְתִּי בְּאַהֲרֹן לִכְהֵן, וְלֹא יִלּוּבוּ עוֹד עַל הַהֶהָרָה. וְתִכְלֹ תְלוּנְתָם – כְּמוֹ 'וְתִכְלֹה תְלוּנְתָם'. לְשׁוֹן זֶה – שֵׁם מִפְעֵל יַחֲדֵי לְשׁוֹן נִקְבָּה, כְּמוֹ 'תְלוּנְתָם', מוֹרְמוֹרְדִי"ץ | בְּלַעַז..

וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֹתוֹ כִּן עָשָׂה:

וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמָא דְפָקִיד יְיָ יְתִיה כִּן עֲבַד:

וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר הֵן גִּוְעָנוּ אֲבָדָנוּ כְּלָנוּ אֲבָדָנוּ:

וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה לְמִימַר הָא מַנְנָא קְטִילַת תְּרַבָּא הָא מַנְנָא בְּלַעַת אַרְעָא הָא מַנְנָא מִיתוּ בְּמוֹתָנָא:

כָּל הַקָּרֵב | הַקָּרֵב אֶל-מִשְׁכַּן יְ-הוָה יָמוּת הָאֵם תָּמָנוּ לְגֹועַ:

כָּל דְקָרִיב מִקָּרֵב לְמִשְׁכַּנָּא דִּי מָאִית הָא אֲנַחְנָא סִיפִין לְמָמַת:

כָּל הַקָּרֵב הַקָּרֵב וְגוֹמֵר – אִין אָנוּ יְכוּלִין לְהִיּוֹת זַהֲרִין בְּכָד; כְּלָנוּ רְשָׁאִין לְהַכְּנֵס לְחֶצֶר אֱהֵל מוֹעֵד, וְאַחַד שְׂיִקְרִיב עֲצָמוּ יוֹתֵר מִחֻבְרִיו וְיִכְנֹס לְתוֹךְ אֱהֵל מוֹעֵד – יָמוּת. הָאֵם תָּמָנוּ לְגֹועַ – שְׂמָא הַפְּקָרְנוּ לְמִיתָה

וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל-אַהֲרֹן אָתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית־אָבִיךָ אָתָּה תִשָּׂאוּ אֶת-עֹנֵן הַמִּקְדָּשׁ וְאָתָּה וּבְנֵיךָ אָתָּה תִשָּׂאוּ אֶת-עֹנֵן כְּהֵנִתְכֶם:

וַיֹּאמֶר יְיָ לְאַהֲרֹן אָתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית אָבִיךָ עִמָּךְ תְּסַלְחוּן עַל חוּבֵי מִקְדָּשְׁךָ וְאָתָּה חוּבֵי מִקְדָּשְׁךָ וְאָתָּה וּבְנֵיךָ עִמָּךְ תְּסַלְחוּן עַל חוּבֵי כְּהוֹנֵתְכוּן:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַהֲרֹן – לְמֹשֶׁה אָמַר שְׂיִאמַר לְאַהֲרֹן, לְהַזְהִירוֹ עַל תְּקִנַת יִשְׂרָאֵל שְׂלֵא יִכְנָסוּ לְמִקְדָּשׁ. אָתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית אָבִיךָ – הֵם בְּנֵי קֵהַת אָבִי עִמָּרָם. תִּשָּׂאוּ אֶת עֹנֵן הַמִּקְדָּשׁ – עֲלֵיכֶם אֲנִי מֵטִיל עֲנַשׁ הַנְּזִירִים שְׂיִחַטְאוּ בְּעִסְקֵי הַדְּבָרִים הַמְּקַדְּשִׁים הַמְּסוּרִים לָכֶם, הוּא אֱהֵל וְהָאָרוֹן וְהַשְּׁלֶטֶן וְכִלֵּי הַקֹּדֶשׁ; אִתְּם תִּשְׁבּוּ וְתִזְהִירוּ אֶת כָּל זֶר הַבָּא לְגַע. וְאָתָּה וּבְנֵיךָ – הַכֹּהֲנִים. תִּשָּׂאוּ אֶת עֹנֵן כְּהֵנִתְכֶם – שְׂאֵינָה מְסוּרָה לְלוּיִם; וְתִזְהִירוּ הַלוּיִם הַשׁוֹגְגִים, שְׂלֵא יִגְעוּ אֲלֵיכֶם בַּעֲבוּדְתְּכֶם.

וְגַם אֶת-אַחֵיךָ מִטָּה לֹאִי שְׂבֻט אָבִיךָ הַקָּרֵב אָתָּה וְיִלְלוּ עֲלֵיךָ וַיִּשְׁרְתוּךָ וְאָתָּה וּבְנֵיךָ אָתָּה לְפָנֶי אֱהֵל הָעֲדוּת:

וְאִף יָת אַחַךְ שְׂבֻטָא דְלוּי שְׂבֻטָא דְאַבִּיךָ קָרִיב לְוֹתָךְ וְיִתּוּסְפוּן עֲלָךְ וַיִּשְׁמְשׁוּנָךְ וְאָתָּה וּבְנֵיךָ עִמָּךְ קָדָם מִשְׁכַּנָּא דְסְהֵדוּתָא:

וְגַם אֶת אַחֵיךָ – בְּנֵי גְרִשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי. וְיִלְלוּ – וְיִתְסַבְּרוּ אֲלֵיכֶם, לְהַזְהִיר גַּם אֶת הַנְּזִירִים מִלְּקָרֵב אֲלֵיכֶם. וַיִּשְׁרְתוּךָ – בְּשִׁמִּירַת הַשְּׂעָרִים, וְלִמְנוּת מִקָּדָם גִּזְרִין וְאַמְרָפְלוּן.

וַיִּשְׁמְרוּ מִשְׁמַרְתְּךָ וּמִשְׁמַרְתָּ כָּל-הָאֱהֵל אַף אֶל-כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרְבוּ וְלֹא יָמָתוּ גַם-הֵם גַּם-אַתֶּם:

וַיִּטְרוּן מִטְרַתְךָ וּמִטְרַת כָּל מִשְׁכַּנָּא בְּרַם לְמַנִּי קוּדְשָׁא וְלִמְדַבְּחָא לֹא יִקְרְבוּן וְלֹא יָמוּתוּן אַף אֲנֹן אַף אֲתוּן:

וְנָלְנוּ עֲלֵיךָ וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמַרְתָּ אֱהֵל מוֹעֵד לְכָל עֲבֹדַת הָאֱהֵל וְזֶר לֹא-יִקְרַב אֲלֵיכֶם:

וְיִתּוּסְפוּן עֲלָךְ וַיִּטְרוּן יָת מִטְרַת מִשְׁכַּן זְמָנָא לְכָל פּוֹלְחֵן מִשְׁכַּנָּא וְחִילּוּנֵי לֹא יִקְרַב לְוֹתְכוּן:

וְזֶר לֹא יִקְרַב אֲלֵיכֶם – אֲתֶכֶם אֲנִי מִזְהִיר עַל כָּד.

וַיִּשְׁמְרְתֶם אֶת מִשְׁמַרְתָּ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת מִשְׁמַרְתָּ הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְתִטְרוּן יָת מִטְרַת קוּדְשָׁא וְיָת מִטְרַת מְדַבְּחָא וְלֹא יִהִי עוֹד רוּגְזָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְלֹא יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף – כְּמוֹ שְׂהִיָּה כְּכַר, שְׂנֵאמַר: "כִּי יֵצֵא הַקֶּצֶף".

וְאֲנִי הִנֵּה לְקַחְתִּי אֶת-אַחֵיכֶם הַלוּיִם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֶם מִתְּנָה נְתֻנִים לִי-הוּא לְעֵבֶד אֶת-עֲבֹדַת אֱהֵל מוֹעֵד:

וְאֲנָא הָא קָרִיבִית יָת אַחֵיכֹן לִינְאִי מִגֹּו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכוּן מִתְּנָא יְהִיבִין קָדָם יְיָ לְמַפְלַח יָת פּוֹלְחֵן מִשְׁכַּן זְמָנָא:

לָכֶם מִתְּנָה נְתֻנִים – יְכוּל לְעֲבוּדְתְּכֶם שֶׁל הַדְּיוּט תְּלִמוּד לֹמַר: 'לֵה', כְּמוֹ שְׂמִפְרָשׁ לְמַעְלָה, לְשִׁמְרַת מִשְׁמַרְתָּ, גִּזְרִין וְאַמְרָפְלוּן.

וְאַתָּה וּבְנֵיךָ אֲתִיף תִּשְׁמְרוּ אֶת־פְּהִינְתְּכֶם לְכָל־דְּבַר
הַמִּזְבֵּחַ וּלְמִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעַבְדְתֶם עֲבַדַת מַתְנֵה אֲתָן
אֶת־פְּהִינְתְּכֶם וְהִנֵּר הַקָּרֵב יוֹמֵת:

עֲבַדַת מַתְנֵה – בְּמַתְנֵה נִתְמַיָּה לְכֶם.

וְאַתָּה וּבְנֵיךָ עִמָּךְ תִּטְרוּן יַת פְּהִינְתְּכוֹן לְכָל פִּתְגָם מִדְּבַחַא
וּלְמַגִּיו לַפְּרוֹכֶתָא וְתַפְלַחוֹן פּוּלְחָן מַתְנֵא אֲתִיו יַת
פְּהִינְתְּכוֹן וְחִילוֹנֵי דִיקָרֵב יִתְקַטִּיל:

וּמִלִּיל יֵי עִם אֲהָרֹן וְאַנָּא הָא יִהְיִית לָךְ יַת מִטְרַת
אֲפִרְשׁוּתֵי לְכָל קוֹדֶשֶׁיָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ יִהְיִיתְנוֹן
לְרַבּוּ וּלְבָנֶיךָ לְקִים עָלֵם:

וַיְדַבֵּר יְיָ־הַיְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וְאָנֹכִי הִנֵּה נִתְמִי לָךְ אֶת־
מִשְׁמַרְת תְּרוּמָתִי לְכָל־קֹדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לָךְ נִתְמִים
לְמִשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחֶק־עוֹלָם:

וְאַנִּי הִנֵּה נִתְמִי לָךְ – בְּשִׁמְחָה. לְשׁוֹן שִׁמְחָה הוּא זֶה, כְּמוֹ: "הִנֵּה הוּא יוֹצֵא לְקִרְאָתְךָ וְרָאָךְ וְשִׂמַח בְּלִבּוֹ". מִשָּׁל לְמִלָּךְ שְׂנַמֵּן שְׂדֵה לְאוֹהֲבוֹ, וְלֹא
כֹּתֵב וְלֹא חֹתֵם וְלֹא הַעֲלָה בְּעַרְפְּאִיו. בָּא אֲחֻד וְעָרַעַר עַל הַשְּׂדֵה. אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: כָּל מִי שִׁירְצָה – יָבֹא וְיַעֲרַעַר לְנִגְדָךְ, הַרִינִי כּוֹתֵב וְחֹתֵם לָךְ
וּמַעֲלָה בְּעַרְפְּאִיו. אַף כָּאֵן, לְפִי שָׂבֵא קִרְחָ וְעָרַעַר כְּנִגְדָ אֲהָרֹן עַל הַפְּהִינָה, בָּא הַכֹּתוּב וְנָתַן לוֹ עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִתְּנוֹת כְּהֵנָה בְּכִרִית מִלַּח עוֹלָם.
וּלְכֹךְ נִסְמְכָה פְּרִשָׁה זֹו לְכָאֵן. מִשְׁמַרְת תְּרוּמָתִי – שְׂאֵתָה צְרִיף לְשִׁמְרוֹן בְּטִהְרָה. לְמִשְׁחָה – לְגִדְלָה.

דִּין יִהִי לָךְ מִקְדָּשׁ קוֹדֶשֶׁיָא מוֹתֵר מִן אִישְׁתָּא כָּל
קוֹרְבָנְהוֹן לְכָל מִנְחָתְהוֹן וּלְכָל חֲטוֹתְהוֹן וּלְכָל
אֲשָׁמְהוֹן דִּיתִיבוֹן גְּדָמֵי קוֹדֶשׁ קוֹדֶשֶׁיָא דִּילָךְ הוּא
וְדָבָרְךָ:

זֶה־יִהְיֶה לָּךְ מִקְדָּשׁ הַקְּדָשִׁים מוֹ־הָאֵשׁ כָּל־קָרְבָּנִם
לְכָל־מִנְחָתָם וּלְכָל־חֲטָאתָם וּלְכָל־אֲשָׁמָם אֲשֶׁר
יָשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים לָּךְ הוּא וּלְבָנֶיךָ:

מִן הָאֵשׁ – לְאַחַר הַקְּטֹרֶת הָאֵשִׁים. כָּל קָרְבָּנִם – כָּגוֹן וּבְחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר. מִנְחָתָם חֲטָאתָם וְאֲשָׁמָם – כְּמִשְׁמַעוֹן. אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי – זֶה גִּזְלֵ הַגֵּר.

בְּקֹדֶשׁ קוֹדֶשֶׁיָא תִּיכְלוּנִיָּה כָּל דְּכוּרָא יִיכוֹל יִתִּיה
קוֹדֶשֶׁיָא יִהִי לָךְ:

בְּקֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים תֹּאכְלֻנּוּ כָּל־זָכָר יֹאכֵל אֹתוֹ קֹדֶשׁ
יִהְיֶה־לָּךְ:

בְּקֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים תֹּאכְלֻנּוּ וְגוֹמֵר – לְמַד עַל קֹדְשֵׁי קְדָשִׁים, שְׂאִין נֹאכְלִין אֵלָא בְּעִזְרָה וּלְזָכְרֵי כְּהֵנָה.

וְדִין לָךְ אֲפִרְשׁוּת מִתְּנָתְהוֹן לְכָל אֲרָמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לָךְ יִהְיִיתְנוֹן וּלְבָנֶיךָ עִמָּךְ לְקִים עָלֵם כָּל דִּידְכִי
בְּבֵיתְךָ יִיכוֹל יִתִּיה:

וְזֶה־לָּךְ תְּרוּמַת מִתְּנָם לְכָל־תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָּךְ
נִתְמִים וּלְבָנֶיךָ אֲתִיף לְחֶק־עוֹלָם כָּל־טְהוֹר
בְּבֵיתְךָ יֹאכֵל אֹתוֹ:

תְּרוּמַת מִתְּנָם – הַמּוֹרֵם מִן הַתּוֹדָה וּמִהַשְּׁלָמִים וּמֵאֵיל נְזִיר. לְכָל תְּנוּפֹת – שְׁהָרֵי אֵלּוּ טְעוּנֵין תְּנוּפָה. כָּל טְהוֹר – וְלֹא טְמֵאִים; כָּל טְהוֹר,
לְרַבּוֹת אֲשָׁתוֹ.

כָּל טוֹב מִשַׁח וְכָל טוֹב חֲמֵר וְעַבּוּר רִישִׁיתְהוֹן דִּיתְנוֹן
גְּדָם יֵי לָךְ יִהְיִיתְנוֹן:

כָּל חֵלֶב יִצְהָר וְכָל־חֵלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רֵאשִׁיתָם
אֲשֶׁר־יִתְנוּ לִי־הַיְהוָה לָּךְ נִתְמִים:

רֵאשִׁיתָם – הִיא תְּרוּמָה גְּדוּלָה.

כָּפּוּרֵי כָּל דְּבָאֲרַעְהוֹן דִּיתוֹן גְּדָם יֵי דִילָךְ יִהִי כָּל
דִּידְכִי בְּבֵיתְךָ יִיכְלוּנִיָּה:

כָּפּוּרֵי כָּל־אֲשֶׁר בְּאַרְצָם אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לִי־הַיְהוָה לָּךְ
יִהְיֶה כָּל־טְהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכְלֻנּוּ:

כָּל חֲרָמָא בְּיִשְׂרָאֵל דִּילָךְ יִהִי:

כָּל־חֲרָם בְּיִשְׂרָאֵל לָּךְ יִהְיֶה:

כָּל פִּתַח וּלְדָא לְכָל בְּשָׂרָא דִיקָרְבוֹן גְּדָם יֵי בְּאַנְשָׁא
וּבְבַעֲרָא יִהִי לָךְ בְּרָם מִפְּרָק תְּפָרוּק יַת בּוּכְרָא דְאַנְשָׁא
וְיַת בּוּכְרָא דְבַעֲרָא מִסְּאַבָּא תְּפָרוּק:

כָּל־פֶּטֶר וְרָחֵם לְכָל־בְּשָׂר אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לִי־הַיְהוָה
בְּאֲדָם וּבְבַהֲמָה יִהְיֶה־לָּךְ אִף | פְּדָה תְּפֹדֶה אֶת בְּכוֹר
הָאֲדָם וְאֶת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה:

וּפּוּרְקָנִיָּה מִבֵּר יִרְחָא תְּפָרוּק בְּפוּרְסָנִיָּה כָּסֶף חֲמִישׁ
סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁיָא עֲשָׂרִין מְעִין הוּא:

וּפְדוּיוֹ מִבְּוֹן־תְּדֹשׁ תְּפֹדֶה בְּעָרְפֶךָ כָּסֶף חֲמִישָׁת
שְׁקָלִים בְּשָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֲשָׂרִים גֵּרָה הוּא:

אָךְ בְּכוּר־שׁוּר אִו־בְּכוּר פֶּשֶׁב אִו־בְּכוּר עֵז לֹא תִפְדֶּה
קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תִּזְרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֵלְבָם
תִּקְטִיר אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחַח לִי־הוֹה:
בָּרֶם בּוֹכֵרָא דְתוֹרָא אִו בּוֹכֵרָא דְאִמְרָא אִו בּוֹכֵרָא דְעֵז
לֹא תִפְרוּק קוֹדֶשׁא אֲנוּן יְת דְמֵהוּן תִּזְרוּק עַל מִדְבַּחָא
וְיְת תִּרְבֵּהוּן תִּפְסִיק קוּרְבּוֹן לְאִתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יְיָ:

וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ פְּחֹזָה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוּק הַיָּמִין לָךְ
יִהְיֶה:
וּבְשָׂרָהוּן יְהִי לָךְ פְּחֹזָא דְאִרְמוּתָא וּכְשָׂקָא דְנִמְיָנָא
דִּילָךְ יִהְיֶה:

פְּחֹזָה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוּק הַיָּמִין – שֶׁל שְׁלָמִים, שְׁנֵאֲכָלִים לִפְנֵיָם, לְנִשְׁיָהֶם וּלְבָנֵיהֶם, לְשֵׁנֵי יָמִים וּלְיֵלֶה אֶחָד; אִף הַבְּכוּר נֹאכֵל לְשֵׁנֵי יָמִים וּלְיֵלֶה אֶחָד. לָךְ יִהְיֶה – בָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלָמַד: וְהוֹסִיף לָךְ הַכְּתוּב הַנֶּזֶק אֶחָרֵת, שֶׁלֹּא תֹאמַר: פְּחֹזָה וְשׂוּק שֶׁל תּוֹדָה, שְׂאִינוּ נֹאכֵל אֶלָּא לְיוֹם וּלְיֵלֶה.

כָּל ׀ תְּרוּמַת הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לִי־הוֹה נְתַתִּי לָךְ וּלְבָנֶיךָ וּלְבָנֹתֶיךָ אִתָּךְ לַחֲק־עוֹלָם
בְּרִית מְלַח עוֹלָם הוּא לִפְנֵי יְיָ הַזֶּה לָךְ וּלְזַרְעֶךָ אִתָּךְ:
כָּל אֲפָרָשׁוֹת קוֹדֶשׁיָא דִּיפְרָשׁוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָדָם יְיָ
יִהְיֶה לָךְ וּלְבָנֶיךָ וּלְבָנֹתֶיךָ עִמָּךְ לְקִים עָלֶם קִים מְלַח
עֲלֵמָא הִיא קָדָם יְיָ לָךְ וּלְבָנֶיךָ עִמָּךְ:

כָּל תְּרוּמַת הַקְּדָשִׁים – מִחֲבֻתָּהּ שֶׁל פְּרִשָׁה זוֹ, כָּלְלָהּ בַּתְּחִלָּה וּכְלָלָהּ בְּסוּף, וּפְרַט בְּאֲמֻצָּע. בְּרִית מְלַח עוֹלָם – כֶּרֶת בְּרִית עִם אֱהֲרֹן בְּדָבָר הַבְּרִיא וּמִתְקַיֵּם וּמְבִרְיא אֶת אֲחֵרִים. בְּרִית מְלַח – כְּבָרִית הַכְּרוּתָה לְמְלַח, שְׂאִינוּ מְסַרִּים לְעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר יְיָ הַזֶּה אֶל־אֱהֲרֹן בְּאַרְצָם לֹא תִחַלַּק לֹא־
יִהְיֶה לָךְ בְּתוֹכָם אֲנִי חֵלְקָךְ וּנְחֻלָּתְךָ בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל:
וַיֹּאמֶר יְיָ לְאֱהֲרֹן בְּאַרְעָהוּן לֹא תִחַסְיוּן וְחוֹלֶק לֹא יִהְיֶה לָךְ
בִּינֵיהוּן מִתְּנֹן דִּיהֶבִית לָךְ אֲנִין חוֹלְקָךְ וְאִתְסַנְתָּךְ בְּגוֹ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְחֵלֶק לֹא יִהְיֶה לָךְ בְּתוֹכָם – אִף בְּבִזָּה.

פְּרִשַׁת הַמַּעֲשֵׂר

שְׁבִיעִי

וּלְבָנֵי לׁוֹי הִנֵּה נְתַתִּי כָּל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה
חֵלְף עֲבַדְתֶּם אֲשֶׁר־הֵם עֲבָדִים אֶת־עֲבַדְתָּ אֱהֵל
מוֹעֵד:
וּלְבָנֵי לׁוֹי הֵא יִהְיֶה כָּל מַעֲשֵׂרָא בְּיִשְׂרָאֵל לְאִתְסַנְא
חֵלְף פּוֹלְחָנְהוּן דְּאֲנוּן פְּלַחִין יְת פּוֹלְחֵן מִשְׁפַּן זְמַנָּא:

וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱהֵל מוֹעֵד לְשֹׂאת
חַטָּא לְמוֹת:
וְלֹא יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּן זְמַנָּא לְקַבְּלָא
חֻבָּא לְמָמַת:

וְעַבְד הַלְוִי הוּא אֶת־עֲבַדְתָּ אֱהֵל מוֹעֵד וְהֵם יִשְׂאוּ
עוֹנָם חֲקַת עוֹלָם לְדַרְתִּיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא
יִנְחֻלוּ נַחֲלָה:
וּפְלַחִין לִינְאִי אֲנוּן יְת פּוֹלְחֵן מִשְׁפַּן זְמַנָּא וְאֲנוּן
יִקְבְּלוּן חוּבֵיהוּן קִים עָלֶם לְדַרְיִכוּן וּבְגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֹא יִחַסְנוּן אִתְסַנְא:

וְהֵם – הַלְוִיִּם, יִשְׂאוּ עוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁעָלֵיהֶם לְהַזְהִיר הַנְּרִים מִגְּשַׁת אֱלֹהִים.

כִּי אֶת־מַעֲשֵׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לִי־הוֹה
תְּרוּמָה נְתַתִּי לְלוֹיִם לְנַחֲלָה עַל־כֵּן אֲמַרְתִּי לָהֶם
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֻלוּ נַחֲלָה:
אֲרִי יְת מַעֲשֵׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּיפְרָשׁוּן קָדָם יְיָ
אֲפָרָשׁוֹתָא יִהְיֶה לְלִינְאִי לְאִתְסַנְא עַל כֵּן אֲמַרְתִּי לְהוּן
בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַסְנוּן אִתְסַנְא:

אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה' תְּרוּמָה – הַכְּתוּב קָרָא תְּרוּמָה, עַד שִׁיפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר.

וַיְדַבֵּר יְיָ הַזֶּה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

וְאֶל־הַלְוִיִּם תִּדְבַּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תִקְחוּ מֵאֵת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נְתַתִּי לָכֶם מֵאֵתָם
בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת יְיָ הַזֶּה מַעֲשֵׂר מִן־
הַמַּעֲשֵׂר:
וְעִם לִינְאִי תִמְלִיל וְתִימַר לְהוּן אֲרִי תִסְבוּן מִן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל יְת מַעֲשֵׂרָא דִּיהֶבִית לְכוּן מִנְהוּן בְּאִתְסַנְתְּכוּן
וְתִפְרָשׁוּן מִנִּיה אֲפָרָשׁוֹתָא קָדָם יְיָ מַעֲשֵׂרָא מִן
מַעֲשֵׂרָא:

**וְנִחַשְׁב־לָכֶם תְּרוֹמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן־הַגֶּרֶן וּכְמִלְאָה מִן־
הַיָּקֵב:** וְיִתְחַשְׁב־לְכֹן אַפְרָשׁוֹתְכֹן כַּעֲבוּרָא מִן אַדְרָא
וּכְמִלְאָתָא מִן מַעְצָרְתָא:

וְנִחַשְׁב־לָכֶם תְּרוֹמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן הַגֶּרֶן – תְּרוֹמַת מַעְשֵׁר שְׁלָכֶם אֲסוּרָה לְזָרִים וְלִטְמֵאִים, וְסִיבִין עָלֶיהָ מִיְתָה וְחִמְשׁ, כַּתְרוּמָה גְדוּלָה, שְׁנִקְרָאת 'רֵאשִׁית דָּגָן מִן הַגֶּרֶן'. וּכְמִלְאָה מִן הַיָּקֵב – כַּתְרוּמַת תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר הַנְּטֻלָּת מִן הַיָּקֵבִים. מִלְאָה – לְשׁוֹן בְּשׁוּל תְּבוּאָה שְׁנִתְמַלְאָת. יָקֵב – הוּא הַבּוֹר שֶׁלִּפְנֵי הַגֶּת, שֶׁהֵינּוּ יוֹרֵד לְתוֹכוֹ. וְכָל לְשׁוֹן 'יָקֵב' – תְּפִירַת קַרְקַע הוּא; וְכֵן: "יָקֵבִי הַמֶּלֶךְ" – הוּא יָם אוֹקֵינּוֹס, תְּפִירָה שֶׁחָפַר מֶלֶכּוֹ שֶׁל עוֹלָם.

**כֹּן תְּרִימוּ גַם־אֶתֶם תְּרוֹמַת יְ-הוָה מִכֶּל מַעְשְׁרֵי־תִיכֶם
אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִתְתֶם מִמֶּנּוּ אֶת־
תְּרוֹמַת יְ-הוָה לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן:** כֹּן תְּרִימוּ גַם אֶתֶם – כְּמוֹ שִׁישְׁרָאֵל מְרִימִים מִגְּרָנָם וּמִיָּקֵבֵיהֶם, תְּרִימוּ גַם אֶתֶם מִמַּעְשֵׁר שְׁלָכֶם, כִּי הוּא נִחְלָתְכֶם.

**מִכֶּל מִתְּנִיתִיכֶם תְּרִימוּ אֵת כָּל־תְּרוֹמַת יְ-הוָה מִכָּל־
חֶלְבֹו אֶת־מִקְדָּשׁוֹ מִמֶּנּוּ:** מִכָּל מִתְּנִיתְכֹן תְּפָרְשׁוּן יֵת כָּל אַפְרָשׁוֹתָא קָדָם יְיָ מִכָּל
שׁוּפְרִיָה יֵת קוּדְשִׁיָה מִגִּיָה:

מִכָּל מִתְּנִיתְכֶם תְּרִימוּ אֵת כָּל תְּרוֹמַת ה' – בַּתְרוּמָה גְדוּלָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר; שְׂאֵם הַקֳּדִים לֹוֹי אֵת הַכֹּהֵן בְּכָרִי, וְקִבַּל מַעְשְׁרוֹתָיו קָדָם שֶׁיִּטַּל כֹּהֵן תְּרוּמָה גְדוּלָה מִן הַכָּרִי, צָרִיף לְהַפְרִישׁ הַלֹוֹי מִן הַמַּעְשֵׁר תַּחֲלָה – אֶחָד מִחֲמִשִּׁים, לְתְרוּמָה גְדוּלָה, וְנִחְזֹר וְנִפְרִישׁ תְּרוֹמַת מַעְשֵׁר.

**וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם בְּהִרְמִיכֶם אֶת־חֶלְבֹו מִמֶּנּוּ וְנִחַשְׁב־
לְלוּיִם כַּתְּבוּאָת גֶּרֶן וּכְתְבוּאָת יָקֵב:** וְתִימַר לְהוֹן בְּאַפְרָשׁוֹתְכֹן יֵת שׁוּפְרִיָה מִגִּיָה וְיִתְחַשְׁב־
לְלוּיָאֵי כַּעֲלֵלַת אַדְרָא וּכַעֲלֵלַת מַעְצָרְתָא:

בְּהִרְמִיכֶם אֵת חֶלְבֹו מִמֶּנּוּ – לְאַחַר שֶׁתְּרִימוּ תְּרוֹמַת מַעְשֵׁר מִמֶּנּוּ, וְנִחַשְׁב־הַמּוֹתֵר לְלוּיִם חֲלִין גְּמוּרִין, כַּתְּבוּאָת גֶּרֶן לְיִשְׂרָאֵל. שְׁלֹא תֹאמַר: הוּאִיל וּקְרָאוּ הַכְּתוּב תְּרוּמָה, שְׁנֹאמַר: "כִּי אֵת מַעְשֵׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יְרִימוּ לַה' תְּרוּמָה", יְכוּל יֵהָא כְּלוֹ אֲסוּר תְּלַמּוּד לֹוֹמַר: "וְנִחַשְׁב־לְלוּיִם כַּתְּבוּאָת גֶּרֶן"; מַה שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֲלִין, אִף שֶׁל לֹוֹי חֲלִין.

**וְאִכְלֵתֶם אֹתוֹ בְּכָל־מְקוֹם אֶתֶם וּבֵיתְכֶם כִּי־שָׁכַר הוּא
לָכֶם חֶלֶף עֲבַדְתֶּם בְּאֵהָל מוֹעֵד:** וְתִיכְלוּן יֵתִיָה בְּכָל אֶתֶר אֶתוֹן וְאַנְשׁ בְּתִיכֹן אַרִי אַגְרָא
הוּא לְכֹון חֶלֶף פּוּלְחָנְכֹון בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:

בְּכָל מְקוֹם – אֶפְלוּ בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת. וְלֹא־תִשְׂאוּ עָלֶיךָ חֶטְא בְּהִרְמִיכֶם אֶת־חֶלְבֹו מִמֶּנּוּ
וְאֶת־קְדָשֵׁי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא תַחֲלִלוּ וְלֹא תִמּוּתוּ:

וְלֹא תִשְׂאוּ עָלֶיךָ חֶטְא וְגוֹמַר – הָא אִם לֹא תְרִימוּ, תִּשְׂאוּ חֶטְא. וְלֹא תִמּוּתוּ – הָא אִם תַּחֲלִלוּ, תִּמּוּתוּ.

כה «בן-עשרים ותמש שנה מלך אמציהו ועשרים ותשע שנה מלך בירושלם ושם אמו יהועדן מירושלים: וייעש הישר בעיני יהוה רק לא בלבב שלם: ויהי כאשר חזקה הממלכה עליו ויהרג את-עבדיו המפים את-המלך אביו: ואת-בניהם לא המית כי כפתוב בתורה בספר משה אשר-צוה יהוה לאמר לא-ימותו אבות על-בנים ובנים לא-ימותו על-אבות כי איש בחטאו ימותו: ויקבץ אמציהו את-יהודה ויעמידם לבית-אבות לשרי האלפים ולשרי המאות לכל-יהודה ובנימן ויפקדם למבן עשרים שנה ומעלה וימצאם שלש-מאות אלה בחור יוצא צבא אחז רמח וצנה: וישפר מישראל מאה אלה גבור חיל במאה כפר-כסף: ואיש הא-להים בא אליו לאמר המלך אלי-יבוא עמך צבא ישראל כי אין יהוה עם-ישראל כל בני אפרים: כי אם-בא אתה עשה חזק למלחמה וכשילך הא-להים לפני אולב כי יש-פח בא-להים לעזור ולהכשיל: ויאמר אמציהו לאיש הא-להים ומה-לעשות למאת הפכר אשר נתתי לגדוד ישראל ויאמר איש הא-להים יש לי-הוה לתת לך הרבה מנה: ויבדילם אמציהו להגדוד אשר-בא אליו מאפרים ללכת למקומם ולחר אפם מאד ביהודה וישובו למקומם בחרי-אף: ואמציהו התחזק וינהג את-עמו וילך גיא המלח ויך את-בני-שעיר עשרת אלפים: ויעשרת אלפים חיים שבו בני יהודה ויביאום לראש הסלע וישליכום מראש-הסלע וכלם נבקעו: ובני הגדוד אשר השיב אמציהו מלכת עמו למלחמה ויפשטו בערי יהודה משמרון ועד-בית חורון ויפו מהם שלשת אלפים ויבזו בנה רבה: ויהי אחרי בוא אמציהו מהפוח את-אדומים ויבא את-א-להי בני שעיר ויעמידם לו לא-להים ולפניהם ישפתוה ולהם יקטר: ויחר-אף יהוה באמציהו וישלח אליו נביא ויאמר לו למה דרשתי את-א-להי העם אשר לא-הצילו את-עמם מייד: ויהי בדברו אליו ויאמר לו הליועץ למלך נתנוך חדל-לך למה יפוך ויתחל

הנביא ויאמר ידעתי כי-יעץ א-להים להשחיתך כי-עשית זאת ולא שמעת לעצתי: ויועץ אמציהו מלך יהודה וישלח אל-יואש בן-יהואחז בן-יהוא מלך ישראל לאמר לכה נתראה פנים: וישלח יואש מלך-ישראל אל-אמציהו מלך-יהודה לאמר החוט אשר בלבנון שלח אל-הארז אשר בלבנון לאמר תנה-את-בתך לבני לאשה ותעבר חית השדה אשר בלבנון ותרמס את-החוט: ואמרת הגה הפית את-אדום ונשאך לבך להכביד עתה שבה בביתך למה תתגרה ברעה ונפלת אתה ויהודה עמך: ולא-שמע אמציהו כי מהא-להים היא למען תתם ביד כי דרשו את א-להי אדום: ויפעל יואש מלך-ישראל ויתראו פנים הוא ואמציהו מלך-יהודה בבית שמש אשר ליהודה: וינגף יהודה לפני ישראל וינסו איש לאהליו: ואת אמציהו מלך-יהודה בן-יואש בן-יהואחז תפש יואש מלך-ישראל בבית שמש ויביאהו ירושלם ויפריך בחומת ירושלם משער אפרים עד-שער הפונה ארבע מאות אמה: וכל-הזקב והפסח ואת כל-הפלים הנמצאים בבית-הא-להים עם-עבד אדום ואת אוצרות בית המלך ואת בני התערכות וישב שמרון: ויחזי אמציהו בן-יואש מלך יהודה אחרי מות יואש בן-יהואחז מלך ישראל חמש עשרה שנה: וילתר דברי אמציהו הראשנים והאחרונים הלא הגם פתובים על-ספר מלכי-יהודה וישראל: וומעת אשר-סר אמציהו מאחרי יהוה ויקשרו עליו קשר בירושלם וינס לבישה וישלחו אתריו לכישה ומיתהו שם: וישאהו על-הסוסים ויקברו אתו עם-אבתיו בעיר יהודה:

כו «ויקחו פל-עם יהודה את-עזיהו והוא בן-שש עשרה שנה וימליכו אתו תחת אביו אמציהו: והוא בנה את-אילות וישיבה ליהודה אחרי שקב-המלך עם-אבתיו: בן-שש עשרה שנה עזיהו במלכו וחמשים ושתים שנה מלך בירושלם ושם אמו יכליה מן-ירושלם: ויעש הישר בעיני יהוה ככל אשר-עשה אמציהו

אָבִיו: הַיְהִי לְדָרֶשׁ אֶל־לֵהִים בְּיָמֵי זְכַרְיָהוּ הַמְּבִינִן
בְּרֵאת הָאֱלֹהִים וּבִימֵי דָרְשׁוּ אֶת־יְהוָה הַצְּלִיחוּ
הָאֱלֹהִים: וַיֵּצֵא וַיִּלְחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּפְרֹץ אֶת־
חוֹמַת גֹּת וְאֶת חוֹמַת יַבְנֵה וְאֶת חוֹמַת אַשְׁדּוֹד
וַיַּבְנֶה עָרִים בְּאַשְׁדּוֹד וּבַפְּלִשְׁתִּים: וַיַּעֲזְרֵהוּ
הָאֱלֹהִים עַל־פְּלִשְׁתִּים וְעַל־הָעַרְבִים הַיֹּשְׁבִים
בְּגוֹר־בְּעַל וְהַמְּעוֹנִים: וַיִּתְּנוּ הָעַמּוֹנִים מִנְחָה
לְעֹזִיָּהוּ וַיִּלְךְ שָׁמוֹ עַד־לְבֹא מִצְרַיִם כִּי הִחְזִיק
עַד־לְמַעְלָה: וַיִּבֶן עֹזִיָּהוּ מַגְדָּלִים בִּירוּשָׁלַם עַל־
שַׁעַר הַפְּנֵה וְעַל־שַׁעַר הַגִּיא וְעַל־הַמִּקְצוֹעַ
וַיַּחֲזִקֵם: וַיִּבֶן מַגְדָּלִים בַּמִּדְבָּר וַיַּחֲצֵב בְּרוֹת רַבִּים
כִּי מִקְנֵה־רֵב הָיָה לוֹ וּבַשְּׁפֵלָה וּבַמִּישׁוֹר אַפְרַיִם
וְכַרְמֵים בְּהָרִים וּבַכְּרָמֶל כִּי־אָהָב אֲדָמָה הָיָה:
וַיְהִי לְעֹזִיָּהוּ חֵיל עֲשֵׂה מִלְחָמָה יוֹצֵאֵי צָבָא
לְגָדוֹד בַּמִּסְפָּר פְּקָדָתָם בְּיַד יַעֲיָאֵל הַסּוֹפֵר
וּמַעֲשִׂיָהוּ הַשׁוֹטֵר עַל יַד־חַנְנִיָּהוּ מִשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ:
כֹּל מִסְפָּר רֵאשֵׁי הָאֲבוֹת לְגִבּוֹרֵי חֵיל אֲלָפִים
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: וְעַל־יָדָם חֵיל צָבָא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
אַלְף וְשִׁבְעַת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת עוֹשֵׁי מִלְחָמָה
בְּכַח חֵיל לְעֹזֵר לְמֶלֶךְ עַל־הָאוֹיֵב: וַיִּכְּן לָהֶם
עֹזִיָּהוּ לְכָל־הַצָּבָא מַגְנִים וְרַמְחִים וְכוּבָעִים
וְשָׂרִינּוֹת וּקְשָׁתוֹת וּלְאַבְנֵי קִלְעִים: וַיַּעֲשֵׂה
בִירוּשָׁלַם חֲשִׁבְנוֹת מַחֲשָׁבֹת חוֹשֵׁב לַהֲיֹת עַל־
הַמַּגְדָּלִים וְעַל־הַפְּנּוֹת לִירוּא בַחֲצִים וּבְאַבְנִים
גְּדֹלוֹת וַיֵּצֵא שָׁמוֹ עַד־לְמַרְחֹק כִּי־הִפְלִיא לְהַעֲזֹר
עַד כִּי־חֲזָק: וַיִּכְחָזְקוּתוֹ גְּבָה לְבוֹ עַד־לְהַשְׁתִּית
וַיִּמְעַל בִּי־הוֹה אֶל־לֵהִי וַיִּבְא אֶל־הַיִּכָּל יְהוָה
לְהַקְטִיר עַל־מִזְבֵּחַ הַקְּטֹרֶת: וַיִּבְא אַחֲרָיו עֲזַרְיָהוּ
הַכֹּהֵן וְעַמּוֹ פְּהַגִּים לִי־הוֹה שְׁמוֹנִים בְּנֵי־חֵיל:
וַיַּעֲמָדוּ עַל־עֹזִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־לָךְ
עֹזִיָּהוּ לְהַקְטִיר לִי־הוֹה כִּי לַפְּהַגִּים בְּנֵי־אֶהְרֹן
הַמִּקְדָּשִׁים לְהַקְטִיר צָא מִן־הַמִּקְדָּשׁ כִּי מַעֲלָתָ
וְלֹא־לָךְ לְכַבּוֹד מִי־הוֹה אֶל־לֵהִים: וַיִּזְעַף עֹזִיָּהוּ
וּבְיָדוֹ מִקְטֹרֶת לְהַקְטִיר וּבִזְעָפוֹ עִם־הַפְּהַגִּים
וְהַצָּרְעַת זָרְחָה בְּמִצְחוֹ לִפְנֵי הַפְּהַגִּים בְּבֵית יְהוָה
מַעַל לְמִזְבֵּחַ הַקְּטֹרֶת: וַיִּסְפֹּן אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ כֹהֵן
הָרֵאשִׁי וְכָל־הַפְּהַגִּים וְהִנֵּה־הוּא מְצַרֵּעַ בְּמִצְחוֹ
וַיִּבְהַלּוּהוּ מִשָּׁם וְגַם־הוּא נִדְחָף לְצֵאת כִּי נִגְעוּ

יְהוָה: וַיְהִי עֹזִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מְצַרֵּעַ | עַד־יוֹם מוֹתוֹ
וַיֵּשֶׁב בֵּית הַחֲפְשִׁית מְצַרֵּעַ כִּי נִגְזַר מִבֵּית יְהוָה
וַיּוֹתֵם בְּנוֹ עַל־בֵּית הַמֶּלֶךְ שׁוֹפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ:
וַיִּלְתֵּר דְּבָרֵי עֹזִיָּהוּ הָרֵאשִׁנִּים וְהַאֲחֻרָנִים כְּתָב
יִשְׁעָיָהוּ בֶן־אֲמוּץ הַנְּבִיא: וַיִּשְׁכַּב עֹזִיָּהוּ עִם־
אַבְתָּיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אַבְתָּיו בַּשָּׂדֶה הַקְּבוּרָה
אֲשֶׁר לְמַלְכִים כִּי אָמְרוּ מְצוּרֵעַ הוּא וַיִּמְלָךְ יוֹתֵם
בְּנוֹ תַחֲתָיו:

כֹּז בֶן־עֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ שָׁנָה יוֹתֵם בְּמֶלְכוֹ וְשֵׁשׁ־
עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁה בַת־
צְדוּקָה: וַיַּעַשׂ הַיְשָׁר בְּעֵינָיו יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
עֹזִיָּהוּ אָבִיו וְכֹל לֹא־בָא אֶל־הַיִּכָּל יְהוָה וְעוֹד
הָעַם מִשְׁחִיתִים: הוּא בָנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה
הָעֲלִיּוֹן וּבַחוֹמַת הָעֶפְלָל בָּנָה לְרֵב: וְעָרִים בָּנָה
בְּהַר־יְהוּדָה וּבְחֻרְשִׁים בָּנָה בִּירוּשָׁלַם וּמַגְדָּלִים:
וְהוּא גִלְחָם עִם־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיַּחֲזִק עֲלֵיהֶם
וַיִּתְּנוּ־לוֹ בְּנֵי־עַמּוֹן בַּשָּׁנָה הַהִיא מֵאָה כֶּסֶף־
וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים פְּרִים חֲטִיִּם וְשִׁעוּרִים עֶשְׂרֵת
אֲלָפִים זֹאת הֵשִׁיבוּ לוֹ בְּנֵי עַמּוֹן וּבַשָּׁנָה הַשְּׁנִיית
וְהַשְּׁלִישִׁית: וַיַּחֲזִק יוֹתֵם כִּי הִכְיָן דָּרְכָיו לִפְנֵי
יְהוָה אֶל־לֵהִי: וַיִּלְתֵּר דְּבָרֵי יוֹתֵם וְכָל־מִלְחָמָתוֹ
וּדְרָכָיו הִנֵּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מֶלְכֵי־יִשְׂרָאֵל
וַיְהוּדָה: בֶן־עֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמֶלְכוֹ
וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם: וַיִּשְׁכַּב יוֹתֵם
עִם־אַבְתָּיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּגִיד וַיִּמְלָךְ אֲחָז
בְּנוֹ תַחֲתָיו:

כֹּח בֶן־עֲשָׂרִים שָׁנָה אֲחָז בְּמֶלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְלֹא־עָשָׂה הַיְשָׁר בְּעֵינָיו
יְהוָה כְּדָגִיד אָבִיו: וַיִּלְךְ בְּדָרְכֵי מֶלְכֵי יִשְׂרָאֵל
וְגַם מִסְכּוֹת עָשָׂה לְבָעָלִים: וְהוּא הַקְטִיר בְּגִיא
בֶן־הַגִּם וַיִּבְעַר אֶת־בְּנָיו בְּאֵשׁ כְּתַעֲבוֹת הַגּוֹלִים
אֲשֶׁר הִרְיֵשׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּזְבַּח
וַיִּקְטֹר בַּמִּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן:
וַיִּתְּנָהוּ יְהוָה אֶל־לֵהִי בְּיַד מֶלֶךְ אַרְם וַיִּכּוּ־בּוֹ
וַיִּשְׁבּוּ מִמֶּנּוּ שְׁבַנָּה גְּדוֹלָה וַיִּבְיֵאוּ דָרְמָשֶׁק וְגַם
בְּיַד־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נָתַן וַיִּדְּבּוּ מִפָּה גְּדוֹלָה: וַיִּתְּרָג
פְּקָח בֶן־מְלִיָּהוּ בִיהוּדָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֲלָף

ביום אחד הכל בני-חיל בעזבכם את-י-הנה א-להי אבותם: ויהרג זכרי | גבור אפרים את-מעשלהו בן-המלך ואת-עזריקם נגיד הבית ואת-אלקנה משנה המלך: וישבו בני-ישראל מאחיהם מאתים אלה נשים בנים ובנות וגם-שלל רב בזו מהם ויביאו את-השלל לשמרון: ושם היה נביא לי-הנה עזד שמו ויצא לפני הצבא הבא לשמרון ויאמר להם הנה בחמת י-הנה א-להי-אבותיכם עלי-יהודה נתנם בידיכם ותהרגו-בם בזעף עד לשמים הגיע: ועתה בני-יהודה וירושלם אתם אמרים לכפוש לעבדים ולשפחות לכם הלא רק-אתם עמכם אשמות לי-הנה א-להיכם: ועתה שמעוני והשיבו השבילה אשר שביתם מאחיהם כי תרון אף-י-הנה עליכם: ויקמו אנשים מראשי בני-אפרים עזריהו בן-יהוחנן ברכיהו בן-משלמות ויחזקיהו בן-שלם ועמשא בן-חזלי עלי-הבאים מן-הצבא: ויאמרו להם לא-תביאו את-השבילה הנה כי לאשמת י-הנה עלינו אתם אמרים להסיר עלי-חטאתנו ועל-אשמתנו כי-רבה אשמה לנו ותרון אף על-ישראל: ויעזב החלויץ את-השבילה ואת-הבנה לפני השרים וכל-הקהל: ויקמו האנשים אשר-נקבו בשמות ויחזיקו בשבילה וכל-מערמיהם הלבישו מן-השלל וילבשו וינעלו ויאכלו וישקו ויסכמו וינהלו בתמרים לכל-כושל ויביאום רתו עיר-התמרים אצל אחיהם וישבו שמרון: בבעת ההיא שלח המלך אחז על-מלכי אשור לעזר לו: ויעז אדומים באו ויכו ביהודה וישבו-שבי: ופלשתים פשטו בערי השפלה והנגב ליהודה וילכדו את-בית-שמש ואת-אילון ואת-הגדרות ואת-שוכו ובנותיה ואת-תמנה ובנותיה ואת-גמזו ואת-בנותיה וישבו שם: כי-הכניע י-הנה את-יהודה בעבור אחז מלך-ישראל כי הפריע ביהודה ומעול מעל בי-הנה: ויבא עליו תלגת פלנאסר מלך אשור ויצר לו ולא חזקו: כי-חלק אחז את-בית י-הנה ואת-בית המלך והשרים ויתן למלך אשור ולא לעזרה לו: ובבעת הצר לו ויוסף למעול בי-הנה הוא המלך אחז: ויזבח

לא-להי זרמשק המפים בו ויאמר פי א-להי מלכי-ארם הם מעזרים אתם להם אזבח ויעזרוני והם היו-לו להכשילו ולכל-ישראל: ויאסף אחז את-פלי בית-הא-להים ויסגר את-דלתות בית-י-הנה ויעש לו מזבחות בכל-פנה בירושלם: ובכל-עיר ועיר ליהודה עשה במות לקטר לא-להים אחרים ויכעס את-י-הנה א-להי אבותיו: ויגדר דבריו וכל-דרכיו הראשנים והאחרונים הנם פתובים על-ספר מלכי-יהודה וישראל: וישפכ אחז עם-אבותיו ויקברהו בעיר בירושלם פי לא הביאהו לקברי מלכי ישראל וימלך יחזקיהו בנו מתתיו:

כט יחזקיהו מלך בן-עשרים וחמש שנה ועשרים ותשלע שנה מלך בירושלם ושם אמו אביה בת-זכריהו: ויעש הישר בעיני י-הנה ככל אשר-עשה דניד אביו: הוא בשנה הראשונה למלכו בתדש הראשון פתח את-דלתות בית-י-הנה ויחזקם: ויבא את-הכהנים ואת-הלויים ויאספם לרחוב המזרח: ויאמר להם שמעוני הלויים עתה התקדשו וקדשו את-בית י-הנה א-להי אבותיכם והוציאו את-הנגדה מן-הקדש: כי-מעלו אבותינו ועשו תרע בעיני י-הנה א-להינו ויעזבהו ויסבו פניהם ממשכן י-הנה ויתנו-ערף: גם סגרו דלתות האולם ויכבו את-הנרות וקטרת לא הקטירו ועלה לא-העלו בקדש לא-להי ישראל: ויהי קצף י-הנה על-יהודה וירושלם ויתנם לזעוה לשמה ולשרקה פאשר אתם ראים בעיניכם: והנה נפלו אבותינו בחרב ובנינו ובנותינו ונשינו בשבי על-זאת: עתה עם-לכבי לחרות ברית לי-הנה א-להי ישראל וישב ממנו תרון אפו: בני עתה אל-תשלו פי-בכם בחר י-הנה לעמד לפניו לשרתו ולהיות לו משרתים ומקטרים: ויקמו הלויים ממת בן-עמשי ויואל בן-עזריהו מן-בני הקהל ומן-בני מררי קיש בן-עבדי ועזריהו בן-יהללאל ומן-הגרשני יואח בן-זמה ועדן בן-יואח: ומן-בני אליצפן שמרי ויעיאל ומן-בני אסף זכריהו

וּמִתְנַהֵּוּ: וּמִן־בְּנֵי הַיָּמִן יִחְיֶה וְשִׁמְעִי וּמִן־בְּנֵי
יְדוּתוֹן שְׁמַעְיָה וְעִזְיָאֵל: ^טוַיֹּאסְפוּ אֶת־אֲחֵיהֶם
וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבֹאוּ כַּמִּצְוֹת־הַמֶּלֶךְ בְּדַבְרֵי יְ-הוָה
לְטַהֵר בַּיִת יְ-הוָה: ^יוַיָּבֹאוּ הַפְּהַנִּים לִפְנֵימָה בַּיִת־
יְ-הוָה לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֶת כָּל־הַטְּמֵאָה אֲשֶׁר מִצְאוּ
בַּהֵיכַל יְ-הוָה לַחֲצַר בַּיִת יְ-הוָה וַיִּקְבְּלוּ הַלְוִיִּם
לְהוֹצִיא לְנַחֲל־קִדְרוֹן חוּצָה: ^{יא}וַיִּחְלְוּ בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ
הָרֵאשׁוֹן לְקִדְשׁ וּבַיּוֹם שְׁמוֹנֶה לַחֲדָשׁ בָּאוּ לְאוֹלָם
יְ-הוָה וַיִּקְדְּשׁוּ אֶת־בַּיִת־יְ-הוָה לַיָּמִים שְׁמוֹנֶה
וּבַיּוֹם שְׁשִׁי עָשָׂר לַחֲדָשׁ הָרֵאשׁוֹן כָּלוּ: ^{יב}וַיָּבֹאוּ
פְּנִימָה אֶל־חֲזַקְיָהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ טַהַרְנוּ אֶת־כָּל־
בַּיִת יְ-הוָה אֶת־מִזְבַּח הָעוֹלָה וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֶת־
שְׁלֹתוֹ הַמַּעֲרֶכֶת וְאֶת־כָּל־כְּלָיו: ^{יג}וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים
אֲשֶׁר הִזְנִיחַ הַמֶּלֶךְ אִחָז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעַלְוֹ הַכְּנוּ
וְהִקְדָּשְׁנוּ וְהִנֵּם לִפְנֵי מִזְבַּח יְ-הוָה: ^{יד}וַיִּשְׁכַּם
יִחְזַקְיָהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאסֹף אֶת שְׂרָי הָעִיר וַיַּעַל בַּיִת
יְ-הוָה: ^{טו}וַיָּבִיאוּ פָרִים־שִׁבְעָה וְאֵילִים שִׁבְעָה
וּכְבָשִׂים שִׁבְעָה וְצִפְרִי עֲזִים שִׁבְעָה לַחֲטָאת עַל־
הַמִּמְלָכָה וְעַל־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לְבְנֵי
אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים לְהַעֲלוֹת עַל־מִזְבַּח יְ-הוָה:
^{טז}וַיִּשְׁחֲטוּ הַבָּקָר וַיִּקְבְּלוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּ
הַמִּזְבֵּחַה וַיִּשְׁחֲטוּ הָאֵלִים וַיִּזְרְקוּ הַדָּם הַמִּזְבֵּחַה
וַיִּשְׁחֲטוּ הַכְּבָשִׂים וַיִּזְרְקוּ הַדָּם הַמִּזְבֵּחַה: ^{יז}וַיִּגְיִשׁוּ
אֶת־שְׂעִירֵי הַחֲטָאת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַקָּהֹל וַיִּסְמְכוּ
יְדֵיהֶם עֲלֵיהֶם: ^{יח}וַיִּשְׁחֲטוּם הַכֹּהֲנִים וַיַּחֲטִיאוּ אֶת־
דָּמָם הַמִּזְבֵּחַה לְכַפֵּר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לְכָל־
יִשְׂרָאֵל אָמַר הַמֶּלֶךְ הָעוֹלָה וְהַחֲטָאת: ^{יט}וַיַּעֲמֵד
אֶת־הַלְוִיִּם בַּיִת יְ-הוָה בְּמִצְלָתֵם בַּגְּבֻלִים
וּבְכַנְרֹת בְּמִצְנֹת דָּנִיד וְגַד תִּזְהֶה־הַמֶּלֶךְ וַנְתַּן הַנְּבִיא
כִּי בִנְדִי־הַנָּה הַמִּצְוָה בִּנְד־נְבִיאָיו: ^כוַיַּעֲמְדוּ
הַלְוִיִּם בְּכָל־יְדֵי דָוִד וְהַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת: ^{כא}וַיֹּאמֶר
חֲזַקְיָהוּ לְהַעֲלוֹת הָעֹלָה לְהַמִּזְבֵּחַ וּבָעֵת הַחַל
הָעוֹלָה הַחַל שִׁיר־יְ-הוָה וְהַחֲצֹצְרוֹת וְעַל־יְדֵי כָּל־
דָּנִיד מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל: ^{כב}וְכָל־הַקָּהֹל מִשְׁתַּחֲוִים
וְהַשִּׁיר מְשׁוֹרֵר וְהַחֲצֹצְרוֹת מִחֲצֵרִים הַכֹּל עַד
לְכָל־הָעֹלָה: ^{כג}וּכְכָלוֹת לְהַעֲלוֹת כָּרְעוּ הַמֶּלֶךְ
וְכָל־הַנְּמַצְאִים אִתּוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: ^{כד}וַיֹּאמֶר יִחְזַקְיָהוּ
הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לְלוֹיִם לְהַלְלֵי לִי־הַנָּה בְּדַבְרֵי דָוִד

וְאֶסַּף הַחֲזָה וַיְהִלְלוּ עַד־לְשִׁמְחָה וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:
^{כה}וַיַּעַן יִחְזַקְיָהוּ וַיֹּאמֶר עַתָּה מִלֵּאֲתֶם יִדְכַם לִי־הַנָּה
גָּשׁוּ וְהִבִּיאוּ זְבָחִים וְתוֹדֹת לְבַיִת יְ-הוָה וַיָּבִיאוּ
הַקָּהֹל זְבָחִים וְתוֹדֹת וְכָל־גְּדִיב לֵב עֲלוֹת: ^{כז}וַיְהִי
מִסְפַּר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִבִּיאוּ הַקָּהֹל בָּקָר שִׁבְעִים
אֵילִים מֵאָה כְּבָשִׂים מֵאֲתָיִם לְעֹלָה לִי־הַנָּה כָּל־
אֵלֶּה: ^{כח}וְהַקְדָּשִׁים בָּקָר שֵׁשׁ מֵאוֹת וְצֹאן שְׁלֹשֶׁת
אֲלָפִים: ^{כט}רַק הַכֹּהֲנִים הָיוּ לְמַעַט וְלֹא יָכְלוּ
לְהַפְשִׁיט אֶת־כָּל־הָעֲלוֹת וַיִּחְזְקוּם אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם
עַד־כָּלוֹת הַמִּלְאכָה וְעַד יִתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים כִּי
הַלְוִיִּם יִשְׂרָי לָבַב לְהַתְקַדֵּשׁ מִהַכֹּהֲנִים: ^לוְגַם־עֹלָה
לָרֶב בְּחֻלְבֵי הַשְּׁלָמִים וּבַגְּסָכִים לְעֹלָה וְתַכּוֹן
עֲבוֹדַת בַּיִת־יְ-הוָה: ^{לא}וַיִּשְׁמַח יִחְזַקְיָהוּ וְכָל־הָעָם
עַל הַהַכִּיֹן הַזֶּה לֵהִים לָעַם כִּי בִפְתָאֵם הָיָה הַדְּבָר:
ל ^{לב}וַיִּשְׁלַח יִחְזַקְיָהוּ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה וְגַם־
אֲגָרוֹת כְּתָב עַל־אֲפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה לָּבֹא לְבַיִת־
יְ-הוָה בִּירוּשָׁלַם לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לִי־הַנָּה אֶל־לְהִי
יִשְׂרָאֵל: ^{לד}וַיִּזְעַץ הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו וְכָל־הַקָּהֹל
בִּירוּשָׁלַם לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּחֲדָשׁ הַשָּׁנִי: ^{לה}כִּי לֹא
יָכְלוּ לַעֲשׂוֹתוֹ בְּעֵת הַהִיא כִּי הַכֹּהֲנִים לֹא־הִתְקַדְּשׁוּ
לְמִדֵּי וְהָעָם לֹא־נֹאסְפוּ לִירוּשָׁלַם: ^{לו}וַיִּישַׁר הַדְּבָר
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וּבְעֵינֵי כָל־הַקָּהֹל: ^{לז}וַיַּעֲמִידוּ דָבָר
לְהַעֲבִיר קוֹל בְּכָל־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר־שִׁבְעָה וְעַד־דָּן
לָבֹא לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לִי־הַנָּה אֶל־לְהִי־יִשְׂרָאֵל
בִּירוּשָׁלַם כִּי לֹא לָרֶב עָשׂוּ פֶּסַח: ^{לח}וַיִּלְכוּ הָרָצִים
בְּאֲגָרוֹת מִיַּד הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה
וּכְמִצְוֹת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אֶל־
יְ-הוָה אֶל־לְהִי אַבְרָהָם יִצְחָק וַיִּשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבֹּ אֶל־
הַפְּלִיטָה הַנִּשְׁאַרְת לָכֶם מִכָּפֶר מִלְכֵי אֲשׁוּר: ^{לח}וְאֶל־
תְּהִיוּ פֹאבֹתֵיכֶם וְכֹאחֵיכֶם אֲשֶׁר מָעַלּוּ בִי־הַנָּה
אֶל־לְהִי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּתְּנֵם לְשִׁמָּה כַּאֲשֶׁר אֲתֵם
רֹאִים: ^לעַתָּה אֲלִי־תִקְשׁוּ עֲרַפְכֶם פֹּאבֹתֵיכֶם תְּנוּ־
יָד לִי־הַנָּה וּבָאוּ לְמִקְדָּשׁוֹ אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ לְעוֹלָם
וְעַבְדוּ אֶת־יְ-הוָה אֶל־לְהִיכֶם וַיִּשָּׁב מִכֶּם תְּרוֹן אִפּוֹ:
^{לא}כִּי בְשׁוּבְכֶם עַל־יְ-הוָה אֲחֵיכֶם וּבְנִיכֶם לָרַחֲמִים
לִפְנֵי שׁוֹבֵיהֶם וּלְשׁוּב לְאַרְצָהּ הַזֹּאת כִּי־תִגְוֹן וְרַחֲמוּ
יְ-הוָה אֶל־לְהִיכֶם וְלֹא־יִסִּיר פָּנָיִם מִכֶּם אִם־תִּשׁוּבוּ
אֲלָיו: ^{לב}וַיְהִיו הָרָצִים עֹבְרִים מְעִיר מְעִיר לְעִיר בְּאַרְצֵי־

אֲפָרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְעַד־זַבְלוֹן וַיְהִי מִשְׁחִיקִים
עֲלֵיהֶם וּמִלְעָגִים בָּם: «אֲדֹ-אֲנָשִׁים מֵאֲשֶׁר וּמְנַשֶּׁה
וּמְזַבְלוֹן גָּבְעוּ וַיָּבֵאוּ לִירוּשָׁלַם: גַּם בִּיהוּדָה
הַיְתָה יָד הָאֱלֹהִים לְתַת לָהֶם לֵב אֶחָד לַעֲשׂוֹת
מִצְוַת הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים בְּדָבָר יְ-הוָה: וַיֵּאסְפוּ
יְרוּשָׁלַם עִם־רַב לַעֲשׂוֹת אֶת־תֵּג הַמִּצְוֹת בַּחֲדָשׁ
הַשָּׁנִי קָהֵל לְרַב מֵאֵד: וַיִּקְּמוּ וַיִּסְרוּ אֶת־
הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וְאֵת פְּלֵי־הַמִּקְטָרוֹת
הַסִּירוּ וַיִּשְׁלִיכוּ לַגַּחַל קִדְרוֹן: וַיִּשְׁחָטוּ הַפֶּסַח
בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר לַחֲדָשׁ הַשָּׁנִי וְהַפְּהֻגִים וְהַלְוִיִּם
גִּבְלָמוּ וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבִיאוּ עֹלוֹת בַּיִת יְ-הוָה:
וַיַּעֲמְדוּ עַל־עַמֻּדָם כַּמִּשְׁפָּטִים כַּתּוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ־
הָאֱלֹהִים הַפְּהֻגִים זִרְקִים אֶת־הַדָּם מִיַּד הַלְוִיִּם:
וַיִּיֶרְבֹּת בַּקָּהֵל אֲשֶׁר לֹא־הִתְקַדְּשׁוּ וְהַלְוִיִּם עַל־
שְׁחִיטַת הַפֶּסַחִים לְכֹל לֹא טָהוֹר לְהַקְדִּישׁ לִי־הוָה:
כִּי מִרְבִּית הָעָם רִבַּת מֵאֲפָרַיִם וּמְנַשֶּׁה יִשְׁשַׁכָּר
וּזְבָלוֹן לֹא הִטְהָרוּ כִּי־אָכְלוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּלֹא
כַּכְתּוּב כִּי הִתְפַּלֵּל יַחְזַקְיָהוּ עֲלֵיהֶם לֵאמֹר יְ-הוָה
הַטּוֹב יַכְפֹּר בָּעֵד: כָּל־לִבָּבוּ הֵכִין לְדָרוֹשׁ
הָאֱלֹהִים יְ-הוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו וְלֹא פָטְהֶרַת
הַקְדָּשׁ: וַיִּשְׁמַע יְ-הוָה אֶל־יַחְזַקְיָהוּ וַיִּרְפָּא אֶת־
הָעָם: וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים בִּירוּשָׁלַם
אֶת־תֵּג הַמִּצְוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה גְדוּלָה
וּמְהֻלָּלִים לִי־הוָה יוֹם בָּיּוֹם הַלְוִיִּם וְהַפְּהֻגִים
בְּכָל־יַעַז לִי־הוָה: וַיִּזְדַּבֵּר יַחְזַקְיָהוּ עַל־לֵב כָּל־
הַלְוִיִּם הַמִּשְׁפִּילִים שְׂכַל־טוֹב לִי־הוָה וַיֹּאכְלוּ אֶת־
הַמִּוֶּעַד שִׁבְעַת הַיָּמִים מִזִּבְחֵיהֶם זָבְחֵי שְׁלָמִים
וּמִתְנַדִּים לִי־הוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם: וַיִּנְעֻצּוּ כָל־
הַקָּהֵל לַעֲשׂוֹת שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ
שִׁבְעַת־יָמִים שִׂמְחָה: כִּי חִזַּקְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
הָרִים לַקָּהֵל אֶלֶף פָּרִים וְשִׁבְעַת אֲלָפִים צֹאן
וְהַשָּׂרִים הָרִימוּ לַקָּהֵל פָּרִים אֶלֶף וְצֹאן עֶשְׂרֵת
אֲלָפִים וַיִּתְקַדְּשׁוּ כַהֲנָנִים לְרַב: וַיִּשְׁמָתוּ כָל־
קָהֵל יְהוּדָה וְהַפְּהֻגִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הַקָּהֵל הַבָּאִים
מִיִּשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים הַבָּאִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וְהַיּוֹשְׁבִים בִּיהוּדָה: וַתְּהִי שִׂמְחָה־גְדוּלָה
בִּירוּשָׁלַם כִּי מִיַּי שְׁלָמָה בּוֹ־דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
לֹא כָזָאת בִּירוּשָׁלַם: וַיִּקְּמוּ הַפְּהֻגִים הַלְוִיִּם

וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיִּשְׁמַע בְּקוֹלָם וַתָּבוֹא תְּפִלָּתָם
לְמַעַן קְדָשׁוּ לְשָׁמַיִם:
לא וְכִכְלוֹת כָּל־זֹאת יֵצְאוּ כָל־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים
לְעָרֵי יְהוּדָה וַיִּשְׁבְּרוּ הַמִּצְבּוֹת וַיִּגְדְּעוּ הָאֲשָׁרִים
וַיִּנְתְּצוּ אֶת־הַבַּמֹּת וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת מִכָּל־יְהוּדָה
וּבְנֵימָן וּבְאֲפָרַיִם וּמְנַשֶּׁה עַד־לְכֹלָה וַיָּשׁוּבוּ כָּל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְאַחֲזָתוֹ לְעָרֵיהֶם: וַיַּעֲמֵד
יַחְזַקְיָהוּ אֶת־מַחְלְקוֹת הַפְּהֻגִים וְהַלְוִיִּם עַל־
מַחְלְקוֹתָם אִישׁ | פָּפִי עֲבַדְתוּ לַפְּהֻגִים וְלַלְוִיִּם
לַעֲלֹה וְלַשְׁלָמִים לְשָׂרַת וְלַהֲזוֹת וְלַהֲלֵל בְּשַׁעֲרֵי
מִתְנַוֹת יְ-הוָה: וּמִנֵּת הַמֶּלֶךְ מִן־רִכּוּשׁוֹ לַעֲלוֹת
לַעֲלוֹת הַבֶּקֶר וְהָעֶרֶב וְהָעֹלוֹת לְשַׁבְּתוֹת וְלַחֲדָשִׁים
וְלַמַּעֲדִים כַּכְתּוּב בַּתּוֹרַת יְ-הוָה: וַיֹּאמֶר לָעַם
לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לְתַת מִנֵּת הַפְּהֻגִים וְהַלְוִיִּם לְמַעַן
יַחְזְקוּ בַתּוֹרַת יְ-הוָה: וַכְּפָרִץ הַדְּבָר הִרְבּוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁית דָּגָן תִּירוֹשׁ וַיֵּצְהָר וַיִּזְבֹּשׁ וְכָל־
תְּבוּאֹת שִׂדָה וּמַעֲשֵׂר הַכֹּל לְרַב הִבִּיאוּ: וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל וְיְהוּדָה הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה גַּם־הֵם
מַעֲשֵׂר בֶּקֶר וְצֹאן וּמַעֲשֵׂר קְדָשִׁים הַמִּקְדָּשִׁים
לִי־הוָה אֱלֹהֵיהֶם הִבִּיאוּ וַיִּתְּנוּ עֲרֻמוֹת עֲרֻמוֹת:
בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי הִתְלוּ הָעֲרֻמוֹת לְיִסּוּד וּבַחֲדָשׁ
הַשְּׁבִיעִי כָלוּ: וַיָּבֵאוּ יַחְזַקְיָהוּ וְהַשָּׂרִים וַיִּרְאוּ
אֶת־הָעֲרֻמוֹת וַיְבָרְכוּ אֶת־יְהוָה וְאֵת עַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל: וַיִּגְדַּרְשׁ יַחְזַקְיָהוּ עַל־הַפְּהֻגִים וְהַלְוִיִּם
עַל־הָעֲרֻמוֹת: וַיֹּאמֶר אֲלֵינוּ עֲזַרְיָהוּ הַפֶּהֶן הָרֵאשׁ
לְבֵית צְדוֹק וַיֹּאמֶר מֵהַחֵל הַתְּרוּמָה לָבִיא בֵית־
יְ-הוָה אֲכֹל וְשָׂבֹעַ וְהוֹתֵר עַד־לְרוֹב כִּי יְ-הוָה
בָּרַךְ אֶת־עַמּוֹ וְהַנּוֹתֵר אֶת־הַהֶמְוֵן הַזֶּה: וַיֹּאמֶר
יַחְזַקְיָהוּ לְהַכִּין לְשָׁכוֹת בְּבֵית יְ-הוָה וַיִּכְנִינוּ:
וַיָּבִיאוּ אֶת־הַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַקְדָּשִׁים
בְּאֻמוֹנָה וְעֲלֵיהֶם נִגִּיד כְּנַנְיָהוּ הַלְוִי וְשִׁמְעִי אַחֲתָיו
מִשְׁנָה: וַיַּחֲיֵאל וְעִזְזַרְיָהוּ וְנַחַת וַעֲשָׂהאֵל וִירִימֹת
וַיּוֹזָבֵד וְאַלִּיאֵל וַיִּסְמְכֻהוּ וּמַחַת וּבְנֵיהֶם פְּקִידִים
מִיַּד כְּנַנְיָהוּ וְשִׁמְעִי אַחֲתָיו בְּמִפְקַד יַחְזַקְיָהוּ הַמֶּלֶךְ
וְעִזְזַרְיָהוּ נִגִּיד בֵּית־הָאֱלֹהִים: וַיְקוּרָא בּוֹ־יִמְנָה
הַלְוִי הַשּׁוֹעֵר לְמִזְבְּחָה עַל גְּדָבוֹת הָאֱלֹהִים לְתַת
תְּרוּמַת יְ-הוָה וְקְדָשֵׁי הַקְדָּשִׁים: וְעַל־יָדוֹ עָדָן
וּמְנַיָּמָן וַיִּשׁוּעַ וְשִׁמְעִיָהוּ אֲמָרְיָהוּ וְשִׁכְנַנְיָהוּ בְּעָרֵי

הַפְּהַנִּים בְּאַמוּנָה לְתַת לְאַחִיהֶם בְּמַחְלָקוֹת פְּגָדוֹל
פְּקָטוֹ: ^טמִלְבָּד הִתְיַחַשׁ לזְכוּרִים מִפֶּן שְׁלוֹשׁ
שָׁנִים וּלְמַעַלָּה לְכָל־הַבָּא לְבֵית־יְ-הוָה לְדַבְר־יְוֹם
בְּיוֹמוֹ לַעֲבוֹדָתָם בְּמִשְׁמְרוֹתָם פְּמַחְלָקוֹתֵיהֶם:
וְיֵאת הִתְיַחַשׁ הַפְּהַנִּים לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם וְהַלְוִיִּם
מִפֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּלְמַעַלָּה בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם
בְּמַחְלָקוֹתֵיהֶם: ^יוְלִהְיֶה־שׁ בְּכָל־טַפָּם נְשִׂיהֶם
וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם לְכָל־קֶהֱל כִּי בְּאַמוּנָתָם
יִתְקַדְּשׁוּ־קֹדֶשׁ: ^{יא}וְלִבְנֵי אֶהְרֹן הַפְּהַנִּים בֶּשֶׁ־לִּי
מִגֶּרֶשׁ עָרֵיהֶם בְּכָל־עִיר וְעִיר אֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִקְּבוּ
בְּשֵׁמוֹת לְתַת מְנוֹת לְכָל־זָכָר בַּפְּהַנִּים וּלְכָל־
הִתְיַחַשׁ בְּלוּיִם: ^{יב}וַיַּעַשׂ כִּנְזֹאת יִחְזַקְיָהוּ בְּכָל־
יְהוּדָה וַיַּעַשׂ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת לִפְנֵי יְ-הוָה
אֶ־לִּהְיוֹ: ^{יג}וּבְכָל־מַעֲשֵׂה אֲשֶׁר־הִחֵל | בַּעֲבוֹדַת
בֵּית־הָאֱלֹהִים וּבַתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה לְדָרֵשׁ לֹא־לִהְיוֹ
בְּכָל־לִבָּבוֹ עֲשָׂה וְהִצְלִיחַ:

הלכות שבת פרק יז

מריח אחת.

יז, א מבוי שיש לו שלושה פותלים, הוא הנקרא מבוי כתוב; ומבוי שיש לו שני פותלים בלבד זה פנגר זה, והעם נכנסין ברוח זו ויוצאין בשפנגדה הוא הנקרא מבוי מפלש.

יז, ב היאך מתירין מבוי הסתום עושה לו ברוח רביעית לחי אחד, או עושה עליו קורה, ודין. ותחשב אותה קורה, או אותו לחי, כאלו סתם רוח רביעית, ויעשה רשות היחיד ויהיה מתר לטלטל בכלו: שדין תורה, בשלוש מחצות בלבד מתר לטלטל, ומדברי סופרים היא, הרוח הרביעית; ולפיכך די לה בלחי, או קורה.

יז, ג והיאך מתירין מבוי מפלש עושה לו צורת פתח מפאן, ולחי או קורה מפאן. ומבוי עקום, תורתו כמפלש.

יז, ד מבוי שהוא שונה מתוכו ומדרון לרשות הרבים, או שונה לרשות הרבים ומדרון לתוכו אינו צריך לא לחי ולא קורה, שחרי הוא מבדל מרשות הרבים.

יז, ה מבוי שצדו אחד פלה לים, וצדו אחד פלה לאשפה שלרבים אינו צריך פלום: שאשפה שלרבים אינה עשויה להתפנות, ואין חוששין שמא יעלה הים שרטון.

יז, ו מבוי מפלש שהיה פלה לאמצע רחבה שלרבים אם לא היה מבון פנגר פתח הרחבה חרי זה בסתום, ואין צריך מצד הרחבה פלום. אבל אם היה פלה לצדדי הרחבה, אסור; ואם היתה שליחיד, אף לאמצעה אסור פעמים בונה מצד אחד, ונמצא פלה לצדה שלרחבה.

יז, ז אין המבוי נתר בלחי או קורה, עד שיהיו בתים וחצרות פתוחות לתוכו, ויהיה ארפו מארבע אמות ומעלה, ויהיה ארפו יתר על רחבו; אבל מבוי שארפו ברחבו, חרי הוא כחצר, ואינו נתר אלא בשני לחיים משני רוחותיו כל לחי במשחו, או בפס רחב ארבעה

יז, ח חצר שארפה יתר על רחבה חרי היא כמבוי, ונתרת בלחי או קורה. ומבוי שאין בתים וחצרות פתוחות לתוכו, כגון שלא היה בו אלא בית אחד או חצר אחת, וכן מבוי שאין בארפו ארבע אמות אינו נתר אלא בשני לחיים, או בפס ארבעה.

יז, ט מבוי שאין ברחבו שלושה טפחים אינו צריך לא לחי ולא קורה, ומתר לטלטל בכלו: שכל פחות משלושה, חרי הוא פלבוד. מבוי שהבשירו בקורה אף על פי שמתר לטלטל בכלו פרשות היחיד, הזרק מתוכו לרשות הרבים, או מרשות הרבים לתוכו פטור, שהקורה משום חפר היא עשויה. אבל אם הבשירו בלחי הזרק מתוכו לרשות הרבים, או מרשות הרבים לתוכו חיב, שהלחי חרי הוא כמחצה ברוח רביעית.

יז, י שני פותלים פרשות הרבים, והעם עוזברים ביניהם כיצד מכשיר ביניהם: עושה דלתות מפאן ודלתות מפאן, ואחר כך יעשה ביניהם רשות היחיד. ואינו צריך לנעל הדלתות, אבל צריך שיהיו ראויות להנעיל; היו משקעות בעפר, מפנה אותן ומתקנן להנעיל. אבל צורת פתח, או לחי וקורה אינן מועילין בהכשר רשות הרבים.

יז, יא מתר לטלטל במבוי תחת הקורה, או בין הלחיים. בפנה דברים אמורים, בשחיה סמוך לרשות הרבים; אבל אם היה סמוך לכרמלית אסור לטלטל תחת הקורה, או בין הלחיים, עד שיעשה לחי אחר להתיר תוך הפתח: שחרי מצא מין את מינו, ונעור.

יז, יב בכל עושין לחיים אפלו בדבר שיש בו רוח חיים, ואפלו באסורי הנאה: עבודה זרה עצמה או אשורה, שעשה אותה לחי פשר, שהלחי עביו כל שהוא. גבה הלחי, אין פחות

מַעֲשֵׂה טַפְחִים; רָחַב וְעָבִיר, כֹּל שֶׁהוּא.

יִזְנֶה כִּבְל עוֹשֵׂי קוֹרָה; אֲבָל לֹא בַּאֲשֶׁרֶה, לְפִי שֵׁישׁ לְרַחֵב הַקּוֹרָה שְׁעוֹר, וְכֹל הַשְּׁעוֹרִין, אֲסוּרִים מִן הָאֲשֶׁרֶה. וְכֵן רַחֵב הַקּוֹרָה, אֵין פְּחוּת מִטַּפַּח; וְעָבִיר, כֹּל שֶׁהוּא וְהוּא שְׁתַּחֲיָה בְּרִיאָה לְקַבֵּל אֲרִיחַ, שֶׁהוּא חֲצִי לְבִנְה שְׁלֹשָׁלֹשֶׁה טַפְחִים עַל שְׁלֹשָׁה טַפְחִים. וּמַעְמִידֵי קוֹרָה, צְרִיכִין שְׂחִיחֵי בְּרִיאִין כִּדֵי לְקַבֵּל קוֹרָה וְחֲצִי לְבִנְה.

יִזֵּד בַּמָּה יִחְיָה פֶתַח הַמְּבוּי, וְיִחְיָה דֵי לְהַבְשִׁירוֹ בְּלַחֵי אִו קוֹרָה גְּבוּהוֹ, אֵין פְּחוּת מַעֲשֵׂה טַפְחִים וְלֹא יִתֵּר עַל עֲשָׂרִים אַמָּה; וְרַחֲבוֹ, עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שְׁלֹא חָיָה לֹו צוּרַת פֶּתַח; אֲבָל אִם חָיָה לֹו צוּרַת פֶּתַח אֲפִלּוֹ חָיָה גְּבוּהַ מֵאַחַ אַמָּה, אִו פְּחוּת מַעֲשֵׂרֶה, אִו רַחֵב מֵאַחַ אַמָּה חֲרִי זֶה מִתֵּר.

יִזְטוּ וְכֵן אִם חָיָה בַּקּוֹרָה שְׁלֹמְבוֹי כִּינּוּר וְצִינּוּר, עַד שְׂחִיחֵי הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בְּהַ אִתְּ עַל פִּי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מַעֲשָׂרִים אַמָּה, כְּשֶׁרָה: שֶׁהַקּוֹרָה מִשׁוּם הַכֵּר עֲשׂוּיָה, וְאִם חָיָה לְמַעְלָה מַעֲשָׂרִים, אֵינְה נִכְרַת; וְאִם יֵשׁ בָּהּ צִינּוּר וְכִינּוּר מִסְתַּכְּלִים בְּהַ, וְנִמְצָא שָׁם הַכֵּר.

יִזְטוּ מְבוּי שֶׁחָיָה גְּבוּהוֹ מִן הָאָרֶץ עַד קְרַקְעִית קוֹרָה עֲשָׂרִים אַמָּה, וְעָבִי הַקּוֹרָה לְמַעְלָה מַעֲשָׂרִים כְּשֶׁר; חָיָה גְּבוּהוֹ יִתֵּר מַעֲשָׂרִים, וְכֹא לְמַעְטוֹ בַּקּוֹרָה שְׂמִנִּיחַ אֹתָהּ לְמַטָּה צְרִיךְ לְחִיּוֹת בְּרַחֲבָה טַפַּח. חָיָה גְּבוּהוֹ פְּחוּת מַעֲשָׂרֶה חוּקָק בּוֹ מִשְׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת, וּמַעְמִיק כִּדֵי לְהַשְׁלִימוֹ לַעֲשֶׂרֶה.

יִזְיֹו נִפְרִין בּוֹ פְּרִצָה מַצְדוֹ כְּלַפֵּי רֵאשׁוֹ אִם נִשְׂאֵר עוֹמֵד בְּרֵאשׁוֹ פֶּס רַחֵב אַרְבַּעַה טַפְחִים, מִתֵּר; וְהוּא שְׁלֹא תִהְיֶה הַפְּרִצָה, יִתֵּר עַל עֶשֶׂר. וְאִם לֹא נִשְׂאֵר פֶּס אַרְבַּעַה אֲסוּר, אֲלֹא אִם כֵּן חָיָה הַפְּרִצָה פְּחוּת מִשְׁלֹשָׁה: שְׁכַל פְּחוּת מִשְׁלֹשָׁה כְּלָבוּד הוּא.

יִזְיֹו נִפְרִין הַמְּבוּי כְּמִלּוֹאוֹ לְחֶצֶר, וְנִפְרִצָה חֶצֶר כְּנִגְדוֹ לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים חֲרִי זֶה אֲסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְבוּי מִפְּלֶשׁ; וְחֶצֶר, מִתְּרַת שֶׁחֶצֶר שְׂרָפִים בּוֹקְעִין בָּהּ וְנִכְנָסִין בָּזוֹ וְיוֹצְאִין בָּזוֹ, חֲרִי חֵיָא רִשּׁוֹת הַיְחִיד גְּמוּרָה.

יִזְיֹו מְבוּי שְׂחִיחֵי לֹו שְׂבִילִים מַצְד זֶה וְשְׂבִילִים מַצְד הָאֲחֵר, שְׁנִמְצָאוּ מִפְּלֶשֶׁיִן לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים אִתְּ עַל פִּי שְׂאִינָן מְבוּנִין זֶה כְּנִגְדוֹ זֶה, חֲרִי כֹל אֶחָד מֵהֶן מְבוּי מִפְּלֶשׁ. וְכִינּוּד מִכְּשִׁירִין: עוֹשֶׂה צוּרַת פֶּתַח לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַשְּׂבִילִים שְׂכַבְד הָאֶחָד, וְכֵן לְפֶתַח הַגְּדוֹל; וְעוֹשֶׂה לְכֹל הַשְּׂבִילִים שְׂכַבְדוֹ הַשְּׂנִי לְחֵי, אִו קוֹרָה.

יִזְכּוּ מְבוּי שְׂכַבְדוֹ אֶחָד אַרְבַּע וְצִדוֹ הַשְּׂנִי קָצֵר, מִנְיַח אֶת הַקּוֹרָה כְּנִגְדוֹ הַקָּצֵר. הַעֲמִיד לְחֵי בְּחֲצֵי הַמְּבוּי מִחֲצֵי הַמְּבוּי הַפְּנִימִי שֶׁהוּא לְפָנִים מִן הַלְּחֵי, מִתֵּר לְטַלְטֵל בּוֹ; וְחֶצֶי הַחִיצוֹן שֶׁהוּא חוּץ מִן הַלְּחֵי, אֲסוּר.

יִזְכּוּ מְבוּי שֶׁהוּא רַחֵב עֲשָׂרִים אַמָּה עוֹשֶׂה פֶּס גְּבוּהַ עֲשָׂרֶה טַפְחִים בְּמִשְׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, שֶׁהוּא שְׁעוֹר מִשְׁךְ הַמְּבוּי, וּמַעְמִידוֹ בְּאַמְצָע; וְנִמְצָא כְּשֶׁנִּי מְבוּאוֹת, שֵׁישׁ בְּפֶתַח כֹּל אֶחָד מֵהֶן עֶשֶׂר אַמּוֹת. אִו מִרְחִיק שְׁתֵּי אַמּוֹת מִכְּאֵן, וּמַעְמִיד פֶּס שְׁלֹשׁ אַמּוֹת, וּמִרְחִיק שְׁתֵּי אַמּוֹת מִכְּאֵן, וּמַעְמִיד פֶּס שְׁלֹשׁ אַמּוֹת; וְנִמְצָא פֶתַח הַמְּבוּי עֶשֶׂר אַמּוֹת, וְהַצְדֵּיִן חֲרִי הֵן כְּסִתּוּמִין, שְׁחֲרִי עוֹמֵד מִרְבַּח עַל הַפְּרוּץ.

יִזְכּוּ לְחֵי הַכּוֹלֵט מִדְּפָנָיו שְׁלֹמְבוּי, כְּשֶׁר; וְלְחֵי הַעוֹמֵד מֵאַלְיוֹ אִם סְמוּכוֹ עָלָיו מִקְדָּם הַשְּׂפַת, כְּשֶׁר. וְלְחֵי שֶׁהוּא נִרְאָה מִבְּפָנִים לְחֵי, וּמִבְּחוּץ אֵינּוֹ נִרְאָה לְחֵי, אִו שֶׁחָיָה נִרְאָה מִבְּחוּץ לְחֵי, וּמִבְּפָנִים נִרְאָה שֶׁהוּא שׁוֹחַ וְכֹאֵלּוֹ אֵין שָׁם לְחֵי חֲרִי זֶה נִדוּן מִשׁוּם לְחֵי. לְחֵי שֶׁחֶגְבִּיהוֹ מִן הַקְּרָקַע שְׁלֹשָׁה טַפְחִים, אִו שֶׁחֶגְבִּיהוֹ מִן הַכּוֹתֵל שְׁלֹשָׁה לֹא עֲשֶׂה כְּלָוִם; אֲבָל פְּחוּת מִשְׁלֹשָׁה טַפְחִים כְּשֶׁר, שְׁכַל פְּחוּת מִשְׁלֹשָׁה כְּלָבוּד. לְחֵי

שהוא רחב הרבה בין שהיה רחבו פחות מחצי רחב המבוי, בין שהיה רחבו כחצי רחב המבוי בשר, ונדון משום לחי; אבל אם היה יתר על חצי רחב המבוי, נדון משום עומד מרבה על הפרוץ.

יז, כג קורה שפרס עליה מחצלת הרי בטלה, שהרי אינה נפרת; לפיכך אם היתה המחצלת מסלקת מן הארץ שלוש טפחים או יתר, אינה מחצת. נעץ שתי יתדות בשני פותלי מבוי מבחוץ, והניח עליהן הקורה לא עשה בלום: שצריך להיות הקורה על גבי המבוי, לא סמוך לו.

יז, כד קורה היוצאה מכותל זה, ואינה נוגעת בכותל השני, וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה, ואין מגיעות זו לזו פחות משלושה, אין צריך להביא קורה אחרת; היה ביניהן שלוש, צריך להביא קורה אחרת.

יז, כה וכן שתי קורות המתאימות, לא בזו לקבל אריח ולא בזו לקבל אריח אם יש בשתיהן כדי לקבל אריח, אינו צריך להביא קורה אחרת. היו אחת למטה ואחת למעלה רואין את העליונה כאלו היא למטה, ואת התחתונה כאלו היא למעלה; ובלבד שלא תהיה עליונה למעלה מעשרים, ולא תחתונה למטה מעשרה; ולא יהיה ביניהן שלוש טפחים, בשרואין אותן שירדה זו ועלתה זו בכונה, עד שיעשו זו בצד זו.

יז, כו היתה הקורה עקומה, רואין אותה כאלו היא פשוטה; עגולה, רואין אותה כאלו היא מרבעת אם היה בהקפה שלוש טפחים, יש בה רחב טפה. היתה הקורה בתוך המבוי, ועקומה חוץ למבוי, או שהיה עקומה למעלה מעשרים, או למטה מעשרה רואין: כל שאלו נטל העקום, וישארו שני ראשיה, אין בין זה

לזה שלוש, אינו צריך להביא קורה אחרת; ואם לאו, צריך להביא קורה אחרת.

יז, כז באר שעשה לה שמונה פסין מארבע זוויות, שני פסין דבוקין בכל זווית הרי אלו במחצה; ואף על פי שהפרוץ מרבה על העומד בכל רוח ורוח, הואיל וארבע הזוויות עומדות, הרי זה מתר למלאות מן הפור, ולהשקות לבהמה. וכמה יהיה גבה כל פס מהן, עשרה טפחים; ורחבו, ששה טפחים; ובין כל פס ופס, כמלוא שתי רבקות שלארבעה ארבעה בקר, אחת נכנסת ואחת יוצאה שעור רחב זה, אין יתר על שלוש עשרה אמה ושליש.

יז, כח היה במקום אחד מן הזוויות, או בכל זווית מארבעתן, אבן גדולה, או אילן, או תל המתלקט עשרה מתוך ארבע אמות, או חבלה שלקנים רואין: כל שאלו יחלק יש בו אמה לבאן ואמה לבאן בגבה עשרה, נדון משום זווית שיש בה שני פסין. חמשה קנים, ואין בין זה לזה שלוש, ויש בהן ששה טפחים לבאן וששה טפחים לבאן נדונים משום זווית שיש בה שני פסין.

יז, כט מתר להקריב ארבע הזוויות האלו לבאר והוא, שתהיה פרה ראשה ורבה בפנים מן הפסין ושונה: אף על פי שלא יאחו ראש הבהמה עם הכלי שבו המים, הואיל וראשה ורבה בפנים, מתר, ואפלו לגמל. היו קרובים יותר מזה אסור להשקות מהן, אפלו לגדי שהוא פלו נכנס לפנים. ומתר להרחיק כל שהוא, ובלבד שירבה בפנים פשוטים שמניחין אותן בכל רוח ורוח, כדי שלא יהא בין פס לחברו, יתר על שלוש עשרה אמה ושליש.

יז, ל לא התירו הפסום האלו, אלא בארץ ישראל, ולבהמת עולי רגלים בלבד והוא, שיהיה באר מים חיים שלרבים. אבל אדם ירד

לְבָאֵר, וַיִּשְׁתַּה; אִו יַעֲשֶׂה לֹו מַחֲצָה מִקְּפֹת
לְבָאֵר גְּבוּחָה עֵשְׂרֵה טַפְחִים, וַיַּעֲמֹד בְּתוֹכָהּ
וַיְדַלֶּה וַיִּשְׁתַּה. וְאִם הָיָה הַבָּאֵר רָחֵב חֲרִיבָה,
שָׂאִין אָדָם יָכוֹל לַיְרֹד בּוֹ חֲרִי זֶה יְדַלֶּה וַיִּשְׁתַּה
בֵּין הַפְּסִין.

יז, לֹא וְכֵן בּוֹר הַרְבִּים וּבָאֵר הַיְחִיד, אִפְלוּ
בְּאֵרֵין יִשְׂרָאֵל אֵין מִמְלֵאִין מֵהֶן, אֵלֹא אִם כֵּן
עָשׂוּ לָהֶן מַחֲצָה גְבוּחָה עֵשְׂרֵה טַפְחִים.

יז, לֵב הַמְּמֵלֵא לְבַחֲמֵתוֹ בֵּין הַפְּסִים, מִמְּלֵא
וְנֹתֵן בְּכֹלֵי לְפָנֶיהָ; וְאִם הָיָה אֲבוֹם רֹאשׁוֹ נִכְנָם
לְבִין הַפְּסִים הָיָה גְבוּחָה עֵשְׂרֵה, וְרָחֵב אַרְבַּעַה
לֹא יִמְלֵא וְיִתֵּן לְפָנֶיהָ, שְׂמֵא יִתְקַלְקַל הָאֲבוֹם,
וַיּוֹצִיא הַדְּלִי לְאֲבוֹם, וְכֵן הָאֲבוֹם לְקַרְקַע רִשׁוֹת
הַרְבִּים: אֵלֹא מִמְּלֵא וְשׁוֹפֵף, וְהִיא שׁוֹתָה
מֵאֵלֶיהָ.

יז, לֵג חֲזוֹרֵק מִרִּשׁוֹת הַרְבִּים לְבִין הַפְּסִין, חֲיָב:
הַזָּאִיל וַיֵּשׁ בְּכָל זְוִית זְוִית מַחֲצָה גְבוּחָה, שְׂיֵשׁ
כֹּה גְבוּחָה עֵשְׂרֵה וַיּוֹתֵר מֵאַרְבַּעַה עַל אַרְבַּעַה,
וְחֲרִי הַרְבּוּעַ, נִפְר וְנִרְאָה נַעֲשֶׂה כֹל שְׂפִינֵיהֶם,
רִשׁוֹת הַיְחִיד; וְאִפְלוּ הָיָה בְּבִקְעָה, וְאֵין שֵׁם
בִּינֵיהֶם בָּאֵר שְׁחָרִי בְּכָל רוּחַ וְרוּחַ פֶּסַם מִכָּאֵן
וּפֶסַם מִכָּאֵן. וְאִפְלוּ הָיוּ רַבִּים בּוֹקְעִין וְעוֹבְרִין
בֵּין הַפְּסִין לֹא בְטָלוּ הַמַּחְצוֹת, וְחֲרִי הֵן כְּחֲצֵר
שְׁחָרְבִים בּוֹקְעִין כֹּה; וְחֲזוֹרֵק לְתוֹכּוֹ, חֲיָב.
וּמִתֵּר לְחֻשְׁקוֹת הַבְּהֵמָה בִּינֵיהֶן, אִם הָיָה שֵׁם
בִּינֵיהֶן בָּאֵר.

יז, לֹד חֲצֵר שְׂרָאשָׁה אַחַד נִכְנָם לְבִין הַפְּסִין
מִתֵּר לְטַלְטַל מִתּוֹכָהּ לְבִין הַפְּסִין, וּמִפִּין הַפְּסִין
לְתוֹכָהּ; הָיוּ שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, אֲסוּרִין עַד שְׂיַעֲרְבוּ.
וּבְשׁוֹ הַמּוֹם בַּשַּׁבָּת, אֲסוּר לְטַלְטַל בֵּין הַפְּסִין,
שְׂלֹא נִחְשְׁבוּ מַחֲצָה לְטַלְטַל בְּתוֹכּוֹ, אֵלֹא מִשׁוֹם
הַמּוֹם; כֹּאֵן לֹו מוֹם בַּשַּׁבָּת, מִתֵּר לְטַלְטַל
בִּינֵיהֶן, שְׂכָל מַחֲצָה שְׂנַעֲשֶׂת בַּשַּׁבָּת, שְׂמָה
מַחֲצָה. מְבוּי שְׂנַטְלָה קוֹרְתוֹ אִו לְחִיו בַּשַּׁבָּת
אֲסוּר לְטַלְטַל בּוֹ, אִף עַל פִּי שְׂנַפְרִין לְכַרְמְלִית.

יז, לֹה אֲכַסְדָּרָה בְּבִקְעָה מִתֵּר לְטַלְטַל בְּכֹלָה, וְאִף
עַל פִּי שְׂחִיא שְׂלוֹשׁ מַחְצוֹת וְתִקְרָה: שְׂאֵנֵי
רוֹאִין כָּאֵלוּ פִי תִקְרָה יִרְד וְסִתָּם רוּחַ רְבִיעִית.
וְחֲזוֹרֵק מִרִּשׁוֹת הַרְבִּים לְתוֹכָהּ פְּטוּר, כְּזוֹרֵק
לְמְבוּי סִתוּם שְׂיֵשׁ לֹו קוֹרָה. בֵּית אִו חֲצֵר
שְׂנַפְרִין קָרִין זְוִית שְׂלָה בְּעֵשֶׂר אַמּוֹת, חֲרִי זֶה
אֲסוּר לְטַלְטַל בְּכֹלוֹ אִף עַל פִּי שְׂכָל פְּרָצָה שְׂחִיא
עַד עֵשֶׂר אַמּוֹת כְּפִתָּה, אֵין עוֹשִׂין פִּתָּח בְּקָרִין
זְוִית; וְאִם הָיְתָה שֵׁם קוֹרָה מְלֻמְעָלָה עַל אֲרֶץ
הַפְּרָצָה רוֹאִין אוֹתָהּ שְׂיִרְדָּה וְסִתְמָה, וּמִתֵּר
לְטַלְטַל בְּכֹלוֹ.

יז, לֹו הָאֲצַבֵּעַ שְׂמִשְׁעָרִין כֹּה בְּכָל מְקוֹם, הִיא
רָחֵב הַגָּדֵל שְׂלִיד; וְהַטְּפָה, אַרְבַּע אַצְבָּעוֹת. וְכָל
אַמָּה הָאֲמוּרָה בְּכָל מְקוֹם, בֵּין בַּשַּׁבָּת בֵּין
בַּסֶּפֶה וְכֹלָאִים הִיא אַמָּה בֵּת שְׂשֵׁה טַפְחִים.
וּבְעַמּוּם מִשְׁעָרִין בְּאַמָּה בֵּת שְׂשֵׁה טַפְחִים
דְּחֻקוֹת זֹו לְזֹו, וּבְעַמּוּם מִשְׁעָרִין בְּאַמָּה בֵּת
שְׂשֵׁה טַפְחִים שׁוֹחֲקוֹת וְרוֹזְחוֹת; וְזֶה וְזֶה,
לְחֻמְיָה. פִּינֵד: מוֹשֵׁף מְבוּי, בְּאַרְבַּע אַמּוֹת
שׁוֹחֲקוֹת; וְנִבְחָו, עֵשְׂרִים אַמָּה עֲצֵבוֹת; רָחֵב
הַפְּרָצָה, עֵשֶׂר אַמּוֹת עֲצֵבוֹת. וְכִיּוֹצֵא כֹּה,
לְעִנֵין סֶפֶה וְכֹלָאִים.

הַלְּכוֹת שַׁבָּת פֶּרֶק יח

יח, אַ המּוֹצֵיא דְבַר מִרִּשׁוֹת הַיְחִיד לְרִשׁוֹת
הַרְבִּים, אִו מִרִּשׁוֹת הַרְבִּים לְרִשׁוֹת הַיְחִיד אֵינֵו
חֲיָב, עַד שְׂיּוֹצִיא מִמֶּנּוּ שְׂעוֹר שְׂמוּעִיל כְּלוּם;
וְאֵלוּ הֵן, שְׂעוֹרֵי הַחֻצָּאָה. הַמוֹצֵיא אֲכֹלֵי אָדָם
כְּגַרְגְּרָת, וּמַצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה; וְהוּא שְׂיִהְיָה
כְּגַרְגְּרָת מִן הָאֲכָל עֲצֵמוֹ, חוּץ מִן חֻקְלָפִים
וְחַנְרַעֲנִין וְחַעֲקָצִין וְחַסְפִּין וְחַמְרָסִין.

יח, ב, יִין, פְּדִי רַבַּע רְבִיעִית; וְאִם הָיָה קְרוּשׁ,
כֹּזֵית. חֵלֵב בְּהֵמָה טְהוֹרָה, פְּדִי גְמוּיָה; וְחֵלֵב
טְמוּאָה, פְּדִי לְכַחַל עֵין אַחַת. חֵלֵב אִשָּׁה וְלֶכֶן
בִּיצָה, פְּדִי לִתֵּן בְּמִשְׁיָפָה. שְׂמֵן פְּדִי לְסוּף אֲבַר
קָטָן, שְׂחִוָא אַצְבָּע קִטְנָה שְׂלֶרְגֵל קָטָן כֵּן יוֹמוֹ.

טל, כְּדֵי לְשׁוֹף אֶת הַקְּלוּרִית; וְקְלוּר, כְּדֵי לְשׁוֹף
בְּמִים. וּמִים, כְּדֵי לְרַחֵץ פְּנֵי מְדוּכָה. דְּבִשׁ, כְּדֵי
לְתַן עַל כָּל רֹאשׁ הַכֶּתִּית. דָּם, וְשָׂאֵר כָּל
הַמְּשָׁקִים, וְכָל הַשׁוֹפְכִין כְּדֵי רְבִיעִית.

יְהִי תֶבֶן תְּבוּאָה, כְּמִלּוֹא פִּי פָּרָה. תֶּבֶן
קִטְנִיּוֹת, כְּמִלּוֹא פִּי גִמְלָה. וְאִם הוּצִיא תֶּבֶן
קִטְנִיּוֹת לְהַאכִּילוֹ לְפָרָה, כְּמִלּוֹא פִּי פָּרָה חֵיב:
שָׂאכִילָה עַל יְדֵי חֶדְחֵק, שְׂמָה אֲכִילָה. עֲמִיר,
כְּמִלּוֹא פִּי טָלָה. עֲשָׂבִים, כְּמִלּוֹא פִּי גְדִי. עֲלֵי
שׁוֹם וְעֲלֵי בַצְלִים אִם הָיוּ לַחִים, כְּגֵרָגֶרֶת מִפְּנֵי
שֶׁחַן אֲכָלִי אָדָם; וַיְבָשִׁים, כְּמִלּוֹא פִּי גְדִי. וְאִין
מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְחַמֵּר שְׂפָחָן, אֲבָל
מִצְטָרְפִין לְקַל שְׂפָחָן. פִּינֵצַד: הוּצִיא תֶּבֶן
תְּבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת אִם יֵשׁ בְּשֵׁנֵיהֶם כְּמִלּוֹא פִּי
פָּרָה, פְּטוּר; כְּמִלּוֹא פִּי גִמְלָה, חֵיב. וְכֵן כָּל
פְּיוּצָא בְּזֶה, לְעֵנֶן הַשַּׁבָּת.

יְהִי הַמוּצִיא עֲצִים כְּדֵי לְבַשֵּׁל כְּגֵרָגֶרֶת
מִבִּיצַת הַתְּרַנְגוּלִים, טְרוּפָה בְּשֶׁמֶן וְנִתְוַנָּה
בְּאַלְפֶס. הַמוּצִיא קִנְהָ, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְלָמוֹס
הַמְּגִיעַ לְרֹאשֵׁי אֲצִבְעוֹתָיו; וְאִם הָיָה עָבָה אוֹ
מֶרְסֵם, שְׁעוּרוֹ בְּעֲצִים.

יְהִי הַמוּצִיא תְּבִלִין, כְּדֵי לְתַבֵּל פִּינֵצָה;
וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. פְּלִפְלֵת, כָּל שְׁחֹא. עֲטָרָן,
כָּל שְׁחֹא. רִיחַ טוֹב, כָּל שְׁחֹא. רִיחַ רָע, כָּל
שְׁחֹא. מִינֵי בְּשָׂמִים, כָּל שֶׁחַן. אֲרָגְמָן טוֹב, כָּל
שְׁחֹא. בְּתוֹלַת חוֹרֵד, אַחַת. מִינֵי מִתְכּוֹת
הַקָּשִׁים כְּגוֹן נַחֲשֵׁת וּבְרֹזֶל, כָּל שֶׁחַן. מַעֲפָר
הַמְּזַבָּח, וּמֵאֲבֵנֵי הַמְּזַבָּח, וּמִמַּקַּן סְפָרִים,
וּמִמַּקַּן מִטְפָּחוֹתֵיהֶן כָּל שֶׁחַן, מִפְּנֵי שְׂמִינֵי עֵינָם
אוֹתָם לְגַנְיָזָה. גַּחְלָת, כָּל שְׁחֹא; וְהַמוּצִיא
שְׁלֵחֶבֶת, פְּטוּר.

יְהִי הַמוּצִיא זְרַעֲנֵי גִנְהָ שְׂאִינָן נְאֻכְלִין לְאָדָם,
שְׁעוּרָן פְּחוֹת מִכְּגֵרָגֶרֶת מְזַרַע קְשׁוּאִין, שְׁנִים;
וּמְזַרַע חֲדָלוּעִין, שְׁנִים; מְזַרַע פּוֹל הַמְּצָרִי,
שְׁנִים. הַמוּצִיא סִבִּין, כְּדֵי לְתַן עַל פִּי כּוֹר

שְׁלִצוֹרְפֵי זָהָב. הַמוּצִיא מֶרְסֵן אִם לְאֲכִילָה,
שְׁעוּרוֹ כְּגֵרָגֶרֶת; לְבַחֲמָה, שְׁעוּרוֹ כְּמִלּוֹא פִּי
גְדִי; לְצִבְיָעָה, כְּדֵי לְצַבֵּעַ כְּגֵרֶת קֶטָן. לוֹלֶבֶי זְרָדִין
וְחֲחֵרוֹבִין עַד שְׁלֹא יִמְתִּיקוּ, כְּגֵרָגֶרֶת;
וּמִשְׂיִמְתִּיקוּ, כְּמִלּוֹא פִּי גְדִי. אֲבָל חֲלוּף וְחֲחֵרְדֵל
וְחֲתֵרְמוֹסִין וְשָׂאֵר כָּל הַנִּכְבָּשִׁין בֵּין שְׂיִמְתִּיקוּ
בֵּין שְׁלֹא יִמְתִּיקוּ, כְּגֵרָגֶרֶת.

יְהִי הַמוּצִיא גֵרַעֲנִין אִם לְאֲכִילָה, חֲמִשׁ; וְאִם
לְחֶסֶקָה, חֲרֵי חֵן בְּעֲצִים; וְאִם לְחֶשְׁבוֹן, שְׁתֵּים;
וְאִם לְזִרְיָעָה, שְׁתֵּים. הַמוּצִיא אֲזוּב לְאֲכִילָה,
כְּגֵרָגֶרֶת; לְבַחֲמָה, כְּמִלּוֹא פִּי גְדִי; לְעֲצִים,
כְּשְׁעוּר הָעֲצִים; לְחֲזִיָה, כְּשְׁעוּר חֲזִיָה.

יְהִי הַמוּצִיא קִלְפֵי אֲגוּזִין, וּקִלְפֵי רְמוּנִים,
אֲסֻטִים, וְפּוּאָה, וְשָׂאֵר הַצּוֹבְעִין כְּדֵי לְצַבֵּעַ בְּחֵן
כְּגֵרֶת קֶטָן, כְּסִבְכָה שְׂמִינֵיהֶן הַפְּנוֹת עַל רֹאשֵׁיהֶן.
וְכֵן הַמוּצִיא מִי רִגְלִים בֵּין אֲרַבְעִים יוֹם, אוֹ נֶתֶר
אֲלֶכְסַנְדְּרִיָה, אוֹ בּוֹרִית, קִימוּנִיא, וְאַשְׁלָג,
וְשָׂאֵר כָּל הַמְּנַקִּין כְּדֵי לְכַבֵּס בְּחֵן כְּגֵרֶת קֶטָן,
כְּסִבְכָה. הוּצִיא סַמְמָנִין שְׂרוּיִין, כְּדֵי לְצַבֵּעַ
בְּחֵן דְּגָמָה לְאוּרָה.

יְהִי הַמוּצִיא דִּין עַל הַקְּלָמוֹס, שְׁעוּרוֹ כְּדֵי
לְכַתֵּב מִמְּנוֹ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת; אֲבָל אִם הוּצִיא
חֲדָיו בְּפִנֵי עֲצָמוֹ, אוֹ בְּקִסְתַּת צְרִיף שְׂיִיחָה כּוּ
יֵתֵר עַל זֶה, כְּדֵי שְׂיַעֲלָה מִמְּנוֹ עַל הַקְּלָמוֹס כְּדֵי
לְכַתֵּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. הָיָה בְּקִסְתַּת כְּדֵי אוֹת
אַחַת, וּבְקְלָמוֹס כְּדֵי אוֹת אַחַת, אוֹ בְּדִין לְכַדוֹ
כְּדֵי אוֹת אַחַת, וּבְקְלָמוֹס כְּדֵי אוֹת אַחַת חֲרֵי
זֶה סִפְקָה. הוּצִיא שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וּכְתִבָּן כְּשֶׁחֹא
מִחֲלָה, חֵיב בְּתִיבָתָן, זֶה הֵיא הַנְּחָתָן. הוּצִיא
אוֹת אַחַת וּכְתִבָּהּ, וְחֹזֵר וְהוּצִיא אוֹת שְׁנִיָּה
וּכְתִבָּהּ פְּטוּר, שְׂפָכֵר חֶסֶדָה הָאוֹת הָרֵאשׁוֹנָה.

יְהִי הַמוּצִיא כַּחַל בֵּין לְרְפוּאָה בֵּין לְתַבְשִׁימָה,
כְּדֵי לְכַחַל עֵין אַחַת; וּבְמַקוֹם שְׂאִין דְּרָכָן
לְחֶתְקֶשֶׁט אֵלָא בְּכַחֲלֵת שְׁתֵּי עֵינַיִם, וְהוּצִיא
לְחֶתְקֶשֶׁט עַד שְׂיִוְצִיא כְּדֵי לְכַחַל שְׁתֵּי עֵינַיִם.

זפת וגפרית, כדי לעשות נקב. שעוה, כדי לתן על פי נקב קטן. דבק, כדי לתן בראש השבשבת. רבב, כדי למשח תחת רקיק כפולע. יהיא המוציא אדמה, כדי לעשות חותם האגרת. טיט, כדי לעשות פי פור. זבל או חול דק, כדי לזבל פרשה. חול גם, כדי לערב עם מלוא פה שלפידין סיד. הרסית, כדי לעשות פי פור שלצורפי זהב. שער, כדי לגבל טיט לעשות פי פור שלצורפי זהב. סיד, כדי לסוד אצבע קטנה שבפנות. עפר ואפר, כדי לכסות דם צפור קטנה. צרור אבן, כדי לזרק בבהמה ותרגיש והוא, משקל עשרה זוזים. חרס, כדי לקבל בו רביעית.

יהיב המוציא חבל, כדי לעשות און לקפה. גמיי, כדי לעשות תלוי לנפה ולכברה. הוצין, כדי לעשות און לכפיפה מצרית. סיב, כדי לתן על פי משפך קטן שליין. מוכין, כדי לעשות פהור פאגוז. עצם, כדי לעשות תרוד. זכוכית כדי לגרד בה ראש הפדכד, עד שיפצע שתי נימות פאחת.

יהיג המוציא שתי נימין מזנב הסוס ומזנב הפרה, חיב. הוציא אחת מן הקשה שבחזיר, חיב. נצרי דקל, וחקן חוטי העץ שתיים; חורי דקל, וחקן קלפי החריזת אחת. מצמר גפן, ומצמר פלה, ומצמר גמלים וארנבים וחייה שפנים, ושאר כל הנטוין כדי לטוות חוט ארף ארבעה טפחים. המוציא מן הפנה, או מן השק, או מן העור בשעורן לטמאה, כך שעורן להוצאה: הפנה, שלזשה על שלזשה; השק, ארבעה על ארבעה; העור, חמשה על חמשה.

יהיג המוציא עור שלא נתעבר פלה, אלא עדין הוא רך שעורו, כדי לצור משקלת קטנה שמשקלה שקל. חיה מלוחה, ועדין לא נעשה בקמה ולא בעפצא שעורו, כדי לעשות קמיע. חיה עשוי בקמה, ועדין לא נתעבר בעפצא

שעורו, כדי לכתב עליו את הקט. נגמר עבודו שעורו, חמשה על חמשה.

יהיג המוציא קלף מעפר, כדי לכתב עליו פרשת שמע עד ובשעריה. דוכסוסטום, כדי לכתב עליו מזוזה. ניר, כדי לכתב עליו שתי אותיות שלקשר המוכסין, שהן גדולות מאותיות שלנו. המוציא קשר מוכסין חיב, אף על פי שפכר הראהו למוכס ונפטר בו: שהרי ראיה הוא לעולם. המוציא שטר פרוע, וניר מחוק כדי לכרד על פי צלוחית קטנה שלפליטון; ואם יש בלבן שלו, כדי לכתב שתי אותיות שלקשר מוכסין, חיב.

יהיג המוציא בהמה חיה ועוף אף על פי שהן חיים, חיב. אבל אדם חי, אינו משאוי; ואם חיה פפות או חולה, המוציא אותו חיב. והאשה מרדה את בנה, בזמן שנוטל אחת ומניח אחת.

יהיז המוציא תינוק חי, וכיס תלוי בצוארו חיב משום הפיס, שאין הפיס טפלה לתינוק; אבל אם הוציא את הגדול, אף על פי שהוא מלפש בכליו וטבעותיו בידו פטור, שהכל טפלה לו. היו כליו מקפלין על כתפו הנשוא אותו, חיב.

יהיח המוציא חגב חי, כל שהוא; ומת, פגורגרת. צפרת פרמים, בין חיה בין מתה כל שהוא, מפני שמצניעין אותה לרפואה; וכן כל פיוצא בה. המת, והנבלה, והשרין בשעור טמאתן, כך שעור הוצאתן: מת ונבלה, בבית; ושרין, בעדשה.

יהיט חיה שם פיות מצמצם, והוציא ממנו פחצי זית חיב, שהרי הועיל במעשיו: שנתמעט השעור מלטמא. אבל אם הוציא פחצי זית מפיות ומחצה, פטור. וכן כל פיוצא בזה, בשאר הטמאות.

יהיכ פמה דברים אמורים שאיננו חיב אלא על

הוצאת פשעור, פשהוציא סתם; אבל המוציא לזרע, או לרפואה, או להראות ממנו הגמה, ולכל פיוצא בזה חייב בכל שהוא.

יה, כב המצניע דבר לזריעה, או לרפואה, או לדגמה, ושכח למה הצניעו, והוציא סתם חייב עליו בכל שהוא, שעל דעת מחשבה ראשונה הוציא; ושאר האדם, אין חייבין עליו אלא בפשעורו. זרק זה שהוציא כבר לתוך האוצר אף על פי שמקומו נפר, כבר בטלה מחשבתו הראשונה; לפיכך אם חזר והכניסו, אינו חייב עד שיכניס פשעור.

יה, כב דבר שאין דרך בני אדם להצניעו ואינו ראוי להצניע, כגון דם הגדה אם הצניעו אחד והוציאו, חייב; ושאר האדם, פטורין עליו, שאין חייבין אלא על הוצאת דבר הפשר להצניע, ומצניעין כמזהו.

יה, כב המוציא חצי שער, פטור; וכן כל העושה ממלאכה מן המלאכות חצי שער, פטור. הוציא חצי שער והניחו, וחזר והוציא החצי האחר חייב; ואם קדם והגביה החצי הראשון, קדם הנחת החצי השני נעשה כמי שנשרף, ופטור. הוציא חצי שער והניחו, וחזר והוציא חצי אחר והעבירו על הראשון בתוך שלושה חייב, שהמעביר כמי שגח על גבי משהו; אבל אם זרקו אינו חייב, עד שיגביה שם על גבי משהו.

יה, כב הוציא חצי שער, וחזר והוציא חצי שער בהעלם אחד לרשות אחת, חייב. לשתי רשויות, אם יש ביניהן רשות שחייבין עליה פטור; היתה ביניהן פרמלית חרי הן ברשות אחת, וחייב חטאת.

יה, כב המוציא פחות מפשעור, וקדם שיניחו נתפח וחזר פשעור, וכן המוציא פשעור, וקדם שהניח צמק וחזר פחות מפשעור פטור.

יה, כב המוציא פגורגרת לאכילה, וצמקה קדם

הנחה, וחשב עליה לזריעה או לרפואה, שאינו צריך שיעור חרי זה חייב, כמחשבתו שלעת הנחה. הוציא פחות מפגורגרת לזריעה, וקדם הנחה חזר וחשב לאכילה פטור; ואם תפחה קדם הנחה ונעשת פגורגרת קדם שימלך עליה לאכילה, חייב, שאפילו לא חשב, היה מתחייב על מחשבת ההוצאה.

יה, כב המוציא פגורגרת לאכילה, וצמקה וחזרה ותפחה קדם הנחה חרי זה ספק אם נדחה, או לא נדחה. זרק פזית אכלין לבית טמא, והשלים פזית זה לאכלים שהיו שם ונעשה הכל בפניעה חרי זה ספק אם נתחייב על פזית, מפני שהשלים השעור לענין טמאה, או לא נתחייב.

יה, כב המוציא פחות מפשעור אף על פי שהוציאו בכלי, פטור; שהכלי טפלה לו, ואין פונתו להוצאת הכלי, אלא להוצאת מה שבתוכו, וחרי אין בו פשעור. לפיכך אם הוציא אדם חי שאינו פחות במטה פטור אף על המטה, שהמטה טפלה לו. וכן כל פיוצא בזה. המוציא קפת הרובלים אף על פי שיש בה מינין הרבה, ואפילו הוציאן בתוך פשו אינו חייב אלא אחת: שם הוצאה אחד הוא.

הלכות שבת פרק יט

יט, א כל פלי המלחמה, אין יוצאין בהן בשבת. ואם יצא אם היו פלים שהן דרך מלבוש, כגון שריון וכובע ומגפנים שעל הרגלים חרי זה פטור; ואם יצא בפלים שאינן דרך מלבוש, כגון רמח וסוף וקשת ואלה ותרים חרי זה חייב. יט, ב אין יוצאין בסנדל מספר, שפמרו לחוקו; ואפילו פיוס טוב, גזרו שלא יצא בו. ומתיר לצאת באבנט שיש עליו חתכות קבועות שלכסף ושלזהב, כמו שהמלכים עושין, מפני שהוא תכשיט, וכל שהוא תכשיט מתיר; והוא שלא יהא רפוי שמא יפל ברשות הרבים, ויבוא להביאו.

יט, ט טפעת שיש עליה חותם מתכשיטי האישי,
ואינה מתכשיטי האשה; ושאין עליה חותם
מתכשיטי אשה, ואינה מתכשיטי האישי.
לפיכך אשה שיצאת בטפעת שיש עליה חותם,
ואיש שיצא בטפעת שאין עליה חותם חיבין.
ומפני מה הן חיבין, והרי הוציאו אותן שלא
בדרך המוציאים, שאין דרך האיש להוציא
באצבעו אלא טפעת הראייה לו, וכן האשה
אין דרכה להוציא באצבעה אלא טפעת
הראייה לה: מפני שפעמים נותן האיש טפעתו
לאשתו להצניעה בפית, ומנחת אותה
באצבעה בעת הולכה, וכן האשה נותנת
טפעתה לבעלה לתקנה אצל האמן, ומניח
אותה באצבעו עד חנות האמן; ונמצאו
שהוציאו אותן בדרך שדרבן להוציאו, ולפיכך
חיבין.

יט, ד לא תצא אשה בטפעת שאין עליה חותם,
אף על פי שהיא מתכשיטיה: גזרה שמוא
הוציאה ברשות הרבים להראות לתברותיה,
בדרך שהנשים עושות תמיד; ואם יצאת בה
פטורה. אבל האיש, מתר לצאת בטפעת שיש
עליה חותם, מפני שהוא תכשיט, ואין דרכו
להראות; ונחגו כל העם, שלא יצאו בטפעת
כלל.

יט, ה אשה שיצאת במחט נקובה, חיבתה;
והאיש, פטורה. ואיש שיצא במחט שאינה
נקובה, חיב; והאשה, פטורה מפני שהיא
מתכשיטיה, ואינה אסורה, אלא גזרה, שמוא
תראה לחברותיה. זה הכלל: כל היוצא בדרך
שאינו מתכשיטו, ואינו דרך מלבוש, והוציאו
בדרך שמוציאים אותו דבר חיב; וכל היוצא
בדרך שהוא מתכשיטו, והיה רפוי ואפשר
שיפל במחרה ויבוא לחביאו ברשות הרבים,
וכן אשה שיצאת בתכשיטין שדרבה לשלף
אותן ולהראותן הרי אלו פטורין; וכל דבר
שהוא תכשיט, ואינו נופל ואין דרכה

להראותו הרי זה מתר לצאת בו. לפיכך
אצורה שמניחין בזרוע או בשוק, יוצאין בה
בשפת והוא שתהיה דבוקה לבשר, ולא
תשמש. וכן כל היוצא בזה.

יט, ו לא תצא אשה בחוטי צמר, או בחוטי
פשתן, או ברצועות הקשורין לה על ראשה
שמוא תחלין אותן בשעת טבילה, ותעבירם
ברשות הרבים. ולא בציץ שמנחת בין עיניה;
ולא בלחיים שלזרב שיורדין מן הציץ על
לחייה, בזמן שאינן תפורין זה בזה; ולא
בעטרת שלזרב שמנחת בראשה; ולא בפכלים
שיוצאין בהן הפנות ברגליהן, כדי שלא יפסעו
פסיעה גסה: כל אלו, אסורין לצאת בהן שמוא
יפלו, ותביאן בידה.

יט, ז לא תצא אשה בקטלה שבצוארה, ולא
בנזמי האף; ולא בצלוחית שלפליטון הקבועה
על זרועה; ולא בפנים הקטן העגול שמניחין בו
שמן הטוב, והוא הנקרא פוכלת; ולא בפאה
שלשער שמנחת על ראשה, כדי שתראה
בעלת שער הרבה; ולא בכבול שלצמר,
שמקפת אותו סביב לפנייה; ולא בשן שמנחת
בפיה, במקום שן שנפל; ולא בשן שלזרב
שמנחת על שן שחור או אדם שיש בשניה
אבל שן שלכסף מתר, מפני שאינו נפר. כל
אלו, אסורין לצאת בהן שמוא תחלין, ותראה
לחברותיה.

יט, ח כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות
הרבים, אסור לצאת בו אפלו בחצר שאינה
מעורבת: חוץ מכבול ופאה שלשער, שמותר
לצאת בהן לחצר כדי שלא תתגנה על בעלה.
והיוצאת בצלוחית שלפליטון שאין בה בשם
כלל, חיבת.

יט, ט יוצאה אשה בחוטי שער הקשורים לה על
ראשה מפני שהמים באין בהן ואינן הוציאו,
אינה הולצתן אם ארעה לה טבילה, עד שנגזר,

שָׁמַע תְּבִיאָם בְּרִשׁוֹת הָרָבִים: כִּי־יִהְיֶה
הַחוּטִין שְׁלֵה, כִּי־שָׁלַח־בְּרִתָּהּ, כִּי־שָׁלַח־מֶתָה.
וְלֹא תֵצֵא הַזְקֵנָה בְּשָׁלִילָהּ, שְׁשָׁבַח הָן לָהּ,
וְשָׁמַע תַּחֲלִין וְתִרְאֶם לַחֲבֵרוֹתֶיהָ; אֲבָל יִלְדָהּ,
יִוצֵאָה בַחוּטֵי זְקֵנָה. וְכָל שֶׁהוּא אָרִיג, יִוצֵאָה
כּוֹ עַל רֵאשִׁתָּה.

יִטִּי יִוצֵאָה אִשָּׁה בַחוּטִין שְׁבַצְוֹאָרָה מִפְּנֵי
שְׂאִינָה הַזְּנֵקָת עֲצָמָה בְּהֵן, אִינָן הוֹצֵעִין; וְאִם
הָיוּ צְבוּעִין אֲסוּרִים, שָׁמַע תִּרְאֶה אוֹתָן
לַחֲבֵרוֹתֶיהָ. וְיִוצֵאָה אִשָּׁה בְּכָלִיל שְׁלֹזָהב
בְּרֵאשִׁתָּה, שְׂאִין יִוצֵאָה כּוֹ אֵלֹא אִשָּׁה חֲשׂוּבָה
שְׂאִין דְּרַפָּה לַחֲלִין וְלַחֲרָאוֹת; וְיִוצֵאָה בְּעִין
וּבְלַחֲוִים שְׁלֹזָהב, בְּזִמָּן שֶׁהֵן תְּפֹרִין בְּסִבְכָה
שְׁעַל רֵאשִׁתָּה, כְּדִי שְׁלֹא יִפְלוּ. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא
בְּזֹה.

יִטִּי, יֹא יִוצֵאָה אִשָּׁה בְּמוֹךְ שְׁבַצְוֹנָה וְהוּא,
שְׂיִהִיָּה קָשׁוּר בְּאִזְנָה; וּבְמוֹךְ שְׁבַסְנַדְלָה וְהוּא,
שְׂיִהִיָּה קָשׁוּר בְּסַנְדְלָה; וּבְמוֹךְ שְׁתֵּתִקִּינָה
לְנִדְתָּה, וְאִף עַל פִּי שְׂאִינָה קָשׁוּר, וְאִפְלוּ עֲשֵׂתָה
לוֹ בֵּית יָד שְׂאִם נָפַל, אִינָה מְבִיאָה אוֹתוֹ מִפְּנֵי
מְאִיסוֹתָו.

יִטִּי, יֹא יִוצֵאָה בְּכַלְפָּל, וּבְגִרְגָר מְלַח, וּבְכָל דְּבַר
שְׁתֵּתָן לְתוֹךְ פִּיהָ מִפְּנֵי רִיחַ הַפֶּה; וְלֹא תִתֵּן
לְכַתְחֵלָה, בַּשָּׁבֶת. וְיִוצֵאָת הַנָּשִׁים בְּקִסְמוֹן
שְׁבַצְוֹנִיָּהוּ, וּבְרַעְלוֹת שְׁבַצְוֹאָרָן אוֹ שְׁבַכְסוֹתָן,
וּבְרִידֵי הַפְּרוּף. וּפּוֹרְפֵת כַּתְחֵלָה בַּשָּׁבֶת עַל
הָאָבֶן וְעַל הָאֲגוּז, וְיִוצֵאָה; וְלֹא תַעֲרִים וְתַפְרֵף
עַל הָאֲגוּז, כְּדִי לְהוֹצִיאָו לְבִנָּה הַקָּטָן. וְכֵן לֹא
תַפְרֵף עַל הַמַּטְבֵּעַ לְכַתְחֵלָה, מִפְּנֵי שְׂאִסוּר
לְטַלְטְלוֹ; וְאִם פָּרְפָה, יִוצֵאָה כּוֹ.

יִטִּי, יֹא יִוצֵאָה אָדָם בְּקִיסָם שְׁבַשְׁנִין וְשְׁבַסְנַדְלוֹ,
לְרִשׁוֹת הָרָבִים, וְאִם נָפַל, לֹא יַחְזִיר; וּבְמוֹךְ
וּבְסַפּוּג שְׁעַל גְּפֵי הַמַּפָּה, וּבְלִבָּד שְׁלֹא יִכְרֹךְ
עֲלֵיהֶן חוּט אוֹ מְשִׁיחָה, שְׁחָרֵי חוּט וְהַמְשִׁיחָה
חֲשׂוּבִין אֲצִלוּ, וְאִינָם מוֹעִילִין לַמַּפָּה. וְיִוצֵאָה

בְּקִלְפַת הַשּׁוֹם, וּבְקִלְפַת הַפָּצֵל שְׁעַל הַמַּפָּה;
וּבְאֲגָד שְׁעַל גְּפֵי הַמַּפָּה, וְקוֹשְׁרוֹ וּמְתִירוֹ
בַּשָּׁבֶת; וּבְאֲסַפְלוֹנִית, וּמְלֻגְמָה, וְרִטְיָה שְׁעַל
גְּפֵי הַמַּפָּה; וּבְסַלֵּעַ שְׁעַל גְּפֵי הַצְּנִית, וּבְכִיצַת
הַחֲרָגוּל, וּבְשֵׁן הַשּׁוּעֵל, וּבְמִסְמָר הַצְּלוּב, וּבְכָל
דְּבַר שְׁתוּלִין אוֹתוֹ מִשּׁוֹם רְפוּאָה וְהוּא
שְׂאִימָרוֹ הַרְפוּאִים, שֶׁהוּא מוֹעִיל.

יִטִּי, יֹא יִוצֵאָה אִשָּׁה בְּאָבֶן תְּקוּמָה, וּבְמִשְׁקַל
אָבֶן תְּקוּמָה שְׁנֵת־כֶּהֵן וְשָׁקְלוֹ לְרְפוּאָה; וְלֹא אִשָּׁה
עֲבָרָה בְּלִבָּד, אֵלֹא שְׂאֵר הַנָּשִׁים שְׁמַע תַּתְעַבֵּר,
וְתַפִּיל. וְיִוצֵאִין בְּקִמִּיעַ מְמַחָה. וְאִי זֶה הוּא
מְמַחָה זֶה שְׂרַפָּא שְׁלוּשָׁה בְּנֵי אָדָם, אוֹ שְׁעֵשְׂהוּ
אָדָם שְׂרַפָּא שְׁלוּשָׁה בְּנֵי אָדָם בְּקִמִּיעִין אַחֲרֵים.
וְאִם יִצָּא בְּקִמִּיעַ שְׂאִינָו מְמַחָה פְּטוּר, מִפְּנֵי
שְׁחֹצִיאָו דְּרָךְ מְלַבּוּשׁ. וְכֵן הוֹצֵא בְּתַפְלִין,
פְּטוּר.

יִטִּי, יֹא מִי שֵׁינֵשׁ בְּרַגְלוֹ מִפָּה, יִוצֵא בְּסַנְדְלָה יְחִידִי
בְּרַגְלוֹ הַבְּרִיאָה; וְאִם אֵין בְּרַגְלוֹ מִפָּה, לֹא יִצָּא
בְּיַחֲדִי. וְלֹא יִצָּא קָטָן בְּמַנְעֵל גְּדוּל, אֲבָל יִוצֵא
הוּא בְּחִלּוּק גְּדוּל. וְלֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּמַנְעֵל רְפוּי,
וְלֹא בְּמַנְעֵל חֲדָשׁ שְׁלֹא יִצָּאָה כּוֹ שְׁעָה אַחַת
מִבְּעוֹד יוֹם. וְאִין הַקָּטָע יִוצֵא בְּקָב שְׁלוֹ.
אֲנִקְטָמִין שְׁלֵעִין אֵין יִוצֵאִין בְּהֵן בַּשָּׁבֶת, מִפְּנֵי
שְׂאִינָן מְדַרְבֵּי הַמְּלַבּוּשׁ; וְאִם יִצָּאוּ, פְּטוּרִין.

יִטִּי, יֹא יִוצֵאִין בְּפַקְרִיּוֹן וּבְצַפָּה שְׁבַרְאִשִׁי בְּעֵלֵי
חֲטָטִין. אִימְתִי בְּזִמָּן שְׂאֲבָעֵן וּכְרָכָן, אוֹ שְׂאִצָּא
בְּהֵן שְׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם; אֲבָל אִם לֹא עֲשָׂה
בְּהֵן מַעֲשָׂה, וְלֹא יִצָּא בְּהֵן קֹדֶם הַשָּׁבֶת אֲסוּר
לְצֵאת בְּהֵן.

יִטִּי, יֹא יִוצֵאִין בְּשֵׁק עָבָה, וּבְסַנּוּס עָבָה,
וּבִירִיעָה, וּבְחַמִּילָה מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים; אֲבָל לֹא
בְּתַבָּה, וְלֹא בְּקַפָּה, וְלֹא בְּמַחְצֵלַת מִפְּנֵי
הַגְּשָׁמִים. הַפֶּר וְהַפְּסֵת אִם הָיוּ רַבִּין וְדָקִין כְּמוֹ
הַבְּגָדִים מִתֵּר לְהוֹצִיאָן מִנְּחִין עַל רֵאשׁוֹ
בַּשָּׁבֶת, דְּרָךְ מְלַבּוּשׁ; וְאִם הָיוּ קָשִׁין חָרִי הָן

במשאוי, ואסורין.

יט, יח יוצאין בזוגין הארוגין בפגדים. ויוצא העבד פחותם שלטיט שבצוארו; אבל לא פחותם שלמתכת, שמא יפל ויביאנו. המתעטף בטליתו, וקפלה מפאן ומפאן בידו או על פתפו אם נתפון לקבץ בנפיו, כדי שלא יקרעו או שלא יתלכלכו אסור; ואם קבצן להתנאות בהו, כמנהג אנשי המקום במלבושן מתר.

יט, יט היוצא בטלית מקפלת ומנחת על פתפו, חיב. אבל יוצא הוא בסודר שעל פתפו, אף על פי שאין נימה קשורה לו באצבעו; וכל סודר שאינו חופה ראשו ורבו, אסור לצאת בו. היתה סבנית קצרה שאינה רחבה, קושר שני ראשיה למטה מכתפיים; ונמצאת כמו אבנט, ומתר לצאת בה.

יט, כ מתר להתעטף בטלית שיש בשפתיה מלל, אף על פי שהן חוטין ארוכין, ואף על פי שאינן נואי לטלית מפני שהן בטלים לגבי הטלית, ואינו מקפיד עליהן בין היו בין לא היו. לפיכך היוצא בטלית שאינה מצניצת בהלפתה, חיב מפני שאותן החוטין חשובין הן אצלו, ודעתו עליהן, עד שישלים הסרוגו, ויעשו ציצית. אבל טלית המצניצת בהלפתה מתר לצאת בה, בין ביום בין בלילה: שאין הציצית הגמורה משאוי, אלא חרי היא מנואי הפגד ומטכסיסיו כמו האמרה וביוצא בה. ואלו היו חוטי הציצית שהיא מצניצת בהלפתה משאוי היתה חיב היוצא בה אפלו ביום השבת, שאין מצות עשה שאין בה פרת דוחה שבת.

יט, כא לא יצא החיט בשבת, במחט התחיבה לו בכנרו; ולא נגור, בקיסם שבאזנו; ולא גרדי, בארז שבאזנו; ולא סורק, במשיחה שבצוארו; ולא שלחני, בדינר שבאזנו; ולא צבע, ברגמה שבאזנו. ואם יצא פטור, אף על

פי שיצא דרך אמנותו: מפני שלא הוציא בדרך המוציאין.

יט, כב הזב שיצא בפנים שלו חיב, מפני שאין דרך פים זה להוציאו אלא בדרך הזאת: ואף על פי שאינו צריך לגוף החוצאה, אלא כדי שלא יתלכלכו בגדיו שהמלאכה שאינה צריכה לגופה, חיב עליה.

יט, כג המוציא תפלין בשבת ברשות הרבים, פיצד הוא עושה: לובשן בדרך, מניח שלראש בראשו ושליד בידו, ונכנס, וחולצן בפית; וחוזר ויוצא ולובש זוג שני וחולצו, עד שיכניס את פלן. ואם היו הרבה, ולא נשאר מן היום כדי להכניסן דרך מלבוש חרי זה מחשיך עליהם, ומכניסן במוצאי שבת. ואם היה בימי השמד, שמתירא לישב ולשמרן עד הערב מפני הגוים מכסן במקומן, ומניחן וחולן.

יט, כד היה מתירא להחשיך עליהן מפני הלסטים נוטל את פלן פאחת, ומוליכין פחות פחות מארבע אמות, או נותנן לחברו בתוך ארבע אמות וחברו לחברו, עד שמגיע לחצר החיצונה. במה דברים אמורים, בשחיו בהן רצועותיהן, והיו מקשרין קושר תפלין שודאי תפלין הן; אבל אם לא היו רצועותיהן מקשרות, אינו נזקק להן.

יט, כה המוציא ספר תורה יושב ומשמרו, ומחשיך עליו; ובסכנה מניחו וחולן לו. ואם היו גשמים יורדין, מתעטף בעור, וחוזר ומכסה אותו, ונכנס בו.

יט, כו לא יצא החיט במחטו בידו, ולא הלבלר בקלמוסו, ערב שבת, סמוך לחשכה שמא ישבת, ויוציא. וחיב אדם למשמש בכנרו, ערב שבת עם חשכה שמא יהיה שם דבר שכות, ויצא בו בשבת. ומתר לצאת בתפלין, ערב שבת עם חשכה הואיל וחיב אדם

למשמש בתפלויו בכל עת, אינו שזכחן. שכה ויצא בהן לרשות הרבים, ונזכר שיש לו תפלויו בראשו מכסה את ראשו עד שמוגיע לביתו, או לבית המדרש.

הלכות שבת פרק כ

כ, א אסור להוציא משא על הפהמה בשבת, שנאמר "למען ינוח, שורך וחמורך" אחד שור ואחד חמור, ואחד כל בהמה ותייה ועוף. ואם הוציא על הפהמה אף על פי שהוא מצוה על שבותתה אינו לוקה, לפי שאסורו בא מפלל עשה; לפיכך המחמר אחר בהמתו בשבת, והיה עליה משאוי פטור.

כ, ב והלוא לאו מפרש בתורה, שנאמר "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך, עבדך ואמתך ובחמורך" שלא יחרש בה, וכיוצא בחרישה; ונמצא לאו שנתן לאזהרת מיתת בית דין, ואין לוקין עליו.

כ, ג אסור לישראל להשאיל או להשפיר בהמה גסה לגוי שלא יעשה בה מלאכה בשבת, והרי הוא מצוה על שבותת בהמתו; ואסרו חכמים למכור בהמה גסה לגוי, שמא ישאיל או ישפיר. ואם מכר קונסין אותו עד עשרה בדמיה, ומחזירה; ואפלו שבורה, אין מוכרין. ומתיר לו למכור על ידי סרסור, שהסרסור אינו משאיל ואינו משפיר.

כ, ד ומתיר למכור להם סוס שאין הסוס אלא לרכיבת אדם, לא למשאוי, ורחי, נושא את עצמו. ובדרך שאסרו למכור לגוי, כך אסרו למכור לישראל החשוד למכור לגוי. ומתיר למכור להם פרה לשחיטה, ושוחט אותה בפניו; ולא ימכר סתם, אפלו שור שלפטים שמא ישחה אותו, ויעבד בו.

כ, ה מקום שנחגו למכור להן בהמה דקה, מוכרין; מקום שנחגו שלא למכור, אין מוכרין. ובכל מקום, אין מוכרין להם חיה גסה, כמו

שאין מוכרין להם בהמה גסה אלא על ידי סרסור.

כ, ו מי שהחשיך בדרך, ולא היה עמו נכרי שיתן לו ביסו, והיתה עמו בהמה מניח ביסו עליה פשהיא מהלכת, ובשטרצה לעמד נוטלו מעליה, כדי שלא תעמד והוא עליה, עד שלא תהיה שם לא עקירה ולא הנחה. ואסור לו להנחיגה, ואפלו בקול, כל זמן שהפוס עליה, כדי שלא יהיה מחמר בשבת. וגזרת חכמים היא, שלא יניח ביסו על גבי בהמה, אלא אם אין עמו נכרי.

כ, ז היה עמו חרש שוטה וקטן, מניח ביסו על החמור, ואינו נותנו לאחד מהן, מפני שחן אדם מישראל. היה עמו חרש ושוטה, ואין עמו בהמה נותנו לשוטה; שוטה וקטן, נותנו לשוטה; חרש וקטן, נותנו לאי זה מהן שירצה. לא היתה עמו בהמה, ולא נכרי, ולא אחד מפל אלו מהלך בו פחות פחות מארבע אמות. ואפלו מציאה שפאה לידו, מהלך בה פחות פחות מארבע אמות; אבל קדם שתבוא לידו אם יכול להחשיך עליה, מחשיך; ואם לאו, מוליכה פחות פחות מארבע אמות.

כ, ח מתיר למשך את הפהמה במתג ורסן שולה לרשות הרבים והוא שתהיה ראיה לאותו הרסן, כגון שיר לפוס ואפסר לגמל וחטם לנאקה וסוגר לפלב. אבל אם הוציא בהמה במתג שאין משתמרת בו, כגון שקשר חבל בפיו הסוס, או במתג שאינה צריכה לו אלא משתמרת בפחות ממנו, כגון שהוציא חמור בשיר שלסוס או חתול בפוגר חרי זה משאוי; שכל שמירה מעלה או שמירה פחותה, משאוי היא לה.

כ, ט לא יקשר גמלים זה בזה, וימשך; אפלו היו קשורין מערב שבת, אינן נמשכין בשבת. אבל מכנים הוא חבלים לתוך ידו והוא, שלא

יֵצֵא חֶבֶל מִתַּחַת יָדוֹ טַפְחָה; וְצָרִיךְ שִׁיחִיָּה הַחֶבֶל שְׂמֹפֵי הַבְּהֵמָה עַד יָדוֹ, גְּבוּהָ מִן הָאָרֶץ טַפְחָה אוֹ יוֹתֵר. וּמִפְּנֵי מַזֶּה לֹא יִמְשֹׁךְ הַגְּמֵלִים הַקְּשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִרְאֶה בְּמִי שֶׁמּוֹלִיכֵן לְשׂוֹךְ שְׂמוֹכְרִין בּוֹ הַבְּהֵמוֹת אוֹ שֶׁמִּשְׁחֲקִין בָּהֶן שָׁבִי; וּמִפְּנֵי זֶה, לֹא תֵצֵא בְּהֵמָה בַּזֶּזֶג שֶׁבְּצִוְיָאָרְהָ, וְאִפְּלוּ הִיָּה פְּקוּקָה, שְׂאִין לוֹ קוֹל.

כִּי לֹא תֵצֵא בְּהֵמָה בַּזֶּזֶג שֶׁבְּכִסּוּתָהּ, וְלֹא בַחֲוָתָם שֶׁבְּצִוְיָאָרְהָ, וְלֹא בַחֲוָתָם שֶׁבְּכִסּוּתָהּ, וְלֹא בְּרִצּוּעָה שֶׁבְּרִגְלָהּ, וְלֹא בַסֵּלֶם שֶׁבְּצִוְיָאָרְהָ. וְאִין חֲמוּר יוֹצֵא בַמְּרֻדְעָת, אֲלֵא אִם בֵּן הִיָּתָה קְשׁוּרָה לוֹ מִעֵרֵב שַׁבָּת. וְלֹא יֵצֵא הַגְּמֵל בַּמְּטֻלְטָלַת הַתְּלוּיָה לוֹ בְּדַבְּשָׁתוֹ אוֹ בַזֶּזֶבֶב, אֲלֵא אִם בֵּן הִיָּתָה קְשׁוּרָה בַּזֶּזֶבֶב וְהוֹטְרָתוֹ; וְלֹא יֵצֵא הַגְּמֵל עֶקֶד יָד, וְלֹא עֶקֶד רֶגֶל. וְכֵן שְׂאֵר כָּל הַבְּהֵמָה.

כִּי אִין הַתְּרַנְגוּלִים יוֹצֵאִין בַּחוּטִין, וְלֹא בְּרִצּוּעוֹת שֶׁבְּרִגְלֵיהֶם. וְאִין הַכִּבְשִׁין יוֹצֵאִין בְּעֵגְלָה שֶׁתַּחַת הָאֱלִיָּה; וְאִין הַכִּבְשׁוֹת יוֹצֵאֹת בְּעֵצִים שֶׁמִּנְיָחִים לָהֶן בַּחֲטָמֵן, כִּדִּי שִׁיתַּעֲטִישׁוּ הַתְּלוּעִין שֶׁבְּמוֹחֵן. וְאִין הָעֵגֶל יוֹצֵא בְּעַל קָטָן שֶׁמִּנְיָחִין לוֹ עַל צִוְיָאָרוֹ, כִּדִּי שִׁיפְנֵעַ וְיִחַיָּה נוּחַ לַחֲרִישָׁה. וְלֹא תֵצֵא בְּהֵמָה בַּשֶּׁבֶכָה שֶׁמִּנְיָחִין לָהּ בַּפִּיָּה, כִּדִּי שֶׁלֹּא תִשָּׁךְ אוֹ לֹא תֵאָכֵל. וְלֹא תֵצֵא הַפָּרָה בְּעוֹר הַקֶּפֶד שֶׁמִּנְיָחִין לָהּ עַל דְּדִיָּה, כִּדִּי שֶׁלֹּא יִינַק מִמֶּנָּה הַשָּׂרִין כִּשְׁחִיָּה יִשְׁנָה; וְלֹא תֵצֵא בְּרִצּוּעָה שֶׁבִּין קַרְנֵיהָ, בִּין לְנוֹאֵי בִּין לְשֹׁמֵר. עַז שֶׁחֲקָק לָהּ בַּקַּרְנֵיהָ, יוֹצֵאָה בְּאַפְסוֹר הַקְּשׁוּר בַּחֲקָק בַּשַּׁבָּת; וְאִם תִּחְבּוֹ בַּזֶּקְנָה, אֲסוּר שְׂמֵא תִנְתְּחֶנּוּ, וַיִּבְיָאֵנוּ בְּיָדוֹ בְּרִשׁוֹת הַרְבִּיבִים. וְכֵן כָּל בִּיּוֹצֵא בִּזְהָה.

כִּיב הַזִּכְרִים יוֹצֵאִים בְּעוֹר הַקְּשׁוּר לָהֶן עַל זְכָרוֹתָן, כִּדִּי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל הַנִּקְבוֹת; וּבְעוֹר הַקְּשׁוּר לָהֶם עַל לַפִּיָּהֶם, כִּדִּי שֶׁלֹּא יַפְּלוּ עֲלֵיהֶם זֵאֲבִים; וּבַמְּטֻלְנִיּוֹת הַמְּרַקְמוֹת, שֶׁמִּיפִּין אוֹתָן בָּהֶן. וְהַרְחִלוֹת יוֹצֵאֹת, וְאֱלִיָּה שֶׁלָּהֶן קְשׁוּרָה

לְמַעַלָּה עַל גַּבּוֹן, כִּדִּי שִׁיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזִּכְרִים, אוֹ קְשׁוּרָה לְמַטָּה, כִּדִּי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזִּכְרִים; וַיּוֹצֵאֹת מְלַפְפוֹת בַּמְּטֻלְנִיּוֹת, כִּדִּי שִׁיחִיָּה הַצֶּמֶר שֶׁלָּהֶן נָקִי. וְהַעֲזִים יוֹצֵאֹת וְדִדֵּיהֶן קְשׁוּרוֹת, כִּדִּי שִׁיבֹשׁ מִהֶן הַחֲלָב; אֲבָל אִם קְשׁוּרֵן כִּדִּי שֶׁלֹּא יֵצֵא חֲלָב עַד שִׁיחֲלֵב אוֹתוֹ לְעֵרֵב, חֲרִי אֵלּוֹ לֹא יֵצֵאוּ.

כִּי אִין חֲמוּר יוֹצֵא בְּאַפָּה, אִתּוֹ עַל פִּי שֶׁקְשׁוּר לוֹ מִעֵרֵב שַׁבָּת; וְלֹא יֵצֵא הַסּוּם בַּזֶּזֶב שׁוֹעֵל, וְלֹא בַזְּחֲרִית שֶׁבִּין עֵינָיו. וְלֹא תֵצֵא בְּהֵמָה בַּקְּלִסְטֵר שֶׁבַּפִּיָּה, וְלֹא בַּסְּנַדֵּל שֶׁבְּרִגְלָהּ, וְלֹא בַקְּמִיעַ שֶׁאִינוֹ מִמְּחָה לַבְּהֵמָה; אֲבָל יוֹצֵאָה הִיא בְּאַגֵּד שֶׁעַל גְּפִי הַמַּפָּה, וּבַכִּבְשִׁישִׁין שֶׁעַל גְּפִי הַשֶּׁבֶר, וּבַשִּׁלְיָה הַמְּדֻלְדָּלַת בָּהֶן; וּפּוֹקֵק לָהּ זֶזֶג שֶׁבְּצִוְיָאָרְהָ, וּמְטִילַת בּוֹ בַּחֲצֵר. וְנוֹתֵן מְרֻדְעָת עַל חֲמוּר בַּשַּׁבָּת, וּמְטִיל בַּחֲצֵר; אֲבָל אִין תּוֹלִין לָהּ קְלִסְטֵר בַּפִּיָּה בַּשַּׁבָּת.

כִּי ד פֶּשֶׁם שֶׁאָדָם מַצִּיָּה עַל שְׁבִיתַת בְּהֵמָתוֹ בַּשַּׁבָּת, כִּדִּי הוּא מַצִּיָּה עַל שְׁבִיתַת עַבְדּוֹ וְאִמָּתוֹ; וְאִתּוֹ עַל פִּי שֶׁהֵן בְּנֵי דַעַת, וְלִדְעַת עֲצָמוֹן עוֹשִׂין, מַצִּיָּה עֲלֵיו לְשִׁמְרוֹן וְלְמִנְעוֹן מַעֲשֵׂיית מְלֹאכָה בַּשַּׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר "לְמַעַן יָנוּחַ, שׁוֹרְךָ וְחֲמֻרְךָ, וַיִּנְפֹּשׁ בֵּן אִמָּתְךָ, וְהַגֵּר".

כִּי טו עַבְד וְאִמָּה שֶׁאֵינוֹ מַצִּיָּין עַל שְׁבִיתַתָּן הֵם עַבְדִּים שֶׁמְּלוּ וְטָבְלוּ לְשֵׁם עַבְדוּת, וְקָבְלוּ מַצִּוֹת שֶׁהָעַבְדִּים חִיבִין בָּהֶן. אֲבָל עַבְדִּים שֶׁלֹּא מְלוּ וְלֹא טָבְלוּ, אֲלֵא קָבְלוּ שֶׁבַע מַצִּוֹת שֶׁנֶּעֱטוּוּ בְּנֵי נוּחַ בְּלִבְד חֲרִי הֵן כִּגֵּר תּוֹשָׁב; וּמִתְרִין לַעֲשׂוֹת מְלֹאכָה בַּשַּׁבָּת לְעֲצָמוֹן בַּפְּרָחֶסְיָה, כִּיִּשְׂרָאֵל כָּחֵל. וְאִין מְקַבְּלִין גֵּר תּוֹשָׁב, אֲלֵא בְּזֶמֶן שֶׁחִיּוּבֵל נוּחַג.

כִּי טז הוֹאִיל וְגֵר תּוֹשָׁב עוֹשֵׂה מְלֹאכָה לְעֲצָמוֹ בַּשַּׁבָּת, וְגֵר צָדֵק חֲרִי הוּא כִּיִּשְׂרָאֵל לְכָל דְּבָר, כִּדִּי נֶאֱמַר "וַיִּנְפֹּשׁ בֵּן אִמָּתְךָ, וְהַגֵּר" זֶה גֵּר תּוֹשָׁב שֶׁהוּא לְקִיטוֹ וְשִׁכִּירוֹ שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל, כִּדִּי

בן אמתו: שלא יעשה מלאכה לישראל רבו בשבת, אבל לעצמו עושה; ואפלו היה זה הגר עבדו, הרי זה עושה לעצמו.

הלכות שבת פרק כא

כא, נאמר בתורה "תשבת" אפלו מדברים שאינן מלאכה, חייב לשבת מהן. ודברים הרבה הן, שאסרו חכמים משום שבת מהן דברים, אסרום מפני שהן דומים למלאכות, ומהן דברים, אסרום גזרה שפא יבוא מהן אסור סגולה; ואלו הן:

כא, ב כל המשוה גמות, הרי זה חייב משום חורש; לפיכך אסור להפנות בשדה הנירה בשבת, שפא ישוה גמות. המפנה את האוצר בשבת, מפני שהוא צריך לו לדבר מצוה, כגון שיבנים בו אורחים, או יקבע בו מדרש לא יגמר את כל האוצר, שפא יבוא להשוות הגמות. טיט שעל גבי רגלו, מקנחו בפותל או בקורה; אבל לא בקרקע, שפא יבוא להשוות הגמות. לא ירק בקרקע וישוף ברגלו, שפא ישוה גמות; ומתיר לדרם הרק שעל גבי הקרקע, והולך לפי תמו.

כא, ג נשים המשחקות באגוזים ושקדים וכיוצא בהן אסורות לשחק בהן בשבת, שפא יבוא להשוות הגמות; ואסור לכבד את הקרקע, שפא ישוה גמות, אלא אם כן היה רצוף באבנים. ומתיר לזרף מים על גבי הקרקע, ואינו חושש שפא ישוה גמות, שהרי אינו מתכוון לפך. אין סבין את הקרקע, ואפלו היה רצוף באבנים; ואין נופחין אותו, ואין מדיחין אותו, אפלו ביום טוב, קל והמר בשבת שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל, ויבוא להשוות הגמות, בזמן שהוא עושה כן, במקום שאינו רצוף.

כא, ד חצר שנתקלקלה בימי הגשמים, מביא תבן ומרדה בה; וכשהוא מרדה, לא ירדה לא

בסל, ולא בקפה, אלא בשולי הקפה שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל, ויבוא להשוות גמות. כא, ה המשקה את הזרעים, חייב משום זרע; לפיכך אסור לשאב מן הבור, בגלגל גזרה, שפא ימלא לגנתו ולחרבתו. ומפני זה, אם היה הבור שלגלגל פחצר, מתיר למלאות ממנו בגלגל.

כא, ו התולש, חייב משום קוצר; לפיכך אסור לרדות דבש מבורתו בשבת, מפני שהוא פתולש. אין עולין באילן, בין לח בין יבש; ואין נתלין באילן, ואין נסמכין באילן. ולא יעלה מפעור יום, לישב שם כל היום כלו. ואין משתמשין במחבר לקרקע כלל גזרה, שפא יתלש.

כא, ז פרות שנשרו בשבת, אסור לאכלן עד מוצאי שבת גזרה, שפא יתלש. הדרם המחבר, מתיר להריח בו, שאין הנתו אלא להריח בו, והרי ריחו מצוי; אבל אתרוג ותפוח וכל הראוי לאכילה, אסור להריח בו במחבר גזרה, שפא יקץ אותו לאכלו.

כא, ח אילן שהיו שרשיו גבוהין מן הארץ שלושה טפחים, אסור לישב עליהן; ואם אינן גבוהין שלושה, הרי הן פארין. היו פאין מלמעלה משלושה לתוך שלושה, מתיר להשתמש בהן; היו גבוהין שלושה, אפ על פי שצדן אחד שווה לארץ, או שיש חלל תחתיהן שלושה אסור לישב עליהן.

כא, ט אין רוכבין על גבי בהמה בשבת גזרה, שפא יחתך ומורה להנהיגה. ואין נתלין בבהמה, ולא יעלה מפעור יום לישב עליה בשבת. ואין נסמכין לצדי בהמה; וצדי צדדין, מתירין. עלה באילן בשבת בשונג, מתיר לירד; במזיד, אסור לירד. ובבהמה אפלו במזיד ירד, משום צער בעלי חיים. וכן פורקין המשאוי מעל הבהמה בשבת, משום צער בעלי חיים.

כאלי פי'צד: היתה בהמתו טעונה שלף
שלתבואה מכנים ראשו תחתיו, ומסלקו לצד
אחר, והוא נופל מאליו. היה בא בדרך פלילי
שבת, ובהמתו טעונה פשיע לחצר החיצונה,
נוטל את הכלים הנטליו בשבת; ושאינו נטליו,
מתיר החבלים והשקין נופליו. היו בשקין
דברים המושגבין אם היו שקין קטנים, מביא
בדים ובסתות ומניח תחתיהו, והשקין נופליו
על הפרים: שהרי אם ירצה לשלף חבר, שולף
מפני שהשקים קטנים וקלים, ונמצא שלא בטל
פלי. היתה טעונה עשתות שלזכוכית, מתיר
השקים והן נופליו שאף על פי שישגברו, אין
בפך הפסד גדול: שהרי הכל להתכה עומד,
ולחפסד מועט לא חששו. היו השקים גדולים
ומלאים פלי זכוכית וכיוצא בהם, פורק בנחת.
ומבל מקום, לא יניחו שם על גבי בהמה משום
צער בעלי חיים.

כא, יא המדבק פרות עד שיעשו גוף אחד, חיב
משום מעמר. לפיכך מי שנתפזרו לו פרות
במצרו, מלקט על יד על יד ואובל; אבל לא
יתן לא לתוך הסל ולא לתוך הקפה, בדרך
שהוא עושה בחל: שאם יעשה בדרך שהוא
עושה בחל שמא יכבשם בידו בתוך הקפה,
ויבוא לידי עמור. וכן אין מקפצין את המלח
וכיוצא בו, מפני שנראה כמעמר.

כא, יב מפרק, חיב משום דש, והסוחט זיתים
וענבים, חיב משום מפרק; לפיכך אסור לסחט
תתים ורמונים, הואיל ומקצת בני אדם
סוחטים אותם פזיתים וענבים שמא יבוא
לסחט זיתים וענבים. אבל שאר פרות, כגון
פרישין ותפוחים ועזרורין מתיר לסחטן
בשבת, מפני שאינן בני סחיטה.

כא, יג בבשין ושלקות שסחטן אם לרפך גיפן,
מתיר; ואם להוציא מימיהו, אסור. ואין מרסקין
את השלג, שיזובו מימיו; אבל מרסק הוא
לתוך הבוס, או לתוך הקערה. השום והבסר

והמלילות שרסקן מפעוד יום אם מחסרין
דיבה, אסור לו לגמר דיבתן בשבת; ואם
מחסרין שחיקה ביד, מתיר לו לגמר שחיקתן
בשבת. לפיכך מתיר לגמר שחיקת הרופות
בעין הפרור בתוך הקדרה בשבת, אחר
שמורידין אותה מעל האש.

כא, יד המזלל מלילות מזלל בשנוי, פדי שלא
יראה פדש. היונק בפיו, פטור; ואם היה גונח
מתר לו לינק בפיו, מפני שהוא מפרק בלאחר
יד, ומשום צערו לא גזרו, ואף על פי שאין
שם סכנה.

כא, טו פרות שזבו מהן משקין בשבת אם
זיתים וענבים הן אסור לשותות אותן המשקין,
עד מוצאי שבת: גזרה שמא יתפון, ויסחט
אותן בשבת. ואם תתים ורמונים הן אם
הכניסן לאכילה, משקין שזבו מהן מתרין; ואם
הכניסן לדרך, משקין שזבו מהן אסורין עד
מוצאי שבת.

כא, טז זיתים וענבים שרסקן מערב שבת,
ויצאו מהן משקין מעצמן מתרין; וכן חלות
דבש שרסקן מערב שבת משקין היוצאין מהן
בשבת, מתרין: שאין כאן מקום לגזרה, שפבר
רסקן מפערב.

כא, יז זורה ובורר, מאבות מלאכות הן. לפיכך
אף על פי שמתיר למלל מלילות, פראשי
אצבעותיו, בשחוא מנפח, מנפח בידו אחת
בכל פוחו אבל לא פקנון, ולא בתמחוי: גזרה
שמא ינפח בנפח ובכברה, שהוא חיב.
והמשמר שמרים, תולדת פורר או מרקד הוא;
לפיכך אף על פי שמתיר לסנן יין צלול או מים
צלולין, בסודרין או בקפיפה מצרית, לא יעשה
גמה, בסודר שלא יעשה בדרך שהוא עושה
בחל, ויבוא לשמר במשמרת. וכן אסור
לתלות את המשמרת, בדרך שהוא עושה בחל
שמא יבוא לשמר. וכן המחפין, תולדת פורר

הוא; לפיכך אף על פי שנותנין שמשמיו ואגוזים לדבש, לא יחפין בידו.

כא, יח המחתך את הירק דק דק, פדי לבשלו חרי זה תולדת טוחן, וחיב; לפיכך אין מרסקין לא את השחת, ולא את החרובין, לפני בהמה, בין דקה בין גסה מפני שנראה פטוחן. אבל מחתכין את הדלועין לפני בהמה, ואת הנבלה לפני הכלבים שאין טחינה בפרות. ומתירין אלמות שלעמיר לפני בהמה, ומפספס בידו אלמות קטנות; אבל לא אלמות גדולות, מפני הטרח שבהן.

כא, יט חבלי סיאח ואזוב וקרנית וכיוצא בהן, שהכניסן למאכל בהמה מסתפק בהן, וקוטם ואוכל בראשי אצבעותיו; אבל לא בידו הרבה שלא יעשה בדרך שהוא עושה בחל, ויבוא לדק.

כא, כ הצריך לדק פלפלים וכיוצא בהן, לתן לתוך המאכל בשבת חרי זה בותש פיד הספין, ובקערה. אבל במכתשת חיב, מפני שהוא טוחן; לפיכך אסור לבריא, להתרפאות בשבת גזרה, שמא ישחק סממניו.

כא, כא פיצד: לא יאכל אדם דברים שאינן מאכל בריאים, כגון אזורבין ופואה; ולא דברים המשלשלים, כגון לענה וכיוצא בה. וכן לא ישתה דברים שאין דרך הבריאים לשתותן, כגון מים שבשלו בו סממניו ועשבים.

כא, כב אוכל אדם אכלין ומשקין שדרך הבריאים לאכלן ולשתותן, כגון הכספר והפישות והאזוב; אף על פי שהן מרפאין ואכלן פדי להתרפאות בהם מתר, הואיל והם מאכל בריאים. שתה חלתית מקדם השבת, וחרי הוא שותה והולך מתר לשתותן בשבת, במקומות שנהגו הבריאים לשתות החלתית; ושותין זיתום המצרי, בכל מקום.

כא, כג וכן שמנים שדרך הבריאים לסוף בהן

מתר לסוף בהן בשבת, ואף על פי שנתכונן לרפואה; ושאין הבריאים סכין בהן, אסורין. החושש במתניו לא יסוף יין וחמין, אבל סוף הוא את השמן; ולא שמן ורד, אלא במקום שהבריאים סכין אותו. ומתר לסוף שמן ומלח, בכל מקום. נגפה ידו או רגלו, צומתה ביין ואינו צומתה, בחמין; ואם היה ענה, אף ביין אסור.

כא, כד החושש בשניו לא יגמע בהן את החמין, ויפלט; אבל מגמע הוא, ויבולע. החושש בגרונו, לא יערערנו בשמן; אבל בולע הוא שמן הרבה ואם נתרפא, נתרפא. אין לועסין את המצטפי, ואין שפין את השנים בסם בשבת, בזמן שמתכונן לרפואה; ואם נתכונן לריח הפה, מתר.

כא, כה אין נותנין יין, לתוך העין; אבל נותן הוא, על גב העין. ורק תפל, אפלו על גב העין אסור. קלור ששורה אותו מערב שבת מעבירו על גב עינו בשבת, ואינו חושש. מי שלקה באצבעו, לא יברך עליו גמי פדי לרפאותו; ולא ידחקנו בידו, פדי להוציא מפניו דם.

כא, כו אין נותנין חמין ושמון על גפי המפה, ולא על גפי מוך שעל המפה, ולא על גפי מוך לתנו על המפה בשבת; אבל נותן הוא חוץ למפה, ושזתת ויורד למפה. ונותנין מוך יבש על גפי המפה; ואם היה עתיק אסור, מפני שהוא פרטיה.

כא, כז רטיה שפרשה על גפי פלי, מחזירין אותה; ואם פרשה על גפי קרקע, אסור להחזירה. ומניחין רטיה על גפי המפה לכתחלה במקדש, שאין אסור שבת במקדש. ובכל מקום, מקנחין פי המפה; ואין מקנחין את הרטיה, שמא ימרח.

כא, כח סכין ומתמשין בבני מעים בשבת והוא שיסוף וימשמש בבת אחת, פדי שלא

יעשה כדרך שהיא עושה בחל. ואין מתעמלין בשבת. אי זה הוא מתעמל: זה שדורסים על גופו בכוח, עד שייגע ויזיע, או שיהלך, עד שייגע ויזיע שאסור ליגע את עצמו כדי שייגע בשבת, מפני שהוא רפואה. וכן אסור לעמוד בקרקע דימוסות שבארץ ישראל, מפני שמתעמלת ומרפאה.

כא, כט אין רוחצין במים שמשלשלין, ולא בטיט שטובעין בו, ולא במי המשרה הפאזים, ולא בים סדום, ולא במים הרעים שבים הגדול מפני שכל אלו צער הן, ובתוב "וקראת לשבת ענג"; לפיכך אם לא נשתתה בהם, אלא עלה מיד אף על פי שיש לו חטטין בראשו, מתר.

כא, ל אין מתגרדין במגרדת; ואם היו ידיו מלכלכות בצואה או בטיט, גורד בדרבו ואינו חושש. סכין ומפרכין לאדם לענגו, אבל לא לבהמה; ואם היה לה צער, מתר להסיר צערה בסיכה ופרוה. בהמה שאכלה פרשינין הרבה, מריצין אותה בחרב בשביל שתתרפא; ואם אחזה דם, מעמידין אותה במים בשביל שתצטנן, ואין חוששין, שפוא ישחק לה סממנין.

כא, לא אין מקיין את האכל בשבת. במה דברים אמורים, בסם שפוא ישחק סממנין; אבל לחכנים ידו לתוף פיו ולחקיא, מתר. ואסור לדחק פרסו שלתינוק, כדי להוציא הראי שלו שפוא יבוא להשקותו סמנין המשלשלין. ומתר לכפות כוס על הטבור בשבת, כדי להעלותו. וכן מתר לחנק וללפף את הקטן, ולהעלות אוננים בין ביד בין בכלי, ולהעלות אנגלי: שכל אלו וכיוצא בהן אין עושין אותן בסמנין כדי לחוש לשחיקה, ויש לו צער מהן.

כא, לב המרקד, מאבות מלאכות. לפיכך אין פוברים את התבן בכברה; ולא יניח הכברה

שיש בה תבן במקום גבוה, בשביל שיירד המזין מפני שהוא כמרקד. אבל נוטל התבן בכברה ומוליך לאבוס, אף על פי שיירד המזין בשעת הולכה שחרי אינו מתבון לכה.

כא, לג מגבל, חיב משום לש; לפיכך אין מגבלין קמח קלי הרבה, שפוא יבוא ללוש קמח שאינו קלי. ומתיר לגבל את הקלי, מעט מעט. אבל תבואה שלא הביאה שליש שקלו אותה, ואחר כך טחנו אותה טחינה גסה, שחרי היא כחול, והיא הנקראת שתית מתר לגבל ממנה בהמין וכיוצא בו הרבה בבת אחת: והוא שיהיה רה; אבל קשה, אסור מפני שנקראה פלש. וצריך לשנות; כיצד נותן את השתית, ואחר כך נותן את החמין.

כא, לד המרסן אף על פי שאינו ראוי לגבול, אין גובלין אותו: שפוא יבוא לגבל העפר, וכיוצא בו. ונותנין מים על גבי המרסן ומוליך בו התרוד שתי וערב; אבל אינו ממרס בידו, שלא יראה פלש. אם לא נתערב, מנערו מבלי לכלי עד שיתערב; ונותן לפני התרנגולין, או לפני השורים. ומתיר לערב המרסן על דרך זו בכלי אחד, ומחלק אותו בכלים הרבה, ונותן לפני כל בהמה ובהמה; ומערב בכלי אחד אפלו פור, ואפלו פורים.

כא, לה אין מאכילין בהמה חיה ועוף בשבת, כדרך שהיא מאכיל בחל שפוא יבוא לידי פתישת קטניות, או לידי לישת קמח וכיוצא בו. כיצד: לא יאכיל הגמל בשבת מאכל שלוש ארבעה ימים, ולא ירביץ עגל וכיוצא בו ויפתח פיו ויתן לתוכו פרשינין ומים בבת אחת. וכן לא יתן לתוף פני יונים ותרנגולים, במקום שאינו יכולין להחזיר; אבל מאכיל הוא את הבהמה מעומד, ומשקה אותה מעומד, או נותן לתוף פיה מים בפני עצמן וכרשינין בפני עצמן, במקום שיכולה להחזיר. וכן מאכיל העוף בידו, במקום שיכול להחזיר. ואין

צָרִיךְ לֵאמֹר, שִׁיתֶן לְפָנֶיךָ וְהָן אוֹכְלִין.

כֵּן, לֹא בְּמַחְמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמִי שֶׁמְזוּנָתוֹ עָלָיו, כְּגוֹן בְּהִמְתּוֹ וְחִיתּוֹ וְיוֹנֵי הַבַּיִת וְאוֹזֵן וְתַרְנַגּוּלִין; אֲבָל מִי שֶׁאֵין מְזוּנָתוֹ עָלָיו, כְּגוֹן חֲזִיר וְיוֹנֵי שׂוֹבֵךְ וְדְבוּרִים לֹא יִתֵּן לְפָנֵיהֶם, לֹא מְזוּן וְלֹא מֵיִם. וּמִתֵּר לְאָדָם לְהַעֲמִיד בְּהִמְתּוֹ עַל גְּבֵי עֵשָׂבִים, וְהִיא אוֹכְלֶת. אֲבָל לֹא יַעֲמִיד אוֹתָהּ, עַל גְּבֵי דָבָר שֶׁחֲקָצָה; וְעוֹמֵד בְּפָנֶיהָ, כְּדִי שֶׁתִּחְזֹר פָּנֶיהָ לְדָבָר הַמְקַצָּה וְתֹאכַל מִמֶּנּוּ. וְכֵן בַּיּוֹם טוֹב.

הַלְבוֹת שַׁבַּת פֶּרֶק כֵּב

כֵּב, אֵל רְדִית הַפֶּת אֵף עַל פִּי שְׂאִינָה מְלֹאכָה אֲסֵרוּ אוֹתָהּ חֲכָמִים, שֶׁמָּא יָבוֹא לְאַפּוֹת. הַמְדַבֵּיק פֶּת בַּתְּנוּר מִבְּעוֹד יוֹם, וְקִדַּשׁ עָלָיו הַיּוֹם מִצִּיל מִמֶּנּוּ מְזוּן שְׁלוֹשׁ סְעוּדוֹת, וְאוֹמֵר לְאַחֵרִים בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם. וְאֵף עַל פִּי שֶׁחֲרָדֶיךָ אֵינָה מְלֹאכָה, כִּשְׂחֵיב מִצִּיל, לֹא יִרְדֶּה בַּמְרָדָה אֲלֵא בַּסִּפִּין, כְּדִי לְשַׁנּוֹת.

כֵּב, בְּמִפְנֵי מַה אֲסֵרוּ חֲכָמִים לְהַכְנִים לְמִרְחֵץ בַּשַּׁבַּת מִפְּנֵי הַבְּלִינִין שֶׁהֵיוּ מִחֲמִין חֲמִין בַּשַּׁבַּת, וְאוֹמְרִין מִעֲרַב שַׁבַּת הוֹחֲמִין; לְפִיכָּךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יִכְנִס אָדָם לְמִרְחֵץ בַּשַּׁבַּת, אֲפִלּוּ לְחֻזֵּעַ. וְגָזְרוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּטֵּף כָּל גּוֹפּוֹ בַּחֲמִין, וְאֲפִלּוּ בַּחֲמִין שֶׁהוֹחֲמִין מִעֲרַב שַׁבַּת; אֲבָל פָּנָיו יִדְּיוּ וְרַגְלָיו, מִתֵּר. בְּמַחְמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּחֲמִי הָאוֹר גְּזָרָה, מִשּׁוּם מִרְחֵץ; אֲבָל בַּחֲמִי טְבַרְיָה וְכִינּוּצָא בְּהֵן, מִתֵּר לְהַשְׁתַּטֵּף בְּהֵן כָּל גּוֹפּוֹ. וְאֲסוּר לְרַחֵץ בְּמֵיִם חֲמִין שֶׁבַּמְעָרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהַמְעָרָה יֵשׁ בָּהּ הַכֵּל, וְיָבוֹא לְיַדֵּי זֵיעָה; וְנִמְצָאת בַּמִּרְחֵץ.

כֵּב, ג. מִתְחַמֵּם אָדָם כְּנֶגֶד הַמְדוּרָה, וְיוֹצֵא וּמְשַׁתַּטֵּף כָּל גּוֹפּוֹ בְּצוּנָה; אֲבָל אֵינּוּ מְשַׁתַּטֵּף כָּל גּוֹפּוֹ בְּצוּנָה, וְבֹא וּמִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְדוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁמִּפְשִׁיר מֵיִם שֶׁעָלָיו, וְנִמְצָא כְּרוּחֵץ כָּל גּוֹפּוֹ בַּחֲמִין. הַמְבִיא סִילוֹן שֶׁלְצוּנָה בַּתוֹךְ מֵיִם

חֲמִין, אֲפִלּוּ בַּתוֹךְ חֲמִי טְבַרְיָה חֲרִי אֵלָיו בַּחֲמִין שֶׁהוֹחֲמִין בַּשַּׁבַּת, וְאֲסוּרִין בְּרַחֲוִיעָה וּבַשַּׁתִּיחַ. כֵּב, ד. מְבִיא אָדָם קִתּוֹן שְׁלָמִים, וּמְנִיחוֹ כְּנֶגֶד הַמְדוּרָה לֹא בַּשֶּׁבִיל שִׁיחֲמוֹ, אֲלֵא כְּדִי שֶׁתִּפְנוֹ צְנֻתָן. וְכֵן מְנִיחַ פֶּה שֶׁלְשִׁמּוֹן כְּנֶגֶד הַמְדוּרָה כְּדִי שִׁיפְשֵׁר, לֹא שִׁיחֵם. וְסָךְ אָדָם יָדוּ בְּמֵיִם אוֹ בַּשֶּׁמֶן, וּמִחֲמָם כְּנֶגֶד הַמְדוּרָה וְהוּא שֶׁלֹּא יַחֲמוּ חֲמִיִּם שֶׁעַל יָדוֹ, עַד שֶׁתִּחַא כְּרִסּוֹ שֶׁלְתִינוּק נְכוּיֹת בְּהֵן. וּמִחֲמָם כְּנֶגֶד, וּמְנִיחוֹ עַל גְּבֵי מַעֵיו בַּשַּׁבַּת.

כֵּב, ה. אֲמַבְטֵי שֶׁלְמִרְחֵץ שֶׁהִיא מְלֹאכָה מֵיִם חֲמִיִּם אֵין נוֹתֵנִין לָהּ מֵיִם צוּנָה, שֶׁחֲרִי מִחֲמָמִין חֲרָבָה; וְכֵן לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ פֶּה שֶׁלְשִׁמּוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַבְשָׁלוֹ. אֲבָל נוֹתֵן הוּא מֵיִם חֲמִין, לְתוֹךְ אֲמַבְטֵי שֶׁלְצוּנָה.

כֵּב, ו. מִחֵם שֶׁפָּנָה מִמֶּנּוּ מֵיִם מִתֵּר לְתֵן לְתוֹכוֹ מֵיִם צוּנָה, כְּדִי לְהַפְשִׁירָן; וּמִתֵּר לְצַק מֵיִם חֲמִין לְתוֹךְ מֵיִם צוּנָה, אוֹ צוּנָה לְתוֹךְ חֲמִין וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּכָלֵי רֵאשׁוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִחֲמָמִין חֲרָבָה. וְכֵן קִדְרָה רוֹתַחַת אֵף עַל פִּי שֶׁחֲרָדֶיךָ מִעַל הָאֵשׁ, לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ תְּבִלִין; אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹכָהּ מִלַּח, שֶׁהַמִּלַּח אֵינּוּ מִתְבַּשֵּׁל אֲלֵא עַל גְּבֵי אֵשׁ גְּדוּלָה. וְאֵם צָק הַתְּבַשִּׁיל מִקְדָּרָה לְקַעְרָה אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹתַחַת בְּקַעְרָה, מִתֵּר לוֹ לְתֵן לְתוֹךְ הַקַּעְרָה תְּבִלִין: שֶׁכֵּלֵי שְׁנֵי אֵינּוּ מְבַשָּׁל.

כֵּב, ז. אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחֲלִתִית, בֵּין בְּפוֹשְׁרִין בֵּין בְּצוּנָה; אֲבָל שׁוֹרָה אוֹתוֹ, בַּתוֹךְ הַחֲמִין. וְאֵם שָׂתָה יוֹם חֲמִישִׁי וְשִׁשִּׁי, חֲרִי זֶה שׁוֹרָה בַּשַּׁבַּת בְּצוּנָה, וּמְנִיחוֹ בַּחֲמָה עַד שִׁיחֵם, וְשׁוֹתָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִחַלָה, אִם פָּסַק מִלְשִׁתוֹת.

כֵּב, ח. דָּבָר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל קִדְם הַשַּׁבַּת, אוֹ נִשְׂרָה בַּחֲמִין מִלְפָּנֵי הַשַּׁבַּת אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא עִבְשׁוֹ צוּנָה, מִתֵּר לְשָׂרוֹתוֹ בַּחֲמִין בַּשַּׁבַּת. וְדָבָר שֶׁהוּא צוּנָה מִעִיקָרוֹ, וְלֹא בָּא בַּחֲמִין מִעוֹלָם

מדיחין אותו בחמין בשבת, אם לא היתה
הדחתו גמר מלאכתו; אבל אם היתה הדחתו
גמר מלאכתו, אין שורין אותו בחמין.

כב, ט מתר להחם בחמה, אף על פי שאסור
להחם בתולדות האש שאינו בא לטעות
מחמה, לאש; לפיכך מתר לתן מים צונן
בשמש, כדי שיחמו. וכן נותנין מים יפים
לתוך מים רעים, בשביל שיצוננו. ונותנין
תבשיל לתוך הפור, בשביל שיחא שמור.

כבי מערב אדם מים ומלח ושמן, וטובל בו
פתו, או נותנו לתוך התבשיל והוא, שיעשה
מעט; אבל הרבה אסור, מפני שגראה פעושה
מלאכה ממלאכת התבשיל. וכן לא יעשה מי
מלח עזין, וכן שני שלישי מלח ושליש מים,
מפני שגראה פעושה מרים. ומתר למלח
ביצה; אבל צנון וכיוצא בו, אסור מפני
שגראה כבובש פכשים בשבת, והכובש
אסור, מפני שהוא כמבשיל. ומתר לטבל צנון
וכיוצא בו במלח, ואוכל.

כביא מתר לערב יין ודבש ופלפלין בשבת,
לאכלו; אבל יין ומים ושמן אפרסמון אסור,
שאין זה ראוי לאכילת בריאים. וכן כל כיוצא
בזה.

כביב חרדל שלשו מערב שבת למחר ממחו
בין ביד בין בכלי, ונותן לתוכו דבש; ולא
יטרף, אלא מערב. שחלים שטרפן מערב
שבת, למחר נותן לתוכן שמן וחמין ותכלין;
ולא יטרף, אלא מערב. שום שרסקו מערב
שבת, למחר נותנו לתוך הגריסין; ולא ישחק,
אלא מערב.

כביג הנוטל שער מגופ האדם, חיב משום
גזוז; לפיכך אסור לרחץ את הידים בדבר
שמשיר את השער ודאי, כגון אהלוא וכיוצא
בו. ומתר לחף את הידים בעפר לבונה, ועפר
פלפלין, ועפר יסמין, וכיוצא בהן; ואינו

חושש שמא ישיר שער שעל ידו, שהרי אינו
מתכוין. ערב דבר שמשיר את השער ודאי, עם
דבר שאינו משיר ודאי אם היה הרב מדבר
שאינו משיר, מתר לחף בו; ואם לאו, אסור.

כביד אסור לראות במראה שלמתכת בשבת
גזרה שמא ישיר בה נימין המרדלדין מן
השער, ואפלו קבועה בפותלו; אבל מראה
שאינה שלמתכת מתר לראות בה, אפלו אינה
קבועה.

כביטו המכבס, חיב משום מלפן, והפוחט
פסות, חיב מפני שהוא מכבס; לפיכך אסור
לדחק מטלית או מוץ וכיוצא בהן, בפני
האשישה וכיוצא בה, כדי לסתמה שמא יבוא
לידי סחיטה. ואין מקנחין בספוג, אלא אם כן
יש לו בית אחיזה שלא יסחט. ואין מכסין
חבית שלמים וכיוצא בה, בכנר שאינו מוכן
לה גזרה, שמא יסחט.

כביטז נשפרה לו חבית בשבת, מציל ממנה
מה שהוא צריך לשבת לו ולאורחיו, ובלבד
שלא יספג ביין, או יטפח בשמן: שאם יעשה
בדרך שהוא עושה בחל, שמא יבוא לידי
סחיטה. וכיצד מציל ממנה, מביא פלי ומניח
תחתיה; ולא יביא פלי אחר ויקלט, פלי אחר
ויצרף גזרה, שמא יביא פלי דרך רשות
הרבים. נזדמנו לו אורחים מביא מביתו פלי
אחר וקולט, פלי אחר ומצרפו לראשון. ולא
יקלט ואחר כך יזמין, אלא יזמין ואחר כך
יקלט; ואם הערים בדבר זה, מתר.

כביז טיט שעל בגדו, מכבסו מפניו; ואינו
מכבסו מבחוץ גזרה, שמא יכבס. ומתר
לגרדו בעפרין, ואינו חושש שמא ילבנו.
המכבס את הסודר אסור, מפני שהוא מלפנו;
אבל החלוק מתר, מפני שאין פונתו אלא
לרבו.

כביח מנעל או סנדל שנתלכלך בטיט

וּבְצוּאָה, מִתֵּר לְשִׁכְשֹׁכוֹ בַּמַּיִם; אֲבָל לִכְבֹּסוֹ
אֲסוּר. וְאִין מְגֵרְדִין לֹא מִנְעָלִים וְלֹא סַנְדְּלִים,
אֲבָל סָבִין וּמְקַנְחִין אֶת הַיְשָׁנִים. כִּר אִו פֶּסֶת
שְׁחִיחַ עֲלֵיהֶן צוּאָה אִו טַנְוֹת, מְקַנְחוֹ בַּסְּמֵרְטוּמָה;
וְאִם הִיתָה עַל שְׁלֵעוֹר, נוֹתְנִין עֲלֶיהָ מַיִם עַד
שֶׁתִּכְלֶה.

כִּבִּיט מִי שְׁנֵת לִכְלֹכָה יָדוֹ בְּטֵיט מְקַנְחָה בְּזַנֵּב
חֲסוּם, וּבְזַנֵּב הַפֶּרֶה, וּבְמִפְּחַת הַקֶּשֶׁה הַעֲשׂוּיָה
לְאַחַז בַּהּ הַקּוֹצִים; אֲבָל לֹא בְּמִפְּחַת שְׁמֹקְנִחִין בַּהּ
אֶת הַיְדִים שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדָרְךָ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחֵל,
וַיָּבֹא לְכַבֵּס אֶת הַמִּפְּחָה.

כִּבִּיט מִי שֶׁרָחֵץ בַּמַּיִם מִסֵּתַפֵּג בְּלִנְטִיתוֹ
וּמְבִיאַה בְּיָדוֹ, וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא יִסְחֹט. וְכֵן
מִי שֶׁנִּשְׁרַוּ בְּלִי בְּדָרְךָ מִחֶלֶף בַּהּ, וְאִין
חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא יִסְחֹט. וְאֲסוּר לוֹ לְשַׁטְחֵן, וְאִפְּלוּ
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ: גְּזֵרָה שְׁמָא יֹאמֵר הַרוּאָה, הֲרִי זֶה
כַּבֵּס פְּסוּתוֹ בַּשַּׁבָּת, וְשַׁטְחָה לִיבִשָּׂה; וְכֵל מְקוּם
שֶׁאֲסוּרוֹ חֲכָמִים מִפְּנֵי מַרְאֵת הָעֵינַי, אִפְּלוּ
בְּחֹדְרֵי חֲדָרִים אֲסוּר.

כִּבִּיט בֵּא שְׁתֵּי מִטְהָרוֹת זֶה עַל גְּבִי זֶה נוֹטֵל אֶת
הַפֶּקֶק מִבְּנֵתִים וּמִשִּׁיקוֹ, וּמְחַזֵּר אֶת הַפֶּקֶק
לְמִקְוֵמוֹ, מִפְּנֵי שְׁאִינוֹ בֵּא לְיָדֵי סְחִיטָה, שֶׁהֲרִי
דַּעְתּוֹ שֶׁיִּצְאֵהוּ הַמַּיִם. וּפּוֹקְקִין אֶת הַפִּיב
בְּסוּדְרִין וּבְכָל דְּבַר הַמְּטַלְטֵל, כִּדִּי שֶׁלֹּא יִצְוֹנוּ
הַמַּיִם עַל הָאֲבָלִים וְעַל הַכְּלָיִם; אֲבָל אִין פּוֹקְקִין
אֶת הַפִּיב, כִּדִּי שֶׁיִּרְדּוּ הַמַּיִם לְפִנֵּי שְׁמָא יִסְחֹט
בַּעַת שְׁחֹחֵק, שֶׁהֲרִי הַפֶּקֶק שְׂרוּי בַּמַּיִם.

כִּבִּיט אֲסוּר לְתַקֵּן בֵּית יָד שְׁלִפְגָּדִים, וְלִשְׁבָּרִם
שְׁבָרִים שְׁבָרִים, כְּדָרְךָ שְׁמֵתִקְנִין בַּחֵל הַפְּגָדִים,
כְּשֶׁמְכַבְּסִין אוֹתוֹ; וְכֵן אִין מְקַפְּלִים אֶת הַכְּלָיִם
בַּשַּׁבָּת, כְּדָרְךָ שֶׁעוֹשִׂין בַּחֵל בְּפִגְדִים כְּשֶׁיִּכְבְּסוּ
אוֹתָן. וְאִם לֹא הָיָה לוֹ כְּלִי אַחֵר לְחַחֲלִיפוֹ, מִתֵּר
לְקַפְּלוֹ וְלִפְשְׁטוֹ וְלְחַתְּפִסוֹת בּוֹ, כִּדִּי שֶׁיִּתְנַאֵה
בּוֹ בַּשַּׁבָּת וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּגַד חֲדָשׁ לְבוֹ, שֶׁהֲרִי
הוּא מִתְמַעֵף וּמִתְלַכְלֵף מִיָּד. וּבְשִׁיקְפֵל, לֹא

יִקְפֹּל אֲלֵא אִישׁ אֶחָד; אֲבָל לְקַפֵּל בַּשָּׁנִים, אֲסוּר.
כִּבִּיט הַצּוֹבֵעַ, מִזְּאֲבוֹת מְלֹאכוֹת; לְפִיפֶךָ אֲסוּר
לְאַשָּׁה לְהַעֲבִיר סָרֵק עַל פְּנֵיהָ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא
כְּצוֹבֵעֵת. וְהַתּוֹפֵר, מִזְּאֲבוֹת מְלֹאכוֹת; לְפִיפֶךָ
אֲסוּר לְמִלְאוֹת הַכֶּר וְהַפֶּסֶת הַחֲדָשִׁים בְּמוֹכִין
גְּזֵרָה, שְׁמָא יִתְפַּר; אֲבָל מוֹכִין שֶׁנִּשְׁרַוּ מִן הַכֶּר
אוֹ מִן הַפֶּסֶת, מִחֲזִירִין אוֹתָן בַּשַּׁבָּת.

כִּבִּיט הַקּוֹרֵעַ, מִזְּאֲבוֹת מְלֹאכוֹת. לְפִיפֶךָ מִי
שֶׁנִּסְתַּכְּבוּ בְּגָדָיו בְּקוֹצִים מִכְּרִישָׁן בְּצִנְעָה,
וּמִתְמַחֲמַחַה כִּדִּי שֶׁלֹּא יִקְרַע; וְאִם נִקְרַעוּ אִינוּ
חַיִּב בָּלֹם, שֶׁהֲרִי לֹא נִתְפַּוֵּן. וּמִתֵּר לְלַבֵּשׁ כְּלָיִם
חֲדָשִׁים; וְאִם נִקְרַעוּ, נִקְרַעוּ. פּוֹצְעִין אֶת הַתְּאֵנָה
בְּמִטְלִית, וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא תִּקְרַע.

כִּבִּיט הַתּוֹקֵעַ, חַיִּב מִשׁוּם בּוֹנֵה; לְפִיפֶךָ כֵּל
הַדְּלָתוֹת הַמְּחַבְּרוֹת לְקַרְקַע, לֹא נוֹטֵלִין אוֹתָן
וְלֹא מִחֲזִירִין גְּזֵרָה, שְׁמָא יִתְקַע. אֲבָל דְּלַת שְׂדֵחַ
תְּבַח וּמְגַדֵּל, וְשָׂאֵר דְּלָתוֹת הַכְּלָיִם נוֹטֵלִין, וְלֹא
מִחֲזִירִין. וְאִם נִשְׁמַט צִיר הַתְּחַתּוֹן שֶׁלָּחַן
דוֹחֲקִין אוֹתוֹ לְמִקְוֵמוֹ, וּבְמִקְדָּשׁ מִחֲזִירִין אוֹתוֹ;
אֲבָל צִיר הָעֲלִיּוֹן שֶׁנִּשְׁמַט, אֲסוּר לְחַחֲזִירוֹ בְּכָל
מְקוּם גְּזֵרָה, שְׁמָא יִתְקַע.

כִּבִּיט אִין גּוֹדֵלִין אֶת שְׁעַר הָרֵאשׁ, וְאִין פּוֹקְסִין
אוֹתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה כְּבוֹנֵה. וְאִין מִחֲזִירִין
מִנְזֵרָה שֶׁלְּחֵלִיזוֹת, וְלֹא כִּפְסֵה הַמַּפְצֵל, וְלֹא שֶׁלָּחַן
הַמַּפְצֵל, וְכִיּוֹצֵא בַּחַן מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה כְּבוֹנֵה; וְאִם
הַחֲזִיר, פְּטוּר שֶׁאִין בְּנִין בְּכָלִים, וְאִין סְתִירָה
בְּכָלִים; וְאִם הָיָה רְפוּי, מִתֵּר לְחַחֲזִירוֹ. וְאִין
מִתְקַנְיִן חֲלִיזוֹת שֶׁלְּשֹׁדְרָה שֶׁלְּקַטָּן זֶה בְּצַד זֶה,
מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה כְּבוֹנֵה.

כִּבִּיט הָעוֹשֶׂה אֶחָל קְבוּעַ, חַיִּב מִשׁוּם בּוֹנֵה.
לְפִיפֶךָ אִין עוֹשִׂין אֶחָל עֲרָאִי לְכַתְּחֵלָה, וְלֹא
סוֹתְרִין אֶחָל עֲרָאִי גְּזֵרָה, שְׁמָא יַעֲשֶׂה אוֹ יִסְתֵּר
אֶחָל קְבוּעַ; וְאִם עָשָׂה אוֹ סִתַּר אֶחָל עֲרָאִי,
פְּטוּר. וּמִתֵּר לְהוֹסִיף אֶחָל עֲרָאִי בַּשַּׁבָּת. פִּיצֵד:
טְלִית שֶׁהִיתָה פְּרוּסָה עַל הָעַמּוּדִים אוֹ עַל

הכּוֹתְלִים, וְהִיְתָה כְרוּכָה קֶדֶם הַשַּׁבָּת אִם נִשְׁאָר מִמֶּנּוּהָ גַם טֶמֶח מִתּוֹחַ הָרִי זֶה מוֹתֵחַ אֶת כְּלָה בַשַּׁבָּת, עַד שִׁיעֵשֶׂה אֶחָל גְּדוּל. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה.

כב, כח אין תולין את הפילה, שהרי נעשית תחתיה אהל עראי; ומתר להניח מטה וכסא וטרסקל, ואף על פי שיעשה תחתיהן אהל שאין זה דרך עשית אהל, לא קבע ולא עראי.

כב, כט כל אהל משפע שאין בגגו טפה, ולא בפחות משלושה סמוך לגגו רחב טפה הרי זה אהל עראי; והעושה אותו לכתחלה בשבת, פטור. טלית בפולה שהיו עליה חוטין שהיא תלויה בהן מערב שבת, מתר לנטותה. וכן הפרכת, מתר לנטותה ומתר לפרקה.

כב, בילת חתנים שאין בגגה טפה, ואין בפחות משלושה סמוך לגגה רחב טפה הואיל והיא מתקנת לפך, מתר לנטותה ומתר לפרקה; והוא, שלא תהא משלשלת מעל המטה טפה. פקק החלון בזמן שהוא מתקן לפך אף על פי שאינו קשור ואינו תלוי, מתר לפקק בו החלון.

כב, לא כובע שעושין על הראש, ויש לו שפה מקפת שהיא עושה צל כמו אהל על לובשו מתר ללבושו; ואם הוציא מן הכנדים סביב לראשו או כנגד פניו כמו אהל, והיה מחדק על הראש, והיתה השפה שהוציאה קשה ביותר כמו גג אסור, מפני שהוא עושה אהל עראי.

כב, לב הנוטה פרכת וכיוצא בה, צריך להזהר כדי שלא יעשה אהל בשעה שנוטה; לפיכך אם היתה פרכת גדולה תולין אותה שנים, אבל אחד אסור. ואם היתה פילה שיש לה גג, אין מותרין אותה ואפילו עשרה: שאי אפשר שלא תגבה מעט מעל הארץ, ותעשה אהל עראי.

כב, לג כנגד שמכסה בו פי החבית לא יכסה בו את כלה, מפני שנעשה אהל; אבל מכסה הוא, מקצת פיה. המסנן בכפיפה מצרית לא יגביה

קרקעית הכפיפה מן הפלי טפה, כדי שלא יעשה אהל עראי.

הלכות שבת פרק כג

כג, א העושה נקב שהוא עשוי להכניס ולהוציא, כגון נקב שלדול התרנגולין שהוא עשוי להכניס האורה ולהוציא החבל הרי זה חיב משום מכה בפטיש; לפיכך גזרו על כל נקב, אפילו היה עשוי להוציא בלבד, או להכניס בלבד שפא יבוא לעשות נקב שחיבין עליו. ומפני זה אין נוקבין בחבית נקב חדש, ואין מוסיפין בו. אבל פותחין נקב ישן והוא שלא יהיה הנקב למטה מן השמרים: שאם היה למטה מן השמרים הרי זה עשוי לחזק, ואסור לפתחו.

כג, ב נוקבין מגופה שלחבית להוציא ממנה יין, ובלבד שיקבנה למעלה; אבל מצדה אסור, מפני שהוא כמתקן פלי. שזכר אדם את החבית לאכל ממנה גרגרות, ובלבד שלא יתפון לעשות פלי; ומביא אדם חבית שליון, ומתיו את ראשה בסוף לפני הארחתו, ואינו חושש, שאין פונתו אלא להראות גדיבות לפו.

כג, ג וכשם שאסור לפתח כל נקב, כך אסור לסתם כל נקב; לפיכך אסור לסתם נקב החבית ואפילו בדבר שאינו מתמרח, ואינו פא לידי סחיטה, כגון שישתם בקיסם, או בערור קטן. אבל אם הניח שם אכל כדי להצניעו, ונמצא הנקב נסתם מתר; ומתר להערים, בדבר זה.

כג, ד כל דבר שהוא גמר מלאכה, חיב עליו משום מכה בפטיש. ומפני זה, הגורד כל שהוא, או המתקן פלי באיזה דבר שיתקן חיב; לפיכך אסור להשמיע קול שלשיר בשבת, בין בבלי שיר כגון פנורות ונבלים, בין בשאר דברים. אפילו להפות באצבע על הקרקע, או על הלוח, אחת כנגד אחת כדרך המשוררים,

או לקרקש את האגוז לתינוק, או לשחק לו בזוג כדאי שישתק כל זה וכיוצא בו, אסור: גזרה, שמא יתקן כלי שיר.

כנה אין מספקין, ולא מרקדין, ולא מטפחין בשבת גזרה, שמא יתקן כלי שיר; ולספק לאחר ידו, מתר. אין שטיין על פני המים גזרה, שמא יתקן חבית של שטיין. ברכה שבהצר מתר לשוט בה, שאינו בא לעשות בה חבית של שטיין: והוא שתהיה לה שפה מקפת, שלא יעקר ממנה המים, כדי שיהיה הכר והפרש בינה, ובין הים.

כגו אין חותכין שפופרת שלקנה, מפני שהוא כמתקן כלי; היתה חתוכה אף על פי שאינה מתקנת מתר להכניסה בנקב החבית בשבת להוציא ממנה יין, ואין חוששין שמא יתקן. ואסור להניח עלה של הדם וכיוצא בו בתוך הנקב של חבית, כדי שיקלח את היין, מפני שהוא פעושה מרוב בשבת. ואין שוברין את החרס, ואין קורעין את הניר, מפני שהוא כמתקן כלי.

כגז ומורה שהיא קשורה בטפית, ממלאין בה בשבת; ואם אינה קשורה, אין ממלאין בה גזרה, שמא יקטם אותה ויתקנה.

כגח אסור להחף כלי פסח בגרתקון, מפני שהוא מלבנן בדרך שהאמנין עושין, ונמצא כמתקן כלי, וגומר מלאכתו בשבת; אבל חופפין אותו בחול, ובגתר. וכן כל הכלים, חופפין אותן בכל דבר. ואסור להדיח קערות ואלפסין וכיוצא בהן, מפני שהוא כמתקן, אלא אם כן הדיחן לאכל בהן סעודה אחרת, באותה שבת; אבל כלי שתיה כגון בוסות וקתונות מתר להדיחן בכל עת, שאין קבע לשתייה. ואין מציעין את המטות בשבת, כדי לישן עליהן למוצאי שבת; אבל מציעין מזילי שבת לשבת.

כגט אסור להטביל כלים טמאין בשבת, מפני שהוא כמתקן כלי. אבל אדם טמא מתר לטביל מפני שנראה כמקור; ואין מזיזין עליו בשבת. המטביל כלים בשבת בשוגג, ושתמש בהן; כמזיד, לא ושתמש בהן עד למוצאי שבת. ומתר להטביל את המים הטמאים בשבת; כיצד יעשה נותנן בכלי שאינו מקבל טמאה, כגון כלי אבנים, ומטביל הכלי במקוה עד שיעלה מי המקוה עליהן, ויטהרו. ואין מגביהין תרומות ומעשרות בשבת, מפני שנראה כמתקן דבר שלא היה מתקן.

כגו מעבד, מאבות מלאכות הוא; והמרבה עור בשמן בדרך שהעבדנים עושים חרי זה מעבד, וחיב. לפיכך לא יסוד אדם את רגלו שמן, והיא בתוך המנעל או בתוך הסנדל החדשים; אבל סף הוא את רגלו שמן, ולובש מנעלו או סנדלו, אף על פי שהן חדשים. וסף כל גופו שמן, ומתעגל על גבי קטבליה חדשה, ואינו חושש. במה דברים אמורים, בשחיה השמן מועט, כדי שיצחצח העור בלבד; אבל אם היה בכשרו שמן הרבה, כדי שירפך העור חרי זה אסור, מפני שהוא כמעבדו. והכל בחדשים; אבל בישנים, מתר.

כגיא הממרח רטיה, חיב משום מוחק את העור; לפיכך אין סותמין נקב בשעוה וכיוצא בה, שמא ימרח. ואפלו בשמן, אין סותמין את הנקב גזרה, משום שעוה.

כגלב בותב, מאבות מלאכות; לפיכך אסור לבחל בפניו וכיוצא בו בשבת, מפני שהוא ככותב. ואסור ללוח, ולחלוח גזרה, שמא יכתב. וכן אסור לקנות ולמכור, ולשפר ולחשפיר שמא יכתב. לא ישפר אדם פועלים בשבת, ולא יאמר לחברו לשפר לו פועלין. אבל לשאל ולחשפיר, מתר: שואל אדם מחברו כדי יין וכדי שמן, ובלבד שלא יאמר לו חלונני.

כג, יג אחד המזכר בפסח או במסירה אסור, בין במאזנים בין שלא במאזנים; וכשם שאסור לשקל כף אסור למנות ולמדה, בין בכלי מדה בין ביד בין בחבל.

כג, יד אין דנין בשבת, ולא חולצין, ולא מניבמין, ולא מקדשין גזרה, שמוא יכתב. ואין מקדישין, ולא מעריכין, ולא מחרימין מפני שהוא במקח וממכר; ואין מגביהין תרומה ומעשרות, שזה דומה למקדיש אותן פרות שהפריש, ועוד, מפני שהוא במתקן אותן בשבת. ואין מעשרין את הפהמה גזרה, שמוא ירשם בסקרה. ומקדיש אדם פסחו בשבת, וחגיגתו ביום טוב שזו מצות היום. וכשם שאין מקדישין, כף אין מקדשין מי הטאת.

כג, טו המגביה תרומה ומעשרות בשבת או ביום טוב בשוגג, יאכל ממה שתקן במזיד, לא יאכל עד מוצאי שבת. ובין כף ובין כף, תקן את הפרות. וכן המקדיש או העריך או החרים בשבת, בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי; ואין צריך לומר, ביום טוב. וכן המקנה לחברו בשבת, קנה.

כג, טז מעשרין את הדמאי, בין השמשות; אבל לא את הודאי. מי שקרא שם לתרומת מעשר שלדמאי או למעשר עני שלודאי, לא יטלם בשבת, ואף על פי שיחד מקומן מקדם השבת, וחרי הן ידועין ומנחין בצד הפרות. ואם היה פוחן או עני למודים לאכל אצלו, יבואו ויאכלו, ובלבד שיודיע לפוחן שזו שאני מאכילך תרומת מעשר, ויודיע לעני שזה שאני מאכילך מעשר עני.

כג, יז אסור להפיש ולשחק בקביה בשבת, מפני שהוא במקח וממכר; ומפיש אדם עם בניו ועם בני ביתו, על מנה גדולה כנגד מנה קטנה, מפני שאין מקפידין.

כג, יח אסור לחשב חשבונות שהוא צריך להן,

בשבת, בין שעבר, בין שעתיד להיות גזרה, שמוא יכתב; לפיכך חשבונות שאין בהן צרה, מתר לחשבון. פיצד: פמה סאה היה לנו בשנה פלוגית, פמה דינרין הוציא בכתנות בנו, וכיוצא באלו, שהן בכלל שיחה בטלה שאין בהן צרה כלל המחשב אותן בשבת, כמחשב בחל.

כג, יט אסור לקרות בשטרי הדיוטות בשבת שלא יהיה בחל, ויבוא למחק. מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו, מפיו; אבל לא מן הכתב, כדי שלא יקרא בשטרי הדיוטות. לפיכך אם היו השמות חקוקין על הטבלה, או על הפותל מתר לקרותן, מפני שאינו מתחלף בשטר. ואסור לקרות בכתב המחלף תחת הצורה ותחת הדיוקני בשבת. אף לקרות בפתובים בשבת בשעת בית המדרש, אסור גזרה, משום בטול בית המדרש: שלא יהיה כל אחד יושב בביתו וקורא, וימנע מבית המדרש.

כג, כ נפלה דלקה בחצר בשבת אינו מצייל כל מה שיש בחצר לחצר אחרת שבאותו המבוי, אף על פי שערכו: גזרה שמוא יכפה הדלקה כדי שיצייל, מפני שאדם בהול על ממזנו. לפיכך גזרו שלא יצייל אלא מזון שהוא צריך לו לאותה שבת, וכלים שצריך להשתמש בהן בשבת, ובגדים שיכול ללבוש: שנמצא מתניאש מן הכל, ואינו בא לידי פבוי. ואם לא ערכו, אף מזונו וכליו אינו מצייל.

כג, כא ומה הוא מצייל למזונו: אם נפלה דלקה בליילי שבת, מציילין מזון שלוש סעודות הראוי לאדם לאדם, והראוי לפהמה לפהמה; נפלה בשחרית, מציילין ממנה מזון שתי סעודות; במנחה, מציילין מזון סעודה אחת.

כג, כב פמה דברים אמורים, במצייל בכלים הרבה, או שהיה ממלא פלי ומוציאו ומערה

וְחֹזֵר וּמְמַלֵּא אוֹתוֹ שְׁנִיָּהּ הוּא שְׂאֵין מְצִיל, אֲלֵא מַה שְׁהוּא צָרִיךְ לוֹ; אֲבָל אִם הוֹצִיא כְּלֵי אֶחָד הוֹצֵאָה אַחַת אַף עַל פִּי שְׂיֵשׁ בּוֹ כַּמָּה סְעוּדוֹת, מִתֵּר.

כַּג, כַּג פִּינְד: מְצִיל סֵל מְלֵא כַּפְרוֹת, אַף עַל פִּי שְׂיֵשׁ בּוֹ כַּמָּה סְעוּדוֹת; וְעֵגוּל שְׁלֹדֵבֵלָה, וְחֻבִּית שְׂלִיין. וְכֵן אִם פָּרַס טְלִיתוֹ, וְקָבִין בָּהּ כֹּל שְׂיִכּוּל לְהוֹצִיא, וְהוֹצִיאָה מְלֵאָה בְּבַת אַחַת מִתֵּר.

כַּג, כַּד אָמַר לְאַחֲרִים בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם כֹּל אֶחָד וְאֶחָד מְצִיל מְזוּן שְׁהוּא צָרִיךְ לוֹ, אוֹ כְּלֵי אֶחָד שְׂמַחֲזִיק אֶפְלוֹ דָּבָר גְּדוֹל; וְחָרִי הוּא שְׁלֹמְצִיל. אִם לֹא רָצָה הַמְצִיל לְקַחְתּוֹ, וְנִתְּנוּ לְבַעֲלָיו מִתֵּר לוֹ לְטַל מִמֶּנּוּ אַחַר הַשָּׁבֶת, שְׂכָר עֲמָלוֹ; וְאִין זֶה שְׂכָר שָׁבֶת שְׁחָרִי אִין שָׁם מְלֵאכָה וְלֹא אִסוּר, שְׁלֵא הוֹצִיאֻ אוֹ אֲלֵא בְּמָקוֹם מְעָרָב.

כַּג, כַּח הַצִּיל פֶּת נִקְיָה, אִינוּ חוֹזֵר וּמְצִיל פֶּת שְׂאִינָה נִקְיָה; אֲבָל אִם הַצִּיל פֶּת שְׂאִינָה נִקְיָה בַּתְּחִלָּה, חוֹזֵר וּמְצִיל פֶּת נִקְיָה. וּמְצִיל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים מַה שְׁהוּא צָרִיךְ לְשָׁבֶת, אִם הָיָה יוֹם הַכַּפּוּרִים בְּעָרָב שָׁבֶת. אֲבָל אִינוּ מְצִיל בְּשָׁבֶת, לְיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר, לְיוֹם טוֹב; וְלֹא מִשָּׁבֶת זֶה, לְשָׁבֶת הַבָּאָה.

כַּג, כּוֹ וּמַה הוּא מְצִיל לְלִבּוֹשׁוֹ לֹבֵשׁ כֹּל שְׁהוּא יְכוּל לְלִבֵּשׁ וְעוֹטָף כֹּל שְׁהוּא יְכוּל לְעִטֹּף, וּמוֹצִיא. וְאוֹמַר לְאַחֲרִים בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם, וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד לֹבֵשׁ וּמִתְעַטֵּף יְכוּל, וּמוֹצִיא; וְחָרִי הוּא שְׁלוֹ כְּמוֹ הַמַּאֲכָל, שְׁחָרִי מִן הַחֶקֶק זִכְרִין.

כַּג, כִּז מִתֵּר לְהַצִּיל כֹּל כֶּתֵבִי הַקֹּדֶשׁ שְׂיֵשׁ בְּחֵצֵר, לְחֵצֵר אַחֲרַת שְׂבָאוֹתוֹ הַמְּבוּי, וְאַף עַל פִּי שְׁלֵא עָרְבוּ וּבִלְבָד שְׂיִהְיָה לְמַבּוּי שְׁלוֹשׁ מִחֲצוֹת, וְלָחִי אֶחָד; וְהוּא שְׂיִהְיָו כְּתוּבִין אֲשׁוּרִי, וּבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. אֲבָל אִם הָיוּ כְּתוּבִין בְּכֹל לְשׁוֹן, אוֹ בְּכֶתֶב אַחַר אִין מְצִילִין אוֹתָן, אֶפְלוֹ הָיָה שָׁם עָרוֹב; וּבַחֲל, אִסוּר לְקָרוֹת בָּהֶם,

אֲלֵא מִנִּיחָן בְּמָקוֹם הַתֵּרָה, וְהָן מִתְאַבְּדִין מִאֲלִיָּהוּן.

כַּג, כַּח הָיוּ כְּתוּבִין בְּסֵם וּבְסִקְרָה אַף עַל פִּי שְׂאִינוּ כְּתֹב שְׁלִקְיָמָה, הוֹאִיל וְהָן כְּתוּבִין אֲשׁוּרִי וּבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, מְצִילִין אוֹתָן. הַגְּלִיזִין שְׁלִסְפָּרִים שְׁלִמְעָלָה וְשְׁלִמְטָה, וְשָׁבִין פְּרָשָׁה לְפָרָשָׁה, וְשָׁבִין דָּף לְדָף, וְשָׁבֶתְחֵלֶת הַסֵּפֶר, וְשָׁבֶסוּף הַסֵּפֶר אִין מְצִילִין אוֹתָן. הַפְּרָכוֹת וְחֻקְמִיעִין אַף עַל פִּי שְׂיֵשׁ בָּהֶן אוֹתִיוֹת שְׁלִשָׁם, וּמַעֲנִינֹת הַרְבֵּה שְׁלִתוּרָה אִין מְצִילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדִּלְקָה.

כַּג, כַּט סֵפֶר תּוֹרָה שְׂיֵשׁ בּוֹ לְלִקֹּט שְׂמוֹנִים וְחֲמִשׁ אוֹתִיוֹת מִתּוֹךְ תְּכוּת שְׁלִמּוֹת, וְאֶפְלוֹ בְּכִלְלִין "יִגַּר שְׁחָדוּתָא", וְכֵן אִם הִיָּתָה בּוֹ פְּרָשָׁה שְׂאִין בָּהּ שְׂמוֹנִים וְחֲמִשׁ אוֹתִיוֹת, וַיֵּשׁ בָּהּ הַזְּכָרוֹת כְּגוֹן "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶץ" מְצִילִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי הַדִּלְקָה. וּמְצִילִין תֵּיק הַסֵּפֶר עִם הַסֵּפֶר, וְתֵיק תְּכִלִּין עִם הַתְּכִלִּין אַף עַל פִּי שְׂיֵשׁ בְּתוֹכָן מְעוֹת.

רַבְּנּוּ וְ"ל אָמַר, בְּתוֹב (תְּהִלִּים לֹא) "חֲזִקוּ וְאַמְצוּ כָּל הַמִּיחָלִים לֵה" כָּל
הַמִּיחָלִים דִּיקָא, אַפְלוּ אִם אֵינְכֶם זוֹכִים לְשׁוֹם קְדוּשָׁה וְעִבּוּדָה חַס וְשְׁלוֹם,
רַק מִיחָלִים לְבַד, אַף עַל פִּי בֵּן חֲזִקוּ וְאַמְצוּ וְאֵל תִּפְּלוּ מִשׁוֹם דְּבַר שְׁבַעוּלָם
יְהִיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה, וְכַבֵּל שְׂמֵחֻק אֶת עֲצָמוּ לִיחַל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ בֵּן
וְיִתֵּר מִזֶּה צְרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ לְכַל יִפּוֹל בְּדַעְתּוֹ מִשׁוֹם
דְּבַר שְׁבַעוּלָם, וְאַפְלוּ אִם הוּא יוֹדֵעַ בְּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי בֵּן
יִחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אֶת חֲבֵרוֹ בְּקַל יוֹתֵר לְחַזֵּק מִלְּחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, כִּי (בְּרֻכּוֹת
ה') אֵין חֲבוּשׁ מִתִּיר אֶת עֲצָמוֹ, וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׂמֵתֵחֻק בְּעֲצָמוֹ וּמְחַזֵּק אֶת
חֲבֵרוֹ, כִּי בְּאַמֶּת אֵין יוֹתֵר רַע מִנְּפִילָה שְׂאֵדָם נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וְנִחְלַשׁ, וְכְמוֹ
שְׂאֵמְרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סוּפָה מֵב.) לְעִנְיָן מִלְּחָמָה הַנְּשִׁמְיּוֹת, עַל פְּסוּק
(דְּבָרִים כ') "אֵל יִרְךָ לְבַבְכֶם אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּחֲפוּזוּ וְאֵל תַּעֲרִצוּ מִפְּנֵיהֶם, כִּי
הוּ"ה אֱלֹהֵיכֶם הַהוֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אוֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם" אֵל
תִּירָאוּ מִשְׁפַּעַת הַקְּלָנְסִים וְאֵל תַּעֲרִצוּ מִקּוֹל הַקְּרָנוֹת וְכו', שְׁכַל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה עוֹבְרִים עַל כָּל מִי שְׂחַפֵּץ לְהַכְנִס בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂכַמָּה
מֵינִי מִלְּחָמוֹת וּפְחָדִים וּשְׁפַעַת הַקְּלָנְסִים וְקוֹל הַקְּרָנוֹת וְכו' וְכו' עוֹבְרִים עַל
כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַרוֹצֵה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְצְרִיךְ לַעֲמֹד עַל
עָמְדוֹ לְבָלִי לְהִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּשׁוֹם פָּנִים וְאַפֵּן שְׁבַעוּלָם, וְלִצְפוֹת לִישׁוּעָה
תָּמִיד וְלְבָלִי לְהִתְרַחֵק וְלָנוּס מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ חַס וְשְׁלוֹם, וְכְמוֹ שְׂאֵמְרוֹ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (סוּפָה מֵד:) לְעִנְיָן מִלְּחָמָה, שֶׁתַּחֲלַת מִפְּלֵה גִיסָה רַחֲמָנָא לִיְצַלָּן,
כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מְקוֹם, וְמָה שִׁיךְ לְבַרַח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל בֵּן צְרִיבִין
לְהִיּוֹת עֹקֶשֶׁן גְּדוֹל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכֹאֲשֶׁר יִזְכֶּה לְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ
בְּכָל מֵינִי דְבוּרִים שֶׁל חֲזוּק, וְיִשְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ לֹא לְהַפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ, אַף
עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא רְחוּק מִעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲדַרְבָּא יִחַזֵּק אֶת
חֲבֵרוֹ בְּכָל מֵינִי דְבוּרֵי הַתְּחַזְקוֹת וְיִתְחַוֶּה בְּכָל מֵינִי דְבוּרִים הַמְּשִׁיבִין אֶת
הַנֶּפֶשׁ, וְעַל יְדֵי זֶה יִכּוֹל לְהִיּוֹת שְׂאֵחַר כֶּךָ יִזְכֶּה גַם הוּא לְהִתְחַזֵּק וְלָשׁוּב
לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה שֶׁחֲזוּק אֶת חֲבֵרוֹ, אֲשֶׁרִי לוֹ.

7	ראשון	כב	05:34 _____ נץ החמה	04:21 _____ עלות השחר								
			09:05 סו"ז קר"ש - גר"א	08:29 סו"ז קר"ש - מג"א								
8	שני	כג	10:16 סו"ז תפלה - גר"א	09:52 סו"ז תפלה - מג"א								
			08:01 צה"כ	07:42 שקיעה								
			בבלי: חולין לט ירושלמי: בבא קמא לז תוספתא: כתובות ז נ"ך: דברי הימים ב' כה רמב"ם: שבת יז									
9	שלישי	כד	05:34 _____ נץ החמה	04:21 _____ עלות השחר								
			09:05 סו"ז קר"ש - גר"א	08:29 סו"ז קר"ש - מג"א								
10	רביעי	כה	10:16 סו"ז תפלה - גר"א	09:52 סו"ז תפלה - מג"א								
			08:02 צה"כ	07:43 שקיעה								
			בבלי: חולין מ ירושלמי: בבא קמא לח תוספתא: כתובות ח נ"ך: דברי הימים ב' כז רמב"ם: שבת יט									
11	חמישי	כו	05:34 _____ נץ החמה	04:21 _____ עלות השחר								
			09:06 סו"ז קר"ש - גר"א	08:30 סו"ז קר"ש - מג"א								
12	ששי	כז	10:17 סו"ז תפלה - גר"א	09:53 סו"ז תפלה - מג"א								
			08:03 צה"כ	07:44 שקיעה								
			בבלי: חולין מא ירושלמי: בבא קמא לט תוספתא: כתובות יא נ"ך: דברי הימים ב' כח רמב"ם: שבת כא									
13	שב"ק	כח	05:34 _____ נץ החמה	04:21 _____ עלות השחר								
			09:06 סו"ז קר"ש - גר"א	08:30 סו"ז קר"ש - מג"א								
			בבלי: חולין מד ירושלמי: בבא קמא מא תוספתא: כתובות יב נ"ך: דברי הימים ב' לא רמב"ם: שבת כב									
		קרח, מנב"ח										
		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">חולקת הנרות</td> <td style="width: 25%;">ירושלים</td> <td style="width: 25%;">ת"א</td> <td style="width: 25%;">חיפה</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">07:04</td> <td style="text-align: center;">07:26</td> <td style="text-align: center;">07:18</td> <td style="text-align: center;">07:05</td> </tr> </table>			חולקת הנרות	ירושלים	ת"א	חיפה	07:04	07:26	07:18	07:05
חולקת הנרות	ירושלים	ת"א	חיפה									
07:04	07:26	07:18	07:05									
		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">מוצ"ש ר"ת</td> <td style="width: 25%;">ירושלים</td> <td style="width: 25%;">ת"א</td> <td style="width: 25%;">חיפה</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">08:58</td> <td style="text-align: center;">09:00</td> <td style="text-align: center;">08:31</td> <td style="text-align: center;">08:30</td> </tr> </table>			מוצ"ש ר"ת	ירושלים	ת"א	חיפה	08:58	09:00	08:31	08:30
מוצ"ש ר"ת	ירושלים	ת"א	חיפה									
08:58	09:00	08:31	08:30									

מברכים חודש תמוז מולד: מולד חודש תמוז יהיה ביום שני בשעה 46,6 דקות ו 16 חלקים

כְּשֶׁתְּחַזֵּק אֶת הָאָדָם בְּעִבּוּדֵי הַיָּם יִתְפָּרֵךְ הוּא יֵאָהֵב אוֹתָךְ.

(כפר המדרות אות אהבה סימן ז')